

Deze film is beschikbaar gesteld door het KITLV, uitsluitend op voorwaarde dat noch het geheel noch delen worden gereproduceerd zonder toestemming van het KITLV. Dit behoudt zich het recht voor een vergoeding te berekenen voor reproductie. Indien op het originele materiaal auteursrecht rust, dient men voor reproductiedoeleinden eveneens toestemming te vragen aan de houders van dit auteursrecht.

Toestemming voor reproductie dient men schriftelijk aan te vragen.

This film is supplied by the KITLV only on condition that neither it nor part of it is further reproduced without first obtaining the permission of the KITLV which reserves the right to make a charge for such reproduction. If the material filmed is itself in copyright, the permission of the owners of that copyright will also be required for such reproduction. Application for permission to reproduce should be made in writing, giving details of the proposed reproduction.

**SIGNATUUR
MICROVORM:**

***SHELF NUMBER
MICROFORM:***

M META 1316

BIBLIOTHEEK KITLV

0008 1446

007973604

CC 153 N

51

BLANK EN BRUIN

cc 153 N

BLANK EN BRUIN

NAGELATEN ROMAN

VAN

M. C. FRANK

EERSTE DEEL

AMSTERDAM
H. J. W. BECHT
1893

682

BLADWIJZER.

	Bladz.
I. Oude vrienden. Een geluksvogel, die in een „allerliefst gezin” voorgesteld wordt. Het huisspook. Een verschijning. Wie is zij?	1
II. Wie zij was en hoe zij daar kwam. Slavernij in Nederland. Familie waar men niet meê voor den dag kan komen. Familieweldadigheid	26
III. Lucie's geheim en dat van eenige anderen. Een rijtoertje. Hoe Lina oordeelt over „zulke schepsels”. Een confidence van de „ouwe Mevrouw”	56
IV. Een brief voor Lucie. Schoone plannen en vooruitzichten voor velen. Kent zij hem? Lucie krijgt een bondgenoot en neemt een boodschap aan voor Bella. Oorlog en gewapende vrede	87
V. De camera obscura der herinnering. Verbleekte photo's. Nu weet ik het! Bella neemt stof af. Lucie deelt haar een ontdekking meê	114
VI. Lang geleden op „Pelita”. Bella gaat „boodschappen doen”. Lucie als Asschepoetster. Een onwelkom bezoek voor Jenny, een blijde boodschap voor Lucie en een tragisch tooneel voor allen	121
VII. Een goedgehartige beer. Smits als beerenleider, als leugenaar, als hardlooper en als reddende engel	135
VIII. Lina in hare droefheid. Groot misverstand door gebrek aan komma's en punten. Opheldering, die geen genoeg geeft. Lina vraagt inlichtingen over de „buitenbezittingen”. Smits houdt een monoloog en geeft goeden raad, die natuurlijk afgewezen wordt.	146

- IX. Lucie is verontwaardigd over een eensgezind echtpaar en verdenkt iedereen. Een beleefde dief. Jenny denkt ook iets; zij zal er Karel over spreken. Lucie krijgt bezoek in den tuin en Karel vat vermoedens op. . . 157
- X. Lina gaat op onderzoek uit en vindt niets. Bella en hare vrienden. De villa Dubosq. Een telegram. Wat Jenny vreesde en wat Lina „dacht”. Lina neemt maatregelen om een vlieg te vangen 176
- XI. Lina vangt geen vlieg maar „knapt een uiltje”. Antwoord op het telegram. Een licht wordt uitgebluscht. Lucie komt na middernacht thuis 196
- XII. Smits gaat ook op onderzoek uit en vindt iets. De weduwe Mulder en hare baboe. Van de indische restauratie naar het hollandsche hôtel. Hereenigd! . . . 203
- XIII. Een echt groote vreugde en diepe droefenis — onder één dak. Lucie waakt bij de doode en de levenden en maakt vergelijkingen. Zou het een minnebrief zijn? „Zoo'n schepsel, he?” 224
- XIV. Een „deftige” begrafenis met veel „deelneming”. Lucie's afscheid. Als het tij wisselt, verzet men de baken. Lina heeft „zedelijke” bedenkingen en Smits geeft en ontvangt ophelderingen. 242
- XV. Een blik achter het scherm. Bella's „baron” zooals hij was. Aan het strand. Een edelman „sans peur” maar niet „sans reproche”. Uit „liefde?” 260

I.

OUDE VRIENDEN. EEN GELUKSVOGEL, DIE IN EEN ALLERLIEFST GEZIN VOORGESTELD WORDT. HET HUISSPOOK.
EENE VERSCHIJNING. WIE IS ZE?

— Vergis ik me niet, dan kennen wij elkaar. Ik ben Kruisland — van Delft. —

— Ha, Houtje! Karel! Ben jij dat? Jongen, ik zou je niet herkend hebben, hadt je je naam niet genoemd! En hoe gaat het? Hoe maak je 't? —

— Zóó, dat schikt nogal; en jij? —

— 'k Wou, dat ik hetzelfde kon zeggen, Houtje, maar, ik ben hier met verlof wegens ziekte! —

— Ziekte? Ha, ha, ha! Maak dat 'n ander wijs! Je ziet er uit als Indië's welvaren! Als ik nu nog eens „wegens ziekte” verlof kreeg! Maar daar doen ze hier niet aan, helaas! —

„Kruisland, van Delft” door den ander „Houtje” genoemd, verdient dien laatsten naam, een bijnaam uit zijn jongensjaren, wel eenigermate. Hij is broodmager, geelbleek, en ziet er eerder uit als een zieke, dan de andere; deze gedachte komt ook bij den Indischen verlofganger op terwijl hij het ingevallen gezicht en de uitgemagerde gestalte van zijn vriend beschouwt.

— Je bent toch niet ziek? — vraagt hij deelnemend.

— Niet bepaald: zoo nu en dan wat gesukkel; ik wou om 'n lief ding, dat 'k ook eens zoo'n paar jaartjes rust kon nemen, maar . . . .

„Houtje” haalt de schouders op en zucht. Zijn vriend verstaat die pantomime en gaat niet op het onderwerp door, hij begrijpt, dat hier een teer punt aangeraakt is; immers, 't is gewaagd, een lijdende over zijn kwalen te ondervragen, daar zoo'n stakkerd dan nimmer uitgepraat raakt.

— Vertel me nu eens; wat ben je, wat doe je, waar woon je, en — ben je getrouwd? — vraagt Jan Smits — (ook van Delft, waar hij samen met Kruisland gestudeerd heeft) in de hoop, dat hij door deze oprecht belangstellende vragen de verdrietige uitdrukking van 't gezicht zijns vriends zal verjagen.

Doch dit gebeurt niet; integendeel bemerkt hij, dat de goede „Hout” nog een beetje verdrietiger kijkt als hij antwoordt:

— Wat ik ben? Boekhouder bij den bankier Bergh. Wat ik doe? Den heelen lieven dag cijferen en brieven over geldzaken en zoo voort schrijven! Waar ik woon? Hier, in een achterbuurt om de goedkoopte. Ja, ja, kijk maar verbluft, vriend! Wel moog je dat, na al mijn studeeren en blokken, met mijn diploma's als doctor in de letteren, en het recht om Mr. voor mijn naam te schrijven. Maar de markt is overvoerd, ik heb niets in die lijn kunnen vinden, hier, hier — waar ik blijven moet; ja, had ik buitenslands kunnen gaan, zooals jij, naar Indië, de Kaap, de Congo, wáár ook! Maar hier! — Geen kans om vooruit te komen. Gelukkig zij, die ver van hier een betere toekomst kunnen zoeken. —

— Waarom deedt je dat dan niet? —

— Het antwoord op deze vraag is tevens dat op uwe voorlaatste: — omdat ik getrouwd ben; mijne vrouw kan niet tegen het indische klimaat, of, of — enfin, ze kon in geen ander dan in haar eigen land leven, zij kon niet scheiden van hare familie, en bovendien kwam het ons destijds niet zoo noodig voor ons te expatrieeren, want mijn schoonvader was rijk, en zou mij vooruithelpen, en hij zou het ook gedaan hebben, de goeie man, alleen verloor hij eerst zijn fortuin, door al de gewaagde speculatiën, en daarna het leven — door verdriet. Toen stonden mij twee wegen open: ik kon schoolmeester gaan worden, les geven in wis- en natuurkunde, letterkunde, of zoo iets — of, de betrekking aannemen, die ik nu nog bekleed. Aangezien ik nu alleszins ongeschikt ben voor het eerste, koos ik het baantje bij mijn bankier, en — daar ben ik sedert gebleven. Ziedaar mijn heele geschiedenis gedurende die jaren; ce n'est pas beau, mais c'est triste, niet waar? — besluit hij met een bitter lachje.

— Heb je kinderen? —

— Goddank neen! maar 't is bijna hetzelfde alsof ik er

had — of erger — ik heb mijn schoonmoeder en twee schoonzusters in huis. — Daarom, daarom dank ik God voor „geen kinderen,” ik ben te arm om mij die weelde te mogen wenschen; hoe zou ik ze brood geven, daar ik al voor drie — vier zieltjes te zorgen heb? —

— Sakkerloot! 't Is 'n heel gezin, kerel! En — en — de inkomsten? Het traktement? Gaat dat nogal? —

— O ja, men mag tegenwoordig al heel blij zijn, als men een footje van f 1500 à f 2000 heeft, hier te land. Neen, wat dat aangaat, wil ik niet klagen, volstrekt niet... zegt hij eenigszins haastig en vervolgt dan; — maar, je weet nu mijn heele geschiedenis, vertel me nu eens jouw lotgevalen? —

— O, dat zou te lang duren; mijn leven is meer bewogen geweest dan 't jouwe. Ik heb gezworven door Java en de buitenbezittingen, en allerlei avonturen beleefd. Jij hebt me, in eenige woorden, je geschiedenis verteld, gelukkig mensch die dit doen kan! —

— Noem je 't gelukkig, hier je heele leven, als een plant, aan één en 't zelfde lapje grond geboeid te zijn? Niets te zien van de wereld — niets van 't leven — dan de kleine misères? —

— Gelukkig de volken, die geen geschiedenis hebben — en de menschen ook, geloof ik. Maar ik viel je in de rede om te zeggen, dat ik uren, ja, dagen zou kunnen spreken, eer ik je alles verteld had wat ik al zoo heb meegemaakt, gezien en ondervonden. —

— O, wat dat betreft, zou ik ook wel uren kunnen spreken, eer ik je alles verteld had wat ik al zoo gezien, ondervonden en meegemaakt heb, — maar 't zou niet zeer vermakkelijk zijn? —

— Weet je wat, vrind, ga mee naar mijn hotel; ik logeer in de Toelast, niet deftig misschien, maar zeer vroolijk en gezellig; mijn kamers zien uit op de Markt, ik houd van die prettige drukte: — ga mee dan kunnen we rustig zitten en een heelen boom opzetten... —

— Beste Jan, dat kan nu waarlijk niet; waarlijk — ik — ik moet om zes uur ergens wezen; zie je, ik heb afspraak gemaakt... Weet je wat? Kom liever — laat zien? — morgenavond tegen acht uur thee drinken. Heel familjaar, begrijp je? — Den avond doorbrengen — en — breng je vrouw mee — je bent immers voor 'n paar jaren getrouwd? — zegt „Houtje” haperend.

— Ik getrouwd? Wel neen, man! Hoe kom je erbij?
— Nou, ik had gehoord dat je getrouwd was met 'n indisch meisje, mooi en rijk. —

— Dat is mijn neef J o h a n Smits — ik heet Jan — die omtrent denzelfden naam draagt; er zijn er immers zoovelen, die J. Smits heeten! —

Kruislands gezicht is merkbaar opgehelderd terwijl „Jan Smits” deze inlichting geeft. Op dit oogenblik slaat de klok der groote kerk vijf uur, Kruisland kijkt op zijn horloge, steekt Smits de hand toe en zegt, op gejaagden toon:

— Weet je wat, ik moet nu voortmaken maar ik zal mijn afspraak eraan geven — voor dezen keer — als je me vast belooft nog de z e n avond te komen — tusschen 7—8 uur — om eens goed uit te praten. Als je toch ongetrouwd bent hoef je je vrouw er niet in te kennen hè? —

— Getrouwd? Ik getrouwd! En dan wel met een indisch meisje! Dat nooit, hoor! zegt Smits lachend. — A l s ik ooit trouw, zal 't met een hollandsche vrouw zijn; maar vooreerst denk ik er nog niet over. —

— Nou, nou! Dat zal wel veranderen, als je onze mooie hollandsche meisjes ziet dan zal je misschien wel haast hebben! Nu — afgesproken hè? Je komt tegen 8 uur. — Billitonstraat 180A, kun je 't onthouden? Wacht; hier mijn kaartje, 't adres staat erop. —

Met zenuwachtigen haast drukt hij Smits een kaartje in de hand, knikt nog eens en stapt dan met spoed voort, de Hoogstraat in.

Smits blijft een oogenblik staan en ziet hem na; dan keert hij om en gaat het hotel binnen, dat hij juist bereikt had toen Kruisland afscheid nam.

Deze laatste stapt voort, zoo gauw hij kan, hij is blijkbaar in opgewonden stemming; hij zwenkt zijn paraplu, tot groot gevaar voor de voorbijgangers, zijn lippen bewegen zich nu en dan alsof hij in een druk gesprek was met zichzelf.

Kon men uit de enkele verstaanbare woorden de gedachten raden die hem bezighouden, men zou ongeveer hooren wat de onbescheiden pen hier verklapt.

— Ongetrouwd! assistent-resident! / 8—9000 's jaars!

En pas vier- vijfendertig? Zoo'n gelukskind! — Hé, dat is 'n kans! — Wat zullen ze zeggen? In ieder geval zullen ze het aan mij te danken hebben! —

— Zoo'n goudvisch! — O, als het gelukte! Wat 'n uit-

komst zou 't zijn. — Als die twee er nu maar niet om gaan vechten! Ze moeten zich maar eens goed houën! — 't Hem zoo gezellig en prettig mogelijk maken.... Zoo'n gelukkige hoort niet graag van allerlei misères; als de ouwe vrouw maar niet van al haar rampen gaat vertellen..... Half zes! 't Is toch 'n gezegend eind! — Bijna thuis. — Wat zullen ze kijken! — In anderhalf à twee uur tijds kunnen ze wel zorgen, dat alles in orde is.... Zoo iets komt niet alle dagen.... 'k zou 't Bella het liefst gunnen — en fortuin heeft-ie ook....

Dit is zoowat de inhoud zijner gedachten; een plotseling opgekomen en met vervoering opgevat denkbeeld, dat hij bijna overluid uitwerkt. De goeie man heeft thuis niet veel te vertellen en daardoor de gewoonte, in den kring der zijnen te zwijgen, doch als hij alleen is, overluid te spreken. Hij verbeeldt zich dat dit geschiedt, omdat hij „veel denkt” en veel alleen is, (hij zit van 's morgens 9 — 's middags half vijf op zijn kantoor, omringd van vier klerken en „thuis” heeft hij vijf dames om zich heen). 't Is evenwel eigenlijk omdat de arme „Houtje” gedurig in een zenuwachtigen toestand is, en dit moet verbergen „thuis” en omdat hij, alleen zijnde, alles kan zeggen, wat hij „thuis” niet eens zou durven fluis-teren. Zijn huiselijk leven gelijkt geen kalm meer, maar eene zee vol verborgen klippen en zandbanken, tusschen welke hij met de meeste behoedzaamheid en met vrees en beving zijn bootje had te sturen.

Zijne vrouw was de eenige van de vier „dames” die hem niet aanhoudend hard viel, bespote, afsnauwde en zijne rechten trachtte te bekorten; maar de strijd tegen de drie andere vrouwen, — eene knorrig, door leed en ziekte versufte schoonmoeder, en twee overrijpe schoonzusters, — was hem toch op den duur te zwaar, en reeds lang had hij opgehouden zich tegen haar te verzetten; hij leed en zweeg, en zoo hij ooit bad, was het, dat hij van „die twee” mocht bevrijd worden, die twee, die zijn brood aten en hem minachtten.

Maar nu — nu zouden ze eens zien, dat hij toch niet zoo „min” was als zij 't deden voorkomen. — Heden verjangde hij naar haar — dat was nog nooit gebeurd. — Nu zou hij eens zien!

Hij is blijde als hij zijne woning bereikt; een zeldzaam verschijnsel! Hij bezit geen huissleutel; (voor een getrouwd man, die op een fatsoenlijken tijd behoort thuis te zijn, is dat niet noodig, hebben de twee schoonzusters beslist, en

hij onderwerpt zich) hij moet dus bellen, doch heden is 't niet zijn gewoon bescheiden belletje, maar een flinke ruk die de kleine koperen schel luid en schrill door de huisgang doet weêrklinken. Nu, het zal hem wel vergeven worden, dat „onfatsoenlijke” bellen, dat voelt hij immers, hij brengt een goede tijding, hij voelt zich, alsof hij een lot in de loterij had gekocht, dat zeker den hoogsten prijs zal trekken, dat geeft hem moed!

De deur wordt geopend door een jong meisje in eenvoudige huiskleeding; had Kruisland niet zoo'n haast, hij zou opmerken, dat het bruine echt-indisch gelaat van het meisje rood en verhit is, dat het dikke zwarte haar, in een lossen, verwarden wrong haar in den nek hangt; en dat er nog tranen staan in de reeds roodgeschreide oogen.

„Dag, kind!” zegt hij binnenkomende, en „Dag, neef,” heeft zij geantwoord. Zonder meer te spreken, gaat zij terug naar de keuken, waar zij bezig was geweest.

Hij merkt niets van de tranen want hij spoedt zich de gang door naar het achterhuis, waar de familie gewoon is thee te drinken in het kleine glazen kastje, dat den weidschen naam van „serre” draagt.

Zooals hij dacht, zitten de vier „dames” van den huize in de bewuste serre. De dag is zeer warm geweest, en 't is dan ook nog drukkend, vooral omdat de atmosfeer hier overladen is met de geuren der bloemen die de kleine ruimte versieren. De schuifdeuren zijn geopend, en 't is zeker, dat de aanblik van het frissche groen in het kleine wêlonderhouden tuintje, van dit glazen hokje een aangenaam zitje maakt. De meubelen zijn eenvoudig maar sierlijk, en men zou zeggen, dat het hier recht plezierig en gezellig moest zijn, indien men de gezichten der dames niet zag zooals ze op dit oogenblik zijn, namelijk — verdrietig, knorrig, boos en bedroefd tot schreiens toe.

Jenny, Mevrouw Kruisland, kijkt „verdrietig;” hare twee zusters, Lina en Bella kijken respectievelijk boos en nijdig, en de oude Mevrouw Pollert, de moeder der drie dames, zit met een zakdoek in de ééne hand, en 't afgewende hoofd ondersteunt zij met de andere. Hare oogen toonen sporen van tranen, en voor Kruisland is het niet twijfelachtig, dat hier weer eene van de gewone dagelijksche oneenigheden heeft plaats gehad. Hij vraagt echter niet wat er aan de hand is, liever weet hij het niet, bovendien, hij zou waarschijnlijk vernemen „dat het hem niet aangaat” of hij zou uitgenoodigd worden om partij te kiezen, en hij vindt beide

alternatieven even onaangenaam. 't Is geen geschikt oogenblik om de dames op het bezoek, dat hij wacht voor te bereiden, maar hij is beziel met den moed der vertwijfeling, en valt dus met de deur in huis:

— Jenny — meisjes — en mama, toe, gaat u gauw wat opknappen; om half acht komt er iemand op de thee. — Ja — je moet maar verse thee zetten — en — en, zoo iets erbij — bitterkoekjes of zoo — hij zal er wel niet van gebruiken maar 't hoort toch zoo. Och, toe, maak gauw alles in orde — we kunnen hier wel blijven zitten — ofschoon — binnen is 't ruimer . . .

Alle vier staren hem aan, alsof hij plotseling krankzinnig is geworden! 't Is dan ook verbazend! Hij had op eigen verantwoording heel alleen, iemand op de thee gevraagd, en dat wel heel onverwacht, terwijl de dames, die volstrekt niet op visite rekenden, wegens de hitte en peignoir en alles behalve net gekapt zijn!

Lina vraagt: — Ben je waarachies gek geworden, Karel! — en Bella: — Hoe is 't in vredes naam in je hoofd gekomen! —

— Och, beste jongen, hoe kom je er bij, terwijl we juist zóó „erin” zitten! — jammert Mama.

— Wie is het, Karel? Zeker iets goeds, hé? — vraagt zijne vrouw, die aan zijn gezicht reeds kon merken, dat het iets buitengewoons en iets goeds is, dat hem zooveel vrijmoedigheid verleent.

— Ja, een oud academievriend uit Indië — ik bedoel, uit mijn Delftschen tijd; — hij zucht bij die woorden, maar ontstelt bijna over dien zucht, en vervolgt, met verdubbelden ijver en haastig sprekende, terwijl hij de hand opheft om meer indruk te maken, en de vier vrouwen tot voorloopig zwijgen te brengen.

— Meisjes en Jenny en Mama, luistert eens even, eer jelui mij als gewoonlijk, allen tegelijk aanvalt en het stilzwijgen oplegt: ik wil en moet nu spreken — (hierbij laat hij de magere rechterhand met een harden slag op de tafel neêrkomen). 't Is om ons welzijn te doen. Mijn vriend durf ik u, met al uwe „exclusiefheid” gerust voor te stellen; hij is van goede familie, hij heeft een eigen fortuin, hij is assistent-resident dus heeft hij f 8—9000 's jaars traktement; en hij zal het verder brengen ook; hij kan ons allen er bovenop helpen. Ontvangt hem, alsjeblijft, vriendelijk en voorkomend; doet wat je kunt, om 't hem aangenaam te maken, zoodat hij, als voorheen bij mijn ouders, onze intime wordt, en

behandelt hem niet met die wonderlijke en ongepaste hooghartigheid, waarmee je mijn vrienden gewoonlijk bij de eerste visite al afschrikt....

— En waarom zouden we dat doen? Zoo'n indische oud-gast is doorgaans niet presentabel in gedistingeerde kringen... valt Lina met nijdige stem uit.

— En wat kan 't ons schelen, of hij zóó rijk is; hij zal ons toch zijn rijkdom niet afstaan! vervolgt Bella even nijdig terwijl Mama met versche tranen in de oogen, kermend klaagt:

— Och, lieve Heer, hoe moeten we hem ontvangen! We hebben niets in huis, en die Indiërs zijn het zoo rijk gewoon. — Ja, hadden we onzen wijnkelder nog, zooals toen je goeie, lieve pa nog leefde....

— Al hadden we dien, dan zou 'k het nog bedanken mij moeite te geven voor zóó iemand; we weten allen welk soort vrienden Karel er op nahoudt; — hervat Bella minachtend. — Lomp, onbeschaafd, bourgeois! Fi-donc! —

— Vrienden die zoo kaal zijn, dat je je schaamt, als iemand van onzen kring ze hier ziet; te arm, om ook maar de geringste attentie te kunnen bewijzen; — vult Lina op denzelfden toon aan, en de in de rede gevallen man staat te vergeefs te loeren op een pauze tusschen de heftig gesproken woorden, om zijne zoo moedig begonnen rede te vervolgen. Hij ziet zijne vrouw hulpeloos, smeekend aan, en zij, die niet meegedaan heeft bij den uitval, waagt het voor dezen keer, hare zusters te overschreeuwen:

— Zwijgt toch, meisjes, laat Karel uitspreken! — Hoe heet die vriend van je? Ken ik hem? —

— Neen; hij is naar Indië gegaan, lang vóór ons trouwen, voor zoowat twaalf jaren: hij heet Jan Smits... —

— Jan Smits! foei, wat een plebeïsche naam! — gilt Lina.

— Jan Smits! Ha, ha, ha! 'n Goeie naam voor 'n slaggers- of bakkersjongen! — zegt Bella, hoonend.

— En zijne vrouw? Wie is zij? — vraagt Jenny verder.

— Hij is ongetrouwd, en 't is juist dáárom, dat ik hem hier heb gevraagd; hij is pas in 't land, heeft hier nog geen nieuwe kennissen, hij komt regelrecht uit Marseille en denkt alleen voor zaken hier een paar weken te blijven. Maar — (men kan niet weten) als we het hem hier prettig maakten; hij houdt van 'n huiselijken kring, dat weet ik van ouds — en als hij dan eens (je kunt toch niet weten) op Lina of Bella gecharmeerd werd.... Zie je, dat alles

bedacht ik, toen ik hem vroeg, en daarom nam ik de vrijheid (hij glimlacht sarcastisch) hem hier in mijn huis te vragen op de thee, in plaats van bij hem op zijne kamers, in 't hotel den avond door te brengen. Begrijpt jelui het nú? Is mijn overtreding me nu vergeven? Ik zag een mogelijken man voor een van jelui twee in hem — hij richt nu het woord niet meer tot zijne vrouw, maar tot de twee jonge dames, maar valt zichzelve in de rede met een verbaasd: — hé, waar zijn ze? —

— Verdwenen om toilet te maken, zoodra je zei dat die vriend ongetrouwd was, natuurlijk; — zegt Jenny lachend. En dat mocht ma ook wel doen; toe, malief, trek uw op één na beste japon aan, en zet uw vlecht op: u kunt waarlijk zoo niet te voorschijn komen; wil ik u helpen? Of zal ik Laus roepen? —

De raadgevingen aan de oude dame zijn niet overbodig; haar zwarte rouwjapon was eertijds een „gekleede japon”, doch ziet nu bijna groen door ouderdom en herhaald was-schen, en de in- en opgezette lappen zijn niet meer te verbergen. Het hoofd der goede vrouw is door de jaren niet alleen vergrijsd, maar ook gedeeltelijk van zijn natuurlijken dos beroofd, en zij beproeft dit te bedekken door een voorwerp uit krip en lint bestaande, eertijds een elegant rouw-mutsje, doch nu even armoedig en versleten als de japon. Mevrouw de wed. Pollert staat reeds op om den raad van Jenny te volgen, maar bij de deur draalt ze, en zegt bezorgd en bedrukt:

— Kinderslief, 't is mij wèl — als „Charles” denkt, dat het iets goeds zou kunnen geven voor de meisjes — maar — maar — bedenkt toch, dat we niets in huis hebben — geen fleschje wijn, geen koekje bij de thee — niets op de boterham van avond — als we er een mochten eten — en je dient toch iets te presenteeren, zelfs als die man niets gebruikte... ach, als 't nog in onzen goeien tijd was.... en de oude vrouw brengt den doek weer aan de oogen — toen je lieve pa er nog was....

— Kom, ma, laat u dát eens aan mij over, zegt Jenny, en zij geeft hare moeder een zoen; — en gaat u maar eens heel netjes maken, en dan, als u voortmaakt kunt u het mooie servies en de zilveren lepeltjes klaarzetten, en een mooi bouquetje plukken, om de tafel op te luisteren. —

De vriendelijke woorden en de liefkoozing troosten de goede

vrouw; zij knikt goedkeurend en verlaat het jonge echtpaar in opgeruimde stemming.

Jenny legt den arm om Karels hals en vraagt: of hij waarlijk gelooft, dat — dat — entin — dat het lukken zal? —

— Jawel, vrouwtje, waarom niet? Als die twee meiden willen, kunnen ze lief genoeg zijn; — och, waren ze maar half zoo lief als jij, mijn goed wijfje, dan zou ik er niets om geven, al bleven ze levenslang bij ons, maar zóó als 't nu gaat.... — Hij zucht weer, maar als Jenny hem droevig aanziet, kust hij haar lief, bedroefd gezichtje en vervolgt: — als jij ook zóó was, liep ik weg. Gelukkig ben je het beste, liefste, geduldigste schepseltje op aarde.... —

— Hou nu op met die complimentjes, manlief; als je 't te èrg maakt, geloof ik je toch niet, dat weet je; — zegt Jenny; maar de droevige trek is van haar gelaat verdwenen en zij ziet hem schalksch lachend aan, en vervolgt op ernstigen toon:

— Laat ons nu ernstig praten, Karel; foei, geen gevrij meer: 't is waar, wat Ma zegt: er is niets in huis; ik heb nog wel wat geld over, maar — hoe moet ik den boel hier krijgen? Tenzij ik zelf om boodschappen ga.... —

— Zend de kleine meid; — heb je veel nodig? Heb je wel geld genoeg? Hoeveel kost 'n flesch wijn? —

— De kleine meid gaat immers om vier uur naar huis? Er is niemand dan Lucie en die is aan 't strijken en ook al niet gekleed.... En ik moet iets hebben bij de thee, en bij de boterhammetjes, en — wijn! — zegt ze peinzend.

— Ja, dat vooral, wijn; neem maar heele goeie — maar als Lucie ook niet kan gaan, hoe moet het dan! Ik weet er geen raad op.... Wil ik zelf alles gaan bestellen? Ze zullen 't dan wel willen bezorgen, niet waar? —

— Och kom, dat gaat niet! — zegt Jenny lachend: — verbeeld je, een heer die er zoo deftig uitziet als mijn echtgenoot, en die Mr. voor zijn naam schrijft, zou in een spekslagerswinkel gaan bestellen: anderhalf ons saucis de Boulogne, en bij den bakker: tien Weenerbroodjes en zes krentenbolletjes van 2½ ct.! En dan in een slijterij: een enkele flesch wijn! Neen, dat nooit, liever ga ik zelf: — als ik den weg maar wist — ik meen, als ik maar wist hoe 'k me houden moet — maar — 'k heb het nog nooit gedaan 'k zou 'n mal figuur maken in zoo 'n winkel — jammer genoeg nu 't zóó zou te pas komen; — Lucie weet al die

dingen; zij zal ons wel willen helpen; ik zal haar roepen. —

Lucie verschijnt weldra in de serre, waar Jenny en haar man bezig zijn, de stoelen, de bloemenstandaarden en potten te verschikken, om wat ruimte te maken; de groote mand met verstelwerk, waarmee Ma zich bezighoudt — (amuseert zou eigenlijk beter zijn, daar zij nooit vordert met het werk, dat zij blijkbaar slechts bij zich houdt, als een sprekend bewijs van onderwerping aan de armoe) wordt weggestopt achter het haardscherm onder den ledigen schoorsteen, en Bella's boek, dat haar den heelen dag „stilgehouden" heeft — wordt door Karel met een gebaar van afkeer in een donkeren hoek, achter de canapé uit de kamer verborgen.

— Pouah! zegt hij; hoe kunnen jonge meisje als Lina en Bella zulke viezigheden lezen! Jij leest dat toch ook niet Lucie? —

— Jonge meisjes! herhaalt Jenny. Enfin, we zullen dáár nu maar niet over spreken! — Maar dat Lucie het niet leest, daar kun je gerust op zijn: ze kent immers geen fransch? —

Een schalksche uitdrukking verschijnt in Lucie's oogen, als zij Karel aanziet en vraagt: of zij haar geroepen hebben om haar dat te vragen? — Jenny zegt u immers, dat ik zulke fransche boeken niet kan lezen, neef, en ik lees bijna nooit, omdat ik noodiger dingen te doen heb. —

Er ligt een zweem van verbittering in deze verklaring, en Lucie ziet haar neef eenigszins spotachtig aan, maar dat alles verandert als Jenny haar de verlegenheid van 't oogenblik heeft blootgelegd; de groote zwarte oogen zien Karel en zijne vrouw weer even trouwhartig als altijd aan en Lucie is terstond bereid de noodige hulp te bieden.

— Maak jij hier alles maar in orde, nichtje, en kleed u wat, dan zal ik wel voor de boodschappen zorgen, hoe laat komt die heer? —

— Om acht uur, denk ik — en 't is nu al half zeven! — Och toe, Jenny, haast u toch, — dringt Karel; — en Luus; ga jij gauw, als 'n kleine voorzienigheid voor ons zorgen. —

— Maar je kunt toch zóó niet gaan, in je peignoir! met je haar en coup de vent! Hemel, hoe komen we nog gereed! Toe, Luus, gauw, kleed je wat aan.... En zorg voor thee-water, en maak de bouilloire in orde — is ze gepoetst? — Anders, zie het nog te doen, want ik wil geen petroleum-

stel in de kamer hebben, en is er nog spiritus voor de bouilloire? Breng anders wat mee, hoor, vergeet het niet; en — is de melkboer er al geweest? Dat hoop ik, want wie moet de melk aannemen, als jij uit bent? — En zorg vooral dat de saucis goed versch en dun gesneden is, hoor, en de broodjes geraspt — heel versch — en.... —

— Ja, ja; wees maar gerust, nichtje; de melkboer is er al geweest, de bouilloire is altijd in orde; ik hoef ze maar van spiritus te voorzien; ik zal om alles denken; maar ik mag wel haast maken.... —

— En Lucie vliegt de kamer uit en de trappen op, naar het zolderkamertje, dat haar heiligdom is.

Geen tien minuten later is zij weer beneden; het haar is nu glad weggestreken en in een dikke „torsade” boven op 't hoofd gelegd; hare kleine voeten steken in leeren laarsjes, maar blijven daarom toch echte asschepoetstersvoetjes, evenals hare handen, die de sporen van ruw werk vertoonden, maar toch kleine, welgevormde handen blijven. Zij neemt van den kapstok die in 't voorhuis staat, een zwart strooehoedje, en een grijzen regenmantel, en kleedt zich haastig daarmee; ze is nog bezig handschoenen aan te trekken, als Jenny uit de huiskamer kijkt en zegt: haast je toch alsjeblieft, Luus. Wie moet er opendoen, als die heer komt, en jij bent er niet? —

— Ik, — zegt Kruisland; daar zie ik niets in.... —

— Dat kan niet! — meent Jenny; — we kunnen toch niet altijd met hetzelfde foetje te voorschijn komen.... —

— Dat het de „uitgaansdag” van onze gediensstige is — bedoel je? Waarom niet! Met hem hebben we 't immers nog nooit vertoond? Alsof hij daarop letten zou! — Bovendien, ik ga in de voorkamer zitten lezen bij 't raam, terwijl Luus weg is, en wat is dan natuurlijker, dan dat ik hem dadelijk inlaat, als 'k hem zie! — Goeie God! 't Is toch wel wat erg, dat ik zoo blij ben dat hij komt, alleen omdat ik hoop door hem bevrijd te worden van één van die twee.... maar toch, al nam hij geen van haar, toch zou ik blij zijn hem weêr te zien, hij was toch zoo'n goeie beste kerel! We hebben samen wat jool gehad! — Hierop volgt een zucht.

Jenny heeft niet geluisterd naar hem; zij heeft eenige dorre bladeren en verwelkte stengels afgeplukt van de bloemen, die in fraaie jardinières vóór de ramen staan, en kijkt aandachtig de dwarsstraat tegenover in, waar men Lucie nog kan zien voortstappen; zij schudt het hoofd.

— Als ze niet vlugger loopt, wordt het negen uur eer ze al haar boodschappen gedaan heeft. — Och, 't arme schaap heeft den heelen middag staan strijken; ze zal dus wel moe zijn; geen wonder! 't Was zoo warm vandaag. —

— Strijken! Dat kind? Is dat nu een werk voor haar! Kijk haar eens, 't is precies een schoolmeisje, met die groote tasch aan den arm, en die kleine voetjes! God! Hoe kun jelui het schepseltje zoo laten tobben? —

— Och, Karel, ik heb haar geholpen, zoolang ik kon, maar je weet, ik kan die lucht van stijf sel en heete ijzers niet verdragen; ik kreeg hoofdpijn, en Luus zelve stond er op, dat ik maar zou uitscheien — en waarlijk, voor 't geen ik kon doen, was 't nog het beste, want ik ben niets handig met de ijzers! Ik heb vandaag in één kwartier twee witte rokken van de meisjes bedorven, en die arme Luus heeft er een standje voor gekregen, van de zusjes, natuurlijk — en zij strijkt juist keurig! — Waarom zei je dan niet, dat jij 't gedaan hadt? — en Kruisland ziet zijn vrouwtje verontwaardigd aan. — Ik lag op bed met hoofdpijn, en heb er niets van geweten, tot ik beneden kwam; toen wilde ik met Luus naar 't strand gaan, in de hoop, dat de zeelucht ons allebei goed zou doen; maar, jawel! Zij hadden haar de rokken weer laten uitwasschen en opnieuw stijven en 't schaap moest mijn knoeiwerk goedmaken. Zij had niet eens gezegd, dat het haar schuld niet was, en heeft al het gekijf en het schelden zwijgend aangehoord; maar och, ze hilde toch zoo, toen ik zei hoe 't eigenlijk in elkaar zaten toen onze twee beautés my à faire namen — en 't duurde nog voort, toen je thuis kwam om te eten; maar je hebt er toen niet op gelet, omdat Luus niet aan tafel was.... —

— Waarom was ze niet aan tafel? Dat is waar ook? —

— Omdat ze niet mocht komen, eer de fout hersteld was; dat hadden de dames zóó beslist. O, je hadt Luus moeten zien! Even voor 't eten bracht ze de twee bewuste rokken binnen, en smet ze, met bliksemende oogen voor de voeten van hare plaaggeesten. „Zoo, nu kun je aan tafel komen”, zei Bell' genadig, maar Luus keek haar zóó aan met hare zwarte oogen, dat onze Bell' er van schrikte; en — Luus kwam niet aan tafel! —

— God, God! Zal het dan altijd zoo blijven? O, Jenny, als wij maar één van haar konden kwijtraken! liefst Lina. Die maakt me soms woest met hare dédains! Och doe toch je best, meid lief, — als Smits eens om haar kwam —

ze ziet er nog al goed uit als ze tam is — en als ze wil... —

— Och, beste man, alsof ik niet met plezier alles zou doen, om ons leven wat draaglijker te maken, maar die twee zijn zoo ontzettend moeilijk van humeur — wat die goede Ma en ik al van haar te verduren hebben, is niet te vertellen; vooral Bella is onuitstaanbaar... —

— Dat zijn ze allebei, maar met Bella kan ik nog meelij hebben, omdat die wel eenige reden heeft, haar lot te beklagen. — Zij kan van Zetten niet vergeten... en ze is werkelijk eenmaal mooi geweest... —

— En dat kan ze evenmin vergeten — minder nog dan haar verbroken engagement met van Zetten, en dat laat ze iedereen voelen en doet alsof ze nog steeds de mooie achttienjarige Bella Pollert was van voor veertien jaar! —

— En alsof iedereen nog altijd doodelijk was van haar — valt Kruisland in en Jenny vervolgt:

— En alsof geen man, oud of jong, haar kan zien, zonder onmiddellijk haar te aanbidden, met voorbijgang van alle andere vrouwen, zelfs zijne eigene! —

— Adres aan ondergeteekende! — zegt Kruisland lachend, maar als hij het pruilende gezichtje van Jenny bemerkt, legt hij zijn arm om haar middel, kust haar en verklaart, dat al de schoonheden der wereld bij elkaar hem zijn vrouwtje geen oogenblik zouden doen vergeten.

— Dat weet ik, beste Karel, maar 't is toch ergerlijk, altijd al dat coquetteeren te moeten aanzien, en dat ze zelfs jou niet spaart, zie dat vind ik walgelijk. —

— Kindlief, een coquette vrouw is als een vampyr; zij spaart niemand en zij ontziet niets om haar ijdelheid te verzadigen; zij verbeeldt zich gewoonlijk, dat niemand hare machinaties bemerkt, evenals zij zich verbeeldt, dat zij altijd jong en mooi blijft, op die twee punten is zij verblind; gelukkig, dat hare vermeende slachtoffers dit niet zijn. Dat heeft Bella al meermalen moeten ondervinden, geloof ik, dit en haar „respectabele leeftijd” maken haar humeur zoo — duivelsch — zij weet zeer goed, dat niets bespottelijker is dan eene oude coquette. — Wij behoeven ons dat niet aan te trekken. Ik hoop evenwel, dat Lina de gelukkige zal zijn; zij is in ieder geval jonger en niet zoo verwaand als onze beauté passée. —

Terwijl het jonge echtpaar dit gesprek voert, hebben man en vrouw gezamenlijk, de twee kamers die suite vormen en waarvan de achterste op de kleine „serre” uitkomt, in

orde gebracht voor de ontvangst van den gast. 't Was geen gering werk, want Mina en Bella waren gewoon velerlei toiletzaken en andere voorwerpen uit hare kamer mee te brengen, en die dan, na ze gebruikt te hebben, hier of daar, in het kleine salon of de daaraangrenzende huiskamer te laten slingeren, tot „Luus” of Jenny ze weer opborgen. Kruisland had eenige hoedjes en manteltjes, parasols en „reticules”, die na de middagwandeling op de stoelen en canapé gedeponeerd waren, in een muurkast gesmeten, zonder er veel op te letten hoe die teere dingen daarin terechtwamen; Jenny, met stofdoek en plumeau gewappend, had zich dapper geweerd, de stoelen, die anders tamelijk stijf geplaatst stonden, wat gezelliger geschikt, onder andere ook de zelden bespeelde pianino geopend en wat muziek erop gelegd, — waarlijk alsof een der dames zoo-even een stukje gespeeld had of zou gaan spelen. Nu stond ze voor de groote spiegelkast, een familiestuk, uit vroegeren tijd, die nog eenige reliquieën uit betere dagen „toen Papa er nog was,” bevatte, o. a. Mama's mooie servies en zilveren theegereedschap. Jenny wreef het dikke glas nog wat af, en beschouwde daarbij haar eigen beeld.

— Nu, ik mag mij ook wel wat gaan kleeden; alles is hier in orde. Ma houdt ervan, zelf het theegoed klaar te zetten, dat geeft haar nog eens wat afleiding. — Praat jij onderwijl wat met haar, anders hebben we veel kans, dat het gezicht van die *épaves* uit vroegeren tijd haar bedroefd maakt, en 't zou toch niet prettig zijn, als uw vriend door beschreide oogen ontvangen werd. —

— Zeker niet; ik zal erop letten, dat belooft ik je, maar, als 't aan mij stond, had ik al die dure dingen, die voor ons zoo weinig nut hebben, al lang verkocht. Wij zouden vrij wat meer hebben aan een zakvol guldens, dan aan die kast vol *Sèvres*porselein en oud zilver... bromt Kruisland.

— Och, Ma is zoo gehecht aan die dingen, zie je, ik voor mij geef er niet zoo heel veel om, ofschoon — ze kunnen te pas komen, dat zie je nu alweer, al is 't maar om een beetje vertoon te maken; zegt Jenny vergoelijkend.

— Om te „imponeren” zou Bella zeggen, en Kruisland haalt de schouders op. Lachend verlaat Jenny de kamer.

Kruisland neemt een der fraaigebonden boeken, die op het tafeltje voor de canapé liggen, en zet zich bij een van de ramen neer. Hij bladert in het boek, maar zijne oogen

zijn gevestigd op de straat, in de richting uit welke hij den bezoeker verwacht, zijn gedachten zwerven echter terug naar de kast vol „dure dingen,” en volgens zijne gewoonte, denkt hij hardop; hij is bezig — in den geest — die „dure nuttelooze dingen” in bruikbaar, zoo hoognoodige, specie om te zetten!

— Dat zware, oude zilver, een heel kapitaal, waarachtig, — en zooveel meer waard, omdat het zoo leelijk en oud is; zou minstens een acht- à negenhonderd opbrengen, nu het de mode is met „antiek” te dwepen; het blad alleen is f 250 waard, zei de goudsmid toen „zij” zoo dwaas waren het te laten opmaken. („Zij” beteekent: al de vrouwen des huizes.) En dat wordt bewaard, bewaard, bewaard, alleen om er een paar keeren in het jaar mee te pronken, terwijl het een middel kon zijn om ons in eens uit de penary te redden! — Ja, 'k weet zeker, dat we alles zouden kunnen afdoen; — maar ze zullen niet willen, natuurlijk; haar ijdelheid, haar trots verbieden het; ha, ha, een kast vol zilver in huis, en geen koperen cent in de beurs! Och God: dat „stand op houden,” mee doen, „chic” te voorschijn komen, overal naar toe gaan, zien en gezien worden, — wat mij dat al kost! Niet alleen aan geld, — neen, 't is niet om 't geld dat er aan heengaat en dat wij toch zoo noodig zouden hebben — voor andere doeleinden — voor onze dagelijksche behoeften — voor eten, kleeren en huishuur! — En daar staat die hoop prullen, die niets dan last en werk geeft, — die zooveel waard is, dat ik voor een heel jaar vrij van zorg zou zijn — mocht ik er geld van maken! Tweehonderdvijftig gulden! alleen voor dat blad! — Alsof een mooi japansch blad niet evengoed zou voldoen — of een Ruoldt, b. v. dan kon het voor zilver blijven doorgaan bij de „vriendinnen,” bij „onzen” kring! Ha, ha, ha! Die kring, de lieve vriendinnen, die haar met haar allen nog geen 250 centen zouden willen bezorgen, laat staan f 250 (gulden)! — Tweehonderdvijftig gulden! Hoe kom ik er nog aan! God, God! Als ik aan alles denk — en ik zie die kast aan, zou 'k het ding wel in elkaar willen trappen! Tweehonderdvijftig gulden! Zes maanden huishuur, 1 Juli te voldoen, f 250! hoe kom ik er aan! —

De arme man, de oogen steeds op de ergernis gevende kast gevestigd, heeft zijn taak — „op de bel te letten” — geheel vergeten en merkt dus niet, dat de huisdeur met een sleutel geopend is, en dat er twee personen binnen getre-

den zijn, waarvan de ééne dadelijk de voordeur opent en naar hem toekomt.

Tweehonderdvijftig gulden, 15 Juli te voldoen! Hoe kom ik er in Godsnaam aan! — herhaalt Kruisland nogmaals, zoo luid, dat de persoon die in de smalle vestibule achterbleef, het noodzakelijk hooren moest, daar zij den voet reeds op de mat voor de deur der voorkamer gezet had.

Die persoon treedt evenwel schielijk terug en gaat bij de huisdeur staan, alsof zij zóó pas aangekomen was.

— Neef, neef Karel! U praat weer zoo hardop! zegt Luus die met den bezoeker tegelijk N° 180A bereikt had, en hem kwam aandienen. — Neef, luister toch; daar is iemand — 't is zeker de heer dien u verwacht; zal ik hem binnenlaten? —

— Hé, wat? O, ben jij 't Luus — kind? Zei ik iets hardop? Och ja, dat komt, omdat ik zooveel in 't hoofd heb, zie je — zaken, allemaal zaken! — verontschuldigt Kruisland zich verward.

Hij haalt nog eenmaal de hand door zijn haar; hij had dit reeds zoovele keeren gedaan, dat de donkerblonde krulletjes, die hij altijd zoo zorgvuldig glad zoekt te houden, overeind gekomen zijn, en zijn gezicht een verschrikte, verbaasde uitdrukking verleen. Overigens was dit ook eigenlijk de stemming waarin hij zich bevond; hij was ontsteld en verwonderd, dat hij zich door zijn gedachten zoo ver had laten wegslepen van 't tegenwoordige, en bevreesd, dat Lucie iets mocht gehoord hebben.

De bezoeker stond op de mat bij de huisdeur, schijnbaar verdiept in de beschouwing van den inhoud eens rieten bloemkorfs, die de vestibule versierde. Ware Kruisland zelve minder onthutst geweest, hij zou het meelijden en de bezorgdheid, die het goedige bruine gezicht zijns bezoekers teekende, opgemerkt hebben. Nu was hij er maar op uit zijn inwendige onrust en angst te verbergen en den lang gemisten vriend, den mogelijken bevrijder van één zijner kwellingen, hartelijk te verwelkomen.

— Ha, Smits, beste vriend, welkom, welkom in mijn huis! Kom binnen, kom binnen: laat je hoed en stok maar hier! — Warm, hé? 'n heele wandeling van je hotel hierheen! Nu, kom maar mee; we hebben achter 'n koel, frisch zitje. — De dames zullen zóó verschijnen; op zulke warme dagen, weet je, trekken ze zich, na 't diner, een uurtje in haar kamer terug; maar 'k zal ze laten waarschuwen.... —

— Ik hoop, dat ik niet ongelegen kom? — valt Smits hem in de rede, want ondanks de overdreven hartelijke verwelkoming, kan hij de onwillekeurig opgevangen ontboezeming niet vergeten, en hij denkt aan een huiselijke scène met tranen en wanhoop, die hij waarschijnlijk gestoord heeft.

— Waarachtig niet! Maar toch ben je 'n surprise, die ik mijn vrouwlui bereid heb! 'k Heb niets gezegd van je visite; we zouden doodleuk, net als alle dagen, hier theedrinken, na de siesta; we vonden 't te warm om naar Scheveningen te gaan, zelfs met de tram, en och, we zitten hier heel lief; we houden allemaal van huiselijke gezelligheid, „où peut on être mieux” en zoo voort, weet je? De meisjes musiceeren wat, Ma zorgt voor de thee, in de schemering wordt er wat gezongen — enfin, soms kan ik me verbeelden, dat ik nog ongetrouwd en met mijn Jenny geëngageerd ben.... — Zoo fantaseert de arme man.

Smits ziet den druk sprekenden gastheer verwonderd aan; van wien kwam die wanhopige uitroep „hoe moet ik in Godsnaam aan f250 komen!” als men hier in huis zulk een idyllisch leven leidt? Dat is toch onbestaanbaar met zulke nijpende geldzorgen en 't klopt ook niet met den ontevreden toon van Kruislands woorden bij hun eerste ontmoeting. Overigens — 't ziet er hier ook niets uit naar armoede of gebrek, integendeel alles is eenvoudig maar sierlijk; Kruisland heeft zijn gast een gemakkelijken rottingstoel in de „serre” aangeboden; een schat van mooie bladplanten en geurige bloemen omringt hen, het tuintje is keurig in orde, de hooge rozestruiken zijn rijkeladen met de uitgelezenste rozen, het kleine grasperk is als een fluweel, zoo effen en glanzig; de heining verdwijnt onder allerlei klimplanten; 't is hier zoo rustig, in dit groene verblijf, alsof men buiten was. Binnen ziet het er naar evenredigheid vriendelijk en huiselijk uit; ja — 't is toch wel mogelijk dat zijn vriend zoo gelukkig is als hij voorgeeft. Hij — Smits, heeft het leven nooit hooge eischen gesteld; hoe zou dat mogelijk geweest zijn bij zijn veelbewogen leven in Indië: nu hier een paar jaar, dan daar zes maanden, nu diep in 't gebergte, dan ergens aan den lagen zeekant, of in een boschdistrict, soms dagreizen ver van de naaste „plaats,” afgesloten van allen omgang met zijns gelijken? Maar hier zou hij zich waarlijk ook wel gelukkig kunnen gevoelen, waarom zou Kruisland dat dan niet? —

— Bewonder nu eens onzen lusthof! riep Kruisland uit.

't Is alles het werk onzer handen; 's morgens vroeg zijn zij al bezig met onze bloemen, Jenny en de zusjes, ze zijn allen tuiniers! —

— Je hebt er eer van, vrind, 't is wezenlijk merkwaardig; — zei Smits oprecht bewonderend.

(En de rekening van den tuinman zal ook wel merkwaardig zijn; zooveel uren werk en zooveel stuks rozen à raison de....?) dacht Kruisland, een zucht onderdrukkend, en Smits' slotwoord opnemend, herhaalde hij: — ja, merkwaardig, dat zeg ik ook; kom eens mee, daar achter in het tuintje: er is een Gloire de Dijon, die onzen trots uitmaakt. —

Smits ging mee, hij zou liever niet gegaan zijn, want hij had in de schemering van de voorkamer eene gedaante ontwaard, die hij voor een der dames hield; misschien hetzelfde kleine, nette figuurtje, dat hij bij de huisdeur ontmoet, en dat hem aangediend had; zij was hem toen haastig vóórgestaan, en hij zou haar toch zoo gaarne van nabij gezien hebben. Het was ongetwijfeld een indisch meisje, en schoon nu Smits verklaarde, dat hij niet dweept met (de) indische meisjes, ging het hem als verreweg de meesten, die zoo pas uit Indië komen: al wat hen aan het land der zonne en der kleuren herinnert, trekt hen aan, later verandert dat gewoonlijk. — Maar Kruisland troonde hem mee; ook hij had de gedaante ontwaard, en hij wilde niet, dat zijn vriend zou zien, hoe Lucie meidendiensten verrichtte; want het was Lucie, die de bouilloire binnenbracht, het spirituslampje aanstak en een fijn kleedje lei over het ingelegde theetafeltje, dat zij voor „Tante” klaarzette. Hij hield Smits dus aan den praat over andere tijden, jongensgrappen, studentenstreken en „eerste liefdens,” tot hij Mama en de jonge dames in de huiskamer zag. Al dien tijd voelde de arme man zich als een dief, die een argeloos mensch in eene hinderlaag lokt, om hem daarna te berooven, en het was eene verlichting, toen zijne vrouw in den tuin bij hem kwam; het deed hem goed, dat Smits het slanke nog jeugdige vrouwtje blijkbaar met goedkeurende oogen aanzag; hij voelde zich gesterkt toen Jenny haar arm in den zijnen legde, en hij was haar dankbaar voor de innemende wijze waarop zij zich, dadelijk na de voorstelling, met den bezoeker bezighield, tot zij alle drie langzaam naar het huis drentelden, waar Jenny den gast de keus liet in de serre of in de aangrenzende huiskamer plaats te nemen. Hij koos het eerste: — het doet mij aan Indië denken, die bloe-

men en geuren, de heldere lucht die men hier ziet; — zeide hij.

Nu kwamen Mama en Lina zich bij hen voegen.

Mama scheen het type (en ze was het ook) van een goedge, eenvoudige, ouderwetsche dame, en Lina maakte den indruk, een niet zeer mooi maar bijzonder beschaafd, eenigszins trotsch meisje te zijn; met een goed figuur, mooi haar en witte tanden, nette handen en kleine voeten, alle welke voorrechten goed zichtbaar waren, want daar wist Lina wel raad op — maar dat kon Smits natuurlijk niet weten. — Hij kwam onverwacht; dat bleek uit de ontvangst die de dames hem gaven; hij vond hen in hun gewonen doen, en — hij moest zichzelf bekennen, dat hij zijn vriend niet te beklagen vond. — En hoe keurig was alles, het theegereedschap, de thee, de toiletten der dames, — vooral van die ééne die iets later verscheen, eene bevallige brunette, in zwart gaas of kant gekleed, waar de slanke hals en de roode armen zoo mooi doorheen schemerden. Voor hem die op een buitenpost, in de twee laatste jaren in Indië verstoken was geweest van 't gezelschap van beschaafde vrouwen, scheen het lot zijns vriends benijdenswaardig. Iets later op den avond zetten de twee zusters zich op Kruislands verzoek aan de piano en Smits luisterde opgetogen naar de quatre-mains die zij zoo „brillant” afspeelden. Toen Bella, de laatst verschenen zuster, met veel gevoel een Lied ohne Worte voordroeg, en de andere zuster Lina, zich zoo gracieus over haar heenboog, om een blad om te slaan, schaamde Smits zich, dat hij zelve niet was opgestaan om aan de schoone Bella dezen modernen ridderdienst te bewijzen; maar hij stond toch op, zachtjes door de wijdopengeschoven deur naar de piano toe, gereed om zijn verzuim goed te maken. De zusters bemerkten hem niet, scheen het; hij bleef dus stil wachten, tot Bella aan den laatsten regel zou zijn.

O tegenspoed! Lina was hem vóór; toen hij haastig een stap nader kwam, had zij even haastig het blad omgeslagen, nog eer Bella aan de laatste maat was; maar — bedrogen zijn ooren hem of — hoorde hij over Bella's fijne lippen niet een vinnig: „lomperd!” komen? Was dat misschien aan zijn adres, omdat hij zoo onattent was geweest? 't Was in ieder geval een wanklank in deze harmonische omgeving, hetzij dat dit woord Lina's voorbarigen ijver of zijn traagheid gold. Hij stapte dan ook weer even voorzichtig terug,

en verbeeldde zich, dat de jonge dames zijn schreden niet gehoord hadden op het dikke vloerkleed, en zette zich op zijne vorige plaats, een weinig „onlekker” over hetgeen hij gehoord en verdiend meende te hebben. — De oude mevrouw zat met gevouwen handen en gebogen hoofd, Kruisland lag achterover in zijn stoel, de handen achter het hoofd ineengeslagen, beiden, de oude vrouw en haar schoonzoon, staarden recht voor zich uit; de één in een helder, doch voorgoed verloren verleden, de andere in een donkere, hopelooze toekomst; — doch ook dit kon Smits niet weten — maar toch, de diepe zucht, waarmee zijn vriend uit zijn gepeins ontwaakte, herinnerde hem aan de klacht die hij gehoord had, toen hij dit huis binnentrad.

Wát was waarheid, wát schijn? Die harmonie, die huiselijke gezelligheid, die lieve eensgezindheid — waren ze slechts tooisel, dat men voor den gast aantrok, kleederen die allerlei misères en leed bedekten? Had ook dit huis zijn familiespooksel?

Maar de piano zweeg, de jonge dames namen hare plaats aan de theetafel weer in, en Smits maakte haar een oprecht gemeend compliment over haar muzikaal talent. Hij was ook op dat punt niet verwend, de goede Indiër. Hij begon er aan te twijfelen, of hij zoeven wel goed had gehoord, want nu er een levendig gesprek ontstond tusschen de twee meisjes en hem, kwam het hem onmogelijk voor, dat zij haar beschaafden toon en uitgelezen taal een oogenblik zouden laten varen, om zulk een ruw woord, en nog wel op zulk een toon, over de lippen te laten komen. Karel mengde zich bijna niet in 't gesprek en de oude vrouw zat zoo stil en zwijgend, dat Smits zou gedacht hebben, dat zij sliep, had zij niet nu en dan iets verschikt aan het theeblad, of nog een kopje thee aangeboden; als zij dit deed, viel het hem telkens opnieuw in 't oog, hoe kostbaar het theeservies, hoe fijn alles ingericht was, en hij kwam tot de slotsom dat Kruisland toch wel in goeden doen moest zijn, en dat hij, Smits, bepaald niet goed gehoord had.

Tegen half elf wilde Smits afscheid nemen; hij werd evenwel door de heele familie — behalve Bella — zoo hartelijk uitgenoodigd om te blijven, „een boterhammetje eten”, dat hij toegaf aan die gulle gastvrijheid, en het gesprek nam na dit intermezzo een nieuwen loop.

Nu kwam er iets, dat Smits' bijzondere aandacht trok. Het druk redeneerende gezelschap zat nog in de serre, waar 't

schemerdonker was, alleen Jenny was even, door den tuin, in de keuken gegaan. Nu verscheen zij weer in de voorkamer waar zij de gordijnen neerliet, en de groote lamp aanstak, die boven een ovale tafel hing. Daarna schoof zij de midden-deur zachtjes dicht; dacht zij den gast hierdoor te beletten in de voorkamer te zien, dan bedroog zij zich zeer: Smits' scherpe oogen zagen door de geslepen glazen paneelen der deur, hoe een tweede persoon, hetzelfde kleine figuurtje, dat hem ingelaten had, in de kamer kwam, een groot, hoogopgeladen blad dragende, dat alle benooidigheden voor het „boterhammetje” bevatte. Hij zag, hoe Jenny en dit meisje de tafel aanrichtten, en bewonderde de vlugge bewegingen en desierlijke gestalte van de geheimzinnige verschijning. Want geheimzinnig was zij; immers hoe kwam dit echt-indische kind in dit echt-hollandsch gezin verzeild? Van haar bestaan had niemand een woord gerept, en 't was Smits niet bekend, dat zijn vriend indische familie had. Misschien echter was zij in betrekking bij de Kruislands.... eene wees, zonder de middelen om „naar huis” terug te keeren. Arm kind dan, maar — zij zou het in dit huis zeker wel goed hebben. Die menschen leken hem zoo hartelijk en goedig; en zulke beschaafde vrouwen konden niet anders dan goed zijn voor een arm verlaten kind. Wie was zij? Hoe heette zij? Hij durfde hiernaar niet te vragen; 't kwam hem onbescheiden voor, omdat men hem niet over haar had gesproken als lid van 't gezin noch anderszins: „de meid had haar uitgaansdag,” dat had men wel laten hooren; dus, als dienstbode was het meisje hier niet. In welke hoedanigheid dan?

Jenny schoof de deur weer open, en daar er nu geen reden was (in haar oog) om die weer te sluiten, liet zij ze open, en kwam het gezelschap nooden, het bewuste „boterhammetje” te gebruiken. Smits had geen oog afgewend van de kamer, en zag hoe het indische meisje achter Jenny's rug nog eens binnensloop en haastig eenige borden op een zijtafeltje plaatste. Daarna sloop zij weer even gauw weg, en het gezelschap schaarde zich om den gezelligen disch.

En, hoe eenvoudig ook, 't was een recht gezellig soupetje. De oude dame was zoo gul en goedhartig, het jonge echtpaar zoo hartelijk, de twee „jonge dames” zóó allerliefst, zoo fijn beschaafd en geestig in hare gesprekken; zij zagen er daarenboven, bij 't heldere licht der groote belgische lamp, zoo lief uit dat Smits zich verwonderde over de blindheid der hollandsche trouwlustigen. Lieve hemel! In Indië zou-

den die twee wèg zijn, in minder dan geen tijd! dacht hij. Geen fortuin! Wel, daaraan zou een indisch bachelor geen oogenblik denken; zoo'n vrouw was op zichzelf reeds een fortuin! Het kon ook alleen in Nederland gebeuren, waar iedereen allereerst aan geld denkt, dat zulke beminnelijke vrouwen ongehuwd bleven! Had hij op den buitenpost, waar hij de laatste twee jaren als assistent-resident was, zulk eene vrouw kunnen vinden.... —

Op dit punt zijner overdenkingen bleef hij plotseling, als verschrikt staan.... hoe lang kende hij die twee? Omtrent drie uren geleden was hij haar voorgesteld en nu, reeds — zulke gedachten? En dat voor hem, die zich vast voorgenomen had, nimmer, neen, nimmer eene vrouw te trouwen, die hij niet door en door zou kennen. — Immers hij had, in zijn veeljarig verblijf in Indië, te veel voorbeelden gezien van rampen, door in haast gesloten huwelijken ontstaan, om ooit zelve een overrijd besluit in deze zaken te nemen. Maar toch, hoe was 't mogelijk, dat deze twee juweeltjes, nog in geen haar passende gouden omljsting waren! Dát begreep hij niet.

De goede Jan Smits waande zich een fijn kenner op het stuk van vrouwen. Hij achtte zijn oordeel, smaak en inzichten over de schoone sekse onfeilbaar. Och, dat doen zoovele mannen, zoogenaamde oude vrijers die veel in de wereld omgezworven — la brune et la blonde gecourtiseerd en eenige avontuurtjes beleefd hebben. Zij weten „eene vrouw” op 't eerste gezicht te beoordeelen — en wel met de meeste juistheid, alsjeblijft! Zij hebben een vrouw „in tien minuten” doorgrond en gewogen, — en zonder falen, weet dit wel! Meestal ziet men, dat juist deze kenners plotseling verblind worden door de een of andere schitterende verschijning, en dan eerst te laat ontdekken, dat zij klatergoud voor echt hebben gekocht.

Onder den indruk van de liefalligheid der twee zusters en de beminnelijkheid der heele familie, nam Smits afscheid. Karel deed hem een eind weegs uitgeleide, daar de gast erkende, den weg niet te weten in deze nieuwe stadswijk en dus vreesde te verdwalen. Karels gedrukte stemming scheen geheel geweken; was het de invloed van de paar glazen wijn, en 't gezellig samenzijn of had Smits zich bedrogen — had hij niet goed gehoord! Of — wacht eens! — Karel had een boek in de hand, toen hij zijn gast te gemoet trad, een mooi ingebonden boek — Smits had erop gelet, omdat Karel het zoo achteloos had neergegoid op

de ijzeren bank in de vestibule, en dat had hij, Smits, jammer gevonden. — Misschien had Karel overluid gelezen in dat boek en stonden dáár die woorden in . . . .

Tweehonderdvijftig gulden! Hoe kom ik er in Godsnaam aan! — Kon dat niet in een boek staan? Welzeker, waarom niet! In boeken vond men tegenwoordig van alles, zelfs in luxe-uitgaven beantwoordde de inhoud niet altijd aan 't uiterlijk, bedacht Smits.

't Had hem een wenk kunnen zijn ten opzichte van zijn oordeel over de twee lieve dames; maar daar dacht hij niet aan. Alleen bij 't afscheidnemen, toen hij Karel bedankte voor den vriendelijken avond, in den kring van het lieve gezin doorgebracht, rees wederom het vermoeden op, dat ook in Karels huis een familiespook rondwaarde.

— 't Was mij soms net alsof we nog bij jouw eigen ouders zaten — verklaarde Smits. — Dat waren ook zulke lieve, gemoedelijke luidjes, en nooit vergeet ik de prettige uren in hun huis; die winteravonden, en die theepartijtjes in den ouden tuin! Ja, ja, die goeie ouwe tijd! Weet je 't nog? —

— Of ik het nog weet! — en een diepe zucht volgde op dien uitroep, maar Karel zei niets meer, hij drukte zijn vriend de hand, en Smits zag in de fletsche blauwe oogen iets blinken, dat voorzeker niet van vroolijkheid getuigde, en de gulle lach van zoeven had plaats gemaakt voor een diep-weemoedigen trek om de bleke lippen.

— Och, hij is wat erg aangedaan door 't weerzien! Hij was altijd een bijzonder teergevoelig ventje; — dacht Smits. — Maar — hij ziet er niet voordeelig uit, voorheen was hij zoo frisch en blozend, gezond als een welgedaan Cherubijntje. En nu! — Hij is niet sterk, zei zijn vrouwtje. Een verzetje zou hem goed doen — zeer zeker — hm — als ik hem eens mee kon krijgen op mijn reis — voor 'n paar maanden. — Enfin, we zullen zien . . . . hij heeft het wel aan mij verdiend, hij en zijn ouwe lui.

En Jan Smits dacht onder 't wandelen naar zijn hotel aan lang verleden tijd, toen hij en Karel vroolijke schoolmakers en nog vroolijker studenten waren en aan al de hartelijkheid, die hij, de voor zijn opvoeding uit Indië gezonden knaap, van Karels ouders genoten had, — en hij nam zich vast voor, hun zoon daarvoor dankbaarheid te toonen — als hij kon.

Maar onder die gedachten kwam hem telkenmale dat indische meisjesgezicht voor de oogen dat hij zoo vluchtig

gezien had; eerst onder den breeden rand van een zwarten stroochoed uit, daarna door de geslepen glaspaneelen eener deur, en 't laatst achter mevrouw Kruislands rug in de helderverlichte suite, terwijl hij in de schemerdonkere serre zat.

Niemand had haar genoemd, niemand had, als 't ware, zich bewust getoond van haar bestaan; wonderlijk! 't Was toch zoo'n aardig, gunstig gezichtje! — En dat voor zulke hartelijke, gulle menschen! 't Was vreemd. Wie mocht zij zijn! Hoe kwam zij daar?

II,

WIE ZIJ WAS EN HOE ZIJ DAAR KWAM. SLAVERNIJ IN NEDERLAND. FAMILIE „WAAR MEN NIET MEE VOOR DEN DAG KAN KOMEN.” FAMILIE-WELDADIGHEID.

Wie was zij? het kleine indische meisje dat in dit echt-hollandsche gezin zoo „thuis” en toch ook weer zoo vreemd en zoo onbeduidend scheen, dat men van haar bestaan als huisgenoot geen notitie nam en geen gewag maakte, dat geen lid van 't gezin noemde en dat toch blijkbaar hare plaats in dat gezin had?

Twaalf jaren geleden kwam de jongste broer van Mevr. Pollert in Holland, na een twintigjarig verblijf in Indië. Door langdurig hard werken, was het hem eindelijk gelukt zich eene goede positie te verwerven, als ruimbezoldigd administrateur en daarna bezitter eener suikerfabriek. Hij achtte zich nu geborgen. Na die lange zware jaren arbeid in ondergeschikte betrekkingen, was de toekomst, die zich thans voor hem opdeed, als een Eden, vergeleken bij 't verleden. Hij was het zwarte schaap van zijne familie geweest; hij hield niet van de boeken, maar zooveel meer van guitenstreken en grappen, hij verkoos niet te studeeren omdat hij maar al te goed wist, dat „zijn verstand daarop niet ingericht was,” zooals hij zelve het uitdrukte, en toen er dus eene gunstige gelegenheid kwam, zond men hem naar Indië — op avontuur. Nu, zijn loopbaan was avontuurlijk genoeg. Beurtelings matroos, stuurman op een chineesch of arabisch kustvaartuig, opziener op het land van chineesche landheeren, die 't zoo nauw niet namen met kunde of antecedenten, nu in den Oosthoek, dan in Midden- of Westelijk Java of op de buitenbezittingen, vond hij eerst na vijftien jaren zwervens en onnoemelijke wederwaardigheden den post, waarmede hij zich voor zijn leven geborgen achtte.

Ook nu eerst begon hij eene vrij geregelde briefwisseling met zijne familie in Nederland: trouwens, de kring was eng geworden in die vijftien jaren. Ouders, broeders en twee zusters waren heengegaan, alleen de vriendelijke oudste zuster, die hij als jonggehuvde vrouw had verlaten, was overgebleven. Zij en haar man hadden den wilden knaap steeds hartelijk ontvangen en menigen dollen streek vergoelijkt of voor zijn strenge ouders geheim gehouden. Met aandoening herinnerde hij zich, dat zijn zwager Pollert hem aan boord gebracht had, toen alle anderen er voor bedankten, een „passagier 2 kl.” te begeleiden; hij dacht aan de groote kist vol nuttige en aangename zaken, die „zus Bella” bij zijne karige uitrusting gevoegd had, en die hem op de vervelende, en allesbehalve gemakkelijke reis zoo goed te pas kwamen. — En hunne brieven — weldra de eenige die hij nog van huis ontving, maar die hij ten laatste, ontmoedigd door zijn tegenspoed, onbeantwoord liet, want — waarom zou hij nog van zich laten hooren? Hij had immers niets dan ellende en jammer te melden? — Die brieven had hij nog, en toen hij zich in zijn fraai landhuis vestigde, kwamen ze hem ter hand, bij 't schikken der weinige dingen van waarde die hij bezat. Hij herlas ze en besloot nu te schrijven, nu hij iets goeds te vertellen had.

Hij deed het en de zoo lang gestaakte briefwisseling met de zijnen, werd met ijver hervat en voortgezet. Toen hij, vijf jaren later, repatrieeren moest om zijne, door de ellende van vroegere jaren ondermijnde gezondheid te herstellen, ontving hij reeds in Marseille de hartelijkste uitnoodiging om zijn intrek te nemen bij zuster en zwager, die destijds tot de gegoede, zelfs rijke ingezetenen van de residentie behoorden.

— Ik waardeer uw vriendelijkheid, maar ik mag uw aanbod niet aannemen, want ik ben niet alleen; ik heb een kind, mijne kleine Lucie, meegebracht, en ik wil u geen last veroorzaken, schreef hij terug.

In 't vaderland aangekomen, bleek het hem al spoedig, dat het leven op gemeubileerde kamers niet bevorderlijk was voor de opvoeding en verzorging van zijn dochtertje. Hij verzocht zijne zuster dus, hem te helpen bij 't zoeken naar gelegenheid, om het kind in een huiselijken kring te besteden, want voor een kostschool vond hij Lucie te jong en hij had ook geen vertrouwen in zoodanige inrichtingen.

Broer en zuster hadden in 't eerst wel wat zuinig geke-

ken, toen hij hun meedeelde, dat het kindje niet uit een wettige verbintenis gesproten was, de aanvalligheid van het mooie schepseltje had echter na eenigen tijd, en na geringen tegenstand, het liefderijke hart van Mevr. Pollert veroverd, en zij en haar man zetten zich over de onregelmatigheid harer geboorte heen, en kregen het aardige, zesjarige wilde lootje hartelijk lief. Overigens, niemand dan zij behoefden ervan te weten; broer Herman kon immers weduwnaar zijn! Wie zou daarnaar vragen in hun kring? Zelfs Bella en Mina en Jenny, hunne dochters, werden niet bekend gemaakt met het geheim en namen het kind als haar volle nichtje aan. Wel vonden zij, de Haagsche nutjes, het wel wat „gegeneerd” dat Lucietje zoo bruin was, — en toonden zij, als haar ouders en oom Herman er niet bij waren, zich eenigszins vooringenomen, en weinig geneigd de verwantschap te erkennen; maar — oom Herman was of scheen althans rijk, ten minste zijne cadeaux waren royaal en talrijk en hij was altijd bereid de nichtjes, die nu 18, 20 en 21 jaren telden mee te nemen naar alle gemakkelikheden, entréekaartjes voor concerten, bals, opera's en wat dies meer zij aan te bieden, en dus — vond kleine Lucie ook in hare oogen genade.

Toen dus de geneesheeren een verblijf op eene buitenland-sche badplaats voor Herman noodig oordeelden, en deze zijn kind eerst behoorlijk onder dak wilde brengen, boden zus-ter Pollert en haar man aan, Lucie in huis te nemen. Her-man was maar al te blijde zijne lieveling zoo goed bezorgd te weten; hij stond er echter op, een ruime vergoeding uit te keeren, hoe zijn familieleden ook beweerden, dat het niet noodig was, en hij zette zijn wil door.

Een vol jaar bleef Herman buitenslands en Lucie voel-de zich bijna gelukkig in de nieuwe en vreemde omgeving; bijna, want al wat de ruime beurs van haar vader kon doen om het leven van het kind te veraangenameu, werd gedaan; bijna gelukkig, want Tante en Oom waren altijd lief en vriendelijk voor haar; zij zou evenwel eerst volkomen geluk-kig wezen, als Papa terugkwam.

En Papa kwam terug, gezond en vroolijk, de handen vol geschenken voor 't heele gezin. Hij werd van harte welkom geheeten en men verwachtte, dat hij tot zijn terugkeer naar Indië in Nederland zou blijven. Die verwachting werd teleur-gesteld; Herman reisde nog herhaalde malen naar Duitsch-land, en van iedere reis bracht hij voor zijne familie nieuwe

verrassingen mede, maar van de laatste reis wel de grootste van allen — namelijk eene deutsche vrouw!

Zij was eene arme freule, die Herman had leeren kennen als „Gesellschafterinn” eener oude, lastige maar rijke dou-airière; hij had meermalen haar geduld, hare zachtmoedig-heid en zelfbeheersching bewonderd in moeilijke oogenblik-ken, wanneer de jicht, die hare meesteres kwelde, deze aan-dreef om hare arme gezelschapsdame ook te kwellen. Toen dus de 40 jarige, gegroede Hollander haar eens in een afge-legen hoekje van den grooten hoteltuin schreiende vond over een haar aangedaan leed werd zijn hart zoo getroffen, door haar in tranen badend aardig gezichtje en hare lieve blauwe oogen, dat hij haar zijne hand aanbood.

Natuurlijk nam zij die aan, Herman was geen onknap man, maar — al was hij nog zoo leelijk geweest, hij was in goeden doen; hij had het schitterende vooruitzicht eenmaal een van die „steinreiche” suikerlords te worden, zooals de freule er wel eens op de deutsche badplaatsen had gezien, en dus lei zij haar hoogadelijk handje vol-gaarne in de bruine grove hand van den Hollander.

De gulle hollandsche familie, in een overvloed levende, die der arme deutsche barones als rijkdom voorkwam, beviel haar zeer wel, en de nieuwe schoonzuster en tante werd vriendelijk opgenomen, want de Pollerts waren burgerlui, ja burgerlui, zeer gezien en geacht, maar konden toch op geen enkel droppeltje blauw bloed wijzen in hun stamboom; en het stond „gekleed” op de huwelijkskennisgeving: Her-man van Bodegraven en Jonkvrouwe Helena, barones van dit en van dat. Over en weer was men dus met elkaar tevreden; Lucie bleef bij de Pollerts, de jonggehuwden die een langdurige huwelijksreis ondernomen hadden, zouden slechts eene maand vóór hun vertrek naar Indië, in den Haag terugkeeren.

Of Lucie zelve ingenomen was met de nieuwe mama? Of zij haar eigen moeder vergeten had? Niemand, zelfs de vader, dacht er aan, dit te onderzoeken; de nieuwe mama was „heel lief” voor haar stiefdochttertje; het viel niemand in te denken, dat zij dit schepseltje slechts als de minder mooie keerzijde van de medaille beschouwde. De 36 jarige dame was wijs en slim, ondanks haar onschuldige wezen-loos blauwe oogen en haar Gretchenvlechten. Zij zag, dat de vader het kind innig liefhad, zij vermoedde, dat hij juist getrouwd was, om niet van het kind te moeten scheiden, immers

de dame die hij als Gesellschafterinn van eene stokoude douairière had leeren kennen, was wel in staat om het meisje een goede, vooral een huiselijke opvoeding, waarop hij zoo gesteld was, te geven; immers, hij had zelfs geen oogenblik ervan gesproken het kind in Holland achter te laten, evenmin als hij voor zijne bruid een geheim had gemaakt van hare geboorte. Zij vond dit niet precies aangenaam, maar — zij berustte erin, en was verstandig genoeg, nu 't er eenmaal toe leidde, het kleine meisje vriendelijk te behandelen.

Dus keerde Lucie, na een driejarig verblijf in Nederland, met hare ouders naar Indië terug. Dank zij de goede zorgen van Mevrouw Pollert, waren dat welbestede jaren geweest. Vlug en bevattelijk als zij was, had Lucie verbazend geprofiteerd van het genoten onderwijs en wel verre van bij hollandsche kinderen ten achteren te zijn, was zij de meeste harer klasseggenooten vooruit.

— Dat heeft zij van hare moeder, en niet van mij, dacht Herman vaak, als men het vlugge verstand en de leergierigheid van zijn kind roemde.

Lucie's moeder! Waar mocht zij thans zijn? Hij had haar welverzorgd achtergelaten; hij had geen geid ontzien om de moeder zijner lieveling voor gebrek te vrijwaren; maar het kind had hij „met een akal” moeten machtig worden. Onder voorwendsel het op een kostschool te Batavia te brengen, met de belofte, dat Lucie tweemaal 's jaars met vacantie thuis zou komen, had hij de arme javaansche vrouw, die haar kind afgodisch liefhad, bewogen, haar schat voor een poos af te staan.

Zijn eigen vertrek naar Nederland voor haar geheim te houden, haar letterlijk, met een kluitje in 't riet en naar hare verwanten te Samarang te sturen, had hem veel minder moeite gekost. Trouwens, dergelijke verbintenissen tusschen Europeërs en inlandsche vrouwen, worden door deze laatsten gewoonlijk meer als geld- dan als gevoelszaken beschouwd, en daar haar heer haar ruim voorzien had van dat ééne noodige, schikte zij zich gewillig in de vermeende tijdelijke scheiding. En eerst toen Herman en zijn kind reeds in Nederland waren, toen zij naar het huis haars meesters wilde terugkeeren, om haar kind weer te zien, dat immers tegen de „groote vacantie” „thuis” zou komen, — werd haar meegedeeld, dat de Oceaen lag tusschen haar en hare kleine Lucie.

Zij begreep, dat zij het kind in jaren, wellicht nimmer

zou weerzien, dat het haar vergeten en zich later mis-schien over hare moeder schamen zou; en met een hart vol wrok jegens den man die haar bedrogen, haar van 't liefste wat zij op aarde bezat, beroofd had, verliet zij het huis, waar zij zoolang als meesteres geregeerd had.

— Gij zult toch geen dwaasheden beginnen, Aminah? vroeg de man die haar alles had meegedeeld. — Gij zult toch niet beproeven hem kwaad te doen als hij terugkeert? —

— O neen! Hij is altijd Lucie's vader. Ik zal mij niet wreken. Allah zal dat doen; zijne straf zal hij niet ontgaan. Ach, ik weet al, wat er nu gebeuren zal; hij trouwt daarginds eene hollandsche vrouw, hij zal het kind daar laten om te leeren — zoolang — tot zij mij geheel vergeten heeft; en als zij groot is laat hij haar terugkomen en zoo gauw mogelijk trouwen, opdat zijne nieuwe vrouw en hare kinderen, geen last zullen hebben van het bruine voorkind. Had hij haar maar bij mij gelaten, zij zou zeker gelukkiger zijn, dan onder al die vreemde lieden in een vreemd koud land.

Aminah wist niet, hoeveel waarheid hare woorden bevatten, al werden zij niet dadelijk bevestigd.

Toen Herman in Duitschland trouwde, werd haar dit bekend gemaakt door dengeen, die haar hare toelage uitkeerde.

— En wanneer komt hij terug? — vroeg zij, met oogen, van haat en woede gloeiend, zoodat de man het ergste vreesde voor zijn vriend, mocht hij ooit deze vrouw weer in den weg komen.

— Nimmer; hij blijft waar hij is; antwoordde hij en achtte deze noodleugen vergeefflijk, want het gold immers het leven van zijn vriend. — Hij blijft weg; maar voor u heeft hij gezorgd; vijfduizend gulden liggen tot uwe beschikking...

— Ik wil niets meer van hem hebben, nu hij mij mijn kind heeft afgenomen; voor haar had ik alles aangenomen, alles verdragen; voor mij zelve heb ik niets van hem noodig; ik kan werken en mijne familie is niet arm. —

— Zooals ge wilt; maar onthoud, dat het geld voor u bewaard blijft. —

— Mijn kind verlang ik te hebben, niet zijn geld; hij mag het houden; hij zal toch geen geluk meer hebben; dag en nacht zal ik Allah bidden hem te straffen, en Allah zal mij hooren. —

Daarmee ging zij, en men zag Aminah niet meer; niemand wist waar zij gebleven was.

Niet alle inlandsche vrouwen vatten het einde van eene dergelijke liaison zoo tragisch op; meestal gaan zij van den eenen meester naar den anderen en beschouwen die veranderingen in haar lot niet ernstiger dan eene gewone dienstbode verandering van dienst beschouwt; en voor de betrokken partijen is die indische onverschilligheid ook maar het beste. Maar in dit geval was het anders. Jarenlang had Aminah haren heer gevolgd, wáár zijn wisselvallig lot hem heenvoerde; armoede en ontberingen had zij met hem gedeeld en zij was hem steeds trouw gebleven, hoewel de schoone jeugdige vrouw menigmaal met begeerlijke blikken werd beschouwd door anderen, die haar een voordeelige „betrekking” aanboden; doch zij weigerde alle verleidelijke aanbiedingen, en toen haar, na zeven jaren samenwonen met Herman, een dochtertje geboren werd, zou zij niet met de rijkste raden hebben willen ruelen. En met het kind kwam de zegen, de zoolang tevergeefs nagejaagde voorspoed. Aminah was als „huishoudster” van een ruimbezoldigden administrateur, die binnenkort deelgenoot zou worden in de zaak, een vrouw van aanzien onder haars gelijken; zij droomde reeds van een schoone, trotsche toekomst, wanneer het aanvallige kind een schoone maagd zou geworden zijn; wanneer zij, Aminah, als belooning voor hare trouw en toewijding aan vader en kind, tot wettige echtgenoot van haren heer zou bevorderd worden. Zij had het recht dit te gelooven; immers, hijzelve had er nu en dan op gezinspeeld, als hij, opgetogen over de lief-talligheid van zijn kind, over de toekomst sprak en hoe dikwijls had hij niet betuigd, dat hij hare plaats nimmer, nimmer aan een andere zou schenken! Zij zouden samen hun kind zien opgroeien, samen oud worden en rusten na hun werkzaam veelbewogen leven....

En nu?

Zij was bedrogen en zij voelde het meer dan de meeste harer lotgenooten gewoonlijk zulk een afloop voelen; want hoewel eene javaansche, was zij trotsch. Zij kon en wilde ook geen nieuwe „betrekking” zoeken, en de veertien jaren bij een Europeër hadden haar afkeerig gemaakt van een verbintenis met een man van haar volk.

Zij keerde tot hare ouders terug en deed, wat zij gezegd had. Zij arbeidde voor haar onderhoud en zij vergat ook niet, ochtend en avond te bidden, dat haar God den trouwe-looze bezoeken zou. Zij werd een stille, norsche vrouw

de tot nu toe zoo luchthartige Aminah, en zij voedde haren wrok door het verlies van haar kind te blijven beweenen en door hare gebeden om vergelding van het aan haar gepleegde verraad.

En die beden werden al te ras verhoord. In de afgelegen dessa, waar Aminah zich had teruggetrokken, hoorde zij niets van de buitenwereld: zij vernam niet, dat haar voormalige heer teruggekeerd was, dat hem binnen twee jaren twee kinderen werden geschonken, en evenmin vernam zij, dat hij drie jaren na zijn huwelijk plotseling werd weggerukt door eene beroerte. Zij wist er niets van, dat hare (wettige) plaatsvervangster kort daarop met drie kinderen naar Europa vertrokken was, en dat de weduwe in alles behalve schitterende omstandigheden het land verliet, dat zij in 't vooruitzicht van een gulden toekomst had betreden.

Toch was dit zoo. Terwijl Aminah zwijgend en in 't geheim hare plannen maakte, om weer in 't bezit van haar kind te geraken, had dit alles plaats. Had zij 't geweten, het zou haar weinig moeite gekost hebben Lucie terug te krijgen; want zoodra was de weduwe van Bodegraven niet in Europa aangekomen, of zij ontsloeg zich van de zorg voor hare nu twaalfjarige stiefdochter, door haar aan de „rijke” familie in Holland te zenden, met hare kleeren en andere kleine bezittingen en een zeer lieven brief; en tevens met de verklaring, dat zij zich niet kon belasten met de verdere verzorging van het meisje, „dat haar dan toch ook eigenlijk niets aanging, terwijl zij moeite genoeg zou hebben, hare twee wettige kinderen groot te brengen met het weinige dat haar man had nagelaten.”

Wettige aanspraken op een deel van de nalatenschap haars vaders had Lucie niet, en Herman had bij zijn leven niet gezorgd hare toekomst eenigszins te verzekeren. Hij was een man die veelal volgens impulsie handelde en overigens het meeste aan 't lot overliet; bovendien stelde hij zooveel vertrouwen in zijne vrouw, dat het nooit bij hem zou zijn opgekomen te denken, dat zij zich op die wijze van het kind zou ontslaan. Hij had daar ook geen reden toe, daar de vrouw altijd vriendelijk gezind scheen jegens haar stiefkind. Dat die vriendelijkheid nooit tot hartelijkheid werd, dat de stiefmoeder zich van haren plicht kweet, als ware zij een conscientieuse dienstbode — of liever, eene nauwgezette gouvernante, dat had Herman nooit getroffen; hij was niet veel thuis, en als hij wél thuis was, had hij nooit kunnen

bemerken, dat Lucie ontevreden was of achteruit gezet werd.

't Was nog in den goeden tijd, toen Lucie terug kwam bij de familie Pollert. Zij werd dan ook hartelijk welkom geheeten door oom, tante en nicht Jenny. Lina en Bella namen weinig notitie van het kind, behalve om haar nu en dan een bitse terechtwijzing te geven, of over haar „ontzettend bruine tint” te spreken. Nu Lucie als arme weeze terugkwam, vonden die twee baatzuchtige jonge dames weinig goeds in haar, en de bloedverwantschap negeerden zij zooveel zij konden. Er werd aan de stiefmoeder een koel schrijven gericht, waarin men haar bedankte voor de zorgen aan Lucie besteed en zich bereid verklaarde, het kind geheel als eigen kind aan te nemen en verder te verzorgen.

Daarbij bleef het. De Pollerts vernamen niets meer van hunne schoonzuster, en deze hoorde niets meer van hen; zij begreep, dat er voor haar niets te halen was bij die familie met drie dochters, en deze, te trotsch om er aanmerking over te maken, was hoogst verontwaardigd door de hartelooze handelwijze der edele dame.

Kort na Lucie's komst begonnen de tegenspoeden der Pollerts. Slag op slag volgde; de eene speculatie na de andere viel tegen, en eindelijk, toen de genadestoot kwam, bezweek de brave oude Pollert onder zijn leed.

Van dien tijd begonnen Lucie's eigenlijke beproevingen eerst. De oude Mevrouw Pollert was volkomen vernietigd door het dubbele verlies; de dochters waren verbitterd door de vernederingen die het „aan lager wal komen” altijd met zich voert. Alleen Jenny, de oudste, die ook altijd de meeste hartelijkheid had betoond aan het indische nichtje, bleef dezelfde voor haar en de anderen. Zelfs haren man viel de ramp die hen trof, zwaarder te dragen, dan haar. Zij was het, die haren Karel bemoedigde, en hem aanspoorde het hoofd omhoog te houden.

„Wij kunnen met recht zeggen: tout est perdu, fors l'honneur;” arm zijn we, maar niemand kan ons iets verwijten; wij zijn niemand iets schuldig gebleven, en wij zijn jong; wij kunnen werken om ons huis weer op te bouwen;” zoo sprak het brave vrouwtje.

Van haar kant toog zij al dadelijk aan den arbeid. Het groote, rijk ingerichte huis moest verlaten, een eenvoudige, goedkoope woning die allen te zamen zoude herbergen, betrokken worden. Met het kleine jaargeld van mama en

het salaris, dat Karel als boekhouder in een bankiershuis kon verdienen, met enkele *épaves* van hunne vorige grootheid, gold het nu een nieuw „home” te vestigen.

Mama zette zich neer en klaagde en weende; nu en dan zwakke pogingen doende om de goede Jenny te helpen, doch altijd na korten tijd weer neervallende, in een hoekje, op een kist of een mand, om te schreien. Lina en Isabella vonden het beneden hare waardigheid „zoo te tobben om toch maar in een armoedig boeltje te komen.” Karel had volop te doen om de zaken te regelen en zijne betrekking waar te nemen, en zoo had Jenny niemand dan Lucie tot hulp.

En een goede, trouwe hulp was het nu veertienjarige meisje. Zij bezat de onschatbare eigenschap, zeer spoedig vertrouwd te zijn met alle details eener huishouding, die op zeer bescheiden voet moet gevoerd worden, ofschoon zij, evengoed als Jenny, tot heden toe in overvloed geleefd, en zich niet met huishoudelijke zaken bemoeid had.

Toen het huis gereed was, toonden mevrouw Pollert zoowel als Karel hun ongeveinsde verbazing over de wijze, waarop het Jenny en haar helpstertje gelukt was, met weinige middelen een even sierlijk als gerieflijk verblijf te maken van de eenvoudige kleine woning. Lina en Bella zagen alles minachtend aan, spraken geen woord van lof en barstten in heftige verontwaardiging los, toen zij vernamen, dat zij voortaan met haar beiden ééne kamer moesten bewonen, en die boosheid nam toe, toen het bleek, dat Jenny het aardige balkonkamertje voor Lucie had bestemd.

— Dat zou juist een goed boudoirtje voor ons geweest zijn! — riep Lina uit; — dan behoeften we ons niet te geneeren met kleeden! —

— Maar ik bedank er voor, om mij in tegenwoordigheid van anderen te kleeden; ik doe het niet! Ik ga voortaan mijn toilet maken in den salon! —

(*Salon*, zoo noemden ze daar het kleine benedenvóórvertrek, dat Jenny tot ontvang- of statiekamer had gemaakt, en waar het beste van 't uit de schipbreuk geredde, verzameld was.)

— En waarom dat? Sedert wanneer geneeren zusters zich zóó, dat ze zich niet in elkaars bijzijn kunnen kleeden? — vroeg Jenny verwonderd. — Als kinderen hadden we toch met ons drieën ééne kamer. —

— Ja, maar toen beoefendet gij de schilder- en bootseer-

kunst niet, is 't wel? — vroeg Lucie ondeugend lachende en met een spotachtigen blik op de fijnblozende gezichten en de welgevormde „buste” harer oudere nichten.

Dat was olie in 't vuur. Als furiën vielen de twee dames op de kleine „brutale heks” aan; zij eischten voldoening, opheldering, boetvaardige excuses, maar Lucie was op dit punt zoo hardnekkig als een indisch kind maar kan zijn: en toen men 't haar al te heet maakte, sprak zij onverholen van de potjes en fleschjes verf en zaltjes, en de overige toevoegselen, die bij het toilet der twee beautés een groote rol speelden. Natuurlijk ontkenden deze dames ten stelligste, dat zij zich van zulke hulpmiddelen bedienden. —

— Kan ik het helpen, dat ik er nog niet uitzie als een verwelkte roos? — zei Lina, op de bleeke wangen van Jenny doelende.

— Is 't mijn schuld, dat ik niet zoo mager ben als een tochtlat, door jaloezie op mijn man en afgunst op mijne zusters? — vroeg Bella, met boosaardige oogen Jenny's tengere gestalte beschouwend. Nu barstte Lucie uit:

— Jenny heeft geen tijd om zich zoo mooi op te maken! — Als gij nog te bed ligt, om elf uur 's morgens, heeft zij al een halven dag gewerkt in 't huishouden. Daarvan wordt zij bleek en mager, en jelui laat haar maar tobben en sloven, en blijft als twee groote luiaards in uw bed, en doet niets, dan eten en drinken en u mooi maken en coquetteeren met iedereen.... —

Toen zij zoover gekomen was in haar pleit, vlogen de zusters op haar aan en zouden zeker tot feitelijkheden zijn overgegaan, ware Karel, door de kijvende stemmen veront-rust, niet tusschenbeide getreden. Een enkelen keer, als de nood drong, toonde hij moed genoeg, om zijn positie als hoofd van 't gezin te handhaven. Hij begon nu dan ook met Jenny te verzoeken de kamer uit te gaan, zette Lucie, zachtjens maar met vaste hand, de deur uit, en vroeg nu den zusters, die, verbaasd over zijn moedig optreden, plotse-ling verstomd waren, naar de aanleiding tot dit tooneel.

Het was hem echter niet mogelijk de waarheid te ontwarren uit de talloze en vinnig uitgesproken beschuldigingen tegen Lucie en Jenny; hij moest zich dus tot deze twee wenden om opheldering. Vernemende, wat Lucie beweerd had, eischte hij van haar, dat zij hare woorden intrekken en de zusters formeel excuus zou vragen. Lucie weigerde hardnekkig dit te doen.

— Laat mij liever op zolder slapen, neef Karel; — zeide zij; — dan kunnen de nichten mijn kamertje tot atelier inrichten; ik geef niets om kou of warmte, en ik heb zoo-veel licht niet noodig bij mijn toilet; ik doe niet aan de schilderkunst... —

Dit woord lokte een vernieuwden aanval van woede der zusters uit; maar woede noch bedreigingen, evenmin als goede woorden van Karel, waren in staat Lucie tot inkeer te brengen. Zij hield staande, dat zij de waarheid had gezegd: — 't is mij geleerd, altijd de waarheid te spreken, welnu, dat doe ik, en ik wil liever mijn leven lang op een zolder slapen, dan mijn woorden intrekken; — betuigde zij stijfhoofdig.

Het einde was, dat Lucie veroordeeld werd om haar kamer-tje, dat zij met zooveel zorg en ingenomenheid had helpen inrichten en versieren, aan de nichten af te staan, en dat haar een van licht en lucht bijna geheel verstoken hokje op zolder, dat men de eenige meid niet had durven geven, tot slaap- en kleedkamer werd aangewezen.

Van dien tijd af toonden de zusters openlijk den afkeer voor het meisje, dien zij tot dusver geheim hadden gehouden. Geen vernederingen werden haar bespaard, geen gelegenheid om haar te beleedigen en hare afhankelijkheid te laten gevoelen, werd voorbijgegaan van de zijde der zusters. Toen het tegen den winter bleek, dat het niet mogelijk zoude zijn, de veeleischende eenige meid te behouden, mocht Lucie weliswaar het „meidenkamertje,” dat gerieflijker was dan haar hokje, betrekken, maar daar de familie zich met een „dagmeisje” behelpen ging, viel, behalve het kamertje, ook veel van 't werk der vertrokken dienstbode, Lucie ten deel, en hoewel zij gewillig, uit liefde voor Jenny, de ongewone bezigheden verrichtte, het viel haar hard, door hare vijandinnen nu ook geheel als eene dienstbode behandeld te worden. Deed zij met genoegen al wat Jenny haar verzocht, de op snauwenden toon gegeven bevelen der twee andere nichten achtte zij niet, — of, zoo zij al genoodzaakt was te gehoorzamen, geschiedde dit onder luid protest, en dit gaf herhaaldelijk aanleiding tot onaangename scènes. De oude moeder had volstrekt geen stem in die geschillen; om den vrede eenigszins te bewaren moeiden Karel en Jenny zich alleen ermee, wanneer 't onvermijdelijk was, en dan wel om Lucie, door goede woorden te bewegen te doen, wat haar op snibbig-bevelenden toon geboden was.

Langzamerhand was er aldus in 't gezin een zonderlinge verhouding ontstaan. „Mama” bemoeide zich nergens mee, zij werd, als 't ware niet meegeteld; Karel mocht den heelen dag en tot laat in den nacht werken om wat meer te verdienen; Jenny en Lucie bezorgden de huishouding, en 't heele gezin richtte zich in alles naar de wetten, die de twee zusters beliefden te stellen. Morde Karel daar nu en dan tegen, zijne vrouw smeekte hem steeds toe te geven, verdraagzaam te zijn, „om den lieven vredes wil,” en ten laatste was hij zoo diep gebogen onder het juk van de twee tyrannen, dat hij geheel en al den moed miste zich nog te verzetten, en Jenny volgde dit voorbeeld.

Niet alzo Lucie. Met hand en tand verdedigde zij wat zij als haar recht beschouwde, en een zwaren strijd had het meisje te voeren in deze „guerre à outrance.” Allereerst betoogden de zusters, dat het schande was, van het kleine inkomen der familie, het dure schoolgeld voor „die meid” te betalen. (Lucie was op de burgerschool en leerde zeer ijverig.) Zij behoefde voor geen examens te leren; zij kon in 't huishouden werken, en zich bekwamen om eenmaal als tweede meid of linnenmeid haar kost te winnen. En waarom gaf Karel haar muziekles? De uren die hij daaraan besteedde nam hij van zijn arbeidsuren af — dus deed hij zijn gezin te kort om „dat schepsel.”

Lucie bezocht de school dus niet meer en kreeg nog slechts muziekles, wanneer de zusters uit waren en Karel niet als beschermer der twee schoonheden mee moest. De zusters waren voldaan; het had haar reeds lang geërgerd dat de veertienjarige veel beter leerde en in vele zaken veel beter onderricht was, dan zij ooit waren; nu was haar de kans om zich verder boven haar te verheffen voor goed ontnomen, zij zou een huissloof worden, eene dienstbode; dat was goed genoeg voor haar.

Dan — had Lucie geen wereldsch goed geërfd van haren vader, zij had van hem eene hoedanigheid geërfd, die vaak meer waard is dan geld en goed: *volharding*; zij verloor haar doel niet uit het oog; bezocht zij de school niet meer, daarom had zij de studie niet verzaakt. 's Morgens, eer hare vervolgers op ' waren, 's avonds als zij uitgingen, zat Lucie op haar zolderkamertje bij hare boeken. In Jenny vond zij eene trouwe hulp; wel ging het soms moeielijk de vereischte nieuwe boeken machtig te worden, maar de goede Jenny wist toch altijd eenige stuivers uit te sparen om hare bescher-

meling te helpen; — ja, zij gaf zich moeite om zich het in hare schooljaren geleerde te herinneren, ten einde Lucie behulpzaam te kunnen zijn in hare studiën.

— Och, kind, — zeide zij eens zuchtend, — wat heb ik nu een spijt, dat ik niet meer en beter geleerd heb! Ik kan u wel een beetje den weg wijzen, maar lang niet genoeg om een examen te doen!

— Ik verlang geen examen te doen, Jenny; ten minste niet als onderwijzeres, — betuigde Lucie.

— Niet als onderwijzeres? als wat dan? — vroeg Jenny verwonderd.

— O, dat zal je later hooren; laat mij nu maar doorgaan met leeren, en blijf mij helpen Jenny lief, Jij verstaat fransch en engelsch; je spreekt het vlug en goed, in het duitsch ben ik altijd nogal vlug geweest, en dus zal ik mij wel redden, als ik de vereischte boeken maar heb. Karel helpt mij met het rekenen en de muziek; als jelui nu maar niets zegt aan Bella en Lina, dan zullen we die twee nog eens een aardig koopje geven — met den tijd. —

— Hoe dat? — Ik begrijp u niet!

— Nu, daar je zoo nieuwsgierig bent, nichtje Jenny, zal ik u mijn plannetje meedeelen; maar je mag het aan niemand vertellen, hoor! Zelfs niet aan Karel, die zal het toch gauw genoeg vernemen, want op hem steun ik om het uit te voeren . . . .

— Hemel, hoe geheimzinnig ben je! Toe, biecht eens op, klein ding; waar wil je eigenlijk heen?

— Wel, ik ben nogal goed gevorderd in het rekenen; op school was ik een van de „verste”; neef Karel laat mij ook dikwijls iets voor hem uitrekenen als hij 's avonds thuis werkt; ik kijk dan wel eens eventjes in zijne boeken, en ik heb gemerkt, dat ik er wel iets van begrijp en daarom wil ik het boekhouden leeren om naderhand boekhoudster te worden; je weet wel, Jenny, zooals die juffrouwen in de groote magazijnen, die in glazen huisjes bij de boeken zitten. . . .

— Maar kind! — riep Jenny verschrikt. — Dan is het toch veel beter, veel „netter” onderwijzeres te worden!

— Neen, dat nooit! — Dat vind ik vreeselijk vervelend; ik heb geen geduld om mijn leven lang les te geven. Ik heb veel meer zin er in, boekhoudster te worden. En o, verbeeld je dan, hoe mijn twee trotsche nichten op haar neus zouden kijken, als de juffrouw in het glazen kastje van een of ander magazijn, dat zij met haar klandisie ver-

eeën, hen als haar lieve nichten begroette! O, Jenny, het zou zoo grappig zijn — als ze 't maar niet vooruit wisten.... —

— En zou je alleen om die grap te hebben, dat beroep kiezen, Luus? Dat vind ik niet heel mooi van je. —

— Neen, waarlijk niet alleen daarom; maar ik vind het waarlijk niets onaangenaam; ik houd van cijferen, en men krijgt een goed salaris ook. Dat weet ik van een meisje, dat bij ons op school was en nu in een groot magazijn van tapijtwerk geplaatst is. — Jij hebt er anders toch niets tegen, wel, Jenny? Jij zoudt niet te trotsch zijn, om mij te kennen, als je in mijn magazijn kwam, wel? —

— Zeker niet, maar ik zag u toch liever niet in zoo'n betrekking. Wil je geen onderwijzeres zijn, wordt dan liever apotheker of zoo iets. —

— Ik heb er goed over nagedacht, maar ik vind het beste wat ik u gezegd heb; je moet ook denken, dat alle andere studie veel geld kost, en hierbij kan Karel mij helpen, en dan kost het niets.

— Dat is waar; ik erken, dat je het goed overlegd hebt, Luus! Maar, hoe kom je er bij, over zoo iets te denken? —

— Wel, nichtjelief, het vooruitzicht om „tweede- of linnenmeid” te worden, waarmee Bell' en Lien mij vleien, lacht mij niet toe; ik weet, dat gij en Karel de middelen niet hebt, om mij voor iets anders te laten opleiden; ik moet dus tevreden zijn met dat, wat binnen mijn bereik ligt, en waar ik ook lust in heb. O, je zult zien, nichtje, dat ik het wel goed zal maken; jelui zult geen schande van mij beleven. —

— Dat weet ik zeker, kindlief, maar wat zal ik bedroefd zijn, als je ons eens verlaat; wat zullen wij u missen! —

— Wij? Dat is, Karel en jij, maar zoover zijn we nog niet; het kan nog jaren duren eer ik examen in 't boekhouden kan doen; en dan — ik geloof niet, dat boekhoudsters kost en inwoning krijgen bij hun patroons — is 't wel? —

— Ja, dat weet ik waarlijk niet, kind. —

— Nu, dan zou ik toch immers hier bij u mogen wonen, niet waar? En we zouden elkaar alle dagen zien; en Jenny, ik zou jou mijn heele tractement geven, dan kon je weer een flinke meid houden, en dan hoefde je niet meer zoo veel te werken....

Jenny vat met beide handen Lucie's hoofd en kust het lieve gezichtje; met tranen in de oogen ziet zij die kleine, kinderlijke gestalte aan en zegt:

— Jij, arm kind, zoudt dus willen werken voor ons; dat hebben we waarlijk niet aan u verdiend!

— Jij wel, Jenny, en Karel en tante ook, jullie drie zijt altijd goed voor mij geweest, en ik weet zeer wel, dat ik sedert jaren een lastpost voor u geweest ben, en dat ik het nog een paar jaren zal moeten blijven, helaas! Maar dan, als 't mij een beetje meeloopt, dan hoop ik te bewijzen, dat ik niet ondankbaar ben. —

— Och, lieve, dat doe je nu al! Wat zou ik beginnen zonder je; ik zou de helft van 't werk niet afkunnen als jij me niet zoo flink ter zijde stondt. —

— Wat ik nu kan doen, beteekent niet veel, nichtje. Wacht maar, als ik eens geld ga verdienen. —

— Wat zal je nog moeten leeren, eer je daartoe komt, Luus! Hoe durf je het aan! Ik zou den moed niet hebben, zoo'n plan te maken, laat staan het uit te voeren. En je bent nog zoo'n kind! —

— Ik ben al bijna zestien, nicht, en al ben ik geen hollandsch meisje, ik heb, dank uwe goedheid, tot mijn veertiende jaar goed onderwijs genoten, en daarvan hoop ik te profiteeren; als jij mij maar helpt, zal 't wel gaan. Maar belooft me nu ook vast, dat je niets van mijn voornemen zegt aan je zusters, als ze er van wisten, zou voor mij al de aardigheid er af zijn. —

— Ik belooft het je; als Karel maar niets laat merken. —

— Daar vrees ik niet voor; mannen praten immers nooit zooveel, niet waar? En bovendien is hij veel te bang voor „de meisjes” — lachte het vroolijke kind.

— Luus, Luus! — waarschuwde Jenny, haar met den vinger dreigend.

— En ik wil haar de illusie, mij eenmaal als meid, met een tulen mutsje op en een groot wit schort voor, glazen te zien zeemen, niet ontrooven, vervolgde Lucie; maar wat hebben we gebabbeld, nicht! Kom, heb je niets te doen voor mij? —

— Neen, kind; ga jij nu maar een les leeren of wat anders doen voor je zelve; 't is pas drie uur; je hebt nog twee goede uren rust eer de meisjes thuiskomen; als je mij dan maar helpt tafeldekken en 't eten opdoen; ik ga zoo lang aan 't kousen stoppen. Kijk eens, wat 'n hoop en wat 'n groote gaten!

— Ik kan mijn les leeren en daarbij ook kousen mazen, nichtje; geef mij maar de helft. —

— Maar dat gaat immers niet! Hoe kun je nu twee dingen tegelijk doen!

— Het eene met mijn hoofd, het andere met mijn handen; 't gaat heel best: „praten en breien” zeggen ze immers?

Op deze wijze brachten Lucie en Jenny tallooze mid-dagen door, wanneer Karel op zijn kantoor was, mama in 't zonnetje zat te dutten, met een breiwerk op den schoot, terwijl Lina en Bella, in een smaakvol toilet, visites aflegden of zich op de voornaamste wandelingen vertoonden; deftig en „chic” verschijnende, als waren zij nog steeds de dochters van den rijken heer Pollert.

— Ik dacht, dat de Pollerts aan lager wal waren, maar 't schijnt toch niet waar te zijn; werd er dan wel gezegd door menigeen, die de familie niet van nabij kende.

— Hemel! zijn dat de meisjes Pollert niet? Ze hebben immers alles verloren, en toch komen ze voor den dag als eerste modepopjes; hoe is 't is mogelijk! zei weer een ander.

— Zeker; ze zijn doodarm, ze teren op hun zwager, die boekhouder is bij den bankier Bergh. — Ja, men ziet ze overal, en in haar toilet doen ze voor niemand onder: maar — vraag niet hoe ze eraan komen; — merkten zij op, die afgunstig of kwaaddenkend waren.

Hoe ze eraan kwamen? Dat wisten Karel en Jenny wel, die de rekeningen betalen moesten; maar „de wereld” wist dat alweer niet, en de onderzoekende blikken, die de meisjes op zich gevestigd zagen, en die zij voor blijken van bewondering hielden, waren alles behalve welwillend; die blikken vroegen wél: hoe ze eraan kwamen? en ieder beantwoordde die vraag naar eigen inzichten, doch steeds was dat antwoord ongunstig.

Zoo dwaalden de twee schoonheden in haar *fools paradise* om; gaven zich alle moeite om veroveringen te maken, verbeeldden zich dat het haar gelukte, maar zagen steeds hare verwachtingen bedrogen. Hofmakers genoeg, maar geen van allen pour le bon motif. Tanende schoonheden zonder fortuin en met veel pretenties hebben gewoonlijk niet veel kans op goede huwelijken, en men wist in „haar kring” maar al te goed, dat ook deze gevallen grootheden „niets vergeten en niets geleerd” hadden door haar ongeluk. Ook werden ze veel uitgevraagd, de „dames Pollert”; want zij waren spraakzaam, geestig en beschaafd, en maak-

ten een goed figuur in een salon; zij speelden zeer goed piano en zongen „heel lief” en — kortom, zij waren heel aardig in de conversatie, deden *jonge* meisjes geen afbreuk en wisten zich bij de gastvrouwen steeds verdienstelijk te maken door kleine en groote „attenties,” door haar allerlei uit de handen te nemen, wat zij thuis, als beneden hare waardigheid, zouden geweigerd hebben te doen.

Kwamen zij dan thuis, na zoo'n gelegenheid bij welke zij zich voor vreemden uitgesloofd hadden, dan gaven zij hoog op van 't genoeg dat zij hadden gesmaakt en de onderscheiding, die haar te beurt gevallen was; alles met het doel, de goede Jenny, die zich, sedert het ongeluk hen trof, uit den voormaligen „kring” teruggetrokken had, ijverzuchtig te maken.

Toch benijdde Jenny hare zusters niet; zij was niet gelukkig, zij was zelfs zeer ontevreden met haar lot; doch met al hare zachtmoedigheid, zou zij zich niet getroost hebben slechts geduld te worden in die wereld, waar zij eertijds geëerd en in aanzien was, zooals hare zusters het zich getroosten. Zij hield zielsveel van haar man, en ondanks alle tegen-spoeden hadden zij nooit oneenigheid met elkaar; maar het hinderde haar, hem in eene zoo ondergeschikte positie te zien; het bedroefde haar, waar te nemen hoe allengs alle hoop en moed hem begaf, hoe hij zelfs niet meer durfde denken aan een betere toekomst. Liefde in een hutje; ze had er dikwijls van gehoord, maar zij geloofde er niet aan. Haar eenige hoop was, dat zij nog eenmaal, door een huwelijk of op andere wijze, mochten bevrijd worden van de zorg voor de twee zusters, en dan — ja, dan zou Karel's moed misschien weer herleven; van dien drukkenden last ontheven zou hij 't hoofd wel weer opbeuren. Zooals 't nu was, beefde zij soms van vrees, als zij zijn afnemende krachten en levenslust waarnam; maar — hoe lang zou 't nog duren? Hoe lang zou hij 't nog kunnen uithouden? En — bezweek hij, eer de zusters bezorgd waren, wat moest er dan van hen allen worden? Zeker, wederzijdsche liefde in 't huwelijk is een groote zaak; zij helpt veel ruwe paden effenen, en zware lasten verlichten; maar in dit huwelijk van twee menschen, die beiden, naar geest en lichaam zwak en verwend waren, was zij niet krachtig genoeg, om hun zwakheid te schragen. Zij beklagden elkaar, weenden over elkaar en morden te zamen tegen hun noodlot; maar zij hadden den moed niet, de voornaamste oorzaken van hun lijden te ver-

wijderen. Geleidelijk, bijna zonder het te merken, hadden zij het hoofd gebogen onder de dwingelandij van de twee nuttelooze wezens, die van hen teerden, van hun arbeid leefden, en, tot loon, nog op hen neerzagen.

't Was nooit in hen opgekomen te denken, dat de zusters van hare talenten een ander gebruik konden maken, dan om te schitteren in gezelschappen. Lina als gezelschapsjuffer, of Bella als muziekonderwijzeres! Wel foei, neen! Dat kon en mocht niet. Dat zou hen in eens van hun „stand” doen vervallen; meisjes als zij, zelve haar brood verdienen! Onmogelijk, onmogelijk!

En zoo bleven die twee goedhartige dwazen jaar uit, jaar in, hun keten meesleepen, en de eenige, die in dit gezin nog wat levenslust, hoop en moed bracht, was het indische weeskind.

Lucie zelve beseftte dit niet, en eigenlijk begrepen Karel en Jenny het ook niet. Nog steeds leefden zij in de zelfgenoegzame idee, dat Lucie de bewelddigde was; immers wat zou er van haar geworden zijn, hadden zij haar niet bij zich gehouden? Ze dachten er niet aan, dat de stiefmoeder wel degelijk verplicht was, de zorg voor het kind op zich te nemen, aangezien zij het bij haar huwelijk aanvaard en het steeds, zonder protest, in de voorrechten van haar eigen wettige kinderen had zien deelen, en dat zich te ontdoen van het kind, een eigenmachtige, niet gewettigde handelwijze was.

Hadden zij dit bedacht, toen de groote slag viel, waarschijnlijk zouden zij zich op hunne beurt van de zorg voor Lucie losgemaakt hebben, want in den beginne werd die zorg voor „één mensch meer” zwaar genoeg gewogen en veel besproken, vooral door de twee meest nuttelooze leden der familie. Zelfs de oude mevrouw schudde soms het hoofd en mompelde, als er een paar nieuwe schoenen of een hoedje voor het kind noodig waren: dat het haar voorheen, toen die lieve pa nog leefde, en alles nog *goed* was, niets kon schelen hoeveel geld er aan 't kind besteed werd; maar nú was 't veranderd, — nú telde iedere stuiver mee, en — en — 't was toch wel hard zooveel te moeten doen voor 'n kind, dat hun toch eigenlijk niet aanging; want ja — Herman was haar broer geweest — maar zijne vrouw — Lucie's moeder wie was die? Enz. enz.

Lucie voelde wel vaak, dat zij te veel was, dat zij slechts geduld werd, en dan ontvonkte er wrok in haar hart, jegens

den vader, die niet beter voor haar gezorgd — de stiefmoeder, die haar aan het lot overgeven had. Dan was het meisje vervuld van tegenstrijdige aandoeningen; wrevel over hare positie, die men haar maar al te duidelijk liet voelen, dankbaarheid voor de goedheden, die men haar bewees. Dan arbeide zij, nog ijveriger dan te voren, om haar dank te betoonen en evenzeer om te bewijzen, dat de indringster, toch niet geheel en al nutteloos, en een lastpost was. Een lastpost! Dat woord, dat de zusters haar zoo dikwijls toewierpen, maakte haar nu eens zóó woedend, dat zij, met haar vurig indisch bloed, die plaaggeesten wel had willen vernietigen; dan weer zóó doordrongen van de verplichting die zij aan de familie had, dat zij er naar haakte eenmaal iets groots — iets heldhaftigs voor hare weldoeners te kunnen doen, iets waardoor zij van haar dankbaarheid en tevens hare meerderheid zou getuigen. Want hoe jong zij was, toen voor 't eerst deze gevoelens in haar ontkiemden, toch gevoelde zij zich reeds verheven boven die kleinzieligen, die niets vermochten, dan klagen met de handen in den schoot, die zich, zonder strijd, overgaven aan de toenemende armoede, en geen enkele poging waagden om met eigen krachten, het ongeluk te bestrijden; ja, die in haar luiheid en ijdel ten trots nog het leeuwendeel verzwolgen van het geringe dat het heele gezin in leven moest houden.

Tot op den dag, dat wij met Lucie kennis maakten — zij telde toen 18 jaar — was die verhouding dezelfde gebleven en beschouwde de grootste helft van 't gezin haar als een ongewenscht toevoegsel, de kleinste helft, Jenny en Karel, hadden in die laatste vier jaren leeren inzien, hoe nuttig, hoe onmisbaar zelfs, zij was geworden. 't Is waar, dat haar, zooals men zeide, geen bepaalde werkkring in huis was aangewezen; voor de weinige vrienden en kennissen, die hen nog bezochten, werd nog steeds over haar gesproken als „een meisje, dat uit menschlievendheid in betere dagen opgenomen, nu ook nog om dezelfde redenen werd gehouden; want, waar zou het arme schepsel heen, zond men haar weg? En, och ja, 't kind deed wat ze kon; ze hielp een beetje, hier en daar, men moest haar toch wat bezig houden, men had haar wel voor een examen willen laten leeren, maar zij wilde niet bij 't onderwijs, volstrekt niet. Als ze wat ouder werd — en wat groeide, zou zij misschien kunnen beproeven als assistent in eene huishouding — of als kinderjuffrouw bij een familie die naar Indie ging, geplaatst

te worden. Maar, ze was „zoo min;” zij was „niet meer mans” dan een kind van 12 jaar: nu, de menschen waren nu eenmaal zoo, dat ze liefst behoorlijk ontwikkelde lieden hadden in zulke betrekkingen, die lichaamskracht eischen. Later, als ze wat meer ontwikkeld was, zou men zien . . .”

En dan werd de weldadigheid der familie hoog geprezen; want ja, 't was toch van belang, in haar positie, zelve zoo verminderd, nog zulk een schepseltje in huis te houden! 't Zou wel blijken „een hou'paardje” te zijn, en och, ja, 't was bekend genoeg, — dat die indischen altijd lui en onverschillig zijn. Nu, ze konden nog lang wil hebben van hun overdreven goedheid; — zoo oordeelden velen; de meesten.

De Pollerts kenden het geheim, de laver leur linge sale en familie; wat er ook in de huiskamer mocht voorvallen, welke wanklanken zich daar mochten laten hooren, dat alles bleef binnen de wanden van die huiskamer.

In hun „salon” en buitenshuis waren zij steeds, de „lieve, zoo goed harmonieerende, beschaafde familie”, helaas! van haar fortuin beroofd, maar niet van haar onderlinge eensgezindheid, haar hartelijke gehechtheid aan elkaar. En hoe netjes wisten ze 't te bedisselen, die drie zusters met elkaar, en maar ééne meid, en dat in een huisgezin met vier dames! En wat kwamen ze altijd goed voor den dag! Ja, maar Jenny was een uitstekend hushoudstertje, en „de meisjes” waren goud waard in een huishouden; zoo handig met alles! Dat wisten Mevrouw A., B. en C. en nog zooveel andere dames te getuigen, die zoo vaak reeds geprofitteerd hadden van de „handigheid” der „meisjes!” Ja, ze moesten bepaald wel flink de handen uit de mouwen steken, om alles altijd zoo keurig in orde te houden, en dat in zoo'n klein huis, waar alles zooveel meer te lijden heeft — en dan nog wel meisjes, die 't zoo heel anders gewoon geweest, die in overvloed — in rijkdom grootgebracht waren.

Wezenlijk, 't was bewonderenswaardig, en 't werd dan ook bewonderd, maar al te dikwijls echter op dien meewarigen toon, die voor gevoelige lieden als Jenny, of voor een fiere natuur als Lucie, kwetsender was, dan wanneer men hun treurige lotswisseling bespot had.

Had men achter de schermen mogen kijken, men zou waarschijnlijk meer ver- dan bewondering hebben gevoeld, had men gezien, dat het nietige indische kind, dat „hier en daar een beetje hielp,” omdat zij toch moest bezig gehouden worden, eigenlijk de grootste werkkraft was in dit bewonderde huisgezin.

Want, wie stond, winter en zomer, om 6 uur op, doende, al wat hare hand te doen vond, terwijl de anderen nog in diepe rust lagen, wie hielp het onhandige dagmeisje, dat pas om 8 uur verscheen, in alles, en maakte er allengs een bruikbare dienstbode van? Wie zorgde voor Karels ontbijt, als zijn zwak vrouwtje te moe en te onwel was om bijtijds beneden te zijn? Wie wist het voordeeligt te bieden en te loven met de leveranciers, die de onervaren „dames” gewoonlijk deerlijk bij den neus hadden? Wie wist altijd precies wáár en wanneer alles het goedkoopst en best te krijgen was? Wie had het best slag van onderhandelen met waschvrouwen, schoenlappers, naaisters en andere werklieden, als het noodig was en „de dames” eenparig verklaarden, zich niet te kunnen bemoeien ermee? Wie was nooit onwillig om alle mogelijke en onmogelijke boodschappen te doen, die men het meisje niet kon toevertrouwen, en waartoe „de dames” zich niet konden vernederen? Wie wist zoo handig met de wasch om te gaan, zoo keurig te verstellen, zoo netjes van *oud* — *nieuw* te maken? Wie was het, die door geduld en oplettendheid, misschien ook uit aangeboren aanleg, Jenny's ongelukkige proeven van kookkunst wist te hulp te komen, zoodat er, ondanks de geringe hulpmiddelen toch meestal smakelijke spijzen werden opgedischt! Wie wist zoo goed om te springen met — beren? Geen ijsberen, geen loge's van zoölogische tuinen, maar een veel gevaarlijker soort dikhuiden; de soort door welke ongelukkige debiteuren, hoe gaarne zij ook zouden voldoen aan de eischen hunner wreede vervolgers, ongenadig geteisterd worden? Wie wist deze dreigende monsters tot geduld en lankmoedigheid te bewegen, hun wijdgapenden muil te stoppen met de geringste kruimkens, als ze op een heel brood hadden gerekend! Op al die vragen slechts één antwoord: Lucie!

Kachels die niet trekken, lampen die niet branden wilden, daar wist zij evengoed raad mee als met de hoofdpijnen van Jenny, de kinderachtige huilbuien van de oude mevrouw, en de vlagen van norsche neerslachtigheid van Karel. Gaten in vloerkleeden herstelde zij even onzichtbaar als scheuren in fijne kanten of winkelhaken in oude zijde. Bromde het dienstmeisje over de talloze bevelen der gemakzuchtige dames, Lucie stelde haar tevreden door een vriendelijk woord: stond Jenny's gezicht al te somber, dan bracht Lucie haar door een kwinkslag aan 't lachen; bij alle huiselijke moei-

lijkheden, overal waar werkdadige hulp noodig was, daar was Lucie de steun en de staf der zwakke, licht ontmoedigde huisvrouw. Kortom, zij was in dit gezin even onmisbaar als 't daglicht en het dagelijksch brood, en wie haar zoo aan 't werk had kunnen zien, zou gezegd hebben: dat meisje is een engel, die deze ongelukkigen tot troost en hulp gezonden is.

Dan, bij al hare deugden en goede hoedanigheden, hield onze Lucie er een paar leelijke karaktertrekjes op na. Zij was achterhoudend en wraakzuchtig; alsnog had zij die hoedanigheden slechts op kleine schaal getoond, maar zij bestonden, en degenen, die vooral van de laatste kwaliteit weleens te lijden hadden, waren — Bella en Lina. Hartelijkheid, dienstvaardigheid, ja, zelfs gewone beleefdheid, had Lucie niet over voor die twee, en aangezien deze jonge dames vooral de twee laatste artikelen van haar eischten, als iets waarop zij recht hadden, kan men zich voorstellen hoe dikwijls dit tot botsingen aanleiding gaf. Al was de familie nog zoo schijnbaar eensgezind bijeen, aan tafel of waar ook, men wist nooit of er in 't volgend oogenblik niet, door woord of daad van de drie vijandinnen, een scherpe schermutseling, een hevige twist zou uitbarsten. Het gelukte Karel somtijds, daar een eind aan te maken, door Lucie het zwijgen op te leggen, of Jenny lokte den kleinen kempiaan, onder een voorwendsel, van het slagveld weg; maar gewoonlijk eindigde het met den terugtocht der zusters. Zij waren op hare wijze welsprekend genoeg bij zulke gelegenheden, maar voor de radheid van Lucie's tong, voor haar bijtenden spot, en de geestige malices die zij haar tegenpartij toewierp, moesten zij de vlag strijken. Zij konden schelden, kijven en ook schreeuwen, maar dat geregeld „afmaken” door scherpe satires, door fijne speldeprikken, dat belachelijk maken en de lachers aan hare zijde scharen, dat Lucie zoo goed verstond, het behoorde niet tot hare talenten.

Het spreekt vanzelf, dat het leven in den huiselijken kring op deze wijze niet gemoedelijker werd. Het gebeurde dikwijls dat de huisgenooten elkaar alleen aan de gezamenlijke middagtafel zagen, daar elk voor zich de voorkeur gaf aan de eenzaamheid in eigen kamer, om niet aan een conflict blootgesteld te zijn. Kwam men bijeen, dan waren het Bella en Lina die een gesprek gaande hielden. Slechts enkele keeren mengde Jenny zich daarin; Karel zweeg doorgaans, om niet afgesnauwd of gerailleerd te worden. Mama's opmer-

kingen, op bedeesden of wel huilerig-klagenden toon, werden eenvoudig niet gehoord; men lette er niet op. Lucie had gewoonlijk ook hare gedachten, die haar bezig hielden, gedurende den korten, ongezelligen maaltijd, en in den laatsten tijd, in dien warmen zomer, waarin we haar kennis maakten, waren die gedachten van zoo gewichtigen aard, en zoo weinig geschikt om aan hare omgeving meegedeeld te worden, zelfs niet aan Jenny, dat Lucie meer dan ooit het stilzwijgen bewaarde.

Ja, Lucie was meer dan ooit achterhoudend; zijgend volbracht zij hare huiselijke taak, en trok zich terug in haar kamertje zoodra die afgedaan was. Zij was zoo afgetrokken, dat zij wel eens niet antwoordde, als haar iets gevraagd of iets gezegd werd, en zelfs somtijds bleef zwijgen, als de zusters haar bespotten of hatelijkheden zeiden; — en dit vooral was merkwaardig, het was voorheen nooit gebeurd; Lucie had nog bijna altijd het laatste woord gehad. De zusters begonnen te gelooven, dat zij eindelijk dat harde hoofd gebroken hadden, dat het meisje eindelijk „begon te beseffen wie haar meerderen waren.”

Ook Karel bemerkte Lucie's afgetrokkenheid, en daar hij zelve zich naar geest en lichaam mat voelde, door de buitengewone hitte en zijn vele zorgen, schreef hij de stilheid van het meisje aan dezelfde redenen toe.

— Ben je onwel, Luus? — vroeg hij op een morgen, kort na het wederzien van zijn vriend Smits.

— Neen; waarom denk je dat?

— Omdat je zoo stil bent; je spreekt haast niet. Is er iets niet in orde met je. Kan je soms niet voort met de studie? —

— Ik ben heel wel, en met de studie gaat het nog al; maar ik moet erg voortmaken, want in October wil ik examen doen. —

— En dat zit je dwars in de maag, hè? Arme Luus! Stel het nog 'n jaartje uit. —

— Neen, ik zie er niets tegen op; lukt het dezen keer niet, nu, dan moet ik van zelf een jaar wachten, maar beproeven wil ik het, en ik geloof, dat het wel zal gaan. — Ik heb nog al goeden moed. —

— Als dat zóó is, waarom ben je dan zoo afgetrokken? Scheelt er anders ook iets aan? Kan ik u niet helpen? —

Lucie glimlachte en schudde het hoofd.

— Er scheelt niets aan, en je helpt me al, zooveel je

kunt, beste neef. Maar 'k wou u toch wel iets vragen, misschien weet je dat wel. — Waar woont mijn — mijn — papa's tweede vrouw? —

— Heere, kind! Waarom? Wou je haar schrijven! —

— Ja — neen — misschien; 'k weet 't nog niet; — als ik slaag — dan wellicht; ik wou maar weten, waar zij is. — Weet jij het? —

— Ik niet, maar mama of Jenny zullen het wel weten. Maar wat kan het jou eigenlijk schelen? Zij zal zich nooit meer met u willen bemoeien; dat heeft ze voldoende bewezen. —

— Dat verlang ik ook niet; maar 'k wil gaarne weten, waar zij is gebleven; haar adres, weet je? —

— Nu goed: vraag het Jenny of — heb je liever, dat ik het doe? —

— Ja toe, wil je? En — en zeg haar niet, dat ik het heb gevraagd, zal je? —

— Hé, waarom niet? Mag zij 't niet weten? —

— Vooreerst niet; later zal ik jou wel zeggen — ik meen — als ik 't examen achter den rug heb. —

— Lieve hemel, Luus, wat heb je er toch aan, om altijd zoo geheimzinnig te zijn! Heb je nu ook al geheimen voor Jenny? —

— Och, als Jenny weet, dat ik er naar gevraagd heb, spreekt ze er misschien over, en dan bemoeien Bel en Lien zich ermee — en — en dat kan ik niet uitstaan. —

— En ben je dan niet bang, dat ik uw geheim zal verraden? Mijn plicht is immers, geen geheimen te hebben voor mijne vrouw? — vraagt Karel lachend.

— Neen, dit is *mijn* geheim, en dus mag je 't niet verraden; bovendien — mannen kunnen beter zwijgen dan vrouwen; dat heb ik ten minste wel eens gehoord. Bewijs jij nu eens, dat dit waarheid is. —

— Goed; ik zal 't bewijzen door te zwijgen als het graf, — beloofde Karel en daar Lucie zich niets meer ontvallen liet, vroeg hij ook niets meer. Toch dacht hij er wel over na; vooral omdat Jenny hem reeds opmerkzaam had gemaakt op Lucie's verandering van gedrag en houding. Met hun beiden hadden zij naar de oorzaak dier verandering gezocht, zonder iets anders te vinden, dan de veronderstelling, dat zij misschien tobde over het aanstaand examen of misschien ook wel — verliefd was!

Deze veronderstelling werd echter even spoedig verwor-

pen, door de beide echtgenooten. Zij was nog zoo'n kind, en — zij kende niemand en niemand kende haar; er kwam niemand aan huis die met mogelijkheid haar 't hof zou kunnen maken....

— Ja, maar, zij gaat les nemen bij die juffrouw; en, wie weet; zoo'n aardig persoontje — en dan een indisch meisje, die vatten licht vuur, zie je.... —

Dan, of dit laatste nu waar is of niet, ten opzichte van Lucie was het onjuist. Hoe onwaarschijnlijk het moge voorkomen, Lucie had nog nooit aan verliefdheid (voor zich zelve) gedacht. Zij was niet zoo onnoozel om niet te weten, dat ze er zeer aardig uitzag, en ze wist ook wel, dat anderen dit zagen, maar in haar werkzaam, vermoeiend leven, had zij wellicht niet — als andere meisjes, tijd gevonden om over liefde, vrijers en trouwen te denken. Daarbij was zij zoo klein, dat zij altijd voor veel jonger aangezien werd, dan zij was. De weinige jongelui, die zij nu en dan ontmoette, waren zelve te jong om „naar zoo'n bakvischje” te kijken. De oudere heeren die het „bakvischje” bewonderend aanzagen, werden door haar niet opgemerkt, of zij beschouwde hen in hare onschuld, als „vriendelijke oude heertjes, vaders of grootvadertjes, die zelve ook dochtertjes hadden,” en verder dacht zij niet na over de lieve knikjes en de vriendelijke woordjes die haar nu en dan ten deel vielen van bezoekers harer familie of anderen.

In 't laatste jaar had zij daar ook zelfs niet meer op gelet; ouder wordende, was het leven dat zij leidde, haar hoe langer hoe ondraaglijker geworden, en, ware het niet uit gehechtheid aan Karel en Jenny geweest, zeker zou zij, om zich maar te bevrijden, een of andere ondergeschikte betrekking gezocht hebben; kinderjuffrouw, winkeljuffrouw, wat ook. — Ter wille der twee wezens, die goed voor haar waren, had zij dit gelaten, en vestigde al hare hoop op de verandering die er moest komen, als zij examen gedaan — en eene betrekking als boekhoudster gevonden zou hebben.

Zij was geen droomster, daartoe was zij te levendig en werkzaam van aard, en ook — zij zou geen tijd gehad hebben om zich in droomen te verdiepen; maar toch stelde zij zich onnoemelijk veel voor van de toekomst — als haar plan gelukte. Wat zou zij al niet kunnen doen — vooral — wat zou zij niet kunnen laten, had zij eenmaal die zoo begeerde betrekking!

't Waren dus al zeer praktische overdenkingen, die háár bezighielden, in plaats van de droomen over liefde en geluk, die andere meisjeshoofden vervullen. 't Had zóó niet behoeven te zijn, 't was onnatuurlijk; maar...! Het arme kind had al vroeg geleerd, dat het bezit van middelen het groote verschil uitmaakt in de wereld; in de laatste jaren had zij onderhouden, dat het stomme geld de voorname kwestie is voor verreweg de meesten. Háár zou het niet gelukkig, maar toch onafhankelijk maken van hare familie. Zij zou niet langer de beweldadigde zijn — wat meer was voor haar gevoel; zij zelve zou kunnen weldoen, haar dankbaarheid toonen aan die twee goede menschen, Jenny en Karel; de arme oude moeder, die thans verwaarloosd werd als een onnut meubel, zou zij misschien nu en dan een vreugde kunnen bereiden; die oude ziel, die nooit meer uitging, quasi, omdat zij te zwak was, maar eigenlijk omdat zij geen behoorlijke kleeren meer bezat; „men kon met ma in haar verflenste antieke kleeding evenmin voor den dag komen als met Lucie, in haar kaal schoolmeisjespak en met haar bruin gezicht;” had Lucie de zusters meer dan eens hooren verklaren.

Dat zou veranderen, zoodra Lucie eens aan 't geld verdienen kwam, dat had zij zich vast voorgenomen; dit, en nog iets: zij zou naar Indië schrijven om onderzoek te doen naar hare eigen moeder. Maar daar mocht niemand iets van weten, want Lucie had gemerkt, dat niemand bekend scheen te zijn met den waren stand der zaken; niemand scheen te weten, dat zij het kind eener gewone javaansche vrouw was; en vooral niet, dat zij uit een onwettige verbintenis geboren was; anders was haar dit immers ook wel verweten, zooals haar bruine tint haar verweten werd? Zij zou verhoeden dat hare moeder beschimpt en veracht werd: daarom hield zij ook dit voornemen geheim. Leefde die lieve moeder nog — welnu, dan zou zij eens zoo hard werken en sparen om tot haar terug te keeren en dan — dan zouden zij te samen leven — zij en hare moeder — dan zouden zij gelukkig zijn!

Dat waren de meest poëtische illusies, die Lucie zich maakte; maar dat alles lag nog ver, ver in 't verschiet, er zouden nog vele maanden, misschien jaren heengaan, eer zij aan de uitvoering van dit laatste plan kon beginnen.

Op zekeren dag gebeurde er evenwel iets, dat een plotselinge wending gaf aan hare gedachten; het examen en de groote

dingen die zij voor Tante en Jenny doen wilde werden naar den achtergrond verdrongen, en de herinnering aan hare moeder trad met kracht op den voorgrond.

Zij stond in 't postkantoor om een postwisseltje naar Amsterdam te verzenden; maar 't was een drukke dag, de mail was 's morgens aangekomen, en dien middag stond het daar vol menschen die de pas ontvangen wissels kwamen incasseeren. Lucie keek eerst met belangstelling naar al de gezichten, die den indischen stempel droegen, en waarvan het op zulke tijden wemelt bij 't uitbetalingsloket. Maar zij zag geen een bekend gelaat onder al die lieden; er waren bruine en gebruide gezichten genoeg, maar allen keken slechts naar hun geld en letten niet op het kleine, bruine meisje dat hen zoo onderzoekend aanzag met een verlangend-droefgeestigen blik. — Zuchtend wendde zij zich af; het zou nog lang duren, eer zij een beurt kon krijgen — en bekeek gedachteloos de kastjes aan den muur, waar een aantal „onbestelbare” brieven waren geplaatst; werktuigelijk las zij de adressen, zonder er bij te denken, want hare gedachten waren in het land, waaraan al die indische gezichten haar zoo levendig herinnerden. Eensklaps, heel onderaan, in een hoek, las zij haar eigen naam — neen, toch niet — de naam van haar stiefmoeder: *Mevrouw de wed. H. van Bodegraven, den Haag of elders — Holland.*

Het was een echt-ouderwetsch-indische mailbrief. Op dun, doorschijnend papier, met een couvert, waar het schrift binnen den brief doorheen schemerde. Lucie bleef er lang op staren; zij las en herlas het adres, dat met groot, slordig schrift geschreven was; onderaan was een regel van den brief zelve zichtbaar: wat was dát? — Zij wreef zich de ooggen uit om beter te zien, want de woorden die zij las deden haar bijna duizelen: — las ze wel goed? Stond het daar wel, dáár, half bedekt door de dikke inktstreep onder den naam „van Bodegraven! — de javaansche vrouw Aminah; en verder onder „den Haag of elders;” stond daar niet: *last van hebben;* en verder, heel onderaan, bijna in de vouw van het in drieën geslagen blad: — *naar Nederland.* Ja, duidelijk las zij dat, en toen zij zekerheid had, dat het zoo was, bestudeerde zij nog nauwkeuriger al wat zij zien kon van hetgeen er onder het adres te lezen was. Maar dat was niet veel meer, ofschoon voldoende om haar hart heftig aan 't kloppen te brengen.

Alles bij elkaar: „geld opgenomen — wijlen uw echtge-

noot; de javaansche vrouw Aminah; last van hebben; naar Nederland." Dat had zij gelezen, en zij leerde die woorden van buiten. Zij zou alles ter wereld hebben willen geven, om dien brief te mogen lezen; maar zij wist niet, hoe zij daartoe zou geraken, want het was haar wel bekend, dat zulke brieven alleen afgegeven worden aan de geadresseerden zelf of aan hunne gemachtigden. En zij wist niet eens, waar hare stiefmoeder was; in vier jaren had zij niets van haar gehoord!

Zij vroeg den beambte die haar hielp om inlichtingen, en deze bevestigde wat zij reeds wist, de geadresseerde zelf of een gemachtigde kon den brief krijgen; anders werd die, na verloop van een bepaalden termijn, vernietigd.

„Als ze thuis haar adres weten, zal ik haar schrijven;” dacht Lucie; „zij zal mij wel antwoorden, al is 't alleen uit nieuwsgierigheid; en ik zal haar ronduit vragen, wat er in den brief staat over mijne moeder.”

Naar dit voornemen handelde zij, toen zij Karel naar hare stiefmoeder vroeg.

Reeds den volgenden morgen wist Karel haar bescheid te geven, en hij verwonderde zich zeer over de blijdschap waarmee zij hem bedankte.

— Ik wist niet, dat je zooveel van haar hield; — zeide hij. — Ga je haar nu dadelijk schrijven? —

— Ik weet 't nog niet; — antwoordde zij verlegen.

— Je verlangt misschien iets van je broertjes te hooren? — bemerkte hij. Hield je veel van hen? —

— Mijn broertjes? Ja zeker; ik hield veel van hen; maar ik had er niet veel aan, — behalve op de reis naar Europa: in Indië waren ze altijd ziek, en — en — zij — hun mama, wilde nooit, dat ik me met hen bemoeide. —

— En nu ga je eens vragen hoe ze 't maken, hè? Nu, dat kan geen kwaad; 't is weer eens wat nieuws voor je, arme meid; al dat sjouwen in huis, en dat gecijfer en geschrijf 's avond zou je haast zelve doen denken, dat je een oude student bent, in plaats van een aardig, klein nufje. —

— Nufje? Ben ik een nuf? — vroeg Lucie, half lachend half boos; en zij wees hem het stofblik en den stoffer die zij in de handen had.

— Neen, waarlijk niet; en word het ook maar nooit; je bent veel liever zooals je nu bent, Luus; ik hoop dat je nooit zult worden zooals — je weet wel, hè? — En dat zul je niet, al trouw jij óók nooit. Maar je zult zeker wèl eens

trouwen, kind; en ik wensch u een goeden, lieven man . . . — Hier hield Karel even op alsof hem iets ontviel en Lucie van top tot teen beijkende als zag hij haar voor 't eerst, zei hij, half in zich zelve: — je zoudt juist een aardig vrouwtje zijn voor mijn vriend Jan Smits. —

Lucie lachte en bloosde — welk jong meisje doet dit niet als haar zoo iets gezegd wordt, ook als zij nog nooit aan een minnaar gedacht heeft, en zei toen, heel naïef:

— En ik dacht, dat je dien bestemd hadt voor Bella of Lien? —

— Nu ja — ik gun haar ook wel een goeden man, maar hem zou ik een betere vrouw gunnen; — en, apropos, heb je hem gezien? —

— En ik heb hem zelve binnengelaten? —

— Zóó? O ja, dat is waar ook; en waar ben je toen gebleven? Naar bed gegaan? —

— Je weet immers wel, dat ik orders heb, om uit den weg te blijven als er bezoek is, omdat men met mij „niet voor den dag kan komen?” — zegt zij bitter.

— Daar weet ik niets van, en ik heb dat nooit gezegd, Lucie . . .

— Jij niet, en Jenny ook niet, maar de lieve zusjes wel, meer dan eens en nadrukkelijk ook. —

Lucie's gezichtje gloeit van toorn en hare groote zwarte oogen schitteren hem tegen. Hij ziet haar met bewondering, aan, maar zegt dan schertsend, als om een zalfje op de wond te leggen:

— Heel natuurlijk, kind; je zoudt een al te gevaarlijke rivale zijn, met die mooie booze oogen: Bel en Lien weten wel wat zij doen. Evenwel zal ik zorgen, dat dit verandert; als mijn vriend weer komt, zal ik hem in optima forma aan mijn nichtje Lucie voorstellen.

— Och, doe dat maar niet; ik heb nu heel andere dingen aan 't hoofd, dan voorstellingen van heeren, bovendien, zou ik uw zusters niet in den weg willen staan; 'k zou veel te blij zijn, als iemand, uw vriend of een ander, u van één van beiden bevrijdde: kon hij ze maar allebei trouwen! —

— Ja, dat heb ik ook al gezegd, — lacht Karel, en daar 't nu juist negen uur slaat, gaat hij, voor het eerst sedert langen tijd eens met een vroolijk gezicht naar zijn kantoor.

III.

LUCIE'S GEHEIM EN DAT VAN EENIGE ANDEREN.
EEN RIJTOERTJE. „HOE LINA OORDEELT OVER
„ZULKE SCHEPSELS.” EENE CONFIDENTIE
VAN DE „OUWE MEVROUW.”

Pas was Karel weg, of Lucie wierp stoffer, blik en stofdoek neer, vloog zoo vlug en zacht zij kon, de twee trappen op naar haar zolderkamertje, schoof het grendeltje voor de deur, en zette zich toen voor haar tafeltje neer. Papier, pen en inkt stond daar altijd gereed, en zoo begon zij terstond te schrijven, maar toen zij den datum gezet had, moest zij zich bedenken, want zij wist waarlijk niet, hoe zij de persoon aan wie zij wilde schrijven, zou aanspreken.

Zij beet een poosje op haar penhouder en keek door 't openstaande luikvenstertje naar de witte wolkjes, die aan de blauwe lucht dreven; men zou gezegd hebben, dat dit mooie kind poëtisch gestemd en aan 't dichten was, — minstens, dat zij een belangrijken brief aan „haar ideaal” wilde opstellen.

Ach, het was een stuk werk, veel moeilijker, dan een minnebrief; maar toen zij, na eenige oogeblikken nadenkens den aanhef gevonden had, ging het vlug genoeg. Ziehier:

Geachte Mama!

Er is hier op het Postkantoor een brief aan u geadresseerd; die brief komt uit Indie, en is over geldzaken; dat heb ik ontwaard door eenige woorden, die door het couvert heen schemeren. Ik zal uw adres dus aan het postkantoor opgeven, in de hoop, dat u dien brief zult ontvangen, die ook voor mij van gewicht is want den naam van mijne moeder heb ik er ook in gelezen. Ik zou u zeer verplicht zijn, indien u mij wilde meedeelen, wat men u over mijne moeder schrijft; waarschijnlijk zou het ook voor u wenschelijk zijn; mijne moeder denkt natuurlijk, dat ik nog bij u ben, en u zoudt daar *last van kunnen hebben*.

Gaarne zou ik ook vernemen, hoe mijne broertjes het maken. Herman en Wilhelm zullen nu al heele jongens geworden zijn. Mij gaat het goed; ik zal eerstdaags een examen afleggen, dat mij, hoop en vertrouwd ik, in staat zal stellen, voor mij zelve te zorgen.

Ik verzoek u dringend mijne bede om eenig bericht te vervullen, en wilt u dan ook zoo goed zijn, uw antwoord te adresseeren aan L. v. B. poste restante, den Haag. Over 8 dagen zal ik naar 't postkantoor gaan om dat antwoord te halen.

Geef de broertjes een kus voor hunne zuster Lucie en ontvang gij de eerbiedige groete van

uwe gehoorzame
LUCIE v. B.

Zij sloot en adresseerde den brief; daarna kleepte zij zich spoedig, en met haar epistel in den zak ging zij naar beneden, een groot pak goed meenemende, dat vóór Bella's kamer op een tafeltje lag.

— Waar ga je zoo vroeg heen? — vroeg Jenny een weinig ontevreden kijkende, — het ontbijtgoed is nog op tafel, en er is nog geen stof afgenomen in de kamers?

— Het is vandaag Maandag, Jenny, en dus moet die japon die Bella geveerd wil hebben, vandaag nog naar de Veenestraat; morgen, Dinsdag, verzenden zij daar de goederen Bel, heeft er haast mee, dat weet je.

— Goed, goed; 't is waar ook; 'k had het vergeten. Ga maar, maar kom zoo gauw mogelijk terug. —

— Natuurlijk, maar 't is een zwaar pak, en 't is een heel eind, Jenny, dus zal er wel meer dan een uur mee gemoeid zijn; — zei Lucie, bedenkende, dat zij in het Postkantoor, achter de groote kerk ook wel eenige minuten zou moeten vertoeven.

— Dat is waar ook, en — Luus, als je toch eenmaal uitgaat, doe dan tegelijk nog een paar boodschappen voor me. Kijk eens hier; ik heb ze gisterenavond al opgeschreven. —

En Jenny gaf het meisje een papiertje waarop zeker een tiental commissies genoteerd waren. Met een zucht nam Lucie het papiertje en eenig geld dat Jenny er bij voegde; maar toen zei ze, het geschrevene nauwkeuriger beschouwende:

— Rijswijksche weg, Oranjeplein, Nieuwe haven, IJsselstraat, Gedempte Gracht, Wagenstraat, Zuidwal — jongen, nichtje, dat zijn echte voetreizen — en kijk eens hier —

Westeinde — Luthersche Burgwal! God, ik ben er den heelen dag mee kwijt, als ik alles te voet moet afdoen. Kan Chrisje (de dagmeid) niet een paar boodschappen overnemen?

— Onmogelijk! Er moeten peulen afgehaald en aardappelen geschraapt, en ze moet nog helpen de wasch uitzoeken en de slaapkamers doen, de zeilen zijn zoo stoffig. —

— Nu dan zie je me niet weer voor vijf uur, Jenny; ik kan 't niet helpen, hoor! 't Is nu tien uur; al loop ik nog zoo hard, met die warmte kan ik vóór éénen pas de helft van de boodschappen af hebben. Dan moet ik op de Schelpkade zijn voor mijn les bij juffrouw Klaver. —

— Kun je die les niet laten loopen? —

— Onmogelijk! Mijnheer Klaver is van 12—2 uur thuis, en kan mij juist één uur, van 1—2 les geven; van 2—3 zet zijn zuster die les voort, en ik kan ze niet missen, Jennylief! Och toe, bedenk toch, dat ik examen heb in October....

— Jij arm kind! — zegt Jenny, en zij kust het bruine gezichtje, dat smeekend naar haar opziet. — Weet je wat? Daar heb je een kwartje: ga nu en dan één sectie met de tram, dat zal je voorthelpen. En, Luus! ga tegen 12 uur een glas melk drinken of een kop chocolaad — in een van de kiosken, arme meid! Kon ik maar gaan — of wilden de meisjes maar. — Och God, Bella wil van avond naar Schevening' en Lina wil naar de Wieckerbrug, waar een buitenpartij gegeven wordt. —

— Nu, laat ze gaan, dan hebben we een stil avondje thuis. —

— O hemel — daar valt me in — vergeet vooral niet naar de Turfmarkt te gaan, bij den kapper om Lina's „bouchs" te halen. Zij wil die van avond dragen, en o hemel, als ze haar zin niet krijgt, weet ik geen raad! —

— Nu, ik zal 't doen, als ik *kan* — maar ik beloof 't niet vast; laat Lina maar een ander kapsel dragen; ze bezit immers een heelen kappersinventaris! 't Is zonde, dat ze niet ook nog wat verwaren moet hebben; — maar ze doet tegenwoordig in 't „genre interessant" met bleeke wangen en Sarah Bernhardt-oogen, is 't niet? —

— St! kind, hou je mond; daar komt ze 'an! zegt Jenny onwillekeurig lachend over de kleine heks; en ook Lucie lacht, maar zij is den hoek van de straat nog niet om, of haar jong gezichtje heeft weer den stempel van ernst

en nadenken aangenomen, dien het in den laatsten tijd verkregen had.

Al die boodschappen te doen, op dezen drukkend warmen dag, was voorwaar iets om grootere krachten dan de hare op de proef te stellen; maar niet daarom keek Lucie zoo ernstig. Zij dacht nu alleen over de uitwerking van haar brief en ging dan ook regelrecht naar 't postkantoor. Zij maakte den beambte opmerkzaam op het adres van haar brief en vroeg hem, den „onbestelbaren," die nog steeds op zijne plaats stond, met veranderd adres te verzenden.

— Weet u zeker, dat het dezelfde persoon is, aan wie úw brief gericht is? —

— Ik weet het zeker — het is mijne (het kostte haar altijd moeite die vrouw „mama" te noemen, maar nú deed zij het toch, om den beambte te overtuigen) — mijne stief mama. —

De man zag haar opletend aan, en zei toen — dat er in de laatste dagen meermalen naar het adres van die dame gevraagd was, maar dat niemand het wist, Lucie vroeg door wie dat gevraagd was, maar dit wist men haar niet te zeggen, alleen vernam zij, dat het ook indische dames waren geweest.

Men beloofde haar „er voor te zorgen" en zij ging verder, door de brandende zon, werktuigelijk haar boodschappenlijstje raadplegende, als eene machine het haar opgedragene verrichtende, zoodat zij tegen twaalf uur reeds heel wat afgedaan had, en daar zij toen juist in de nabijheid was, besloot zij op een bankje op 't Oranjeplein wat te rusten. Van daar uit moest zij den langen weg naar de Schelpkade aannemen; zij was moe en warm, en de rust in de schaduw der boomen deed haar goed. Het was daar heerlijk koel; de prachtige bloemperken schitterden in de volle middagzon, onder de boomen speelden tal van kinderen, en zij sloeg hen een poos gade, met droomerige oogen, half onbewust wenshende, ook nog een kind te zijn, en zoo gelukkig te kunnen spelen, met de keisteentjes en schelpjes op den grond, met hoepel en springtouw. Het was er betrekkelijk stil; er waren dames noch heeren te zien; alleen een paar kindermisjes zelve nog kinderen, en een politie-agent, half in den dut, tegen een boom geleund; zijn helm blonk in de zon, en zijn vuurrood gezicht, dat hij nu en dan met een donkerrooden doek afwreef, bewees dat de man het ook te kwaad had met de hitte. Lucie zat met den

rug naar de tramwegzijde van 't plein, op een bankje, dat voor een dicht heesterboschje stond. Zij was zoo klein, dat zij niet over 't lage struikgewas heen kon zien, toen zij omkeek naar de kiosk, die, zooals zij meende eens opgemerkt te hebben, hier ergens moest staan. Zij had eenigszins verwonderd opgemerkt, hoe van de spelende kinderen nu en dan een of meer vertrouwelijk naar den politiemans toe liep, en met hem sprak; zij zag hoe hij van tijd tot tijd een wenk met de hand gaf, aan de groepjes kleinen; hoe een paar, die twistten, door een ander paar naar hem toe gebracht werd, en hoe hij den twist door eenige woorden beslechtte en de kleintjes getroost en verzoend wegzond; hoe hij een paar keeren één dat viel ophielp, en eens zag zij hem zelfs met zijn rooden zakdoek een klein gezichtje, dat schreiend naar hem opzag, afvegen.

— Lieve tijd, 't is alsof die man hier aangesteld is als kindermeisje, dacht Lucie. — Nu, dan kon hij mij ook wel eens terecht helpen. —

Zij ging naar hem toe, hij was nu bezig een klein meisje van drie, vier jaar, te helpen, den losgeraakten schoenveter weer vast te maken.

— Kunt u mij zeggen, of hier een kiosk is, waar men melk kan krijgen? — vroeg Lucie.

Het roode gelaat keek op van 't werk, dat de grove handen toch vrij vlug verrichtten.

— Zeker, juffie, er is een kjoos — daar achter dat bossie. — Toe, kleine meid, wijs jij dit juffie 'is de kjoos; — je weet 'm ommers wel? —

Het kind, dat onder haar breedgeranden hoed weggedoken zat, als onder een zonnenscherm, duwde haar vervaarlijk groot hoofddekseel achterover, en keek op naar „het juffie” — en het juffie zag neer op — een echt indisch bruin bakkesje, met kleine, bruine kraaloogjes.

— He! een indisch kind! — riep Lucie; dit was en is nu wel geen buitengewoon verschijnsel op het Oranjeplein, evenmin als op alle andere pleinen in de residentie; maar 't was lang geleden sedert Lucie zoo'n gezichtje had gezien en zij was verwonderd dit kleine kind daar zoo alleen aan te treffen; zij keek rond naar de baboe, die bij dit echt indische product moest behooren, maar zij zag er geene.

— Ja, da's 'n klein oostersch moppie, juffie — zei de agent, blijkbaar in zijn schik, dat hij een gelegenheid vond

om wat te praten. — En der is nog 'n broertje ook — die speelt gunter met de jongens. Hei, Sjon! — riep hij, — Sjon, kom 'is hier! Toe! —

Een even bruine kleine kerel, met hetzelfde bolronde gezicht en dezelfde soort ronde oogjes kwam aanloopen, bleef voor den agent staan en vroeg, op echt-indischentoon: — Oewat? —

De agent lei de hand op den matrozenhoed, die het dikke hoofd van 't ventje dekte, en zei verklarend: Ziet uwe, juffie: da's 't broertje. Een kleine bossiesman, maar slim! en vlug! als 'n kat, hoor; en van alle marten thuis op zijn manier... hij pakt alles an. —

— Maar hoe komen die kinderen hier? — vroeg Lucie, de hand aannemend, die het ventje haar vertrouwelijk toestak, hoewel dat dikke handje erg vuil was, en vol schrammen en kleine, halfgeheelde wondjes, zooals handen van „bij de handte” jochies meestal zijn.

— Ze kommen hier speulen, ziet u; de moeder is 'n wedevrouw, die werkt voor den kost; ze kookt eten voor delui, hoor ik van de „babboe” —

— Dus is er toch een baboe? —

— Ja, jawel, maar die heeft het te volhandig bij der juffer, om hier op de kleintjes te komen passen, ze brengt ze en ze haalt ze, en ik hou er 'n oogje op — Och, ze kenne hier geen kwaad, der is geen water nabij en as ze maar van de blokken afblijven, kenne ze hier aardig speulen. — Nou, Sjon, wil jij de juffer 'is na' de kjoos brengen, he? —

De kleine knikte ja, — Ajo, kom mee dan, — zei hij, en hij liep alvast vooruit.

— Nonnie wil ook mee! — kreet de kleine meid die nog aan de voeten van den agent gehurkt zat. Lucie, die den man vriendelijk bedankt en gegroet had, keerde zich om en stak het keuveltje de hand toe.

— Kom dan maar hier, nonnie; — zei zij in 't maleisch; — dan gaan we melk drinken, ja? —

En, voorafgegaan door den jongen, het kleine meisje aan de hand, was zij weldra bij het houten koepeltje, dicht bij de tramlijn.

Zij liet de kinderen een glas melk geven, en nam er zelve een; maar zij schrikte toen de kleine „Sjon” die gauw en gulzig zijn glas geleegd had, op zeer beslist toon bekend maakte, dat hij nu „kwee kwee” wilde hebben. Zij vroeg

aan de kioskhoudster of er beschuit te krijgen was, en gelukkig kon zij den kleinen schrok tevreden stellen.

— Da's 'n hachie, dame! — bemerkte de vrouw. Hij maakt meer leven dan zes andere jongens; en zich tot den kleine wendende vroeg zij — waar is je „babboe?”

— 't Huis — kook pas rijst — antwoordde de jongen, met vollen mond. — Geef nog meer — gebod hij daarna. — Ik wil nog meer! —

— Neen; niks meer, hoor! O dame, u moet 'm niets meer geven; hij is al 'an zijn vierde, en as strakkies zijn babboe komt, dwingt hij het arme mensch weer om beschuit. Hij eet geregeld de trommel leeg as-je 'm z'n gang laat gaan. —

Lucie gaf „Sjon” toch nog maar een beschuit en vroeg toen, of de juffrouw die babboe kende. — Kennen zoo precies niet, maar ze komt alle dagen die kinderen hier halen en brengen, en dan geeft ze hen van alles. 'n Goeie ziel, die babboe Mina. —

— A-minah — ik roep mijn babboe Aminah! — verbeterde Sjon, die eigenlijk John heette.

Aminah! In één oogenblik dacht Lucie aan den naam dien ze in dien brief op 't postkantoor had gelezen. — „De inlandsche vrouw Aminah,” en daaronder „naar Nederland!” Als dát eens hare moeder was! —

Maar dan — Aminah was zoo'n alledaagsche naam in Indie; er konden duizende vrouwen zijn die dien naam droegen.

— Is het een mooie vrouw? — vroeg zij de juffrouw in de kiosk. — Is zij nog jong? —

— Gut nee, dame; 'n oud mensch al, en leelijk! Heer alle mensche, 'n echte oostersche mop hoor! — Ja, oud is ze; zeker al 'n goeie vijftig, en zoo zwart als der an toe. —

Lucie zuchtte over de korte begoocheling door den geliefden naam verwekt. Zij herinnerde zich, hoe zij als kind vele malen brieven had geschreven aan „Moentje Aminah;” brieven waarvan het heele couvert volgeschreven was met aanwijzingen, om *die Aminah* te vinden: hoe zij die brieven nu eens aan den „vertrouwen jongen” van haar vader had gegeven ter bezorging, dan weer, ze zelve in den postzak had gestopt, en hoe nooit — nooit — nooit een antwoord er op was gekomen. Evenzoo was het gegaan met eenige pakjes, kleine geschenken, meestal handwerken aan kennissen die naar Indië gingen meegegeven. Zij kreeg de meeste

pakjes, ook die waarin ze haar portret had gedaan, terug, van andere hoorde zij nooit meer. Zeker was hare moeder dood, of ze had een anderen naam aangenomen zooals Javanen dikwijls doen; en ten laatste had Lucie den moed opgegeven, ja, zij dacht niet zoo dikwijls meer aan die verloren moeder. Alleen op tijden, wanneer men haar al te veel kwelde, en haar hare afhankelijkheid te veel liet voelen, trad de herinnering aan de moeder, die haar zoo liefhad, op den voorgrond. Dit was vooral in den laatsten tijd, sedert het kind — jong meisje werd, gebeurd, en sedert zij zich het doel gesteld had, dat zij binnenkort wilde bereiken, was het beeld der moeder altijd vermengd geweest met de beelden der toekomst, die zij zich voorspiegelde.

De vrouw in de kiosk had Lucie oplettend gadegeslagen. — Ook al een Oostersche, — dacht ze — maar wat 'n fijn poppetje; — en nu vroeg zij: — of de dame die „babboe” misschien kende, want al die Oosterschen kennen elkaar, had ze opgemerkt.

— Neen, ik ken haar niet; — zei Lucie, — ik geloof het ten minste niet, die naam is bij ons even algemeen als hier Mina of Mietje; — met deze woorden gaf zij der vrouw evenals zich zelve de verklaring van hare belangstellende vragen.

Zij moest nu binnen 't half uur op de Schelpkade zijn om les te nemen. Haastig betaalde zij hare vertering, en zag met schrik, dat Jenny's kwartje niet voldoende was, en zij haar eigen kleinen schat — het waren slechts eenige dubbeltjes — moest aanspreken. Bijna berouwde het haar, zoo gul te zijn geweest, tegen haar twee landgenootjes; maar toen zij hen tot afscheid de hand reikte, toen die heldere kinderoogen haar zoo vriendelijk aanzagen, en die kleine mondjes in 't vertrouwelijkste kindermaleisch, een „goeden dag,” en „dank u wel, tante” uitspraken, toen schaamde zij zich over die beweging van gierigheid.

Zij kuste de kinderen op beide wangen, en deze beantwoordden die liefkoozing, door hunne stompneusjes tegen haar gezicht te drukken en als uit één mond verzochten zij „Tante” toch vooral „morgen” terug te komen. Lucie beloofde het, natuurlijk, zonder idee die belofte te houden, eigenlijk alleen maar om weg te komen.

De kleine John was evenwel niet tevreden met die haastig uitgesproken belofte. Hij liep haar een eind weegs na. Op zijne manier was hij een „man van zaken,” die alles, ook

een kennismaking op straat, in behoorlijken vorm wilde afdoen.

— Zeg, zeg, hoe heet je? — riep hij hijgend van de inspanning om zijn hoepel aan den gang, en de vlugge schreden van Lucie bij te houden.

— Lucie! Ik heet Lucie! — riep ze terug, en spoedde zich voort, om aan 't einde der volgende straat den tramwagen naar de Mauritskade te „snappen.” John had inmiddels zooveel moeite om zijn grooten hoepel te besturen, die maar volstrekt niet op 't trottoir wilde blijven, dat hij het opgaf meerdere inlichtingen te vragen, en na een laatste „kom morgen weer!” zijn hoepel en zijne schreden weer naar 't Oranjeplein wendde.

Om de waarheid getrouw te blijven moeten wij zeggen, dat Lucie onder de beslommingen der eerstvolgende tijden, die kleine episode vergat; de kinderen hadden echter een beter geheugen; zij vertelden hun avontuur te huis, en in hun geestdrift over de mooie, vriendelijke jonge dame, die hen zoo gul onthaald had, bereikte het aantal glazen melk en beschuiten een ongelooflijk cijfer; zij wisten ook nauwkeurig hoe de dame gekleed was, hoe ze eruitzag, en zoo voort. Zij wachtten dag aan dag, dat zij hare belofte houden zou; voor hun baboe werd dit zelfs zeer lastig, want zij wilden 's middags noode naar huis, en meermalen gebeurde het, dat Johnny zich van hare hand losrukte, naar een of andere jonge dame toevloog, met den kreet: „Dat is zij!” de dame bij de hand greep en beproefde mee te slepen.

— Kom mee, naar de melk! — Er is veel — veel beschuit! Kom mee: geef mij wat! — riep de kleine gulzigaard dan.

Het was een ware beproeving voor de baboe, want niet altijd werd Johnny's begroeting even vriendelijk opgenomen; zelfs werd hij vaak ruw teruggestooten.

Hij had den naam vergeten: nu eens zei hij dat het „Lize” dan weer dat het „Louise” was; den minder alledaagschen naam „Lucie” had hij niet kunnen onthouden; toen de draagster van dien naam in dagen en weken niet verscheen, raakte zij ook bij de kinderen in het vergeetboek, en daar Lucie zelden in dit gedeelte van de stad kwam, was de kans op een tweede ontmoeting al zeer gering.

Op een dag echter, toen de kinderen met hunne verzorgster langs de straat wandelden, waar John afscheid genomen had van Lucie, bleef de kleine man eensklaps staan en zei:

— Hier was het — kijk — mijn hoepel gaat net tegen deze lantaarn aan; en ik roep — hoe jij heet? — en zij roept — ik naam Lucie! — en toen mijn hoepel gaat naar de reels en ik loop om te pakken dien hoepel, en weg zij is! —

Baboe luisterde niet, en dus trok Johnny haar aan haar kleed en herhaalde.

— Ja, ik weet nu weer goed — zij roep: Lucie, ik heet Lucie — hoort baboe mij wel? —

— Wat zeg je? Lucie! Zeg het nog eens, — beveelt de nu oplettend geworden baboe; en als de kleine den naam wel tienmaal herhaald heeft, evenals alle bijzonderheden van de ontmoeting wordt de vrouw stil en blijft nadenkend staan op de plek waar Johnny's geheugen zoo onverwachts ontwaakte.

— Lucie! — spreekt zij zachtjes; — waarom heb je niet gevraagd waar zij woont? —

— Och — njo weet niet — zij loopt weg — gauw — antwoordt het ventje, en een minuut later is hij alles weer vergeten in de verschrikkelijke bezigheid die zijn vlieger hem verschaft; maar de baboe niet. Zij denkt van dit oogenblik af aanhoudend aan het onbekende indische meisje; o, als zij hier den weg maar wist, als zij maar goed genoeg hollansch kende, als men haar maar niet bespote en uitlachte, als zij ergens komt om inlichtingen te vragen! Of als zij maar iemand hier kende, — een der oude vrienden van voorheen ontmoette!

Niets van dit alles: zij is even vreemd, als een hollandsche boerin zou zijn, zette men haar eensklaps midden in eene javaansche dessa neer. En tehuis heeft zij vele bezigheden, en eene meesteres die haar gestadig aan 't werk houdt, den heelen lieven, langen dag; en 's avonds, als zij een paar uren vrijheid heeft — durft zij zich niet in die volle, drukke straten te begeven. Zij zou het van angst besterven, zij, die tot nu een kalm landleven, in het midden van Java geleefd heeft. —

Meermalen gebeurt het, dat zij nu óók, evenals kleine Johnny, jonge dames die er „indisch” uitzien, naloopt; meermalen zelfs spreekt zij hen aan, wenscht haar goeden dag of zoo; — maar ofschoon zij dikwijls een vriendelijk antwoord en groet terug ontvangt, zoodra de dame spreekt, is de begoocheling verdwenen. —

— Neen! dat is ze niet; geen kuiltje in de wang als zij lacht, en heel andere oogen ook. — Ach, Lucie, Lucie! Misschien is 't kind al lang dood! — zucht zij dan.

— Wat tob je toch over dien naam! — zegt hare meesteres, die dat zuchten en mijmeren verveelt. — Alsof er hier in Holland niet honderden meisjes zijn, die zoo heeten! Wat gaat dat meisje u aan? —

— Ik had voorheen eene — — eene jonge juffrouw — die ik oppaste — en die heette zoo. — Ik hield veel van haar en zou haar wel willen weêrzien; zij was zoo lief en goed. — Zij zal ook nog wel aan mij denken. En de baboe zucht met tranen in de oogen. —

Mevrouw haalt ongeduldig de schouders op.

— Die inlanders hebben toch ook soms rare kuren! — Wie weet bij hoeveel lui dat mensch al in dienst geweest is, die háár al lang vergeten hebben. Wie „onthoudt” al de baboes die men ooit gehad heeft! —

„Mevrouw” is eene indische — of „indo-europeesche” en heeft als zoodanig alles behalve verheven denkbeelden over hare landgenooten van onvermengd indischen bloede. 't Is haar te vergeven; eerstens wegens hare ervaringen op dit punt; want het overheerschte ras doet zich, uit den aard der zaak, zelden in zijn ware gedaante voor aan zijn beheerschers; tweedens — beschouwt zij de „inlanders,” evenals haar eigen ras door volbloed Europeeërs wordt beschouwd en dat is — niet met achting. In háár oog staat de Javaan van onvermengd bloed even ver beneden háár in denken en voelen, als zij in 't oog van den volbloed Europeeër beneden dezen staat.

En toch bedriegen beide zich in hunne schatting.

Keeren wij tot Lucie terug.

Op dien dag der kennismaking met Johnny, kwam zij eerst tegen vier uur thuis; zij had een flinke, lange les gehad, en was tevreden over haar werk, ofschoon zij doodmoê en door de warmte afgemat was. Zij verheugde zich op een rustig, gezellig avondje; in de verandah of serre, met Jenny, Karel en Tante; misschien zou Karel niet te vermoeid zijn, om haar een uurtje pianoles te geven; dat was in weken niet gebeurd; en in ieder geval, zou zij, als „de meisjes” uit waren, weer eens een paar uren mogen studeeren. Dat was voor haar ook al een genot, want zij had aanleg en daarbij een onuitputtelijk geduld. In zich zelve neuriede zij reeds de stukken die zij zich voorstelde dien avond te spelen, of door Karel te hooren voordragen. — In den laatsten tijd had de goede man echter zijne kunst verwaarloosd; „ik heb er

geen lust in” of „ik heb heel wat anders in 't hoofd;” was 't bescheid op de uitnoodiging van Jenny of Lucie om „eens wat te spelen.” Gewoonlijk deed hij dit dan ook slechts als hij alleen was met zijne vrouw en nicht. In bijzijn van vreemden, zelfs van zijne schoonzusters, was hij er niet toe te bewegen. Ook al een reden waarom Lucie blijde was, dat B. en L. uitgingen zonder Karel's geleide. Zoo'n avond kwam niet dikwijls voor, in het drukke Haagsche zomerseizoen en dus stelde Lucie zich er veel van voor. Op zulke avonden kon zij vergeten, dat zij de asschepoester in huis — de „lastpost” der familie, de algemeene zondebok was. — Zulk een avond verwachtte zij heden.

Gewoonlijk echter, gaat alles in 't leven, groote zooveel als kleine zaken, anders dan men het verwacht heeft. Dat Lucie thuis alles in rep en roer vond, verwonderde haar niet; dat wat altijd zoo als „de dames” naar een feest gingen, en na de hurrie en de drukte die zij dan maakten, was de vredige rust zooveel aangenamer. „Er zal wel weer hier wat te plooiën, daar wat te herstellen, aan te naaien of los te tornen zijn,” dacht Lucie, „en in de kamers een boel, waar men met een stok niet overspringen kan, en die toch weggeredderd dient, eer zij thuis komen.” Nu, dat waren gewone omstandigheden, waar zij op rekende.

Zij voelde zich dus zeer teleurgesteld toen zij vernam, dat Mina niet naar haar buitenpartij zou gaan want Karel's vriend, de Heer Smits, had hem op zijn kantoor opgezocht en uitgenoodigd met al zijne dames deel te nemen aan een grooten rijtoer; men zou door het bosch rijden, naar de Vink, natuurlijk daar soupeeren, een roeitochtje maken, en zoo voort. Om zes uur zou het rijtuig komen; Smits zou natuurlijk zelf het gezelschap afhalen; men mocht hem niet laten wachten, en o lieve tijd, wat was er nog veel te doen! Jenny zat, met van haast bevende vingers, Ma's oud hoedje wat op te knappen; Mina verwaardigde zich voor dezen keer eigenhandig Ma's oudmodischen zomermantel wat te veranderen; hier een gitten ornament, daar een strik, verder een kant — enfin, in 't rijtuig zou de ouderwetscheid van dat stuk niet zoo in 't oog vallen. Bella had handen vol werk met zichzelf; haar dik zwaar zwart haar zat nog gedeeltelijk op looden haarspelden gedraaid, en in gele papieren gewikkeld; haar gezicht was bleek als dat van een Pierrot; niet door schrik of zenuwachtigheid, maar door een dikke laag natte poudre-de-riz, die de onevenheden van haar

teint moest verbergen. Straks, als haar toilet gemaakt was, zou zij dat masker voorzichtig afwrijven en dan zou zij, onder een wit tulen voiletje, de „interessant bleeke” kleur hebben, die haar zoo goed stond. Zij had de gordijnen van den kleinen „salon” neergelaten, en stond nu, in een lang wit nachtkleed, voor den grooten spiegel, al die spelden en papieren los te werken. — Karel was in den tuin om voor de drie uitgaande dames eenige bloemen te plukken, die als schouder- of borstbouquet moesten dienen. De arme, oude „Ma” liep van de eene kamer naar de andere: nu eens verzocht Jenny haar iets te doen, dan weer riepen Lina of Bella haar een bevel toe, zoodat de oude vrouw nog meer „in de war” was dan anders, en alles verkeerd begreep. Bella, die een glas water vroeg, bracht zij het zwarte garen waar Lina om riep, en deze kreeg het glas water dat Bella noodig had, zoodat beide lieve dames boos werden en zich niet geneerden „Ma” hare domheid te verwijten op alles behalve eerbiedigen toon.

Waar blijft die meid ook! — kraaide Bella — waarvoor houdt men er zoo'n schepsel op na, dat altijd te zoek is, als men haar noodig heeft! Jenny, kom mij toch helpen! Ik kan mijn scheiding maar niet goed krijgen, mijn „voorhaar” zit geheel in elkaar geward en ik weet geen raad om mijn „achterhaar” goed te krijgen . . . . gilde zij.

— Wacht dan toch even tot Lucie komt! — riep Jenny uit de achterkamer terug; — ik kom niet gereed met Ma's hoed, als ik jou nu moet helpen!

— Jij hoeft pas om zeven uur klaar te zijn; — voegde Lina er bij; — de Dubosq's gaan nooit vroeger naar Scheveningen — terwijl wij om 6 uur gehaald worden; je hebt dus tijd genoeg. —

Dat was zoo, want Bella had bedankt voor de deelneming aan den rijtoer; zij had vast beloofd meê naar 't Kurhuis te gaan, en zij deed het ook liever dan dien welbekenden rit te maken, verklaarde zij, en ik wil Lina niet in de wien rijden, zeide zij sarcastisch; zij mag dien mooien indischen vogel vandaag alleen hebben. —

Lucie had nauwelijks den tijd haar hoed af te zetten, zoodat zij vijf minuten na hare thuiskomst Lina's werk overgenomen had, terwijl deze naar hare kamer ging, om haar eigen toilet te maken. Jenny liet nu haar kunstwerk op ééne hand rondraaien, om het van alle kanten te bekijken, en waarlijk — ze had er eer van, en het kleine oude vrouw-

tje, „Ma,” lachte tot zij tranen in de oogen kreeg, zooverrukt was zij over het élégante hoofdtoisel, dat uit al die prullen was samengesteld.

— Je hebt er eer van, Jenny; — zei Lucie bewonderend; — en de mantel zal er ook heel goed uitzien; ga jij je nu toch ook kleeden, en toe, nichtje, maak u ook zoo mooi mogelijk! — Het spijt me alleen maar, dat jij niet meegaat, kind; — zei Jenny goedgehartig; — ik zou wel haast bedankt hebben, maar Karel stond er zoo op dat ik zou meegaan, en — en — ik geloof ook, dat zoo'n verandering ons allen goed zal doen; — ik dacht nog, dat Ma bij jou zou willen blijven, maar neen, hoor; die goeie Ma was zoo blij als 'n kind, dat ze weer eens uit rijden ging. —

— Nu, 't doet mij ook plezier voor u en haar en Karel; — maar waarom wil Bella niet meê? —

— Ik — weet het niet; ik gis, dat zij in Scheveningen iemand zal ontmoeten die haar beter bevalt dan mijnheer Smits; ten minste, ze heeft zich weer zoo *dédaigneus* uitgelaten over „die indische lui”.

— Hm — zeker weer 'n baron of 'n graaf, dien zij denkt dat „vues” op haar heeft, he! —

— Ja, waarschijnlijk; sedert ze met die Dubosq's omgaat, heeft zij allerlei hooge ideeën in 't hoofd. — Maar, kindlief, ik moet haar gaan helpen; rep je maar wat, dat we om vijf uur aan tafel kunnen gaan. —

Klokke vijf verschenen Lina en Bella in volle wapenrusting; Lucie had hare taak af, en was nu in de keuken bezig de laatste hand te leggen aan het middagmaal. De twee dames wandelden, om haar toilet niet te krenken, langzaam door het tuintje, en haar gesprek was zoo belangrijk, dat zij er niet op letten, hoe Lucie bij de aanrechttafel, voor 't keukenraam stond; 't is waar, dat de blauw gazen hor haar bijna onzichtbaar maakte, en 't is even waar, dat Lucie 't niet helpen kon, indien zij een en ander van dat gesprek opving, en daardoor nieuwsgierig werd. Zij luisterde niet — zij hoorde maar; en wat zij hoorde was blijkbaar niet voor hare ooren bestemd.

— 't Is bepaald kostbaar; 't is keurig, en ik kan haast niet gelooven, dat je 't zoo goedkoop hebt! 't Is waarachtig echte Spaansche kant, en het onderkleed is van 't beste satijn! En wat 'n beeldige coupe! Neen, Bel, je maakt me niet wijs dat je dat costuum voor f 15 hebt overgenomen. 't Is honderd gulden waard op zijn minst. —

— Best mogelijk; ik zeg je, Mevrouw Dubosq had het uit Parijs meegebracht, maar 't zit haar niet goed; ze wou er af zijn, en daarom deed ze 't mij over tegen een spotprijs. — Maar staat het niet erg chic! — vroeg Bella, met welgevallen haar kleed beschouwende.

— Beeldig! Wat zei Jenny ervan? —

— Och, — ze wou 't ook niet gelooven; maar wat geef ik daarom. Ze zei, dat ik beter had gedaan van die ordinaire kantstof te nemen, met satinette er onder. Bah! zoo burgerlijk als Jenny geworden is! Neen, als ik kant draag, moet het echte zijn! —

— Hm; als je daar dan maar altijd aan kunt komen. — Zeg, als Mevr. Dubosq soms nog zoo'n costuum heeft, waar ze geen raad mee weet, hou ik me aanbevolen om 't over te nemen voor *f*15. —

— Waar moet je die *f*15 van daan halen? —

— Waar haal jij ze van daan? —

— O, ik hoef niet dadelijk te betalen; bovendien heb ik al een heel potje bijeen van speelwinsten; nog één avondje quadrille of whist, — en dan — als zeker iemand meespeelt, weet ik vooruit, dat ik win. —

— Zeker iemand? — De zusters stonden nu voor het afdakje, boven het keukenraam, en Lucie had het linnen gordijn neergelaten — omdat de zon haar hinderde, maakte zij zichzelf wijs, maar — haar hart verweet haar, dat het was — om onopgemerkt te kunnen hooren hoe Bella aan dat dure kleed kwam, dat bij de andere huisgenooten zoo veel ontevredenheid had veroorzaakt.

— Zeker iemand! — herhaalde Lina. — Maak jij je nog altijd illusieën over dien ouden dandy! Hoe kun je zoo dwaas zijn, Bel? Als hij iets ernstigs meende, zou hij al lang eerlijk voor den dag gekomen zijn met zijn aanzoek. —

— Och ja; zoo oordeel jij er over — en Jenny, en Karel, en allen; omdat jelui 't niet beter weet. Dat gaat in onzen stand zóó: 't zou mij bijvoorbeeld, niets verwonderen, als die meneer Smits dadelijk, voor de vuist weg, een van ons beiden vroeg: — ik verwacht het zelfs, daarom wil ik ook al niet meegaan; ben jij tevreden met zoo'n partij, ik gun het u van harte; maar ik voel me niet geschikt om mijn leven lang in een burgerkringetje te dobberen: dank je wel! en dan nog wel naar Indie te moeten! Neen, als ik geen grande dame word, dan blijf ik liever ongetrouwd. —

— Ik vrees, dat je op het laatste meer kans hebt, dan het eer-

ste: uw grand seigneur houdt u wel wat lang aan de praat.

— Ja, dat is nu eenmaal zoo bij die groote lui. Alles gaat deftig en langzaam; alles, vooral bij een huwelijk, wordt bedaard gewikt en gewogen; ik geef hen gelijk: men kan niet te voorzichtig zijn in die zaken; — je moet ook denken, dat hij familie heeft, die er misschien tegen is. —

— Och kom! Zoo'n oude fat! En hij is bovendien waarlijk oud genoeg om zonder zijn familie een besluit te nemen; ik geloof eerder dat hij zijn geheele familie heeft overleefd?

— Gunst, Lien, wat ben je weer spijtig! —

— Waarlijk niet; ik gun jou je antiquiteit van 'n baron; maar ik voel mij als zuster verplicht je tot voorzichtigheid te vermanen; ik dacht, dat je 't al lang opgegeven hadt, dat beken ik, omdat je er niet meer van sprak. —

— O ja; hij is naar zijn bezittingen in Spanje geweest. —

— Châteaux en Espagne! — spotte Lina.

— Zeker niet! Mevrouw Dubosq kent ze, 't moet grandioos zijn. —

— 'k Zou andere getuigen willen, dan Mev. Dubosq. God, Bella, wees toch voorzichtig! Zou je 't er niet toe kunnen leiden, dat Karel hem eens sprak? —

— Karel? Waarom! Om met zijn burgermansmanieren en voorkomen alles in de war te sturen? Denk je ook soms dat een groote heer als hij, zich voor 'n manneke als Karel zou willen verantwoorden? Ha, ha; 't is belachelijk. Neen, kind; ik heb aan Mevrouw Dubosq de beste bondgenoot, en voor de rest, zal ik mijne zaken wel zelve weten te besturen. —

— Nu, stuur ze dan zoo, dat hij spoedig formeel aanzoek doet; dat is het beste. —

— Alsof ik dat ook niet begreep! O, als je wist, hoe vurig ik er naar haak hier uit die misères te zijn; hoe ik al die ellende verfoei; welk een innigen afkeer ik heb van mijn leven, zooals 't nú is! Al dat behelpen, bekrimpen, bezuinigen! Bah, ik walg ervan! —

— Ik niet minder; maar eer ik zoo'n vreemden patroon vertrouwd, als jou baron schijnt te zijn! Ik begrijp niet hoe je 't durft te wagen. —

— Wie niet waagt, die niet wint. — Maar kom; is dat kostelijke diner nu nog al niet klaar! Luus! Luus! Waar blijft die meid? —

Die meid kwam met een hoogroode kleur en in elke hand een schotel aan; zij had bijna alles gehoord en ofschoon zij van de twee dames al tamelijk wat vreemde kuren en

grillen, en ook meer dan eene mislukte huwelijksjacht had bijgewoond, iets, zoo vreemd en avontuurlijk als Bella's plannen had zij nog niet van haar beleefd. Zij had wel lust zichzelf eens te knijpen, om zich te overtuigen, dat zij niet droomde: een baron, een oude baron, die kasteelen bezat in Spanje! —

— Misschien is 't Sint Nicolaas wel, die woont immers ook in Spanje! — dacht zij, en zij lachte over die gedachte, en zag Bella spotachtig aan. Maar Bella bemerkte daar niets van; zij was zóó in haar schik met zichzelf, en zóó tevreden met de bewondering die haar fraai toilet vond bij de andere huisgenooten; zij bedankte Karel zelfs zeer vriendelijk voor de prachtige roode rozen, die hij voor haar geplukt had, maakte „Ma” een compliment over háár kleeding, en plaagde Lina met „haar indischen pretendent”, zoodat men zou geloofd hebben, dat het engagement van Lina Pollert met Jan Smits, een voldongen feit was.

Het diner was spoedig afgelopen en nu begon Karel zijne vrouw tot spoed aan te zetten. De goede vrouw had al de anderen zoo lang geholpen dat haar geen tijd overbleef om zich vóór 't diner te kleeden; gelukkig had Jenny niet zooveel tijd noodig voor haar toilet als hare zusters, en zij was dan ook reeds gereed, lang voor dat Smits met het rijtuig verscheen.

De heele familie behalve Lucie, was in den „salon” bijeen, toen hij aankwam; „Ma” wilde dadelijk opspringen en greep in zenuwachtigen haast naar hoed en mantel, maar Bella en Lina hielden haar tegen.

— Foei Ma; houd u toch bedaard! 't Is alsof u niets gewoon zijt! Jenny — Karel! Gaat toch niet naar de deur! Luus kan immers opendoen?

Want Jenny en Karel waren evenals Ma opgestaan, en wilden de deur opendoen. Nu traden zij een weinig beschaamd terug en zetten zich weer op hunne plaatsen, en Jenny dacht, dat het toch wel waar was, wat Bella dikwijls zei: dat men door al die misères en al dat behelpen waarlijk zoo „ordinair” werd in zijn manieren. Waren ze daar niet op het punt geweest, om naar buiten te vliegen, net als „gemeene menschen” die eens in 't jaar een „Jan Pleizier” huren als ze uit „potverteren” gaan. Wel foei!

Geen van allen bedacht, dat het nog wel zoo vreemd stond, dat Lucie, nog in haar wandelkleedje, maar met een groot bont schort voor, daar zij aan het vatenwasschen was,

de deur opendeed met een melkkan in de hand en den bezoeker inliet.

Zij had niet gelet op het rollen van het rijtuig en bloosde vreeselijk, toen zij den verwonderden blik van den heer Smits op hare bloote, bruine, maar fraaie ronde armen gevestigd zag, en zij rukte het schort af, terwijl zij hem voorging en de kamerdeur voor hem opende; en zij had wel willen huilen, toen hij een beweging maakte, om haar het eerst te laten binnengaan; en zij zag, dat hij nog veel meer verwonderd keek en dat ook hij onder zijn verbrande tint een kleur kreeg, toen zij, na hem te hebben ingelaten bij de familie, de deur sloot en heenging.

Zij had gedacht, dat die forsche ruk aan de huisbel den melkboer aankondigde; had zij het rijtuig gehoord, zij zou ten minste hare mouwen neergeslagen en dat hatelijke schort afgelegd hebben. Wat moest die man wel denken? Hij kon wel zien dat zij eene Indische — dat zij geene dienstbode was! O, als haar vader eens wist, waartoe zij al gekomen was! — Daar zaten ze allen in staatsie, en „deden groot” en werden voor echte dames aangezien, en zij — zij mocht voor hen allen meidendiensten verrichten; zij, die als kind op haar wenken bediend, als een prinsesje gekoesterd en ontzien werd!

Lucie wierp zich op een stoel in de keuken neer; zij drukte het verfoeide schort tegen haar gezicht, en bittere tranen vloeiden uit haar oogen.

Niet lang echter duurde die booze bui; „il n'y a pas de sot métier;” troostte zij zich. — Ik kan ten minste iets doen; ik kan mijzelve redden en anderen helpen; ik ben niet nutteloos; en werken is geen schande. Dat zal die man ook wel weten; en hij groette mij even beleefd, als hij een van hen zou groeten. Kom, wat ben ik dwaas mij dat zoo aan te trekken! Liever voortgemaakt, dan heb ik een heelen, langen rustigen avond voor mij alleen. Há! Zou ik nu niet ook geroepen worden om de dames haar doeken en parasols in 't rijtuig te brengen? — Zij gaan immers al weg? —

't Was waar: het heele gezelschap was in de gang; maar Lucie werd niet te hulp geroepen. Bella hielp zeer dienstvaardig hare moeder en zusters en bleef vriendelijk goeden-dag knikkend aan de deur staan, tot het rijtuig wegreed. Toen ging ze naar binnen, en kwam weldra met haar hoed op in de gang.

— Luus! waar zit je! Kom eens hier! — riep zij gebiedend, en Lucie kwam uit de keuken.

— Je zorgt dat alles gesloten wordt, hoor,; je kunt wel naar bed gaan om tien uur; geef mij één van de huissleutels. Je hoeft op ons niet te wachten; steek de ganglamp aan eer je naar bed gaat; en — en doe de deur open en laat mij uit. —

Lucie was al aan de deur, opende die wagenwijd, maakte een diepe „dienes” terwijl ze Bella den huissleutel overhandigde, en zei, terwijl de schoone den drempel overschreed:

— Uw bevelen zullen volbracht worden; veel genoeg, Mevrouw de barones van Spanje! —

Bella keerde zich om alsof zij een slag had gekregen, en zond haar een vernietigenden blik toe. Maar Lucie wachtte niet op hetgeen er zou volgen: zij sloot de deur en liep hartelijk lachend den tuin in. —

— Wie had ooit gedacht, dat wij twee, na zooveel jaren, weer eens te zamen denzelfden weg zouden rijden, dien wij, in deze zelfde maand, nu twaalf jaar geleden langs reden, op den dag voor mijn vertrek naar Indië? Weet je nog, Karel? (Uit beleefdheid noemt Smits zijn vriend niet bij zijn bijnaam „Houtje” in tegenwoordigheid van de familie.)

— Is dat al twaalf jaar geleden — en is 't van daag waarlijk de datum van dien toer, dien ik mij zeer goed herinner? —

— Zeker. — Uw goede ouders leefden toen nog, en we maakten toen allerlei mooie plannen voor — als hij terug komt! *Hij*, dat was *ik*. — Het was op den eersten Juli! —

— Ja, en 't is van daag den eersten Juli! — zegt Karel en hij onderdrukt een zucht. In de laatste dagen had hij zich als 't ware gedwongen, de datum der voorbijsnellende dagen te vergeten, om te vergeten, dat die gevreesde vervalddag, 15 Juli, zoo ras naderde. Nu moest hij er wel aan denken en zijn gelaat nam een verdrietige uitdrukking aan, zoodat Smits meende, dat hij droevige gedachten had opgewekt, door Karel's ouders te noemen.

— Het zou me leed doen, als ik treurige herinneringen had opgewekt, door van uw beste, brave ouders te spreken; — hernam Smits; — vergeef het mij, maar ik kon

dezen weg niet zien, zonder aan hen te denken, met een dankbaar hart. Zij waren zoo goed voor den vreemden, ouderloozen jongen; ik heb hen nooit vergeten! —

— En zij u niet; zoolang zij leefden moest ik u trouw iedere zes weken schrijven; weet je nog?

Maar na hun dood kwamen er zulke veranderingen in mijn leven; dat de lust tot schrijven mij verging; hoe dikwijls ik mij ook voornam het te doen, — er kwam niets van. — Dat is de eenige treurige herinnering die ge bij mij opwekt door over mijne ouders te spreken. Ik denk aan hen altijd met genoeg; zij zijn gelukkig gestorven, zooals zij gelukkig geleefd hadden —

— Eenige uren na elkaar, nietwaar? — vroeg Smits; — dat hebt ge mij nog meegedeeld. —

— Ja; vader vond moeder dood, in haar slaap gestorven: hij viel in flauwte van schrik, en kwam niet meer tot zich zelve. Een zachte dood voor beiden! — En Karel zegt dit als benijdde hij die dooden.

— Maar voor u een groot gemis! —

— Zeker, maar het werd mij spoedig vergoed; — herneemt Karel de hand zijner vrouw vattende. Smits knikt glimlachend en zegt:

— Dat kon ik best gelooven; en nu willen we liever geen zulke droefgeestige souvenirs meer ophalen; wij zijn uit voor ons genoeg en niet om ons in treurige gesprekken te verdiepen, niet waar, juffrouw Pollert? —

— Ja dat had ik ook al willen zeggen! antwoordt Lina tamelijk snibbig. — 't Is veel te mooi weer en te heerlijk hier buiten, om over dooden en akeligheid te praten. —

— Ik vraag u vergiffenis er voor, dit gedaan te hebben. Als u wist, hoeveel ik hield van Karel's ouders, zoudt u begrijpen, dat ik vandaag *hier* zijnde, aan hen denken moet. Maar — soeda. Ik zou weer beginnen! Ik wenschte wel, dat ik de gave bezat, een „interessant discours” te voeren, zooals men van goede praters zegt; maar ik ben zoolang in de wildernis geweest, en heb zoo weinig gezien van de wereld — zelfs van de Indische, dat ik mij erg verlegen voel om een onderwerp te vinden, dat u belangrijk zoudt noemen, — ú, die in 't middelpunt der beschaving leeft; — daarom moet ik wel terug dwalen, naar het eenige dat voor mij belangrijk is — ook na zooveel jaren. —

Hij spreekt geheel te goeder trouw, maar de twee jongere dames kijken een weinig zuinig; in hare ooren klon-

ken zijne woorden eenigszins stekelig; en Lina brandt reeds een scherp wederwoord op de tong, maar Jenny belet haar het uitspreken en zegt:

— Vertel ons iets van Indië; ik hoor altijd zoo gaarne van dat vreemde, mooie land; 't is alsof men de rooi nacht leest. —

— Gaarne; ook ik voelde mij wel eens als ware ik in het land der tooversprookjes; het is een heerlijk, wonder-schoon land, en er is veel van te vertellen. Maar ik weet niet of het uwe zuster zou interesseeren....

— O zeker! valt Lina in, die nu begint te vreezen, dat zij een ongunstigen indruk zal maken op hare aanstaande verovering. — Het land is, naar al wat ik er van gehoord en gezien heb, prachtig; — die photographieën, die we zagen — en dan al die mooie dingen op de Tentoonstelling, — dát vind ik mooi! — Alleen de menschen bevallen mij niet: die vind ik, in een woord — onuitstaanbaar — die Indischen. —

— Die Indischen, — herhaalt Smits verwonderd.

— Ja, die bruine heeren en dames die men hier nu zoo veel ziet; ze zijn allesbehalve mooi, en die op de Tentoonstelling te zien waren, die waren — foei leelijk!

— Dat kan zijn, maar ik verzeker u, dat er wel degelijk zeer aardige, ja zeer mooie en zelfs beeldschoone menschen zijn in Indië. —

— Nu, dan komen alleen de leelijke hier! Ik heb ten minste nog nooit zoo'n bruintje gezien, dat ik niet afschuwelijk vond; bah! dat bruine vel, die grove zwarte haren. —

— Bedoelt u de Javanen, die in Amsterdam op de Tentoonstelling waren? Nu, ik kan gelooven, dat die niet van de mooiste waren. —

— Ik bedoel — alle Indischen, allen die bruin zijn geboren — al wat wij „liplappen” noemen. —

— Maar daar zijn tallooze uitzonderingen, dat verzeker ik u; — zegt Smits en hij kijkt nu ook wat minder tevreden.

— Nu, dan heb ik nooit zulk eene uitzondering gezien; — betuigt Lina snibbig — ik vind ze allen, zonder onderscheid, leelijk en —

— Pardon, dat ik u in de rede val, juffrouw, zegt Smits; onder de Indischen van gemengd ras vooral vindt men ware prachtexemplaren, en — en als ik mij niet vergis, hebt u er zulk een zeer dikwijls gezien: u hebt er zelfs een in uwe onmiddellijke omgeving —

Lina ziet rechts en links als zocht zij dat „prachtexemplaar”, — niet dat ik weet; — zegt zij dan, en Smits vervolgt, terwijl zijn gebruind gezicht een hoogere kleur aanneemt:

— Wel — ik moet mij al zeer bedriegen, of mijne oogen spelen mij parten, als ik niet tot tweemaal toe, in uw eigen huis, zulk een persootje heb gezien. —

— Bij ons? en wanneer dat? — Lina zet oogen op, als ware zij hoogst verwonderd; Jenny en Karel hebben de zaak al begrepen, maar zij zijn er een weinig verlegen mee, en houden zich dus buiten het gesprek. — Smits herhaalt:

— Ja, bij u; den eersten keer toen ik bij u kwam en ook van daag, werd mij de deur opengedaan door een jonge dame — een indisch meisje — neen, ik kan mij daarin niet vergissen: — dat meisje is een voorbeeld van hetgeen ik beweert; dat er zeer mooie menschen zijn onder die Indischen van gemengden bloede. Zij is er het bewijs van. —

— O, dát meisje — dat kind? Vindt u die mooi? Nu 't is voor 't eerst, dat ik dat hoor zeggen. —

— Och, dames kunnen elkaar nooit zoo juist beoordeelen — Wat zegt mijn vriend Karel ervan! —

Karel en Jenny voelden zich al „onlekker” — zoodra het gesprek die wending had genomen; wat moest Smits wel denken als hij hoorde dat Lucie hun eigen nichtje was? — En nu die vraag; Karel wist waarlijk niet wat hij moest antwoorden: gelukkig viel Lina voor hem in.

— Karel, och kom, die vindt alles mooi, geloof ik; hij heeft geen verstand daarvan....

— 't Spijt me, dat ik u moet tegenspreken, maar wat u daar zegt, is bepaald — onjuist, dat is bewezen; zegt Smits, tegen Jenny buigende. En hij heeft gelijk: de warmte, de lucht, het lang ontbeerde genot hebben een kleurtje getooverd op Jenny's wangen, hare grijze oogen zijn nu levendig, en haar fijn figuurtje komt goed uit in het lichte kleedje. Zij ziet er nu bijna uit, zooals zij was, acht jaren geleden, toen zij Karel's verloofde was.

Karel ziet zijn vrouwtje aan en hij vindt dat het compliment van zijn vriend welverdiend is; hij knikt Jenny lachend toe; en zegt:

— Zoo zie je, zus Lina, dat ik wel degelijk weet, wat mooi en lief is, en dat Smits het ook weet, al hoefde hij nu juist niet zulke treffende complimenten te maken. —

— Ik bedoelde het niet als een compliment; het is niets dan de waarheid; en ik geef het niet gewonnen; Karel,

volgens mijn oordeel, heb je er wèl verstand van: je zult me plezier doen, als je zegt, of ik — hoe jij — enfin, of ik die indische jonge dame bij u aan huis een onverdiend compliment maak, als ik haar mooi noem? —

— Neen, zeker niet! 't Is een mooi kind! — Erg „min” voor haar jaren, en wat al te donker van teint ook; maar overigens lang niet leelijk; — antwoordt Karel met overtuiging.

Zijn antwoord maakt, dat Jenny hem verbaasd aanziet, terwijl Lina spijtig glimlacht, de schouders ophaalt en uitroept:

— Wat zeg je daarvan, Jenny! Je man bewondert dat bruine nest ook al! Heb ik niet gezegd, dat hij geen verstand heeft van mooi of leelijk bij eene vrouw? —

— Dat is niet zeer vleierend gezegd voor uw zuster, Lien; — merkte Karel. — Je hebt zoo even gehoord, dat Smits er anders over oordeelt, en een oud vriend als hij, zal mij waarlijk niet met holle complimentjes lekker willen maken. — Ik herhaal dus: Lucie is een aardig wezentje! — Wat meer is, Jenny is van dezelfde meening; — is 't niet vrouwtje? —

— Ik? o ja; het type in 't algemeen bevalt mij niet; maar Lucie is een gunstige uitzondering. —

— En zoo zijn er honderden, duizenden! — roept Smits met vuur uit.

— U schijnt er al bijzonder mee te dwepen, mijnheer Smits; — zegt Lina met benepen lippen. — 't Is wel een wonder, dat u, in een land waar duizenden van die, volgens u, beeldschoone wezens zijn, ongehuwd teruggekomen zijt! —

— Dat heeft zijn reden; ik ben niet voornemens ooit met een Indische vrouw te trouwen; — is Smits' ernstig antwoord.

— En, mag men naar die reden vragen? — Als uit één mond spreken de zusters die woorden uit.

— Zeker wel. Ik wil niet ontkennen, dat ik dikwijls op het punt geweest ben, een Indisch meisje te vragen; — want, waarachtig, dames, die zwarte oogen, die natuurlijke gratie, hebben vaak een' betooverenden indruk op mij gemaakt. Maar ik heb het gelaten, omdat ik vreesde zulk een lief wezen niet gelukkig te zullen zien. . . . —

— Dan zijt u nooit ernstig getroffen geweest — of — in tegenoverstelling van andere mannen, geen egoïst; — zegt Lina, hem nu vriendelijk aanziende.

— Het eerste is mogelijk; het laatste moet ik, helaas, tegenspreken. Mijn illusie is namelijk steeds geweest, op een of anderen tijd mijn pensioen te vragen, en dan in Holland, op een landelijk dorp, stil te gaan leven. Nu zou eene Indische vrouw zich zeker eene andere illusie maken; dat is — haar ouden dag in haar eigen geboorteland te slijten; zij zou zich in Nederland moeilijk „voor goed” kunnen schikken; — dat zou ongetwijfeld een ongelukkige toestand worden, voor haar en — voor haar man. . . . —

— Maar u zijt zelve immers in Indië geboren? —

— Jawel, en als wees op driejarigen leeftijd naar Nederland gezonden; 't is dus geen wonder, dat ik Holland beschouw als mijn eigenlijk vaderland; men is altijd het meest gehecht aan de plaats, waarvan men de liefste herinneringen uit de jeugd heeft bewaard. Die indrukken zijn blijvend, waar elders men het later ook goed moge gehad hebben. Ja, — ik hoop den ouden dag niet te moeten afwachten om hier in Holland, met eene lieve Hollandsche vrouw, als het wezen mag, nog vele gelukkige jaren door te brengen. —

Lina's glimlach was nu waarlijk allerliefst. —

— U ziet dus toch ook wel in, dat er iets ontbreekt aan die „beeldschoone wezens”, want als men zijn man liefheeft, kan men niet anders dan gelukkig en tevreden zijn, waarheen men hem ook moet volgen. — Zoo, ten minste, stel ik het mij voor. —

— Zóó zou het moeten zijn, maar 't is niet zoo; ik zou eene vrouw zeer lief kunnen hebben, en mij toch ongelukkig voelen, moest ik met haar leven — in IJsland, in Lapland, bijvoorbeeld. Iets dergelijks is het voor eene Indische, in Holland, dat haar koud en somber voorkomt, te moeten zijn; en als daarbij de idée komt, dat zij in dat koude, sombere klimaat tot haar dood toe zal moeten blijven, dan moet zij, die aan warmen zonneshijn, aan eeuwig zomerweer gewoon is, — zich wel ongelukkig voelen — en nu spreek ik nog alleen van klimaat, terwijl er nog een aantal andere omstandigheden zijn, die het verblijf hier onaangenaam maken voor Indische dames; b. v. de bekrompen huizen, de bedienden, de aanhoudende verandering van kleeding, de onbekendheid met zooveel, dat tot het Hollandsche leven behoort, en haar vreemd en ergerlijk is. . . . —

— O ja; dat is zoo; de Indische dames zijn niet licht voldaan; gemakzuchtig, veeleischend, en voor dienstboden totaal onuitstaanbaar; beslist Lina.

— Mogelijk; zij zijn het in Indië anders — meestal beter gewend; zij hebben daar een aantal bedienden; hier één — hoogstens twee, zelden drie. Zij zijn bekend met de listen en streken van Indische „booien” maar niet met die van de Hollandsche. Natuurlijk werkt dat alles mee om haar ontevreden te maken; en volgens de gemoedsstemming waarin zij in Nederland verkeerden, worden zij beoordeeld, ofschoon zij in haar eigen omgeving heel anders — veel beminnelijker zijn, dat verzeker ik u. —

— 't Is een feit, dat de Indische dames als zeer lastig van humeur bekend staan, en waarlijk niet zonder reden. Wij weten daar van mee te praten, he, Jenny? En nu heeft dat meisje bij ons niet te tobben met een huishouden, dienstboden, en de rest, en aan het klimaat is zij gewend. Zij kan zelfs beter tegen de kou dan ik; foei — ik ben zóó kouwelijk! Ik herleef compleet als 't lekker warm weer is, zooals vandaag; betuigt Lina, en zij neemt haar zakdoekje en drukt het heel voorzichtig, alsof het een compres was, tegen hare wangen, want — hoe zij ook van de warmte houdt, zij transpireert sterk onder hare voorhoofdslokjes en haar wit voiletje, en ze is doodsbang, dat dat de poudre de riz zal loslaten.

— Wel, wel, is zij zoo lastig? Dat zou ik toch aan dat aardige, jeugdige gezichtje niet zeggen! — verklaart Smits; — maar — is het niet onbescheiden te vragen, — wie dat meisje is — ik — ik bedoel — hoe zij bij u komt? och — pardon; ik bedoel, in welke hoedanigheid zij bij u in huis is? — Smits wordt bijna verlegen, zoo onderzoekend kijken Lina's grijze oogen hem aan.

— Dat meisje, — begon Lina haastig, daar zij zag, dat Karel reeds den mond opende om te antwoorden: — dat meisje is eene arme wees, een ongelukkig, verlaten kind, dat wij in der tijd uit medelijden bij ons hebben genomen. —

— Maar zij heeft toch wel familie — hier of in Indië? Zij ziet er zoo lief en intelligent uit: in Indië zou zij bepaald fortuin kunnen maken. —

— U bedoelt, een goed huwelijk doen? — Mogelijk: ik kan daarover niet oordeelen, maar hier zal dat wel nimmer gebeuren; hier wordt naar meer gevraagd, dan naar een lief gezichtje; men moet ook zijn ouders kunnen noemen; — dit alles heeft Lina haastig gesproken, uit vrees dat Karel of Jenny een andere lezing van Lucie's geschiedenis zullen

geven; heeft zij die eenmaal naar haar goedvinden gegeven, dan zullen zij haar niet compromitteeren door haar relaas te logenstraffen; en — in geen geval behoeft Smits het ware te weten.

— O, is het zoo gesteld? Arm kind! — zegt Smits meewarig. — Hoe heet zij? —

Deze, toch zoo gewone vraag, was voor Lina al zeer onaangenaam; maar — zij eischte een antwoord even categorisch als de vraag. 't Was Lina echter toevertrouwd, dit geheel naar haar wensch in te richten.

Zij wordt Lucie van Bodegraven genoemd; maar of zij recht heeft op dien naam? (Zij haalt de schouders op, en lacht quasi verlegen.) Haar vermoedelijke vader was verre — zeer verre familie van ons, — en daarom — om den naam, ziet u, die ook Ma's „van” is namen wij haar aan, om haar voor erger te bewaren; — hare moeder — nu, u zijt lang genoeg in Indië geweest om te begrijpen wat voor schepsel dat was. . . . —

— Is zij — een kind van eene javaansche vrouw? Ik bedoel — is zij uit — uit eene onwettige verbintenis geboren? —

— Dat weet ik niet; neen ik geloof het niet, ten minste — mijn — haar vader ging voor weduwnaar door. Maar dat haar moeder een inlandsche was, dat blijkt uit den aard van haar kind. Het komt mij voor, dat zij al de gebreken van dat ras heeft; — antwoordde Lina met voldoening.

— En die zijn legio, niet waar? vraagt Smits. — Lui, koppig, brutaal, slordig, vals, hebzuchtig, gierig, wraakzuchtig; al die kleine foutjes worden de inlandsche vrouwen gewoonlijk ten laste gelegd; is 't niet zoo?

Lina bemerkt den sarkastischen toon van die bemerking niet, zoozeer verblijdt het haar, dat Smits zelve al de ondeugden opnoemt, waarvan men zoo vaak — vooral door europeesche vrouwen — hare Indische zusteren hoort betichten. Ijverig antwoordt zij:

— Juist, juist; u schijnt het soort goed te kennen; zoo zijn ze; zoo is zij! —

Maar nu wordt het Jenny en Karel te erg:

— Zij is niet zoo, Lina; het is onrechtvaardig, haar zoo voor te stellen; lui is zij althans niet, en ook niet gierig of vals; — valt Jenny uit, en Karel bijna gelijktijdig:

— En evenmin slordig of hebzuchtig; zij is bepaald een goed exemplaar van 't ras!

— Omdat zij zich voor jullie weet te bedwingen: maar

zij is zeer zeker wraakzuchtig, achterhoudend en brutaal in de hoogste mate; — en Lina's oogen vlammen bijna want zij denkt aan de tallooze bespottingen die zij van L. heeft moeten verduren.

— Tegen mij is zij nooit brutaal; — betuigt Jenny.

— Noch tegen mij; en dat ze nu en dan een kleine plagerij onderneemt, om vermeend of werkelijk onrecht te vergelden nu, dat is niet meer dan menschelijk, —

— Je zult toch niet ontkennen, dat je zelve wel eens hebt opgemerkt, hoe heel anders zij is, dan hollandsche meisjes. Zij is niets openhartig, zij is erg achterhoudend; zij is heel anders dan wij waren, dát weet ik wèl; en ontzettend onverschillig ook! — valt Lina haar zwager bits in de rede.

Smits is geheel stil geworden; de woordenstrijd is, wel is waar, op den meest bedaarden — op bijna vriendelijken toon gevoerd; maar de goede Indiër voelt de scherpe dorens onder de zijden handschoenen; hij denkt aan zekeren regel van een fransch satiricus.

„*Tout jusqu'a' je vous haïs*”, *s'y dit tendrement.*”
Toch begint de toestand hem lastig voor te komen, hij lacht wat gedwongen en bemerkt:

— Och, ieder heeft zijn fouten, niet waar? Indische kinderen — en menschen — even goed als europeesche. —

— Zeker; maar, al heeft Lucie gebreken, zij heeft ook goede hoedanigheden. Men kan van niemand volmaaktheid verwachten; zegt Jenny. — Het is niet meer dan natuurlijk, dat zij anders is dan hollandsche meisjes en dat haar karakter zoowel als haar voorkomen, den stempel draagt van hare afkomst. —

— Juist, Mevrouw; ware hare moeder eene Fransche geweest, dan zou zij waarschijnlijk ook van die afkomst den stempel dragen; en toch — dan zou men haar misschien bewonderen om datgene waarin zij van hollandsche meisjes verschilt. Ik heb ten minste dikwijls hooren zeggen, en 't werd dan als compliment bedoeld; — zij is precies een Française. —

— Daarmee bedoelt u, dat wij bevooroordeeld zijn en dus onrechtvaardig? — vraagt Lina.

— Dat zou ik niet durven beweren; — antwoordde Smits hoffelijk buigende. — U kent de jonge dame beter dan ik haar ken, en dus — kunt u wel gelijk hebben. —

— Komaan, we zijn bijna aan 't doel onzer reis, — valt

Karel nu in; ook hem hindert de scherpe toon, dien het gesprek heeft aangenomen, en hij ziet duidelijk dat Smits een weinig ontstemd is.

— Een oogenblik geduld nog; — verzoekt Smits, — ik wenschte het ongetwijfeld juiste oordeel van uwe zuster nog ééne vraag voor te leggen, mag ik?

— Ga uw gang, meneer Smits, zegt Lina met een lief glimlachje; na zulk een waardeerende meening van eene zoo bevoegde zijde, mag ik mijn licht niet onder de korenmaat verbergen. —

— Nu dan; — begint Smits, zonder acht te slaan op de hatelijke nevenbedoeling harer woorden: ik neem aan, dat indische kinderen behept zijn met verscheidene groote gebreken; ja nog meer, met al de door u opgenoemde ondeugden; — nu wenschte ik van u te vernemen, of u gelooft, dat zulk een kind, op jeugdigen leeftijd naar Nederland gebracht, en daar onder goed — maar vooral liefderijk toezicht geplaatst, toevertrouwd aan de hoede van eene brave, beschaafde en goedhartige vrouw, niet allengs die gebreken zou verliezen, niet eindelijk, stel — na tien jaren, in alle opzichten, maar bovenal, in karakter geheel gelijk zou staan met een echt hollandsch kind? —

— Mijn antwoord is: Lucie is op haar zesde jaar in Holland gekomen, en van stonde aan onder toezicht zooals door u bedoeld wordt, geweest; op haar negende jaar ging zij met haar vader terug, maar toen was hij gehuwd met eene hoogst beschaafde, brave vrouw, die het kind zeer goed behandelde; zij heeft drie jaar lang, in Indië eene hollandsche gouvernante gehad: toen stierf haar vader en zij kwam terug en bij ons. U kunt wel begrijpen dat wij niets onbeproefd hebben gelaten, om hare aangeboren fouten te verbeteren. En zij heeft geleerd eenige te onderdrukken, andere te verbergen, maar — afgeleerd, uitgeroeid zijn ze niet, en na bijna tien jaren, komt nog bij alle gelegenheden — de aap uit de mouw; en ik spreek nu geen beeldspraak — ik meen — de werkelijke apennatuur. —

Smits zag haar oplettend aan; onder zijn zwaren knevel beet hij zich op de lippen, als om een even scherp wederwoord te geven; maar hij liet verder het onderwerp rusten; hij begon over het mooie uitzicht, de prachtige buitens langs den weg, de heerlijke boomen te spreken; het was duidelijk, dat het gesprek hem onaangenaam getroffen had en dat hij zich moeite gaf om het te vergeten. De dames

bewonderden zeer de fraaie rozen, die een tuinman stond af te snijden, in een tuin van een overigens geheel verlaten villa. Smits liet het rijtuig stilhouden, sprong er uit, liep naar den rozentuin en kwam weldra terug met een massa van de geurige bloemen, die hij de drie dames aanbood.

Mevrouw Pollert, die tot nog toe geen woord gezegd had, bedankte met tranen in de oogen en begon dadelijk de rozen tot een smaakvollen ruiker te schikken; Jenny nam eene half ontloken theeroos en stak ze tusschen de zwarte kanten brides van haar hoedje, die een strik vormden onder hare kin. Lina koos twee donkerroode rozen; en voegde die heel netjes bij de witte roos die haar boezem reeds sierde; daarna nam zij een fraaien rozenknap bood Smits dien aan en vroeg:

— Mag ik uw knoopsgat hiermee versieren? —

Smits boog. — U zijt wel vriendelijk; — met genoeg en hij onderwierp zich lijdelijk aan het decoratieproces, en lachte hartelijk mee, toen de oude moeder een kolosale roos op hare borst stak, en eene evengroot, op Karels jas wilde vastspelden.

— Geef u hem een kleinere, Ma: — zei Jenny lachend; — kijk, zoo één als mijnheer Smits heeft. —

De oude dame bekeek Smits, maar bij hem was er geen rozenknap meer te zien.

— Hoe jammer! zei Jenny; — hij is zeker gevallen en zal op den vloer van 't rijtuig liggen....

En zij wilde er naar zoeken, maar 't was zulk een moeilijk werk tusschen vijf paar voeten, dat men het moest opgeven.

De arme rozenknap lag reeds ver achter hen, in 't stof van den weg; hij zou daar een smadelijk einde vinden, vertreden worden door ruwe voeten.

Had Lina aan voortteekenen geloofd, zij zou in het lot van dien rozenknap hare kansen op een zoo gewenschte verbintenis gezien hebben. — Onbewust had zij die vernietigd, met eigen voeten vertreden, mocht de brave Smits „vues” op haar gehad hebben. Hoe vast hij ook besloten was, *nimmer* eene indische te trouwen, en dit niet alleen om de reden die hij Lina gezegd had, maar omdat ook hij niet onvoorwaardelijk ingenomen was met het indische karakter. — eene hollandsche vrouw, die zóó geringschattend en bevooroordeeld dacht over hare zusters, zou den goedhartigen, edeldenkenden man geen sympathie kunnen inboeze-

men, hoe lief en beschaafd hij haar overigens ook mocht vinden.

Lina, die zeer bepaald „vues” op hem had, vermoedde niets van den indruk dien hare woorden gemaakt hadden. Trouwens, hij liet er niets van blijken; hij was en bleef de gulle vroolijke gastheer, de beschaafde man, die voor het oogenblik geheel opging in den plicht, het zijnen gasten zoo aangenaam mogelijk te maken. Met echt indische gulheid zorgde hij voor de noodige verkwikkingen, en dit werkte niet weinig mee tot verhooging der genoegens, op dezen schoonen avond. Zelfs de oude moeder ontwaakte uit haar dommeligheid, en verlangde eens door de tuinen der „uitspanning” te wandelen.

Smits bood der oude dame, die hij, waarom wist hij zelve niet, altijd met meelijden aanzag, dadelijk zijn arm, en, terwijl de anderen bleven zitten in het aardige prieeltje aan den waterkant, wandelde hij langzaam den tuin in, naar een belommerd pad, dat de oude dame bijzonder scheen aan te trekken.

Aan 't einde van dit pad gekomen, stond zij stil en zag om zich heen.

— Is hier niemand! — Niemand die kan luisteren wat wij hier spreken? vroeg zij.

— Zoo ver ik zien kan, niemand; — antwoordde Smits, verwonderd over hare geheimzinnige manier van doen.

— Nu, luister dan; Lucie is mijn eigen nichtje; mijn broer was haar vader. Hare moeder was eene Javaansche vrouw, en zij was niet getrouwd met mijn broer. Maar toch is Lucie een goed, lief kind. Zij is een braaf, degelijk meisje, en ik weet niet wat wij in onze armoede zouden beginnen zonder háár; want wij zijn zeer, zeer arm, mijnheer Smits; *ik* wil u niet bedriegen daaromtrent. Lucie doet alles voor ons, zij werkt den heelen dag voor ons allen; want mijn lieve Jenny is zoo zwak! Maar Lina en Bella voeren niets uit; en zij houden niet van Lucie — ik denk uit jaloezie, omdat het kind zoo mooi is — en nog zoo jong. Die arme meisjes van mij! Ze worden al wat oud en ze zouden zoo graag trouwen! Maar er komt niemand, niemand meer om haar, en och, 't zijn toch nog mooie meisjes, en knap en braaf! Braaf en goed opgevoed, en dat zegt veel. Maar toch komt er niemand om haar, en daarom zijn ze boos op Lucietje die zoo mooi is. —

Zwijgend hoorde Smits deze ontboezeming aan; hij wist

niet wat hij erop zou antwoorden. Gelukkig werd hij uit die verlegenheid gered door de anderen, die hem en zijne dame kwamen opzoeken.

De avond verliep verder tot aller genoegen; wel was Smits nu en dan niet geheel bij 't gesprek en gaf hij eenigmalen een verkeerd antwoord, of scheen hij wat in gedachten te zijn. Dat was dan ook het geval, en hij had er wel reden toe. Het bleef ook niet onopgemerkt maar niemand giste de ware oorzaak en Lina verbeeldde zich, dat alles naar haar wensch ging, dat Smits ernstig épois en daarom een weinig „stil” was. Ook Karel en Jenny begonnen hoop te voelen, en deelden het elkaar mee als een geheim.

Maar Smits had ook zijn geheim, zoo goed als iemand. Het was geen gevaarlijk geheim, en hij zou er rond voor uitkomen, te gelegener tijd; maar 't was niet *het* geheim dat men vermoedde, en de tijd, om het iemand bekend te maken, kwam ook weldra.

IV.

EEN BRIEF VOOR LUCIE. SCHOONE PLANNEN EN VOORUITZICHTEN VOOR VELEN. KENT ZIJ HEM? — LUCIE KRIJGT EEN BONDGENOOT, EN NEEMT EEN BOODSCHAP AAN VOOR BELLA. OORLOG EN GEWAPENDE VREDE.

De dagen gaan snel voorbij in den zomertijd; wel te verstaan, als het echt zomerweer is; toch vielen de dagen tuschen het verzenden van den brief aan hare stiefmoeder, en de ontvangst van het vurig verlangde antwoord, Lucie zeer lang. Dagelijks ging zij naar het postkantoor, om naar het verwachte antwoord te vragen; maar het duurde weken eer zij een ander bericht hoorde dan: „er is niets voor u.” De postbeambten begonnen haar reeds nieuwsgierig aan te zien, en meenden, dat hier zeer zeker een minnaar in 't spel was, en glimlachten soms spotachtig. Doch Lucie stoorde zich daar niet aan, ofschoon zij het bemerkte, en toen haar eindelijk de zoo gewenschte brief ter hand gesteld werd, — een deftig, breed vierkant, met groot adellijk wapen in rood lak verzegeld, keek de ambtenaar niet meer spotachtig: dit zware „hollandsche” papier, dat groote wapen waarop een of ander gevleugeld monster duidelijk te zien was, dat was geen gewone brief, en zag er volstrekt niet uit, als een minnaars-epistel.

Toch nam Lucie den brief even gretig aan, als kwam hij van een zeer dierbaar persoon. Zij had het couvert wel willen openrukken; maar dit lokaal was destijds nog niet zoo gerieflijk ingericht, als het thans is. Er was maar één grove houten lessenaar; geen zitbanken, geen behoorlijke tafel; men was niet zeker, dat hetgeen men schreef of las niet door den buurman, die naast u stond te schrijven, gelezen werd. Daarom liep Lucie heen met haar schat. Het was op een Woensdag, en de Groote Kerk stond open voor de huwelijksparen, die, op het naburige stadhuis den gewich-

tigen stap gedaan hebbende, den zegen van hoogerhand daarover wilden hooren uitspreken. Zij stapte vlug de kerk in, alsof zij tot een der trouwpartijen behoorde, zocht zich eene plaats in een afgelegen hoekje, en begon met bevende vingeren, maar toch langzaam, den brief open te breken. — 't Was haar, als hing het geluk haars levens van den inhoud af; — zal het goed — zal het kwaad nieuws zijn, dat hij bevat? vroeg zij zichzelf af, en zij aarzelde toen de brief open was, nog, eer zij begon te lezen, zooals men dikwijls doet, wanneer men een gewichtig schrijven in handen krijgt. — Eindelijk vatte zij moed en las:

„Beste Lucie;

Uw schrijven ontvangen hebbende, zal ik het terstond en zoo duidelijk 't mij mogelijk is, beantwoorden.

„De brief, dien ge op het postkantoor in uwe stad zaagt, was werkelijk voor mij bestemd, en de inhoud handelde gedeeltelijk over die bewuste Javaansche Aminah. Toch weet ik u niets van haar te zeggen, dan dat een oude bekende mij bericht, dat zij de som gelds, waarmee uw waarde vader haar átkocht, en die zij lang geweigerd had aan te nemen, opgeëischt en behoorlijk in ontvangst genomen heeft. Het schijnt, volgens mijn berichtgever, dat zij *haar kind* wil opzoeken, en zich daartoe naar Nederland op reis begeven heeft, hoe, wanneer, waar? Dat heb ik vergeten, en den brief heb ik niet bij de hand. Waarschijnlijk zou zij mij opzoeken om naar dat kind te vernemen — als zij mij wist te vinden. Om dit echter te voorkomen, daar het, zooals ge wel begrijpt, voor mij alles behalve aangenaam zoude zijn, zal ik zorgen, dat mijn adres onbekend blijft. Te eerder zal ik dit doen, omdat ik op het punt sta mij in het huwelijk te begeven, en 't voor mijn bruidegom evenmin verkwikkelijk zoude zijn, werd ik door de bewuste persoon opgezocht.

Het is met leedwezen, dat ik u bekend moet maken met het droevig afsterven van mijn twee zoontjes. Eene keelziekte rukte beide, twee weken na elkaar, weg. Het onderwerp is te smartelijk voor mij, om er lang bij stil te staan, vooral in dezen mijnen bruidstijd. Ik ga, na mijn huwelijksreis, met mijnen echtgenoot naar zijn landgoed, ver van mijn tegenwoordige woonplaats gelegen, — zeer ver zelfs. Ik zeg u dit, opdat gij u geene moeite zult geven, de correspondentie voort te zetten. Het zou voor beide partijen slechts dienen

om treurige en onaangename herinneringen in leven te houden, en ik voor mij, wil veel liever, dat alles vergeten, nu er zich eene nieuw en veel geluk belovend leven voor mij opent. —

— Het is recht braaf en verstandig van u, u te bekwaamen om op eervolle wijze uw brood te verdienen. Zeker zult gij, vooral wegens uwe indische afkomst, en voorkomen vele bezwaren ontmoeten, dat mag u echter niet ontmoedigen; vergeet nimmer uwe nederige geboorte, en tracht den naam rein te houden, dien ik voor eene korte poos gedragen heb onder veel leed en rampen, God weet het. Blijf eerlijk en vlijtig, en wees verzekerd, dat men ook in de bescheidenste omstandigheden gelukkig kan zijn, als men arbeidzaam is en zich fatsoenlijk gedraagt. Tracht niet, u te verheffen boven de positie, waarin de Voorzienigheid u geplaatst heeft. Blijf nederig en laag bij den weg, dat is voor een meisje in uw levensomstandigheden, het raadzaamste en veiligste.

Kom ik nog eenmaal in Holland, dan zal ik naar u vernemen; mijn beste wenschen voor uw welzijn zend ik u met dezen, het ga u goed, Vaarwel. —

Wede^e H. v. B.

Koud, egoïstisch, hard, vond Lucie dezen brief! Beleedigend zelfs! Zeide die vrouw niet, dat hare moeder was „afgekocht?” Kon zij op haar beurt niet zeggen, dat die vrouw zich in der tijd had laten „aankopen?” Was hare moeder, de eenvoudige Javaansche, niet edelaardiger dan zij? de arme vrouw, die na zooveel jaren haar kind kwam zoeken in 't verre, vreemde land, dat trouwe hart kon niet, wilde niet vergeten, zooals die koudhartige adellijke dame, hoe smartelijk de herinnering ook moest zijn voor de verstootelinge, — Zij, de beschaafde dame, wijdt slechts een paar regels aan de nagedachtenis harer kinderen, en spreekt in den volgenden regel van haar bruidstijd! Van hare huwelijksreis! Zij moet het kind, dat zij haren man beloofde tot moeder te zijn, nog eens, al is het schijnbaar op vergoelijken den toon, hare geboorte en afkomst verwijten. Zij — en dit kwetste Lucie's trotschen aard het meest, — zij spreekt tot dat kind, dat denzelfden naam draagt als zij, zooals men tot eene dienstbode spreken zou.

Nederig! laag bij den weg! — Ja; dezelfde woorden had zij van Bella en Lina dikwijls gehoord. Nederig zijn en laag

bij den weg blijven, was haar zoo vaak als eenig redmiddel aanbevolen. Hare afkomst niet te vergeten was haar zoo menigmaal op schimpenden toon, aangeraden. — Zeker, zij zou hare afkomst nooit vergeten; hoe kon dat ook? Als zij haar eigen gelaat zag moest zij er immers wel aan denken; — zij stak de hand *werktuigelijk* uit en bekeek die. Zeker, 't was een bruin handje: daar stroomde ontegenzegglijk javaansch bloed onder die geelbruine huid. — Maar — die huid was zacht als satijn, ondanks het grove werk dat zij dagelijks verrichtte; die hand was klein en teer en schoon gevormd; smal en slank, en toch mollig, met sierlijke, puntige vingers en kleine putjes tusschen de knokkels. (wervels). De nagels waren afgesleten; dat kwam van den huisarbeid, maar toch kon men aan den vorm ervan zien, hoe zij die fijne vingertjes zouden tot sieraad strekken, werden zij behoorlijk verpleegd. Maar zij was geel, bruin, ach, zoo bruin! Ja, bruin was zij ontegenzegglijk, die kleine Lucie, die woedend kon worden, als zij zich „een indisch type” hoorde noemen. Bruin! En daarom durfde een ieder haar te minachten, dacht zij; o, kon zij die tint maar wegmaken, afrukken, als een masker, en rood en wit zijn als die hollandsche meisjes, dan was zij niet meer blootgesteld aan al die vernederingen. Kon zij dat maar . . . en zij balde het handje tot vuist, en, zij vergat de gewijde plaats waar zij zich bevond en stampde toornig op de steenen met haar voet . . .

Juist trok een bruidsstoet haar hoekje voorbij en Lucie keek naar de frissche gezichten der bruid en hare vriendinnen, naar de hoogroode tronies van den bruidegom en de mannen die hem vergezelden. Er waren een paar aardige dienstmeidenbakkesjes, een paar flinke mannenkoppen bij, maar allen zagen er uit, alsof zij een paar uren in eene broeikas waren geweest. „Stamp, stamp, trap, trap” kwamen de voeten van de lui op de holklinkende steenen neêr; en terwijl Lucie zelve nog bezig was, door een tweeden „stamp” van háár voet haar toorn lucht te geven, viel haar oog op die andere, die hollandsche voeten dáár. Zij keek daarop naar haar eigen onderdanen — hoe fijn en net, hoe klein en sierlijk waren ze in hun lederen omhulsel! En hoe verschrikkelijk leelijk en grof vond zij nu die frissche roode kleur, die zij zoo even begeerd had! hoe plomp en wanstaltig die breede voeten!

Neen, toch niet; zij zou niet willen ruilen; zij zou niet willen worden als dezen: niet naar het uiterlijk, niet naar

het inwendige; naar geest noch lichaam zou zij één van hen willen gelijken. Haar gelaatskleur, haar kleine gestalte, haar fijngevormde leden, zou zij niet willen zien veranderen om zóó te worden; en nog veel minder zou zij haar geest, hare gedachten willen missen, voor die, welke in één van die lichamen huisden. Zeker, zij was een „onwettig kind”, „buiten den echt geboren,” zooals zij wel eens gelezen had; hare moeder was eene arme javaansche vrouw, en men kon — Lucie's — afkomst op haar gezicht lezen; dat alles was waar: maar — zij had meer gezien dan vele hollandsche meisjes, meer geleerd en beter, dan vele, dat wist, dat voelde zij. Naar den geest was zij boven de meesten verheven; en — ja, dat was haar vast besluit, zij zou zich ook verder verheffen. Nederigheid? Ja, 't was een schoone zaak, — maar meer voor zwakke zielen, die moed noch kracht hebben, om zich door eigen inspanning te verheffen. En dat wilde zij. Excelsior! zou hare leus zijn. Wacht, als maar eerst dat examen achter den rug was: — men kan toch nog studeeren, al is men in betrekking; — en met vlijt en volharding kan zelfs de arme vooruit komen. — Wie weet aan 't hoofd van welke groote zaak zij nog eenmaal zou staan. — Waren onlangs de couranten niet vol van de wonderbare levensgeschiedenis en de onmetelijke rijkdommen van Mme Boucicault, de eigenares van die reusachtige magasins „du Bon Marché!” Hoeveel goeds had die edele vrouw tot stand gebracht! Hare nagedachtenis zou in lengte van jaren geze- gend worden! En die vrouw was een eenvoudige winkel- juffrouw geweest; haar groot, wereldberoemd huis was opgekomen uit een onaanzienlijk, nietig winkeltje. Ook zij had niets om ermee te beginnen, dan een helder hoofd, een moedig hart, een onvermoeide volharding. Waarom zou zij — Lucie — dan niet . . .

— Jonge juffrouw, de kerk wordt gesloten; 't is afgelopen voor vandaag; — zeide een zware, krakende stem naast haar.

Het was de kerke knecht, of hoe zoo'n functionaris betiteld moge worden; die met een bos sleutels gewapend, de deuren ging sluiten.

Lucie schrikte op en greep naar den brief, die open lag op de bank naast haar. Toen zij het groote vel dik papier, waarvan slechts twee kanten beschreven waren, opvouwde om het weer in 't couvert te steken, viel daar een klein strookje papier uit op den grond. Lucie raapte het op, het scheen aan de binnenzijde van 't couvert gehecht geweest

te zijn; er stond iets op geschreven zeer klein, blijkbaar in haast en bijna onleesbaar.

„Brief gevonden. De bewuste persoon is met de familie Muller, als baboe, naar Holland gegaan, in Maart II. Is misschien wel in uwe stad.” —

De familie Muller! In Maart II.! — Nu dat was toch een lichtstraal in al die verwarring. Nu kon men ten minste zoeken naar die familie: — informeeren! Ja, er woonden tallooze „Mullers” in de stad, in heel het land; maar er zou toch zeker maar ééne in Maart uit Indië gekomen zijn. Maart? en ’t was nu Juli. Dat was nog niet te lang geleden; vier maanden; toch een heele tijd voor Indiërs, die men hier niet geheel ten onrechte, wel eens „trekvogels” noemt. Och, als die Mullers eens niet te vinden waren! — Maar neen, geen moed verloren. Immers, nog geen maand geleden wist Lucie niet eens of hare moeder nog in leven was, en wáár zij zich ophield; en nú, nu wist zij al, dat zij leefde en in Nederland, misschien in hare onmiddellijke nabijheid was!

Opgebeurd door die overweging, stapte Lucie vlug door de kerk, met den knorrig zienden kerkeknecht achter zich, als de engel die Adam uit het paradijs verjoeg — in plaats van een vlamvend zwaard, een bos roestige sleutels zwaaiende; eigenlijk zag ’t er eerder uit, alsof Adam den engel verjaagde, want de oude man met zijn grijzen baard en krasende bromstem, leek veel meer op den ouden Adam, dan op een engel; maar Lucie, met haar van blijdschap stralende oogen, had best voor een engel in moderne meisjeskleedij kunnen doorgaan, zoo lief zag ze er uit.

— Hé, kijk ’is, wat ’n aardig nonnatje! — riep een luide, joviale stem, die aan een dikken vuurrooden heer, — zeer zeker een Indisch officier in politiek behoorde; en hij gaf den heer met wien hij wandelde, een duwtje in de ribben. — Verduiveld lief bakkesje — en wát ’n figuurtje, hé? —

— St, kerel, hou je toch stil! Ik ken dat meisje; zij is . . . —

Meer hoorde Lucie niet, want, verschrikt door de ruwe bemerkingen van den dikken, rooden heer, die haar op het trottoir voor de kerkdeur bijna omver liep, maakte zij ijlings dat zij weg kwam. Zij had de andere stem herkend, en een snellen blik naar die zijde, had haar overtuigd, dat haar ooren zich niet bedrogen, en ’t wel degelijk mijnheer Smits was, die den anderen heer tot zwijgen had vermaand.

Zij snelde voort, haar brief nog in de hand houdende, tot

zij, een eind verder gekomen, bedacht, dat zij het lijvige epistel wel in den zak mocht steken, want, „de meisjes” waren op de wandeling en *als* zij haar eens zagen, zouden ze dadelijk vragen wat die groote brief beduidde.

Onderweg naar huis peinsde zij over een middel om naar die familie Muller te informeeren. Het zou moeielijk gaan; haar ervaring gaf haar geen anderen weg aan, dan — het postkantoor. Alle menschen ontvangen wel eens brieven en dus zou men aan ’t postkantoor wel weten, waar *die* menschen woonden. ’t Is waar, de naam was even algemeen als Smit of Bakker, de Bruin, de Wit, enzoo voort; maar er zouden toch niet veel Mullers zijn, die pas uit Indië waren gekomen. — Zij zou wel dadelijk weer hebben willen terugkeeren om het onderzoek te beginnen, maar vandaag had zij geen tijd meer. Jenny wachtte haar thuis; er was zooveel te doen: mijnheer Smits zou ’s avonds zeker komen; na dat uitstapje van eergisteren was dat te verwachten, en hij zou een beetje „royaal” ontvangen moeten worden, had Mina gezegd, want bij dat rijtoertje had hij alles „zoo royaal gedaan.”

Lucie zuchtte bij die gedachte. Royaal! — Al het mooie goed zou te voorschijn gehaald en opgepoetst moeten worden; en tallooze boodschappen wachtten; dat alles was Lucie’s deel, haar eenig aandeel aan de vertooning. Ja, *vertooning*: het was niets anders; immers, het beetje geld, dat zoo hoognoodig was in ’t huishouden, werd nu weer uitgegeven om „royaal” te ontvangen, en morgen zou er allicht niets over zijn om de kleine dagelijksche uitgaven te bestrijden. God! Hoe kon Jenny, die anders toch zoo verstandig was, zoo dwaas handelen! Waarom niet liever al die nuttelooze uitgaven vermeden en getracht rond te komen zonder schulden te maken? Dat was zeer wel mogelijk, oordeelde Lucie, met de beschikbare middelen, hoe gering die waren; als men zich maar onthield van buitensporigheden en — ontdeed van die overtollige weelde, die nu slechts diende om de ellende te bemantelen en de lui buitenáf zand in de oogen te strooien. De „meisjes” die niet zonder hare juweelen oorknoppen en ringen, hare kostbare horloges konden leven; de oude moeder, die met haar Sèvres en haar oud zilver dweept en verklaarde: het zou haar dood zijn, moest ze ’t ooit missen! En Jenny, — die toch niet zoo dom was — Jenny die zelve alwat zij kostbaars bezat, vóór en ná tot geld had gemaakt, zij zag dat alles aan en liet het maar

zoo blijven! En die goede Karel, die ternauwernood een sigaar durfde rooken en nooit, nooit, als de meeste heeren, een koffiehuis of club bezocht; die twee menschen hadden den moed niet, de anderen tot hun plicht te roepen.

Enfin! Lucie kon daar niets aan veranderen; en, misschien — misschien was er wel wat aan van 't geen Lina dien morgen met zelfvoldoening had laten doorschemeren, toen aan 't ontbijt de rijtoer nog eens besproken werd. "O, als dat eens waar werd! Als die mijnheer Smits eens zoo goed was met Lina te trouwen, en dan, pour comble de bonheur, Bella meê naar Indië ging met het jonge paar! — Als Bella ten minste niet vóór dien tijd met haar Spaanschen baron was getrouwd. Die baron! Lucie zou er wel wat om gegeven hebben, hem eens te zien! En wat deed Bella groot tegen hare zusters dien morgen! Zij overblufte de opgetogenheid over haar rijtoer en de genoegens daarvan, die door Lina, Jenny en tante erg opgehemeld werden, door de namen te noemen van al de aanzienlijke dames met wien zij in gezelschap was geweest; door telkens te gewagen van de „gemarkeerde attenties" van „den baron" Toen Lina de rozenbouquet van Smits in versch water plaatste, en zorgvuldig eenige uitgevallen bloemen verwijderde, haalde Bella van hare kamer een klein, stijf, inéengebonden ruikertje vreemdsoortige bloemen: (zij noemde den naam ervan, maar die was zóó vreemd, dat Lucie hem vergeten had.) Dat was eene offerande of hulde van „den baron" vertelde Bella met trots; en zij koos de mooiste der bloemvazen voor het onooglijke voorwerp; en toen Lucie lachend de kamer verliet, hoorde zij de kijvende stemmen der zusters, die over de schoonheden en beteekenis van de haar aangeboden bloemen twistten, nog geruimen tijd; als zij vóór elf ure opstonden, brachten deze twee de uren tusschen het 1^e en 2^e ontbijt gewoonlijk op die wijze door, dat was dus niets nieuws; wat haar meer trof, was Jenny's meer dan gewoonlijk bedrukt gezicht.

— Wat scheelt er aan, nichtje? — vroeg Lucie. Is er iets niet in den haak? —

— Ja-en-nee; ik weet waarlijk niet wat ik moet doen. Die meisjes vergen het onmogelijke. Lina is nog zóó verstandig niet; en ik geloof wél, dat zij indruk gemaakt heeft op Smits.

— Die arme man! — zuchtte Lucie.

— Maar Bella is compleet gek! Nu wil ze met alle geweld de stad uit! — vervolgde Jenny.

— Laat haar maar gaan, dat geeft rust; zij is verreweg de lastigste van de twee. —

— Ja, maar zij wil met Mevr. Dubosq mee naar Ems; je begrijpt, die „baron" gaat er ook heen, en Bella zweert er bij, dat de zaak nu zoo goed „en train" is, en dat zij de kans niet mag verkijken, door den baron uit het oog te verliezen. —

— Maar, Jenny, geloof jij dan waarlijk aan dien baron? Ken je hem? —

— Ik? Neen; maar Mevr. Dubosq ken ik; ik kom er niet meer, omdat ik mij niet meer op mijn gemak voel bij al die weelde, en al die rijke lui; maar voorheen kwam ik er wel. Als er iets aan dien baron mankeerde, zou zij hem niet in haar huis ontvangen. . . .

— Nu, laat Bella dan gaan. —

— Alles goed en wel, maar hoe komen wij aan de kosten van die reis? Zij kan toch niet gaan zonder één cent op zak? —

— Daar zou ik mij niet ongerust over maken als Bella gaan wil, zal zij er ook wel de middelen toe weten te vinden. —

— Ja, maar hoe? Ze is in staat het hier of daar te leenen, God weet bij wie; 't kan haar niet schelen, als zij iets in haar hoofd heeft. —

— Och, dat geloof ik niet; Mevr. Dubosq zal haar wel vrijhouden, als ze haar uitgenoodigd heeft. Ze schijnt zeer ingenomen te zijn met la belle Bella. En, — in 't ergste geval, moet ze er zich in schikken thuis te blijven; daar zit niet anders op. . . .

— Dat is zoo, maar, zie je, ze is in staat om Lina's vooruitzichten in 't riet te sturen, uit spijt. . . . —

— Zijn die dan al zóó goed? —

— Ja, o ja; *hij* heeft zoo vast verklaard te willen trouwen, en dat hij hier eene vrouw wil zoeken. —

— Nu; daar had hij in Indië ook toe kunnen komen; hij heeft het wel wat lang uitgesteld, en mag zich wel haasten. —

— Dat is omdat hij bepaald eene hollandsche vrouw wil hebben; hij heeft meermalen herhaald, dat — dat — Jenny haperde verlegen.

— Nu, dat? —

— Dat hij geene indische wil; hij schijnt iets tegen indische vrouwen te hebben. —

— Hm; hij heeft gelijk: soort bij soort: *ik* zou geen hollandschen man willen hebben; — zegt Lucie geraakt.

— Och, kind; trek jij je dat nu aan? —

— Ik? Wel neen! Ik geef hem immers gelijk? Laat hem maar met Lina trouwen, en laat Bel haar Spaanschen Grande maar naloopen; dan blijven wij gezellig bij elkaar. — En, kom, geef me nu je boodschappen, en vergeet niets als je blijft. —

Zoo was Lucie er dien morgen op uitgegaan, en de verschillende belangen der familie, hadden hare gedachten grootendeels bezig gehouden, tot zij haar brief in handen kreeg. Toen hadden zij van zelf een anderen loop genomen; zij dacht zelfs niet meer aan de ontmoeting met Smits; zij was bezig zich voor te stellen, hoe 't zijn zou, als zij hare moeder wederzag. Zouden zij elkaar herkennen? Zou Lucie bij hare moeder gaan wonen? — Ja, dat kon, als zij maar eerst door 't examen was en eene betrekking had — maar ze had Jenny beloofd ook dan bij haar te blijven. — Och, dat kon ook; als Bel en Lien eenmaal opgeruimd zouden zijn — Jenny en Karel waren zoo meegaande, en Lucie's moeder was zoo knap in 't huishouden — wie weet; zij konden dan misschien allen bij elkaar blijven. Hé, als *die* Smits eens met Lina trouwde en Bella met haar baron? —

Hier moest zij even stilstaan, 't was bij het kruispunt van de tram, aan den ouden Scheveningschen weg; Lucie wilde de Laan Copes in, maar, daar zij een tamelijk zware tasch vol boodschappen en daar 't regende een paraplu op te houden had, kon zij niet gauw genoeg voort, om de rails over te stappen eer de tramwagen kwam. Zij bleef dus even wachten: het was zóó vol! Het wachthuisje op den hoek, de bank onder de boomen aan de overzijde van den weg; de weg zelf was zwart van de menschen, en uit de Anna-Paulownastraat kwam een aanhoudende stroom bedevaartgangers naar 't heilige Scheveningen, waar dien avond weer een concert, een vuurwerk of bal gegeven werd.

Het oponthoud was haar niet ongevallig. Zij mocht dat gewoel wel eens aanzien, 't was al wat het arme kind van de zomergenoegens der hofstad te zien kreeg. Zij keek vol belangstelling naar de stampvolle tramwagens, en naar de tallooze rijtuigen, allen wel bevracht, die langs de lommerrijke, breede laan heensnelden. Plotseling liet ze haar paraplu achterover wippen en rekte den hals uit om beter te

kunnen zien in den netten, kleinen coupé, die bijna stapvoets voorbij reed. — Wat was dát? — Bella in dien coupé, — alleen met een heer? En die heer — hij zag er deftig genoeg uit; — wel wat geel voor een Europeaan, — maar hij was dan ook een Spanjaard, want, zeker: dat moest die baron zijn... een leelijke, oude kerel, die baron! —

Baron! baron! wel deksels! Hoe heette hij ook? Zeker! Zij kende hem, zij had hem meer gezien — lang, lang geleden — wáár? — Zij keek nog scherper toe, en trad een stap nader — nu wendde Bella het hoofd om; zij had druk zitten praten met haar cavalier; — Bella's oogen ontmoetten die van Lucie, en zij wierp zich achterover in den coupé; en deze reed door, maar op 't zelfde oogenblik hoorde Lucie hoog boven haar hoofd, achter zich een uitroep: — Wel verduiveld! — en daar de stem haar bekend voorkwam, keek zij op en zag dat de heer Smits achter haar stond.

Hij nam den hoed af toen zij hem aanzag en Lucie boog even, zoo goed het gaan wilde, met hare tasch aan den arm, en de natte parapluie in de hand, en zij wilde verder gaan, daar de twee tramwagens nu voorbij waren. Maar Smits lei zachtjens de hand op haar schouders en zei:

— Pardon, juffrouw, dat ik u aanspreek; ik heb u een heel eind gevolgd, maar ik kon u niet bijhouden; u loopt zoo vlug, dat zijn wij Indiërs niet gewoon; dat weet u wel, niet waar? Gelukkig heeft die drukte hier mij geholpen; ik wilde u iets teruggeven, dat u verloren hebt. —

Ontsteld tastte Lucie naar haar zak: — de brief was er nog; maar hare portemonnaie? Er was niet veel in — ja, maar toch! —

— O, 't is misschien niet van groote waarde, geen „beurs met goud”, juffrouw: 't is maar een papiertje. U liet het vallen bij de Groote Kerk, op het trottoir, — hier is het. —

En hij overhandigde Lucie het stukje papier, dat los in den brief was geweest.

Lucie bloosde niet dikwijls; „bruine” menschen doen dat zelden: maar nu kreeg zij toch eene kleur.

— Ik dank u wel, mijnheer; ik wist niet, dat ik het verloren had, anders was ik 't gaan zoeken. —

— Dus is het toch niet onbelangrijk voor u? Nu dat doet me genoegen; — betuigde Smits, die, terwijl Lucie langzaam voortging, naast haar bleef loopen, zeer tot Lucie's verwondering. (Hij dacht aan de confidences van mevrouw Pollert.) —

— Integendeel; het is wel van belang: — ik meen, er staat eene — eene inlichting op, die ik noodig had. —

— Omtrent de familie Muller? — Ja, u moet mij niet indiscreet houden, maar ik heb gelezen wat er op stond: natuurlijk moest ik zien, of het de moeite waard was, het u terug te brengen; stond er niets op, dan — dan —

— Dan hadt u 't mij niet teruggebracht, maar nu zou het voor mij werkelijk een verlies geweest zijn. —

— Om de familie Muller of Mulder, of om de baboe? O, hoe indiscreet vindt u mij, hè? — Maar ik ben het niet zonder reden: ik ken namelijk ook eene familie van dien naam: — de „bewuste persoon”, die als baboe met hen naar Holland ging, ken ik niet — maar ik zou wel willen weten, waar de Muller's nu zijn en of uwe Muller's en mijne Mulder's dezelfde zijn. —

— Dat zou ik ook wel willen weten; ik stel alleen in de baboe belang; die ken ik heel goed; maar de Muller's ken ik niet, en ik weet ook niet waar zij zijn: — wist ik het maar! —

— Nu, dat is geen onmogelijke wensch, en 't is een wensch dien ik met u deel. Mijne Muller's moesten naar Europa, omdat de man doodziek was; hij had het te lang uitgesteld, kassian, de arme vent. Ik zou gaarne weten of hij het nog gehaald heeft en hoe 't hen gaat. Toen hij op reis ging, maakte ik juist mijne toebereidselen om verlof te vragen, en in de drukte van die dagen, heb ik de goede menschen — tot mijne schande beken ik het — geheel vergeten; maar nu zal ik er toch werk van maken hen te vinden. —

— En, als u hen vindt, wilt u dan eens informeeren, of eene javaansche vrouw, Aminah genaamd, met hen mee is gekomen? —

— Dat is de baboe, die u zoo interesseert, ja? Nu, ik beloof het u; zoodra ik iets weet, kom ik het u zeggen. U bent immers altijd bij Kruisland in huis?

— Ja — ik ben er altijd — maar — maar, mijnheer Smits; — Lucie bloosde nu nog erger, en zag er in Smits' oogen allerliefst uit, toen zij hare zwarte kijkers zoo smee-kend opsloeg; — ik — mag u immers wel één verzoek doen? —

— Honderd! Zeg mij gerust wat u op 't harte ligt, kindlief! —

Daar; het woord was er uit eer hij 't wist, en Smits zelf kreeg nu eene kleur over die vertrouwelijke uitdruk-

king, tegenover een meisje, dat hem geheel vreemd was. Maar zij zag er toch zoo lief uit en die mooie oogen geleken zóó op een ander paar, dat hem ach! zoo lief was geweest! — Als zij het nu maar niet kwalijk nam. —

— Neen, ze nam het niet kwalijk; Lucie vond hem dom, dat hij er over dacht, Lina te trouwen (als 't waar was?) maar, zij wist niet hoe 't kwam; van 't eerste oogenblik, dat zij hem gezien had, beviel zijn gezicht haar; hij had zulke goedige, oprechte oogen, en dan — ofschoon hij haar nooit anders had aangetroffen, dan beladen met die hatelijke „boodschappen” of in 't werkpak met een „sloof” voor en opgestroopte mouwen, toch had hij haar telkens gegroet, zoo beleefd en vriendelijk, als hij de fijnste dame zou groeten. Dus was hij niet zoo mal-trotsch als die Hollanders, die eerst de kleeren bekijken, eer zij iemand groeten en als het toilet niet mooi genoeg is, geen notitie van u nemen. — En daarom nam Lucie hem dat gemeenzame woord „kindlief” niet kwalijk, en zei, zonder te bemerken hoe verlegen hij zelf er over was:

— Nu, dan verzoek ik u, mij er niet over te spreken in 't bijzijn van — van — mijn familie . . .

— Best, ik zal mij aan uwe bevelen houden. —

— O, mijnheer, geen bevelen — 't is een verzoek, en ik zou het niet gedaan hebben, ware het niet dat het waarlijk beter is, als zij er niet van weten. — Ik hoop, dat u er geen kwaad van zult denken — — —

— Waarlijk niet! Ik begrijp het wel, en ik zal er aan denken. —

— Natuurlijk wil ze 't voor hen niet weten, dat ze nog belang stelt in haar voormalige baboe; dacht Smits. — Zij hebben daar zooveel tegen al wat indisch is. — Dat arme kind! —

— Nu, dan bedank ik u nogmaals, mijnheer Smits, en ik wensch u goeden dag; ik moet hier links af. — Lucie wilde de Riouwstraat in.

— Geen dank waard, juffrouw; — zei Smits, maar ik wilde u toch wel nog eene vraag doen; mag ik? —

— Ga uw gang, mijnheer. —

— Vergis ik mij, of heb ik zoo even, daar waar ik u aantrof, juffrouw Bella Pollert niet gezien in een wagen? — Hebt u haar gezien? —

— Ja; ik zag haar ook. —

— Weet u wie die heer was, die naast haar zat? —

— Neen — ten minste — ik kan u zijn naam niet noemen; 't is een vreemde Spaansche naam. —

— Een *Spaansche* naam! Wel, wel! Ik meende dien man meer te hebben gezien. —

— Ik ook; maar ik vergis mij zeker: hij is een Spaansche baron! — Maar hij gelijkt op iemand dien ik in Indië heb gezien, — ik weet niet wie — ik was pas tien of elf jaar oud. —

— Hm; — een Spaansche baron! herhaalt Smits hoofdschuddend. — Als ik zijn naam maar wist — ik zou anders durven zweren, dat hij een oude bekende van mij is. —

— Ik óók; zegt Lucie lachend. — Maar, er zijn meer „gelijken dan geneven” heb ik wel eens hooren zeggen. — Neemt u mij niet kwalijk dat ik nu verder moet? —

— Ik heb u al te lang opgehouden met mijn nieuwsgierigheid; vergeef het mij: au revoir, juffrouw, ik hoop u spoedig bericht te brengen. —

En met een groet, zoo eerbiedig, dat Bella zelve er mee tevreden zou geweest zijn, neemt hij afscheid van Lucie.

Het meisje dacht niet meer aan het vreemde van het geval dat Bella alleen met haar „baron” een toertje ging maken; zij was te veel verblijd over de hulp die haar was toegezegd. Die mijnheer Smits was toch een goed mensch. Zij had hem maar twee-drie-maal gezien, als zij de deur opendeed voor hem, en dan had zij maar enkele woorden gewisseld met hem; en toch kon zij met hem spreken als met een ouden kennis. Was dat, omdat hij direct uit Indië kwam? Of om zijn trouwhartige oogen en zijne vriendelijke manieren! — Nu was hare zaak in goede handen! Hij zou ze wel uitvinden, die Mullers! —

Heerlijk, heerlijk! Als het dezelfde maar waren!

Als hare moeder nog maar bij hen was! —

Zoo liep Lucie te peinzen, maar Smits had heel iets anders om te overdenken.

— Een Spaansche baron! — mompelde hij nog herhaalde malen. — 't Mocht wat! Ik ben wat, als ik dat geloof. Die mooie Bella houdt er gevaarlijke vrienden op na — zou ze misschien — neen, maar onmogelijk! Die kerel! 't Moet dezelfde zijn. — Nu, — ik zal daar ook wel achter komen. — Zou ze mij gezien hebben! Ik hoop van neen; het zou zoo gek zijn, als we elkaar van avond ontmoetten. Zou 'k er niet atkunnen?” —

Het geneerde hem, Bella dien avond nog te moeten zien; 't was hem, als had zij iets slechts gedaan voor zijne oogen, nu hij haar met dien man op een blijkbaar vriendschappelijken voet had gezien. 't Was dwaas, 't had geen *raison d'être*; maar hij kon het niet van zich afzetten. — Hij keerde om en liep naar Karel's kantoor, hopende hem nog aan te treffen en zijn' belofte, te komen, terug te kunnen nemen, maar Karel was al weg en dus moest hij zich wel schikken.

Hij had niet zoo bezorgd behoeven te zijn. Toen Lucie thuis kwam, vernam zij dat Bella den dag bij hare aanzienlijke vriendin zou doorbrengen; zoo even was er een briefje gekomen om dit te berichten.

— Dan was die familie zeker te Scheveningen en ging men op 't Kurhaus dineeren; — zei Jenny, nadat Lucie haar had meêgedeeld, dat zij Bella in een rijtuig had gezien. — Van den baron maakte Lucie geen melding, evenals Smits, had zij een „Ahnung” dat Bella iets misdeed, door op zulk een voet met dien „baron” te staan. Die baron! Gedurig betrapt Lucie zich er op, dat ze in haar geheugen naging, waar en wanneer zij iemand had gezien, die op dien man geleek; en de vage herinnering was niet aangenaam, daarom was Lucie beschroomd, van den man te spreken. —

Zij zeide Jenny ook niet, dat zij Smits ontmoet, noch dat zij een brief ontvangen had. Wij zeiden reeds, dat Lucie achterhoudend was, en al wat haar zelve aanging, zooveel mogelijk voor zich hield; zelfs, nadat zij door een onverklaarbaren indruk gedreven, zoo vertrouwelijk gesproken had met Smits, en blijde was over de hulp bij 't moeilijke zoeken, maakte zij zich op oogenblikken ongerust over dat vertrouwen. Hij mocht het Karel eens vertellen — of Jenny! Maar neen: hij had geheimhouding beloofd en — dat kon zij aan zijn gezicht, aan zijne oprechte oogen zien — hij zou zwijgen. —

Maar wat nu, indien Bella vertelde, dat hij vlak achter haar gestaan had? Indien Bella gezien had, dat hij haar aansprak?

Wat moest zij zeggen, werd haar daarnaar gevraagd?

Och kom: 't was niet erg; zij kon altijd bekennen, dat zij met hem gesproken had, zonder daarom nog te vertellen — waarover? — En daarmee stelde zij zich gerust; de arme kleine meid, die door een langdurige en aanhoudende miskenning geleerd had, hare gedachten geheim te houden, werd door die achterhoudendheid dikwijls op een dwaalspoor

gebracht, en het versilde niet veel, of zij kwam dikwijls op het kantje langs tot onwaarheid spreken.

Alle bezorgdheid voor mogelijk onderzoek werd echter vooreerst opgeheven. Terwijl men aan tafel zat, werd er gescheld; een kleine jongen, die „page” werd genoemd door zijne meesteres, doch niets meer was dan een boodschappenjongentje in een buisje met vele rijen knoopen gestoken, kwam een kaartje brengen van mevr. Dubosq. 't Was voor juffrouw Bella en moest terstond overhandigd en beantwoord worden. Er stond met potlood, iets op geschreven, Lucie was reeds op weg naar de huiskamer, doch stond eensklaps stil: zij had, onder 't gaan, het potloodschrift gelezen: 't was in 't fransch, maar Lucie verstond die taal redelijk wel; genoeg om te begrijpen, welk een opzien het zou maken, gaf zij het kaartje af. — „Kom na 't eten bij mij; al de heeren zijn uit. S. is naar Leiden; D. vertrokken; we zullen tijd hebben om over alles te spreken. Mme D. C.

Dus — Bella was niet bij de Dubosq's blijven eten, en — zij was met den man, dien zij „baron” noemde *alleen* naar Scheveningen? — Wat beteekende dat? Wat zouden Jenny, Karel, Lina zeggen, als zij dit vernamen? — Neen, die boodschap mocht zij niet zoo maar naar binnen brengen; men zou zeer zeker schrikken en wie weet, welke scènes er door zouden ontstaan. — Bovendien — Bella was waarlijk wel oud genoeg om te weten wat zij deed — en — en — neen! Lucie zou die boodschap vóór zich houden — voor- eerst, om vele redenen. —

Zij keerde om: gelukkig was het voorhuis van de gang afgesloten door een glazen deur; het afgeschoten vierkantje werd „vestibule” genoemd; daar stond eene bank, en op die bank had de kleine livredrager plaats genomen.

— Juffrouw Bella is nu niet thuis; ik zal haar de boodschap overbrengen zoodra zij thuis komt; — zeide Lucie.

— *Zóó*, — zei de kleine jongen, haar onbeschaamd bejijkende. — Anders niets? — het klonk nog onbeschaamder.

— Neen; de complimenten, anders niets, — hernam Lucie kortaf.

— Van wie, die complimenten? — vroeg de knaap *zóó* brutaal, dat Lucie veel lust kreeg, hem eigenhandig de deur uit te zetten; maar zij bedacht nog te rechter tijd, dat de jongen even groot — of even klein was als zij zelve en dat zij 't dus waarschijnlijk tegen hem zou afleggen. Op hoogen

toon antwoordde zij dus, aan een plotseling invallende spotachtige gedachte toegevend: —

— Van de freule van Bodegraven. —

— *Zóó!* — zei de knaap weer, doch dezen keer een weinig ter neer gezet door den deftigen naam. Hij keek Lucie wel wat verlegen aan, maar toen hij den kwalijk verborgen lach op haar gezicht zag, kwam zijn straatjongenswaard weer boven en terwijl hij de hand op den deurknop lei, vervolgde hij sarrend:

— Dan ben jij zeker de zwarte neger van de freule, he? En met dezen Parthischen pijl maakte hij zich weg.

Lucie beet zich op de lippen! — Altijd en overal werd haar die kleur verweten! 't Was als een vloek die op haar rustte, — een *Kainsteeken!* — Dat had ze er nu van, dat zij humoristisch wilde zijn tegenover zoo'n straatslijper, omdat die, in zijn bonte pak met al die blinkende knoopen, hare spotzucht had opgewekt. En dat had ze, indirect alweer aan Bella te danken! Nu, wacht maar! Al hare wraakzucht ontwaakte, toen zij het kaartje nog eens bekeek, en bedacht, dat zij nu althans eens een flink wapen in de hand had, tegen deze, haar voornaamste kwelgeest.

Wèl, wèl, *zóó, zóó!* De *belle Bella* ging uit rijden naar Scheveningen, met een heer, alleen, en gaf thuis vóór, dat zij bij goede vrienden was! Ei, ei! Was dat nu „fijn gehandeld” van eene dame die altijd zoo veel sprak van „fijn”, „gedistingeerd”, „ladylike” en zoo voorts! Nu, Lucie vond het niets van dat alles. 't Is waar, dat het kind Bella's handeling nog niet vermocht te beoordeelen, zooals ervarener lieden dit zouden doen; maar zij wist toch heel goed, dat het „niet in den haak” was. — Wat kon zij Bella nu „een koopje” geven als ze eens binnen vertelde, welke boodschap er gekomen was! — Maar neen! Zij wilde dit gevalletje eens voor zich alleen houden; 't was zeker leelijk van Lucie, maar zij was volstrekt niet rouwig om dit voorval, dat haar in staat stelde ook eens te plagen waar zij zoo dikwijls was geplaagd geworden; — uit gewichtiger oogpunt beschouwde zij de zaak nog niet. Als zij 't binnen vertelde, was de „aardigheid” eraf voor haar, en zij wilde de trotsche Bella toch zoo gaarne eens verrassen en — verootmoedigen. In Lucie's idee, was het maar een kleine wraak, vergeleken bij al de groote, grievende beledigingen, haar zoo dikwijls door Bella aangedaan. —

— Wat was er! — vroeg Jenny, toen Lucie weer aan

tafel kwam: — zeker weer eens iets te verkoopen! 't Is verbazend, hoe druk het daarmee begint te worden in onze stille straat. —

Lucie was blij, dat er niet op een categorisch antwoord werd gewacht, en dat het gesprek heden aan tafel, bijzonder goed vlotte. Dat kwam niet alleen, omdat Lina bijzonder in haar nopjes was over het verwachte bezoek van Smits, maar ook vooral omdat Bella niet aanwezig was: dan was Lina altijd verdraaglijker. Bella was als de bliksemflits, die de oogen verblindt en vernielend vuur ontsteekt; Lina geelk den bulderenden, galmenden donder, die het hart vanschrik en angst doet sidderen; — was de bliksem er niet, dan zweeg ook de donder meestal.

— Wij krijgen hier binnenkort de tram; — bemerkte Karel: — dan zal 't nog wel levendiger worden.

Met deze woorden was alle gevaar voorgoed geweken; niemand scheen meer te denken aan het onverwachte „belletje.” Zoodra het maal geëindigd was, nam Lucie gauw de tafel af, bezorgde al wat er voor de thee benodigd was en vroeg toen aan Jenny verlof, om naar haar kamertje te gaan, daar zij nog zooveel te werken had voor hare lessen.

— Maar, hoe dan, als er gebeld wordt — en mijnheer Smits zou nog wel komen; — was Jenny's bedenking.

Lina, die anders nooit van Lucie's werk of lessen kon hooren, zonder er spottende aanmerkingen over te maken, toonde zich nu zoo bijzonder vriendelijk dat Lucie er geheel verbaasd van stond.

— Blijf gerust aan je werk, kind, zei ze genadig; ik zal voor dezen keer wel eens op de bel letten.

Jenny keek Karel even verbaasd aan, als Lucie Lina had aangekeken; die twee eersten begrepen elkaar evenwel zonder spreken: begrijp jij dat? vroeg Jenny's blik, en Karel antwoordde op dezelfde wijze: — zeker; zij wil Lucie uit den weg houden, omdat Smits haar mooi vindt; — enz.

Zoo was het dan ook; maar Lucie, die dit niet wist, was Lina waarlijk dankbaar; zij had werkelijk nog veel te doen voor hare les bij Mej. Klaver, maar ook zij zou Smits ongaarne weergezien hebben, zoo kort na de ontmoeting van dien middag; zij vreesde, dat zij hem niet geheel als een haar vreemden bezoeker zou kunnen te woord staan, na zoo vertrouwelijk met hem te hebben gesproken.

Lucie bleef dus den heelen avond ongestoord aan 't werk;

zij hoorde de huisbel wel een paar malen, maar overigens was het zeer stil in huis, tot zij tegen half tien de heele familie hoorde uitgaan. Dit bevreemde haar wel, doch zij begreep, dat men waarschijnlijk nog een wandelingetje wilde maken in de koelte van den avond. Dat niemand er aan dacht, — zelfs Jenny niet, — haar te vragen om mee te gaan, dat vond zij niet vreemd; zij was het gewoon over 't hoofd gezien te worden, maar dat zelfs Tante, die zoo slecht ter been was, meegetroond werd, dat verwonderde haar wel, evenals zij 't gek vond, dat men haar niet eens riep, noch bij haar kwam, om haar te zeggen, dat zij uitgingen en haar de zorg voor 't huis lieten.

Had Lucie geweten, waarom dit zoo geschiedde, allicht zou zij ook op Lina een kleine wraak genomen hebben, door beneden te komen; maar men had haar natuurlijk niet meegedeeld, dat Smits met zooveel belangstelling naar haar geïnformeerd had, dat hij haar „mooi” vond, en niemand oordeelde het raadzaam haar te vertellen, dat Mama maar werd meegenomen, om Smits te ontheffen van de verplichting, Jenny — den arm aan te bieden of andere ridderdiensten te bewijzen. Hij kon zich nu geheel aan Lina wijden, en daar „Ma” 's avonds altijd dommelig was, en in soezig zwijgen viel, zoodra zij niet behoefde te praten, zou Lina de gelegenheid hebben, ongehinderd hare geheele beminlijkheid ten toon te spreiden. Karel zou, door Jenny geleid, wel zoo wijs zijn, het spel niet te bederven; en dan — wie weet; „het was juist een avond voor eene declaratie,” dacht Lina.

Ja, zeker; zoo'n avond was het wél, na den regenachtigen dag was de lucht tegen den namiddag opgeklaard; het was warm, maar 't was niet de ondraaglijke hitte van de vorige avonden. Geen maneschijn, maar een hemel vol sterren, en een heerlijk koel zuchtje wind, dat uit al de tuinen in de wijk bloemgeuren meedroeg. Lucie stond in de nu pas invallende schemering voor 't smalle venster van haar hokje; het was een zeer aangenaam plaatsje op dit uur; overdag was het er gewoonlijk te warm; maar nu, met het uitzicht over al de tuinen, daar beneden, met dat schitterende gewelf daar boven, zoover zij zien kon was 't een groot genot hier te zijn. Zij snoof de geuren op, die de avondlucht vervulden en luisterde naar het zacht ruischen en ritselen van den wind in de boomen. Zij verbeelde zich — of was 't werkelijk waar — nu en dan het ruischen

der zee te hooren, of enkele tonen van de muziek, op Beauséjour, zij vernam ook het gedruisch van de verafgelegene drukke straten der stad, en langzamerhand zag zij tusschen 't geboomte kleine lichtende punten, als glimwormen opduiken. Dat waren de lantaarns die aangestoken werden. Lucie vond het bijna jammer, op zulk een goddelijken avond de natuur te hulp te komen door kunstlicht. Wat zou het nu prachtig zijn in 't bosch op den Scheveningschen weg of aan 't strand; he, als zij maar durfde het huis alleen te laten, zou zij wel even willen uitgaan; een kort wandelingetje maar; och, waarom ook niet? Zij zouden stellig niet voor middernacht thuis komen — aan Bella dacht zij in 't geheel niet; — eventjes een loopje onder de boomen op de laan Copes, — wat zou dit nu? Bang was Lucie volstrekt niet; lieve hemel, dat zou haar slecht te pas komen; hoe dikwijls werd zij niet nog na donker om een boodschap gezonden! Dan mocht zij nu wel eens voor haar plezier gaan. Kom, even de straat uit, een eindje den Scheveningschen weg en de Laan langs terug.

Zoo gedacht, zoo gedaan. Gauw een hoed opgezet, een kort jacquetje aangeschoten en dan, de oude tasch en de paraplu in de hand; juist, zóó geleek zij precies een kind, dat van de avondschool komt; niemand zou op haar letten. — Foei; nu ze niet meer aan haar werk was, maakte de stilte in huis haar waarlijk benauwd! En beneden was 't al mooi donker ook; zij sloop zachtjens, alsof iemand haar kon hooren, de trap af en de gang door, nam een huissleutel van het sleutelrekje, opende de deur en sloot die behoedzaam achter zich. Toen spoedde zij voort langs de stille huizen, tot zij onder de boomen was gekomen, die toen nog aan 't einde der straat stonden, waar nu reeds rijen huizen zijn verrezen.

Waar zij in elk ledig oogenblik en meestal ook onder haar werk aan dacht, in den laatsten tijd, daar dacht zij ook nu aan — het wederzien van hare moeder. Zij was nu alweer een stapje nader bij het doel; ach, dat het toch niet meer heel lang duren mocht, eer zij het bereikte! Zij was toch zoo alleen in de wereld, dat voelde zij op tijden als deze eerst recht. Ziet, allen gingen uit en lieten haar alleen, zagen niet naar haar om: zij was feitelijk de slavine van 't huishouden; alles, alles moest zij doen, alles werd van haar gevegd! Nooit werden hare krachten ontzien; nooit werden hare belangen, hare neigingen geraadpleegd; zij moest maar

voort: doe dit, zei de een; doe dat, gebod de andere; en zij moest maar gehoorzamen. — Zij, die eertijds het troetelkind, het koninginnetje in haars vaders huis was! Zij, die als zesjarig kind, over een stoet bedienden te gebieden had, zij was zelve nu niet veel meer dan eene dienstbode; dat is: zij droeg al de lasten der dienstbaarheid, doch geen der voorrechten van dien stand vielen haar ten deel. — Hoe konden zij toch zoo geheel vergeten, dat zij hun eigen nictje, dat zij jong en levenslustig was, en ook wel nog meer verlangde, dan altijd te werken en te zwoegen, ten hunnen bate? Zij herinnerde zich nog zeer goed, dat zij voorheen, toen zij met haar vader in Holland kwam, heel anders bejegend werd. Niemand vergde toen iets van haar; geen meidendiensten, geen boodschaploopen, geen gesnauw en vooral — geen hatelijkheden over hare kleur en geboorte. — Maar daar zou een einde aan komen, misschien wel eerder dan men dacht: als zij hare moeder vond — als zij eens aan het geld verdienen kwam. —

„Heidaar!” riep eene stem. 't Was de koetsier van een kleinen coupé, die om den hoek van den eenzamen weg boog, vlak langs haar heengaande. Lucie sprong op zijde, hevig ontsteld, want, in haar mijmering verloren, had zij het rijtuig niet achter zich hooren aankomen. Zij was echter niet zoo ontsteld of zij wierp een snellen blik in het voertuig en — neen — 't was geen zinsbedrog, daar zag zij alweer — Bella met dien heer, precies als dezen middag! — Hm! de jonge dame ging nu zeker naar huis; nu moet ik dien edelman toch van nabij bekijken — dacht Lucie, en zij snelde het rijtuig na; — maar — hoe vlug haar rappe voetjes waren, zoo vlug als de vier beenen van het flinke paard waren zij niet. — Toen zij ademloos de huisdeur bereikte, reed de coupé juist aan den tegenoverliggenden kant de straat uit.

Lucie bleef even staan om op adem te komen: daarna opende zij de deur, even behoedzaam als zij die zoo even had gesloten; — nu echter in de hoop, dat Bella, die zeker naar hare kamer zou gegaan zijn, haar niet zou hooren thuis komen.

Hoe ontstelde zij, toen Bella haar uit de deur der voorkamer te gemoet trad; zij geleek wel een spook, in die lichte japon, en dan — haar gezicht scheen zoo doodsbleek bij het licht van de lucifer die zij aanstreek, om de ganglamp aan te steken. Bella zag er uit alsof zij ziek was; — ja, zeker, hare handen beefden en hare stem klonk zoo heesch toen zij Lucie aansprak:

— Zoo, ben je uitgeweest! Waar zijn ze allemaal? Jelui lijken wel gek, dat je 't huis alleen laat. Wat beteekent dat toch? —

Lucie voelde zich schuldig, zij had niet mogen uitgaan, terwijl het huis aan hare hoede toevertrouwd was; Bella had gelijk. Lucie wist niet te antwoorden. —

— Kijk eens aan! vervolgde Bella, ziende, dat zij Lucie in hare macht had, en de gelegenheid aangrijpende, om haar eigen inwendige onrust te verlichten, door tegen haar uit te varen. — Kijk eens aan! — alles staat er nog, het theegoed, het zilver, alles! — Waarachtig, men zou het zóó kunnen weghalen, zonder dat iemand er iets van merkte. —

Lucie was inmiddels bezig de gordijnen neêr te laten, en bij de lamp, die Bella had aangestoken, zag zij dat alles inderdaad nog daar stond, het zilveren theeservies, het fijne porselein, — zooals men het bij het uitgaan gelaten had. De glazen deuren van de kleine serre en die der huiskamer stonden open, de tuin was van achteren door een lage schutting van een ander erf afgescheiden; maar dat erf was eene timmermans werf — God! hoe licht zou iemand kunnen overklimmen en — zooals Bella zeide — alles ongemerkt weghalen!

— 't Is waar! — zei Lucie eindelijk. — Ik heb daar niet aan gedacht. Hoe licht zou er niet een dief kunnen komen; — maar ik wist ook niet, dat zij het zoo open hadden laten staan. —

— Nu, hou je mond maar; je hadt thuis moeten blijven, daar komt het op neer, weet je! Ga nu maar sluiten; toe gauw; ruim jij achter op, dan zal ik hier alles wel bergen. —

Lucie was heelemaal stil van verwondering. Bella, die nooit een vinger in de asch stak, wilde helpen! 't Was ongelooflijk, en toch was het waar. Daar stond zij, in haar keurig wandeltoilet, de fijne kopjes om te wasschen en het zilver af te veegen! Lucie meende te droomen. En wat handig deed ze alles; terwijl Lucie de glasdeuren sloot, de stoelen op hun plaats zette, en de piano dichtsloeg, had Bella de spiegelkast geopend en al het moois opgeborgen. Zij sloot de kast — Lucie zag hoe zij den sleutel in 't slot omdraaide, en dien weglei op een veilige plaats, namelijk achter de pendule op den schoorsteenmantel.

— Ziezoo, — zei ze nu; dat is alvast veilig weggeborgen. Geef gij den sleutel nu straks maar aan Ma; ik denk, dat ik naar bed ga, want ik ben moe. Je zoudt nu de bloemen

wel wat water kunnen geven; dat hadt je kunnen doen, in plaats van uit te gaan — en, apropos, waar kwam je vandaan? —

Een ongepast antwoord lag Lucie op de tong; maar zij besefte, dat zij verkeerd gedaan had, en zij was een weinig beschaamd; zij antwoordde dus eenvoudig, dat zij maar een eindje had gewandeld in de buurt; zij was geen kwartier weg geweest; betuigde zij.

— Maar wat gewandeld? O zoo? En met wie? Mag ik dat óók weten? vroeg Bella.

— Met wie? Wel, geheel alleen; met wien zou *ik* wandelen! Ik vond het zoo akelig in huis alleen te zijn en het was zulk een goddelijk weer, iedereen was uit....

— En daarom wilde juffrouw Lucie ook uit, he? 't Is wat moois! Het komt niet te pas, 's avonds alleen uit te gaan; dat staat alles behalve fijn, hoor! —

— Het zou nog minder te pas komen, als ik — als ik — met *iemand* uitging! — viel Lucie uit, nu eindelijk tot toorn gebracht, door Bella's berisping.

— Alsof je dat niet zoudt doen, als je kon, jou brutaal nest! Ik heb je vandaag wel gezien! —

— Ik jou ook! — repliceerde Lucie driftig, — en wel tweemaal! —

— En ik heb gezien, wie met je sprak ook! — vervolgde Bella dreigend met den vinger.

— Dat mocht iedereen zien; *ik* zat niet in een coupé, en *ik* ging niet naar Scheveningen, ten minste. —

— Neen; dat geloof ik ook niet; 't zal jou niet licht overkomen, dat je op 't Kurhaus te dineeren wordt gevraagd. —

— En dat ik er met een heer *alleen* naar toe ga! Neen, zeker, dat zou mij niet overkomen; daar pas ik voor! — hernam Lucie spottend; maar, met fonkelende oogen en gloeiend rood van boosheid, viel Bella uit:

— Waarom zeg je dat? Wat beteekent dat, brutale feeks? —

— Het beteekent — precies wat ik zeg! — *Ik* ga niet met heeren *alleen* in een coupé naar Scheveningen den avond doorbrengen. —

— Ik ben met de Dubosq's gegaan — dat weet ik wel, en — en — maar 'k ben dwaas met jou te redeneeren. Ga naar je hok, meid; je zoudt me woedend maken! —

— Heel goed, maar 'k heb je eerst een boodschap over te brengen van Mevrouw Dubosq — ziedaar! — en Lucie haalde het kaartje uit den zak en gaf het Bella.

Bella kreeg eerst een kleur, daarna werd zij weer bleek, met haperende stem vroeg zij: — hoe komt dat hier? —

— Een jongen bracht het, om halfzes, toen wij hier aan tafel zaten, en jij — op Scheveningen! — en onwillekeurig nam Lucie's gezicht een zegevierende uitdrukking aan. Nu was zij eens meesteres van het terrein; Bella's leugen was bewezen. Bella, de onfeilbare, kon nu niet meer ontkennen, dat zij iets onbehoorlijks had bedreven.

— En — en — vroeg zij, — heb jij gelezen wat erop staat? — maar zij zag Lucie niet aan.

— Natuurlijk; hoe zou ik anders een gepast antwoord hebben kunnen geven, — hoe zou ik weten, hoe en met wien je — uit ben geweest! — Alleen! —

— Je liegt! — siste Bella door hare tanden; ik was niet alleen! —

— Zeker niet; je baron was er immers bij. — Nu, 't is fraai, hoor! —

— Heeft — hebben de anderen dit gelezen? — vroeg Bella weer, het kaartje langzaam in kleine stukjes scheurende.

— Neen; en ik heb er ook niet over gesproken. —

— Dus weet niemand ervan dan jij? — Bella zag Lucie bij deze vraag eenigszins verwonderd aan. Toch maar even, toen sloeg zij de oogen weer neer.

— Niemand dan ik; stel u gerust. —

— Zoo! — en mag ik weten, waarom je dezen keer zoo discreet ben geweest? — en merkende dat die woorden Lucie opnieuw kwetsten voegde zij er vergoelijkend bij: — ik vind het anders heel aardig van je. —

— O zoo! Ik ben niet te dom om te begrijpen, dat het u niet aangenaam zou zijn, als de anderen het te weten kwamen. —

— En je deedt het dus om mij een scène te sparen? —

— Neen, om Jenny en Karel te sparen; ik verzeker u dat ik om *jou* niet gedacht heb; — antwoordde Lucie scherp.

— Nu, dat is minder; de hoofdzaak is, dat niemand het weet, dan jij: en — je zult het immers voor je houden? —

— Waarom zou ik het vertellen? Ik zweeg alleen om Karel en Jenny, die er verdriet van zouden hebben als ze wisten, dat jij zulke stukjes vertoont. —

— Och, kind, je bent nog zoo jong, je begrijpt niet alles; — hernam Bella, zoo zachtmoedig als Lucie haar nog nooit had hooren spreken.

— Nu, ik begrijp toch, dat het niet te pas komt — — begon Lucie weer, maar Bella viel haar in de rede —

— Kind, begrijp dan ook, dat men soms veel moet doen, wat men gaarne laten zou — als men — als men arm is, en een „positie” in de wereld wenscht te winnen. Jij weet dat zoo niet, natuurlijk — en ik kan je alles ook niet duidelijk maken. —

— Neen; 't is me ten minste niet duidelijk, dat men dingen moet doen, die men in een ander ten strengste zou veroordeelen, om een „positie” in de wereld te winnen — zei Lucie minachend. — En, moet die mooie baron jou aan die positie helpen! Ik zeg nog eens — 't is fraai! —

Bella's lippen trilden, als wilde zij een scherpen uitval doen, maar zij oordeelde dat het beter was, den vijand tot bondgenoot te maken, het te beproeven, ten minste. Zonder dus Lucie's woorden te achten, vervolgde zij:

— Maar ik ben je dankbaar voor je discretie — en — kan ik er op rekenen, dat je er niemand over spreken zult? Als je 't zwijgt — zul je naderhand — als ik — als ik — rijk ben —

— Ha, ha, ha! barstte Lucie uit. — Moet die baron jou ook al rijk maken? — Nu, beloof me dan maar niets, ik zal je niet aan je woord houden; versta wel, dat ik alleen zwijg, uit eerbied voor Jenny en Karel's gevoel, en geenszins om *jou*, hoor. Eén ding wil *ik* jou evenwel beloven; dat is: ik zwijg voor dezen keer, maar als 't weer mocht gebeuren — dan spreek ik.

Zij keerde Bella den rug toe en wilde gaan, maar deze was met een katachtigen sprong bij haar, greep haar beide handen, en sprak haastig, en met bevende, bleeke lippen:

— Lucie, 't zal misschien nog meer moeten gebeuren: *moeten*, versta je? En misschien zul jij 't merken maar — als je 't zegt — ik waarschuw je — dan komt er een ongeluk van — een groot ongeluk, hoor! —

Zij was zoo ontdaan, zij beefde zóó sterk, dat Lucie zelve nu ook angstig werd; en die kille handen die de hare zoo vast aangegrepen hadden, joegen haar eigenlijk schrik aan. Zij wond hare handjes los en zei:

— 't Is al een ongeluk, dat het ééns is gebeurd, Bella. Maar ik zal u niet verraden, gerust niet; — om den wil van degenen hier in huis, die altijd goed voor mij zijn geweest. —

— Hou je woord, dan zal ik voortaan ook goed zijn voor

je — heusch waar, Luus; en, en, later — als ik — nu je zult wel zien.... Een flauw lachje speelde om Bella's bleeken mond, er kwamen tranen in hare gewoonlijk zoo harde, koude grijze oogen.

— Bella, ik ben maar een kind, zeg je; goed, maar een kind kan weten wat goed en wat slecht is; en ik, ik zie niets dan kwaad in zulke geheimen; ik ben niet te jong om al genoeg gehoord te hebben van — van — van ongelukkige bedrogen meisjes — Bella — ik bid u — bedenk u — denk aan je goeden naam; — — zei Lucie, bewogen, en op hartelijken toon. Bella trad terug: haar gezicht werd weer koel en streng, als altijd wanneer zij met Lucie sprak:

— 't Is wel, Lucie; — zei ze, — je doet mij een dienst door te zwijgen, vooreerst: maar het zoogenaamde geheim zal u niet lang bezwaren. Morgen reeds zal ik het zeggen aan — aan de familie; (zij sprak dit laatste woord met nadruk uit, als om Lucie te toonen, dat *zij* niet tot *de* familie behoorde); er mag evenwel nog niet openlijk over gesproken worden, — om bijzondere redenen. Dit zeg ik u in vertrouwen, Lucie, en ik verzoek u vriendelijk, met niemand te spreken over.... over mijn engagement met den baron.... —

Zij hield op met spreken, daar 't haar voorkwam, dat Lucie niet naar haar luisterde, maar in gedachten verzonken scheen. En dit was zoo. Lucie had op dit oogenblik weer dat zonderlinge, vage gevoel, als van een droom dien men zich niet volkomen herinnert, en in dien droom speelde de zoogenaamde baron eene rol; welke! — Zeker geen mooie, want de nevelachtige herinnering deed het meisje niet aangenaam aan.

— Heb je verstaan, wat ik daar zei, Lucie? — vroeg Bella ongeduldig; Lucie keek op doch antwoordde niet, zoodat hare nicht verplicht meende te zijn, haar verzoek om geheimhouding te herhalen, Lucie belovende: dat het haar ten goede zou komen, zoo zij zich in deze zaak eens wat vriendelijker en goedhartiger hield, dan gewoonlijk. —

— Dat ligt niet aan mij, nicht Bella; ik ben vriendelijk voor hen die het tegen mij zijn; en dat ben jij nooit en Lina zelden. Maar je behoeft mij geen beloften te doen; ik kan zwijgen zonder belooning ervoor te verwachten. Mijn eenige wensch is maar, dat het goed afloopen zal..... —

— O, laat dat maar aan mij over; dat is mijn zaak, maar

ga nu maar naar bed, kind; ik zal wel opblijven tot de anderen thuis komen. Wel te rusten, Luus; kom; wil je mij geen hand geven — voor dezen keer? Op onze goeie vriendschap? —

Bella stak haar de hand toe, maar Lucie lei er de hare niet in. Zóó spoedig kon de wrok van jaren niet plaats maken voor zachtere gevoelens; met fier opgericht hoofd trad het kleine meisje achteruit, en zei koeltjes:

— Och, waarom zouden we elkaar nu handjes geven, terwijl we het anders nooit doen? Dat is onzin en valsheid, Bella. Ge moogt mij niet lijden, en ik — ik hou niet van u; dat weten we allebei evengoed; wat ik u beloofd heb zal ik toch doen, al geef ik u geen hand. Maar ik wil gaarne naar bed gaan, als gij wilt wachten op de anderen, en daar dank ik u wel voor. Goeden nacht, nicht Bella. —

— Dat nest is nog trotsch ook! — mompelde Bella, terwijl zij zachtjes naar de kamerdeur ging, om Lucies lichte vlugge voetstappen op de trap te beluisteren. — Hm! — ze is in haar hok; ze sluit de deur; ze gaat zeker dadelijk slapen; en nu — nu is 't tijd..... foei, hoe hol en luid klinkt ieder geluid in zoo'n leeg huis, — dacht Bella, schrikkende toen de gangklok, met schellen klank elf sloeg.

Zij overtuigde zich nu, dat de overgordijnen goed gesloten waren, draaide de lamp hooger op, en zette eerst den eenen, dan den anderen voet op een stoel om haar fijne laarsjes los te knopen en uit te trekken. Nu deed zij hare armbanden af, haalde de juweelen oorknopjes uit de ooren en lei alles bijéén op den schoorteenmantel. Toen dit gedaan was liep zij naar de deur der serre, sloot die en liet het breede rolgordijn dat er vóór hing tot op den grond neer. Van buiten af was er nu, achter noch vóór, licht te bespeuren in het huis.

Een oogenblik later sloop Bella op hare kousen met een tamelijk groot pak onder den arm, de trap op, angstig om zich heen ziende, alsof ze waarlijk bevreesd was, dat iemand haar bespiedde. Geen tien minuten daarna kwam zij weer naar beneden, even behoedzaam sluipende, en zoodra zij in de voorkamer was, trok zij hare laarsjes weer aan.

Wonderlijk geheimzinnig deed Bella dien avond!

V.

DE CAMERA OBSCURA DER HERINNERING. VERBLEEKTE
PHOTO'S. NU WEET IK HET! BELLA NEEMT STOF
AF. LUCIE DEELT HAAR EENE ONTDEK-
KING MEE.

Op haar kamertje gekomen, zette Lucie zich voor het open venster om eens rustig na te denken over het gebeurde. Had zij wel goed gedaan, door geheimhouding te beloven? Was zoo'n geheime vrijage niet altijd gevaarlijk voor — nu ja — voor 'n jong meisje? Ja, dat had Lucie ten minste wel eens gehoord en gelezen: maar dan, Bella was zoo heel jong niet; Lucie glimlachte bij de idee hare twee en dertigjarige nicht „een jong meisje” te betitelen; in hare oogen was Bella al oud, zeer oud zelfs. En Bella was zeer zeker oud genoeg om te weten, wat haar te doen stond... en dan? Als 't nu toch eens waar was! Als Bella de heele familie kon redden uit haar benarden toestand door een huwelijk met dien Spaanschen baron!...

Die baron! Lucie zag plotseling het gezicht van den man vóór zich, even duidelijk als zij 't dien middag voor het portier van 't rijtuig had gezien; die zwarte schitterende oogen, dat nog zwartere haar; de knevel die den mond geheel bedekte en onder welken men tanden zag, wit, puntig en groot als die van een roofdier, de neus als de snavel van een gier — neen — het moest zijn: ze had dit gelaat meer gezien, lang geleden, onder heel andere omstandigheden; maar wáár, wáár dan wel? En — hoe was 't ook weer? Zeker, die flauwe herinnering bracht haar geen aangename aandoening, gelijk aan die, welke door dromen uit „vroeger” — uit hare gelukkige kinderjaren steeds opgewekt werd,

althans, Lucie voelde een onbestemden angst, alsof ze aan een groot gevaar dacht waaraan zij ontsnapt was, of uit een bangen droom ontwaakte. Zij wilde dit halve bewustzijn afschudden; zij stond op om voor den spiegel haar vlechten los te maken; zou zij gaan slapen, misschien verdween die kwelende onzekerheid in haar slaap.

Dat loswinden en borstelen van haar fraaie vlechten was altijd een genoegen voor onze kleine meid. Zij was niet mooi, dat geloofde zij ten minste, maar — wie had zulk haar? Zoo lang, zoo zwaar, zoo innig zwart en golvend; kijk, als een mantel viel de glanzige massa van de schouders om rug en heupen en toch knipte zij zoo dikwijls een eind af, omdat die lange punten te lastig waren bij 't opmaken. Dit was Lucie's eenige weelde, haar haardos, zoo rijk, dat zij best Mina en Bella, die zooveel „valsche haar” droegen, had kunnen voorzien van haren overvloed. 's Morgens had ze een half uur werk, om het stijf in één te vlechten, zoodat die overvloed niet te zichtbaar was en misstaan zou bij haar kleine gestalte. — Ook thans begon zij, uit gewoonte, de dikke strengen zachtjes los te maken, en te kammen, maar heden bewonderde zij haar hoofdtooi niet. Zij kon niet ophouden te denken aan dien vreemden man, die haar toch zoo bekend scheen. Langzaam, werktuigelijk, haalde zij den kam door de golvende haren, en dacht, en dacht, en poogde zich te herinneren, en tooneel aan tooneel uit hare kinderjaren doemde op uit den nevel, waarin tijd en omstandigheden de gelukkige dagen gehuld hadden, als beelden uit een tooverlantaarn.

Nu en dan vloog een glimlach over het ronde bruine gezichtje, of een traan rees op in de peinzende oogen; eindelijk ontglipte de kam ongemerkt uit Lucie's had, en zij ging naar de kleine kast waarin zij hare „schatten” zooals zij ze bij zichzelf noemde, voor alle ongewijde blikken verborgen hield.

Och, 't waren zeer onschuldige „schatten” zooals de meeste jonge meisjes er bezitten. Werkdoosjes, schoolprijzen, eenige handwerkjes, enkele japansche snuisterijen, en eindelijk twee albums. Ze waren voorheen zeker mooi en kostbaar geweest nu echter was de fluweelen band verbleekt, de stalen versierselen roestig, en in beide lag menig blad los in den omslag. Lucie nam het grootste album, lei het op het tafeltje voor haar toiletspiegel en stak haar lampje aan. Zij zette zich neer, als iemand die zich tot ernstigen arbeid bereidt,

opende het album en bekeek het eene blad na 't andere, alsof zij het voor 't eerst zag. De photo's waren zeer verbleekt; meest allen stelden gezichten voor op Java of de buitenbezittingen; plaats en die Lucie nooit zelve gezien had, doch die haar nu, door den plantengroei, de bergen en den bouwtrant der inlandsche woningen, oude goede bekenden schenen. Verderop vond zij landschappen uit de residentie waar zij geboren was, waar zij gewoond had, en hier, hier eindelijk — *hun* „land” de bezitting haars vaders! Ja, daar was de breede rivier, vol rotsblokken, waar 't bruisende water, van de bergen afstroomend, schuimend, hoogop woelend voorbij spoedde; daar was de zwiepende, schommelende bamboebrug, het smalste gedeelte der rivier, — dat ook het woeligste was, overspannend; — die brug, dat wist Lucie nog wel, werd bijkans ieder jaar, in den westmoesson, door de banjers weggerukt. 't Was op een passerdag dat de photographie genomen was, dat zag men aan de vele voetgangers die, bepakt en beladen, de gevaarlijke brug overkwamen, aan de talrijke groepen inlanders, mannen, vrouwen en kinderen, die van het gebergte tegenover neerdaalden. Gewoonlijk, als er geen markt werd gehouden aan deze zijde van 't water, was 't er stil en eenzaam. Lucie wist hoe vaak zij dáár, aan 't eind der brug, op een grooten steenklomp gezeten had, turende naar de watervloeden die om en voorbij de rotsblokken bruisten en groote plekken vlokkig, zilverwit schuim achterlieten; zij wist hoe gaarne zij naar de bergen zag, die aan gene zijde oprezen, reeks op reeks, tot hun hooge kruinen, in een blauwachtigen damp gehuld, in de wolken verdwenen. Het huis haars vaders stond vlak tegenover dien eenen, heel hoogen bergtop; halverwege de heuvelenrij, aan dezen kant van de rivier; hoe lief en gezellig lag het daar, dat lage witte huis, omringd door geboomte; hoe heerlijk vond Lucie het, als zij zich de oogen moegestaard had op die onstuimige watervloeden, op die hooge, kale bergen, hare blikken te wenden naar de lage heuvelen, welker hellingen met het heldere zachtgroen der rijsthalmen prijkten; naar het donkere lommer der hooger gelegen bosschen, maar bovenal, naar het witte huis, dat tusschen 't geboomte schemerde! Ze was eenvoudig, ouderwetsch, en had gebreken, die ouderlijke woning; ze was alles behalve modern ingericht ook, — dat had de tweede Mevrouw van Bodegraven dikwijls genoeg geërgerd; maar hoe dierbaar was die woning aan Lucie; — nu nog, nu ze haar voor altijd ont-

nomen was, nu zij haar waarschijnlijk nimmer weer zou zien, hing geheel haar hart nog aan dat huis, waar zij haar korte, gelukkige eerste levensjaren had doorgebracht.

Met een zucht sloeg zij het blad om; het volgende stelde de landelijke woning zelve voor, half verscholen tusschen hooge boomen er om heen; een groot grasperk er voor, en in 't midden daarvan een rozenboschje. O, die rozen uit „hun eigen tuin!” Nooit meer na dien tijd, had Lucie er zulke gezien, zoo groot, zoo helder en fraai van kleur, zoo geurig! Het heele huis was doortrokken van haar geuren; zie: daar links van het groote grasperk, bij den hoek van 't huis, daar waren nog meer rozestruiken, vijf, zes voet hoog, en — ja, Lucie wist het nog wel, 't waren witte en gele rozen, die Papa daar opzettelijk geplant had, want in dien hoek was Lucie's kamer, en als ze haar venster opende, kon zij de lieflijke bloesems plukken; en dat deed zij geregeld elken ochtend, en dan vloog ze naar de andere zijde van de galerij, waar Pa's „kantoor” was; en als „Pa” dan van zijn vroege morgen-tournee terugkeerde, viel zijn oog het eerst op het bouquetje, waarmee Lucie iederen morgen zijne schrijftafel versierde. Er waren menschen op de voorgalerij: eene vrouw die op een rieten rustbank zat — doch op inlandsche wijze gehurkt; een bediende die met een schenkblad in de handen aankwam, ééne andere vrouw, voor de rustbank gehurkt, met een doos of kistje voor zich op den vloer; — verder, op de treden der galerij, drie mannen, Europeeërs naar de kleeding, maar Lucie kon hun trekken niet meer onderscheiden, zoo verbleekt was de photographie, evenmin als zij de twee vrouwen herkende, al wist zij ook, dat die ééne, die in gemakkelijke houding op de bank zat, hare moeder, hare eigene moeder moest zijn. Die andere, dat was de „vertrouwde” dienstmaagd der huisvrouw, naar Lucie aan de houding der handen en het kistje zag, bezig de geliefkoosde versnapering der inlandsche vrouw, een sirihipruim, gereed te maken. Voor hare meesteres? Neen, toch; Lucie kon zich niet voorstellen hare moeder ooit met zulk een afzichtelijke „pruim” in den mond te hebben gezien. Wellicht had het zesjarige kind het niet opgemerkt — omdat het zoo de gewoonte was waarschijnlijk; maar thans, nu de 18jarige aan zulk eene mogelijkheid dacht, voer haar eene huivering van afkeer over de leden. Schielijk sloeg zij ook dit blad om en nu zag ze voor zich wat zij had gezocht.

Dezelfde voorgalerij, maar nu waren er geen vrouwen te

zien. De groote ronde tafel in 't midden droeg glazen, flesschen, een groote schenkan, — hoe goed kende Lucie die, kan! — en twee „jongens” in hun wit ochtendkostuum met den wrijfdoek over den schouder, stonden in afwach- tende houding naast de tafel. Maar die twee interesseerden Lucie niet, al kende zij hen en hun namen nog; het groepje daar rechts van de groote ronde tafel, om een speeltafeltje gezeten, de kaarten in de hand, dat was het waar haar oogen onderzoekend op gevestigd bleven. Die ééne dáár, die achterover lag in zijn stoel, en de hand met de kaarten recht voor zijne oogen hield, dát was „Papa”. Zijne forsche gestalte herkende zij, hoe verbleekt de photo ook was, de twee aan weêrszijden van haar vader zaten voorovergebogen; men kon haast niets van hun gezicht zien; dat hinderde Lucie niet: zij kon gissen wie zij waren — bureu — of logés; maar die ééne, tegenover haar vader, zijn partner bij 't whistpel, die was het die hoofdzakelijk hare aandacht trok. Jammer dat men geen trek meer duidelijk kon zien; alleen de houding; de breede schouders en borst, de korte hals, zichtbaar in de luchtige echt indische kleeding, een ruim graslinnen jasje, een wit overhemd en een smal zwart dasje, losjes om den forschen nek geslagen. Nu, zóó waren er zoo velen in Indië: maar die weelderige haardos, die zware snor, die wenkbrauwen die als één dikke, donkere streep over de oogen lagen, — het eenige wat nu nog duidelijk zichtbaar was op de photographie, als zoovele zwarte plekken — neen, dát vond men niet veel, zelfs niet in Indië. Terwijl Lucie op het plaatje staarde, trok de nevel, die haar herinneringsvermogen verduisterde allengs weg; de uitgewischte gelaats- trekken schenen weer te voorschijn te treden; zij zag weer den sterkgebogen, fijnen neus, die als een snavel boven den knevel uitstak; zij zag de kleine, schitterend zwarte oogen, en het glinsteren van scherpe witte tanden tusschen de dunne roode lippen, onder den zwaren knevel. Neen, er viel niet aan te twijfelen; ze had zich niet bedrogen! *die* man, die daar met haar vader zat te whisten, dát was *de* baron, — Bella's baron — en — dus — was hij — in 't geheel geen baron! Hij was — hoe heette hij ook weer — annoe — annoe — Lucie sloeg de oogen op naar de schuinloopende zoldering van haar kamergen en herhaalde luid:

„Annoe — annoe — toewan — ach, hoe noemden ze hem ook — o ja, daar heb ik het — *toewan Manila!* —

Toewan Manila! Dat was de naam onder welken Lucie

in hare vroegste jeugd Bella's baron had gekend. Want twijfel was onmogelijk; hij *was* het. En daar hij het was, wist Lucie ook zeker, dat hij geenszins dát kon zijn, waarvoor hij zich uitgaf.

Haar eerste ingeving was, Bella hare ontdekking meê te deelen. Met juistheid wist Lucie zich niet te binnen te brengen, wát er aan den man, toewan Manila, scheelde; maar er was iets niet in den haak; hij was op een onaangename wijze van het tooneel verdwenen, dat wist Lucie wel. Hoe, waarom! — Dat was haar onbekend. Maar nu terstond naar Bella; zij moest nog op zijn: „de anderen” nog niet thuis, want Lucie had geen geluid vernomen, sedert zij naar boven was gegaan.

Zachtjes, met haar vlugge voetjes bijna geen hoorbaar gedruisch makende, liep zij de twee trappen af; dat kleine ding was als een muis, zoo vlug en stil in hare bewegingen; zij was dan ook spoedig in de benedengang, maar keek verwonderd, toen zij de deuren der voorkamer, de „salon” zooals dit vertrekje getiteld werd, gesloten vond en door de reten onder en boven aan de deuren, heider licht zag schijnen.

De deur was dicht, maar niet op slot, dus trad Lucie plotseling binnen, in de verwachting, Bella in een fauteuil of op de canapé uitgestrekt te vinden. Hoe groot was hare verbazing, toen zij hare nicht, nog geheel gekleed, voor de geopende „zilverkast” zag staan. Het zilver, het Sèvres porcelein en andere relikwieën, stond verspreid op de tafel, op de stoelen en den vloer, en Bella was bezig alles er uit te halen of er weer in te zetten.

— Heere God, Luus, ben jij dat! riep Bella uit, en doodsbleek liet zij de groote zilveren „timbre” die ze juist in handen had, vallen. Met een harden slag kwam het zware voorwerp op den vloer neer en de schel gaf een luiden, schrillen klank, als een echo van Bella's kreet van schrik.

— Ja, Bella — maar — wat voer je toch uit? Zal ik je helpen! Ben je *nu* aan 't afstoffen? Hoe vreemd — zei Lucie.

— Juist, ik ben nú aan 't stoffen; — ja, zie je, kind, ik viel haast in slaap van verveling, en toen bedacht ik, dat ik den boel wel eens kon afstoffen voor tijdverdrijf; wie weet hoe lang *ze* nog uitblijven — maar — wat kom jij hier doen? —

— O, nicht Bella — ik... ik wou je zeggen — dat ik

nu weet . . . . — Lucie wist waarlijk niet hoe zij hare ontdekking zou meedeelen, want zij besefte wel, dat het eene groote teleurstelling voor hare trotsche nicht zou zijn. — Ik weet nu, — vervolgde zij haperend, — wie die man is . . . .

— Die man? Welke man? Wat bedoel je — spreek dan toch, meid! —

— Ik weet wie hij is — die man, dien jij een baron noemt. O, Bella, wat heeft hij je gefopt! — en het scheelde weinig of Lucie lachte overluid; het spottende glimlachje om haar mond, kon zij onmogelijk onderdrukken zocals den luiden lach.

Bella stoof op. —

— Jij, nest, jij zoudt weten wie hij is? Jij durft me te zeggen, dat — dat hij mij gefopt heeft! Brutale meid, hoe zou jij zóó iets kunnen weten? —

't Ging weer als altijd met de twee nichten. Had Bella zich niet boos gemaakt en geen ruwe woorden gebezigd, had zij Lucie alleen maar bedaard aangehoord, zij zou dat vernomen hebben, wat haar tot waarschuwing had kunnen strekken. Maar nu was het weer, hard tegen hard, en Lucie zei kortaf, en haar spotlachen niet meer verhelende:

— Ik weet het, omdat ik hem ken, van vroeger. Maar daar je mij toch niet zoudt willen gelooven, zal ik niets meer zeggen, en, ik féliciteer je met je baron. Goeden nacht. —

Bella keerde haar zwijgend den rug toe en had weldra alles weer in de kast geborgen. Toen bleef ze er geruimen tijd voor staan, alsof zij het effect van de nieuwe schikking der voorwerpen nauwkeurig bestudeerde. Zij scheen ermee tevreden, want plotseling sloeg zij haastig de deuren dicht, sloot ze, lei den sleutel op de gewone berg- of verblijfplaats en ging daarna doen wat Lucie verwacht had dat zij al vroeger zou gedaan hebben: zij strekte zich gemakkelijk uit op de canapé, nadat zij de lamp van een scherm voorzien had, en zóó, in het getemperde licht, bleef Bella, de handen om 't hoofd inééngeslagen, liggen, met gesloten oogen, als een slapende, en bleek, roerloos als eene doode bijna.

VI.

LANG GELEDEN OP „PELITA”. BELLA GAAT „BOODSCHAP-
PEN DOEN”. LUCIE ALS ASSCHEPOESTER. EEN ONWEL-
KOM BEZOEK VOOR JENNY, EEN BLIJDE BOOD-
SCHAP VOOR LUCIE EN EEN TRAGISCH TOO-
NEEL VOOR ALLEN.

Lucie keerde terug naar hare kamer, en was spoedig te bed. Zij was moe, maar zij kon toch niet in slaap komen. Die photographieën zweefden haar nog voor de oogen; vooral die ééne met de vier whistspelers. Beelden uit lang verleden jaren, tooneelen uit haar vroege jeugd, trokken in bonte rij voorbij, en, zooals 't dikwijls gaat wanneer men op donkere nachten zich in herinneringen verdiept, traden vele tot nu toe duistere omtrekken in een helder licht, en 't was Lucie als ware zij weder zes jaar oud, en huppelde, door hare lijfwacht van baboes gevolgd, naar de breede bamboebank onder den grooten tjemarra-boom, met zijn laag neerhangend groen, dat zij tusschen hare bloemruikers stak, als fijne, teergroene veeren. En Bello, de groote bruine wachthond, volgde met loomen gang, kwispelstaartend, den kleinen stoet, en vlijde zich vóór de bank neer. Hij was een trouw dier, die oude Bello; hoe kon hij opspringen, en zich woedend te weer stellen, als hij zich maar verbeeldde, dat iemand het huis zijns meesters genaakte met booze bedoelingen! Wat was Lucie blijde, toen zij, uit Europa terugkomende met haar vader en hare stiefmoeder, het goede dier nog in leven vond. Maar Bello was kort daarop gestorven, Bello, die haar zoo liefhad, haar geliefkoosde speelmakker, en die eens haar vader het leven gered had . . . . daarom had „Mama” (Lucie's moeder) immers dien zilveren halsband voor den dapperen hond laten maken . . . . O, zie, nu zij tot hiertoe was gekomen met

hare gedachten, was het, als lag er een open boek voor hare oogen, de reeds verbleekte lichtbeelden uit dien tijd stonden thans even levendig voor haar geest, als vóórtwaalf jaren, en zij herinnerde zich alles, het heele tooneel waardoor in hare herinnering, een gevoel van afgrijzen en schrik was verbonden aan dien persoon — *toean Manila!*

Nu zag zij dit gansche tooneel weer, dat zulk een indruk had gemaakt op haar kinderlijk gemoed. Zij zag zich zelve, onder den tjemarrahboom, spelende met geurige tandjongbloesems; Bello lag aan hare voeten, hare kleine hofhouding omgaf haar. Daarbinnen op de rustbank was hare moeder. Nu hoorde men luide, toornige stemmen in Papa's kantoor, dat in de pendoppoh uitkwam, Bello hief brommend den kop op; nu vloog de deur open en de hooge gestalte van Lucie's vader verscheen op den drempel. Hij hield iemand, een klein, gezet en heftig worstelend persoon bij den schouder, en scheen dien juist met een duw in den rug de deur uit te willen zetten, toen de man zich omkeerde en op „Papa” aanviel, als een nijldige kleine keffer op een froschen bulhond. De kleine man was . . . toean Manila.

Lucie zag het lange, puntige dolkmes blinken; zij hoorde haar eigen angstkreet en dien harer moeder, zij zag hoe Bello, als de pijl uit den boog met één vervaarlijken sprong den afstand doorkliefte en met zijn sterke, scherpe tanden den arm des moordenaars greep, eer deze den tijd had gehad zijn moordtuig in de borst haars vaders te stooten. Zij hoorde den gil dien de aanvaller uitstiet toen Bello's tanden hem in 't vleesch drongen, het: „los, Bello, los!” haars vaders, die daarna, met één beweging van den voet, den nu jankenden, bevenden booswicht, gauwer dan hem lief was, uit het huis verwijderde.

Zij begreep, al was zij maar zes jaar oud, dat „Papa” toean Manila „de deur uitgegoid had”; zij begreep, dat toean Manila Papa zou doorstoken hebben, als Bello hem niet in den opgeheven arm gebeten had. En daarom kreeg Bello een zilveren halsband van Mama; daarom zag Lucie toean Manila nimmermeer in die streken; — maar nú — dien dag, had zij hem weer gezien, na twaalf jaren!

Bella's rijke baron was niemand anders dan Lucie's oude bekende, — toean Manila! Waar bleef hij na dien dag?

Nog slechts eenmaal hoorde Lucie hem noemen. 't Was kort na hunne terugkomst in Indie, in het Marinehotel te Batavia; haar vader zat de courant te lezen, en deelde nu

en dan een of ander nieuwtje daaruit mee aan zijn tweede vrouw, die echter, lusteloos en onverschillig, nauwlijks luisterde.

— Eindelijk hebben ze hem! — riep de heer v. B. eensklaps uit; als ze den gladakker nu maar voor goed onschadelijk maken; aan mij alleen heeft hij 't al verdiend. —

— Over wien hebt ge 't? — vroeg Mevrouw nu met meerdere belangstelling, en ook Lucie luisterde oplettend.

Haar vader vertelde nu van de bedriegerijen en oneerlijkheid van een zijner voormalige opzichters, en hoe de boosdoener, op heeterdaad betrapt en berispt, zijn heer moorddadig aanviel. Thans was de man in hechtenis, beschuldigd van opiumsluikerij en oplichterij.

— Waarom hebt gij zelve hem toen niet aangeklaagd? Mij dunkt, ge hadt het met recht en reden kunnen doen. —

— Waarom? Om geen perkara-landraad te hebben; — 't was in den oogsttijd en ik zou mij niet ieder oogenblik naar de hoofdplaats hebben kunnen begeven, als aanklager en getuige; lieve hemel, ik zou mijne — mijn heele gezin en de helft van mijn personeel, ja, zelfs mijn hond hebben moeten meenemen als getuigen. — en dat ging niet in den vollen oogsttijd. —

— En zoo ontquam een erkend booswicht eene rechtmatige straf? — zei Mevrouw v. B. minachtend.

— Niet geheel; waarschijnlijk zal hij levenslang de merkteekenen dragen van de straf die hem op 't oogenblik zelf trof; mijn hond Bello kreeg hem te pakken, en takelde hem zoodanig toe, dat hij, naar ik vernam, geruimen tijd het gebruik van zijn rechterarm moest missen, met het vooruitzicht, dat dit lichaamsdeel nimmer meer volkomen gezond en bruikbaar zou worden. — Dit verzekerde mij de geneesheer die hem behandeld had; toean Manila had mij dus evengoed kunnen aanklagen, van wege den aanval van mijn hond, als ik hem wegens bedrog en een moordaanslag. Bovendien was het eerste moeilijk uit te wijzen, ofschoon *ik* voor mij, volkomen zeker was dat hij mij op verschillende wijzen had bedrogen. Hij heulde met de inlanders, was zelve bijna een inlander, leefde en ging om met inlanders als zijns gelijken, en was bevriend met al de priesters in den omtrek; niemand van hen zou tegen hem getuigd hebben; ik deed dus, wat ik als een besten en eenigen afdoenden maatregel beschouwde; ik verjoeg hem uit mijn huis en mijn land. . . . —

- En — heeft dat geholpen? — vroeg Mevrouw.

Mijnheer B. haalde de schouders op, zuchtte en verliet de galerij. Lucie hoorde na dien tijd niets meer van de zaak. Bello stierf kort na hare thuiskomst, en de zilveren halsband, die hem geschonken was als belooning van zijn moed en zijne trouw, was verdwenen. —

Lucie las nog geen couranten in dien tijd, anders zou zij door de nieuwsbladen vernomen hebben hoe „toean Manila” (waarschijnlijk dank zijner vriendschapbetrekkingen met mohammedaansche priesters) kort na zijne gevangenneming ontsnapt was, „en als hadji vermomd, met een partij Mek-kagangers, naar 't heilige graf van den profeet was gotten. —”

Hoe die man nu, na zooveel jaren, in Nederland opdook als Spaansch edelman, schijnbaar rijk en voornaam, in deftige kringen verkeerende, en zich voordoende, als een wel wat zonderling, maar toch „gedistingeerd” persoon, — dat was wel vreemd en niet onwaarschijnlijk waren roof en bedrog er ook weer meê gemoeid. Maar dit denkbeeld kwam voor 't oogenblik niet in Lucie op. Zij vond de heele zaak wonderbaar, ongelooflijk; — „als ik het vertelde, zou niemand mij gelooven — behalve — ja, behalve mijnheer Smits — misschien, want die schijnt hem ook te kennen” — dacht het meisje. Toch bleef zij vast overtuigd, dat Bella's baron en haar toean Manila één en dezelfde man waren.

Wat zou — wat kòn zij doen? Zij kon niets bewijzen: zij had geen getuigen; men zou haar niet eens gelooven, indien zij sprak; ja, 't was volstrekt nutteloos dit ook maar te beproeven.

't Was een gedachte, die haar bijna wanhopend maakte, en Lucie, gekweld door 't bewustzijn, dat zij groot onheil zou moeten zien gebeuren, zonder macht om het te verhoeden, of ook maar een waarschuwend woord te zeggen, zocht te vergeefs naar uitkomst. Zij had van niemand hulp te wachten — vooral niet van neef Kruisland of zijne vrouw; of zij, om 't onheil te verhoeden, het aan Bella gegeven woord verbrak, of niet, 't zou niets baten. Een heftige familietwist, waarbij Bella als altijd de zege zou behalen, was al wat er mee te winnen was, en Bella zou toch haar eigen wil doen. Neen, haar woord te breken, haalde niets uit, dat was zeker.

— Maar toch zal ik een oog in 't zeil houden: ik kan niet veel, maar wat ik kan, zal ik doen zoo goed mogelijk.

Een is er nog, die hem kent. Mag ik hem niet vragen om te zeggen wie die „baron” is? —

Lang redeneerde zij met zichzelf over dit punt. Zij had beloofd, niemand iets te zeggen, dus? — Ja, maar zij kon, zonder Bella's geheim te verraden, mijnheer Smits verzoeken neef Kruisland te waarschuwen; daar stak geen kwaad in — ja; mijnheer Smits — die kon, die zou helpen: hij was zoo vriendelijk: en zijn woord zou gezag hebben. — En Lucie zou Bella daardoor niet verraden . . . Zoover haar weten ging, deed Lucie geen kwaad, door de hulp van een vreemde in te roepen; bovendien, redeneerde zij, Smits was een oud, vertrouwd vriend van neef, en zij behoefde immers niet *alles* te zeggen, stelde zij zichzelf gerust.

Geheel te goeder trouw, om bestwil, handelde zij; zij was werkelijk rein en onschuldig, maar de list en de geslepenheid, ook aan de schijnbaar eenvoudigste inlanders eigen, als 't ware een onvervreemdbaar bestanddeel uitmakende van hun karakter, was ook háár eigen, ofschoon niet zoo ontwikkeld, als bij volbloed inlanders; dit erfdeel kwam van hare moeder; 't was geen begeerlijke erfenis; maar — Lucie wilde geen kwaad; zij beoogde een goed doel; men kon haar dus niets verwijten, dan dat zij volgens hare begrippen van goed en kwaad besloot te handelen. Zij kon niet bevroeden, dat zij hen, die zij voor onheil wenschte te bewaren, beter zou gediend hebben, door hen rondweg de waarheid te zeggen, hoe pijnlijk die hen ook treffen mocht, dan te beproeven het dreigende kwaad te verhoeden, langs een omweg, op slinksche wijze en alleen op hare geringe krachten en hare jeugdige onervarenheid steunend.

Maar de jeugd twijfelt aan niets, vooral niet aan eigen krachten.

Toen zij dan ook den volgenden morgen ontwaakte, was haar eerste gedachte hoe zij er toe komen zou, den heer Smits te spreken. Zij wist wel, waar hij logeerde, maar 't ging niet aan hem in zijn hotel op te zoeken. Zij vertrouwde evenwel, dat hij eerstdaags, wellicht heden al, de dames, met wie hij gisteren gewandeld had, zou komen bezoeken, en dan, als zij hem inliet, zou zij de gelegenheid waarnemen om hem een paar woorden te zeggen. 't Konden en mochten slechts enkele woorden zijn: en zij zou maleisch spreken; dat ging gauwer en was voor niemand anders verstaanbaar. — Ja, dat was een goed plan; had zij het eenmaal volvoerd, dan vreesde zij niets meer; immers de

heer Smits scheen „toean Manila” ook al niet van de gunstigste zijde te kennen, en zou de noodige waarschuwing wel op gepaste wijze weten te geven.

Beneden vond zij tot hare verbazing Bella reeds in de huiskamer, geheel gekleed om uit te gaan en bezig thee te schenken. Dat was nog nooit voorgekomen; de twee „meisjes” sliepen gewoonlijk een gat in den dag, en verschenen zelden vóór 12 uur in de huiskamer. Maar Bella zelve helderde dit buitengewone verschijnsel op, door de verklaring, dat zij vroeg uit moest om boodschappen te doen, en naar hare vriendin Mevrouw Dubosq te gaan, om met haar te spreken over het voorgenomen uitstapje. Morgen zou men vertrekken; Bella's koffer stond al gereed: zij zou in den loop van den voormiddag een kruier sturen om dien af te halen, hare bagage zou met die van Mevr. Dubosq gaan. Zij zelve zou dien nacht bij Mevr. D. logeeren, daar men morgen vroeg op reis ging....

Al die ophelderingen gaf Bella vrijwillig, zonder dat iemand haar eene vraag deed; zij sprak haastig, en hield zich ijverig bezig met het theegoed, terwijl ze sprak, — en zag niemand aan, scheen ook tot niemand in 't bijzonder het woord te richten, en geen der aanwezigen antwoordde of maakte eenige aanmerking op Bella's mededeelingen. Eensdeels wisten allen, dat Bella een eenmaal opgevat plan nooit losliet, anderdeels waren de meesten eigenlijk blijde van haar meestal onaangenaam humeur voor een tijd bevrijd te zijn; en eindelijk waren de hoofdpersonen, des gezins, Jenny en Karel, te zeer vervuld van een voor hen ontzettend denkbeeld, om op Bella's woorden acht te geven; het arme jonge paar bedacht, dat het heden — ja heden de vijftiende Juli was, en dat zeker, o zoo zeker als 't noodlot, de onbarmhartige en terecht vergramde „huisbaas” zal verschijnen, om de hem verschuldigde huurpenningen — of misschien — nog erger — om zijn bedreiging ten uitvoer te brengen, en een deurwaarder zenden, „om den boel op te schrijven.”

Och, Bella kan wel gaan; niemand zal haar terughouden; want van haar is hulp noch troost te wachten, en zij gaat dan ook, na een vluchtigen groet aan niemand in 't bijzonder, om half negen uit.

Als Karel een weinig later aanstalten maakt om naar zijn kantoor te gaan, volgt Jenny hem naar 't voorhuis. Het goede vrouwtje heeft moeite om hare tranen in te houden,

als zij haar man goeden dag kust, maar hij ziet hoe bleek en angstig haar gelaat is, en hoe koud de lippen zijn die hem kussen, en hij legt den arm om haar tenger figuurtje en fluistert: — heb je liever, dat ik van daag thuis blijf, lieve? — Dan kan ik met hem spreken. —

— Och, neen, neen: ga maar; ik zal hem wel te woord staan — misschien krijg ik nog uitstel van hem — maar, ach, Karel, als je Smits eens vroegt ons te helpen! —

— Kindlief, ik schaam mij zoo voor hem — en — en — als hij over Lina denkt, wat zou het dan een ellendigen indruk maken — hem in eens afschrikken, wellicht.

— Kom! Als hij van haar houdt, zeker niet! En we zullen 't immers teruggeven.... —

— Teruggeven? Ik zou wel willen weten waarvan? Als ik hem vraag, beschouw ik het als een aalmoes die ik bedel; — en wat betreft zijn penchant voor Lina, misschien vind hij haar wel eene geschikte vrouw voor een assistent-resident, maar „van haar houden” daar is 't nog lang niet aan toe. Ik geloof niet, dat iemand ter wereld van haar houdt! —

— Ja, zij is door en door baatzuchtig! Hoe kan ze zoo lang slapen, terwijl ze even goed als wij weet, welke ramp ons boven 't hoofd hangt! Ach — Karel, ik voel me toch zoo angstig, zoo onrustig! Kon je maar bij mij blijven — was de dag maar al voorbij! —

— Nu, als je wilt.... —

— Neen, neen; beter is 't, dat je aan je werk gaat. Ik zal er mij wel door redden! —

— Weet je wat, laat Lucie vandaag niet uitgaan; zeg haar alles; zij zal u zeker trouw ter zijde staan. Dan ben ik ook gerust over u en Ma; die moet er niets van merken.

— O, Ma heeft vandaag afleiding genoeg: zij laat haar zilver en porselein op haar kamer brengen en gaat het zelve oppoetsen onder toezicht van het meisje, of het meisje doet het onder Ma's toezicht. Daar is ze den heelen dag mee bezig en ze zal niets merken van wat er beneden voorvalt. — Nu, laat Lucie toch maar bij u blijven, ja — beloof je 't me! Nu goed dan, dan ga ik.... —

Na een hartelijke omhelzing scheiden de echtgenooten. Zuchtend gaat Karel zijns weegs, en zuchtend begint Jenny aan de huiselijke bezigheden.

Lucie heeft een groote mand genomen en in 't schemer-

licht, dat in de voorkamer heerscht, legt zij al de kostbare zilveren voorwerpen voorzichtig in de mand; daarna moet het oude Sèvres porcelein even voorzichtig op een blad geplaatst en naar boven gebracht worden; als dit gebeurd is mogen de stores pas opgehaald, de overgordijnen behoorlijk opgenomen en de ramen geopend worden. Dan begint de taak, die Lucie na ieder bezoek wacht, dat de familie in volle statie heeft ontvangen: de „salon” krijgt een „goeie beurt,” het kleed moet geborsteld, de meubelen gewreven, spiegels en schilderijen afgenomen worden: kortom, Lucie had gewoonlijk een heelen voormiddag bezigheid om alles te doen naar den eisch der oude Mevrouw, die elke bemoeienis met het huishouden had opgegeven, behalve het beheer over dit vertrekje en zijn inhoud, dat zij nooit anders dan „mijn salon” noemde.

Zij had een doek gebonden over haar hoofd, om het haar tegen stof te beveiligen, een groot blauwbont schort omhulde de kleine vlugge gestalte; alleen de armen waren tot boven den elleboog bloot; het kleine dagmeisje, in een bijna gelijksoortig toilet, hielp om de tamelijk zware tafel in een hoek te schuiven; stoelen en kleinere meubelen stonden reeds in de gang. Lucie begon met vochtige theebladeren te strooien op het voorheen fraaie en kostbare, maar nu zeer kaalgesletten tapijt, en weldra was zij ijverig aan 't borstelen en half verborgen in de oprijzende stofwolken.

De schuifdeuren der suite waren dicht; in de achterkamer stond Jenny het ontbijtgoed te wasschen en weg te ruimen; zuchtend, bijna met een snik, zag zij naar de niet aangeraakte boterham van haar man.

— Mijn arme Karel, niet eten, niet slapen! En dan die koorts 's nachts! Hoe moet dat nog afloopen? —

Er werd gescheld, luid en haastig, en Jenny liet het kopje dat zij in de hand had, van schrik vallen. Zij snelde naar de schuifdeur en vroeg: Lucie — wat is dat? —

Maar Lucie hoorde niet, want een vrachtwagen rammelde voorbij, en het dienstmeisje was al aan de deur. Een korte, gezette man, blijkbaar een ambachtsman in Zondagskleeren, duwde de half geopende huisdeur wagenwijd open, liet haar open staan, en, met de handen in de broekzakken, vroeg hij, op norschen toon, om „mijnheer Kruisland” te spreken. Hij vernam dat „mijnheer” niet thuis was, en hij scheen dit antwoord te verwachten; ten minste, hij vervolgde:

— Zoo; dan is Mevrouw zeker wel thuis. Nu, ik moet

haar spreken; dadelijk hoor; ga maar zeggen dat ik er ben, — de huisbaas, hoor! —

Eer het meisje deze boodschap kon overbrengen, die overigens op zoo luiden toon uitgesproken was, dat men de woorden door 't heele benedenhuis kon hooren, trad Jenny uit de achterkamer. Met gebogen hoofd, rechts en links kijkende, alsof dit bezoek iets heel gewoons ware en te nauwernood waard het aan te zien, beval zij het meisje „naar boven te gaan, en de oude Mevrouw te helpen,” den bezoeker verzocht zij even in de achterkamer te komen.”

— Moet ik de ouwe Mevrouw helpen het zilver poetsen? — vroeg de miniatuur-dienstmaagd; — want dan moet ik eerst het poesgoed krijgen uit de keuken? . . .

— Ja, toe, ga maar gauw! — beval Jenny haastig, en ging den man vóór naar de huiskamer. Zij wilde de deur sluiten, maar de „huisbaas” was haar vóór. Hij lei de groote, grove hand op de klink, bleef op den drempel staan en een smalle strook papier; — de gevreesde onbetaalde kwitantie, uit den zak van zijn jas halende, begon hij dadelijk, zonder Jenny aan te zien:

— Ik kom om de f250, die u mij vandaag zoudt afbetalen op de f500, voor een jaar huishuur, 1 Mei verstreken. — De stem was ruw en de toon waarop hij sprak, dreigend; had hij Jenny aangezien, hij zou wellicht medelijden gevoeld en op minder dreigenden toon gesproken hebben. Het vrouwtje toch stond voor hem, nog bleeker dan gewoonlijk, bevend, met zenuwachtig trekkende lippen, met onwillekeurig inééngestregelde handen, als om den onverbiddelijken om genade te smeeken. Maar zij sprak geen woord.

— Help u mij alsjeblieft gauw; ik heb geen tijd — en hij lei de kwitantie op tafel neer, den duim erop drukkende, en nu rondziende in de nette, met tal van bloemen versierde kamer. Jenny vermande zich.

— Ik — ik — wij kunnen u vandaag niet betalen — waarlijk, 't is ons niet mogelijk — heb nog wat geduld — korten tijd — geef ons uitstel; — sprak zij zacht, met schorre stem.

't Is overbodig, den vloed van verwijtingen, beleedigende bemerkingen en dreigementen weer te geven, die op dit schuchtere woord der arme jonge vrouw, van de lippen des vergramden schuldeischers stroomden. Gelijk een zwakke struik, die door een storm wordt terneergedrukt, stond zij daar. Eindelijk nam de van toorn vurroode man zijne

kwitantie weer op, drukte den stroohoed, dien hij had opgehouden, met een ruk nog dieper in de oogen en wendde zich af, om te vertrekken. Jenny was op een stoel neergezegen: de armen op de tafel, het duizelende hoofd rustte op die zwakke, vermagerde armen, en hijgend schokten de schouders; zij had zich zoo lang „goedgehouden” doch de laatste, letterlijk uitgebrulde bedreigingen waren als de stroohalm, die den rug van den kameel deed breken.

— Als je zilver hebt om te poessen, — bulderde de man in plathaagsch accent, — mos-je maken dat je ook zilver hadt om je huur te betalen! Laat gerust je boel in de gang staan — as 'k voor den avond me centen niet heb, dan la'k de heele rommel op straat zette! Ziedaar, nou weet je 't! —

En hij stapte, rechts en links kijkende, hier en daar een der stoelen of meubeltjes die in de gang stonden, betastende, naar de nog steeds wijd open staande huisdeur toe.

Middelertijd had er in de voorkamer, die „gedaan” werd een heel ander tooneel plaats gehad. Wel had Lucie zich, goed vermomd, maar voor den persoon die daar voor het open raam even bleef stilstaan, was één blik op de kleine, nette voetjes, op de fijn geronde bruine armen, die zoo fiks den stofdoek hanteerden, voldoende om te begrijpen, wie er onder dien hoofddoek en dat groote bonte voorschoot schoot.

— Juffrouw Lucie! — klonk een vroolijke, vriendelijke stem; — juffrouw Lucie, mag ik even binnenkomen? Hij wachtte niet op antwoord, maar stapte dadelijk voort, de huisdeur in, de korte vestibule door, en stond één oogenblik later voor het verbaasde, beschaamde meisje. Dat hij de deur open gevonden had, trof hem niet, en hij sloot ze ook niet; men is in Indie immers zoo gewoon aan open deuren!

Lucie rukte zich den doek van 't hoofd, en trok zoo hard aan haar schort, dat de banden in den knoop geraakten, en zij wel genoodzaakt was het leelijke stuk aan te houden. Haar bruin gezichtje werd zoo rood als 't maar worden kon, en zij kon geen woord vinden om haar bezoeker te begroeten, zoo verlegen, zoo boos was zij, dat hij haar in zulk een toestand vond.

— Juffrouw Lucie, ik breng goede tijding! Ik heb hem gevonden! Hebt u tijd, dan zal ik u alles vertellen, en dan moet u dadelijk er naar toe, want, och, de arme ziel verlangt zoo naar u. Kunt u nu meêgaan, dan breng ik u — of —

't is waar ook — de familie mag 't niet weten — ja? maar ik was zoo blij met mijn vondst, en de goeie vrouw smeekte zóó, om u terstond te waarschuwen: Ze wilde met mij mee — maar ik vond beter, dit niet toe te staan....

— Hebt u haar gevonden! Lucie begreep oogenblikkelijk wat hij bedoelde, en even ras waren hare verbazing en verlegenheid vergeten. — Wáár is zij? Hoe — hoe weet u dat zij 't is? Waar moet ik gaan? — De schortbanden werden driftig losgerukt, de opgenomen mouwen naar beneden gehaald en Lucie was op het punt om de deur uit te snellen, had zij maar geweten, wáárheen. Smits vatte een harer handen en hield haar zoo terug; met bewonderenden blik beschouwde hij het lieve gezichtje, dat naar hem opzag, met tranen in de oogen en een blijden lach om den mond, maar toch zóó ontroerd, dat hij begreep hoe lach en tranen vreugde en weemoed een zwaren strijd streden in dit jonge hart, en dat dit alles, „op een zenuwtoeval of flauwte zou uitloopen” — dacht hij.

— Bedaar, bedaar, kindlief — ik ben in mijn blijdschap onvoorzichtig geweest; — ik had u beter moeten voorbereiden — neen, even wachten; — ge kunt nú nog niet gaan — eerst bedaren, en — u kleeden — je kunt toch zóó niet gaan, in uw werkpakje? —

Dit laatste woord had de gewenschte uitwerking; Lucie was gewoonlijk bedaarder in haar doen en laten, dan men van een meisje van haar jaren en afkomst zou verwacht hebben. Ook thans trad die karaktertrek te voorschijn; heel anders dan Smits verwacht had echter. Lucie maakte hare hand los uit de zijne, en terwijl heldere tranen over haar wangen vloeiden, maar zonder snikken of schreien zeide zij:

— Zeg mij, waar ik haar vinden kan? Nu, dadelijk, kan ik nog niet weg; ik moet eerst hier klaar zijn; over een groot uur kan ik uitgaan. Eerder niet, anders merken ze het; en ze mogen niets weten, niets, tot ik zelve het hun kan zeggen.... maar waar is zij? En hoe — hoe hebt u haar gevonden? — Is zij gezond en wel? Is zij als dienstbode? Is zij — is zij — als een arme baboe? Met angstige stem, nauwlijks hoorbaar, werd die vraag gedaan? Smits stond verwonderd over de ontroering die Lucie toonde; dat zij blijde was hare oude baboe weêr te zien, vond hij natuurlijk; het bewees veel voor haar goedhartigheid; maar hij begreep niet waarom Lucie zoo angstig vroeg naar hetgeen

toch duidelijk was, naar hetgeen zij wel wist. — Een weinig verlegen antwoordde hij:

— Ja — zij is als — bediende meegekomen, dat spreekt, maar heel arm schijnt ze niet te zijn: integendeel: zij zeide zelfs, dat zij u zoodra mogelijk mee naar Indië wilde nemen: „ik heb geld genoeg daarvoor”: dat zijn haar eigen woorden. —

— Goddank! — riep Lucie uit — en zij wilde nu weer vragen wáár zij de teruggevondene moest zoeken, toen de booze huisbaas, zijn laatste bedreiging uitbulderend, door de gang kwam. — De belangrijkheid van Smits' mededeeling, was oorzaak geweest, dat zij noch hij gelet hadden op de stem in de achterkamer, en ook thans hoorden zij niet alles, want een troep voorbijtrekkende artilleristen met hun geschut, deed het lichtgebouwde huis dreunen en overstemde alle andere geluiden; maar Smits zoowel als Lucie zagen het roode, vergramde gezicht, en hoorden den vloek die werd uitgeschreeuwd en waarmee hij zijn laatste woorden bekrachtigde toen hij precies voor de open „salon” was, terwijl de twee daar aanwezigen de gebalde vuist zagen, die de man met woede op een broos verlakt theetafelje liet neerkomen.

— Wat is dat? — Wat moet die man hier? — riep Smits uit, van den huisheer naar Lucie ziende.

— Ach God, 't is de huisbaas! — kreet Lucie en alle blijdschap was van haar gezicht geweken.

— Wat ik hier moet? — schreeuwde de man, blijkbaar nog driftiger wordende door Smits' vraag. — Ik ben de huisbaas, en wat ik moet? — Dát moet ik! Hij haalde de beduimelde kwitantie te voorschijn en wilde die Smits onder den neus duwen — maar een jammerlijk gehuil dat van boven kwam, een gil van schrik uit Lucie's mond, stuitte de woorden zoowel als de handeling en alle drie bleven ontsteld staan.

Zoo gauw zij vermocht, maar toch nog langzaam kwam de oude moeder de trap af; zij was nog in haar witte nachtkleeding; de grijze haren vielen verward om het gerimpelde gezicht neer, de anders zoo nette geplooidde muts hing haar op den rug, alsof iemand haar die had afgerukt. Zij hield zich met eene hand aan de trapleuning vast, in de andere droeg zij het groote zilveren theeblad, dat bij haar hooggeschat servies behoorde. Rauwe, kort afgebroken kreten en woorden uitstootende, kwam zij naar beneden, gevolgd door

het „dagmeisje” dat handenwringend en gillend Lucie en Jenny te hulp riep.

— 't Is schandelijk! Schandelijk! in mijn eigen huis bestolen! Bedrogen! 't Is compositie, tin, blik, wat weet ik — maar 't is mijn blad niet! — gilde de oude vrouw. — Ze hebben het gestolen — omgeruild — mijn eigen kinderen misschien — Help! help! Dieven! Roovers! O God, ik ben bestolen! —

Haar gillende stem galmde door het voorhuis; zij scheen niet te zien, wie daar al bijeen waren, noch dat deur en vensters openstonden Lucie vloog haar te gemoet, de trap op: — Tante, tante, stil toch, bedaar; ga mee naar uw kamer, toe, ga mee! — bad het meisje; maar de oude vrouw duwde haar woest ter zijde en bleef schreeuwen en om hulp roepen. De twee mannen stonden verstomd — Wat betekende dit? Was de oude vrouw plotseling krankzinnig geworden?

— Wat is dát? Wat moeten we doen? — vroeg de ontstelde huisheer aan Smits, die niet minder verschrikt keek, doch op kalmen toon antwoordde:

— Sluit de deur en de ramen; ik zal hare dochters roepen; en dan kunnen wij wel weggaan. —

De man deed wat hem gezegd was, en Smits wilde het achterhuis in om „de dames” te hulp te roepen, toen Jenny hem voorbij stoof, doodelijk bleek, met oogen van schrik als versteend voor zich uitstarende, naar de groep halverwege de trap — Lucie met de armen om de oude vrouw geslagen, deze zich woedend verwerende en gillende, het dienstmeisje luid huilende — alles te zamen een toneel van onbeschrijflijke wanhoop en verbijstering uitmakende.

— Mama! Mama! Wat hebt u? Wat is er toch gebeurd? — riep Jenny, en zij hief radeloos de handen op.

— Wat er gebeurd is? Ik ben bestolen! Schandelijk! Dáár, zie zelf maar! —

En de oude vrouw hief het zware blad hoog op en slingerde het naar beneden, waar het met een kletterenden slag op de steenen terecht kwam. Toen greep ze om zich heen, wankelend, tastend als een blinde, en Lucie's armen zouden haar niet hebben kunnen terughouden, zij zou naar beneden gevallen zijn, ware Smits niet met een paar sprongen bij haar geweest. Hij nam de nu zoo goed als bewusteloze vrouw in de armen, bracht haar naar beneden in de huiskamer en lei haar op een rustbank neer. — — —

Allen volgden hem; het steeds doorhulende dienstmeisje werd door den huisheer om azijn naar de keuken gezonden en kwam met eene karaf water terug — dat overigens evenveel dienst deed als de azijn zou gedaan hebben — Lucie stortte geen tranen, maar nam een flacon met eau de cologne van den schoorsteenmantel en begon de slapen der bewustelooze te wrijven. Smits hield zich bezig met Jenny, die roerloos, het hoofd gebogen door schrik en schaamte, in een hoek der kamer gevluht was. Hij sprak haar vriendelijk troostend aan, maar zij antwoordde niet; zij hield de handen voor de oogen en 't gezicht tegen den muur gedrukt. Hij raakte die handen aan; ze waren koud en klam, als van een doode; zij scheen niet te voelen dat zijne hand de hare beproefde te drukken, zij hoorde niet dat hij haar hulp en steun toezeide — en toen hij haar zachtjes op een stoel neerzette, bleef zij zitten, steeds met gebogen hoofd en de handen voor 't gezicht, stom en roerloos als een beeld.

— Dat is de schrik over de oude vrouw; — dacht Smits en hij was meer bezorgd over haar dan over hare moeder, die ondanks Lucie's pogingen, nog geen teeken van leven gaf.

VII.

EEN GOEDHARTIGE BEER. SMITS ALS BERENLEIDER,
ALS LEUGENAAR, ALS HARDLOOPER EN ALS
REDDENDE ENGEL.

Het was inderdaad een wonderlijk tooneel; — de ruwe huisbaas deed zich nu van een heel andere zijde voor, dan zoo even. Hij was de eenige die sprak.

— Meid, hou op met dat gehuil; je maakt 'n mensch maar akelig en der is hier al narigheid genoeg. Ga naar je keuken en zoek de azijnflesch; — beval hij het meisje; en zich tot Lucie wendend: — goed zoo, juffie; het hoofd niet te hoog; maak 'r goed maar los, — vooral de kousebanden — en de rokken — Och, hemel, meneer — (tot Smits) 't is wat te zeggen — en ik kwam nogal met 'n leelijke boodschap! Die arme stakkers! En de ouwe ziel komt maar niet bij! En de jonge Mevrouw lijkt ook al van der zelve af! Wat zullen we doen? — En hij boog zich over de rustbank heen om het hoofd van de patiënt wat gemaklijker te leggen. — En de man niet thuis — vervolgde hij — toe, m'neer, help 'n handje om de ziel te verleggen — 't is 'n zwaar lichaam voor zoo'n ouwe vrouw — wat zullen we doen? —

— 't Is 't best zoodra mogelijk een dokter te halen; — de jonge Mevrouw is er veel erger aan toe, dan deze oude dame; zie maar; ze krijgt weer kleur en haar oogen zijn open; — doe mij 't plezier een dokter te halen! —

Plotseling hief de oude vrouw 't hoofd op en driftig met de armen zwaaiende, riep zij, op denzelfden gillenden toon, als voor hare bezwijming:

— Geen dokter! Roep de politie! De politie! Ik ben bestolen! Bestolen! De politie moet er bij komen! —

Maar na deze krachtsinspanning zeeg zij achterover, een

donkerroode gloed toog over haar gezicht, het zware lichaam wentelde zich stuiptrekkend om, en toen bleef het bewegingloos liggen, één oog gesloten, het andere als versteend stilstaande. —

— Een beroerte! Ga gauw om een dokter! — beval Smits. — De huisheer zag hem aan, weifelend, als om te vragen wie hij was, die op zoo beslissenden toon bevelen gaf.

— Ik weet niet welken dokter ze hebben — begon hij, maar Smits viel hem in de rede:

— Dat komt er ook niet op aan: de eerste de beste dien je te wonen weet, of dien je op straat ontmoet. —

— Zou 't niet best wezen, mijnheer eerst te halen; 't lijkt me, dat de man er toch bij dient gehaald, in zoo'n geval.... en 't meisje kan om den dokter gaan. — Als vele lieden van zijn slag, was onze huisbaas, hoe goedhartig ook onder zijn ruw uiterlijk, niet afkeerig van tragische tooneelen. Ooggetuige, van nabij betrokken geweest te zijn in zulk een voorval bij personen, die hij als tot „den rijkdom” behoorende, beschouwde, dat was een buitenkansje, dat hij niet licht prijs gaf; helpen wilde hij; hij had zich zelfs reeds voorgenomen, niet meer aan te dringen op betaling — voorloopig althans; maar hij wilde er dan ook „heelemaal het zijne van hebben” dacht hij. Een klein stroompje leedvermaak over 't leed, dat deze lieden, die hij als zijn meerderen erkende trof, vermengde zich met den breederen stroom van medelijden die zijn hart vulde.

Op dit oogenblik trad Jenny nader; als een slaapwandelster, staarden hare oogen, bewoog zij zich, lei zij de hand op 't voorhoofd harer moeder.

— Lucie, fluisterde zij, laat die vreemden weggaan; — ik kan Ma wel helpen — ga jij om den dokter, laat Leentje Karel roepen.... Zij sprak ook alsof zij 't in den droom deed.

Smits trok den huisbaas ter zijde: hij had Jenny's woorden verstaan.

— Kom, zei hij; — laat ons maar weggaan; ik heb tijd genoeg en zal even mijnheer gaan waarschuwen, en onder weg zal ik wel een dokter opsporen; ik geloof, dat de dames zich vooreerst wel alleen kunnen redden en niemand kan toch iets er aan doen, eer de dokter er is. — Juffrouw Lucie, — vervolgde hij, luider sprekende; — komt u even hier? —

Zij keek om en kwam dadelijk naar hem toe. Hij reikte haar de hand en zei: 't Is beter dat mijnheer en ik u nu alleen laten; ik zal Karel gaan waarschuwen — vindt ge't goed?

— O, als 't u blijft en — en — neem dien mensch mee, — fluisterde zij in 't maleisch; — 't is zoo naar, dat hij hierbij is....

— Ik neem hem meê; maar, roep toch uw nichten; waar zijn die toch? Ze kunnen u beter helpen dan Mevr. Kruisland; die heeft zelve verpleging noodig, geloof ik....

— Bella is uit de stad en Lina — slaapt nog of is al uit, ik weet 't niet.... maar 't is minder. Jenny en ik, we zullen 't noodige doen. Och toe — gaat u maar gauw neef Karel halen; hij kan dan den dokter meebrengen.... —

Een handdruk, kort maar krachtig en Smits wendde zich tot den huisbaas, nam hem zonder plichtplegingen bij den elleboog, en trok hem mee de kamer uit.

— We kunnen niet beter helpen, dan door uit te rukken; — zei hij; — vrouwen onder elkaar weten best hoe ze elkaar helpen moeten. Kom! —

De man volgde hem naar buiten en beide liepen een poos zwiingend naast elkaar; Smits bepeinzende hoe hij den man zou beduiden, dat het zijn plicht was, te zwijgen over hetgeen zij bijgewoond hadden, en tevens, hoe hij zijn reeds zoo zwaar beproefden vriend zou bevrijden van den lastigen schuldeischer — immers in die hoedanigheid had zich de man het eerst aan hem voorgedaan. Het spreekt vanzelf, dacht Smits, dat ik met plezier die kwitantie wil koopen van den vlegel, maar — of Karel dat goed zou vinden? Hij is zoo ver... discreet; hij had me al lang moeten zeggen hoe 't met 'm gesteld is — en 'k heb hem al meermalen gepoist — maar; — 't kan mij niet schelen, na 't geen er nu voorgevallen is, kan er geen kwestie meer zijn van zulke malle discretie, van zijn noch van mijn kant; — kom, ik zal dien vent hier maar allereerst beduiden, dat-ie de lui maar niet meer hoeft lastig te vallen om zijn huur; dat durf ik wel op me te nemen: — en den man, die met een verlegen gezicht naast hem voortliep, aanzierende, zei hij:

— Hoor eens, vriend, we kwamen daar allebei al heel ongelegen: ik met mijn bezoek, en jij met je kwitantie; 't is nu evenwel geen tijd om daar veel praatjes over te maken; we moeten allebei maar vóór ons houên wat we gezien en gehoord hebben. —

— U neemt me de woorden uit den mond, meneer; 't spijt me al genoeg, dat 'k zóó mal te pas kwam; maar

ik kon niet weten, dat die zwaarigheid met de ouwe mevrouw er bij zou komen. 't Is wat te zeggen, meneer, als 't waar is, dat ze 't mensch bestolen hebben, en — als ze 'r niet gauw bij zijn om 't an te geven, dan is 't zilver weg ook.... hadden ze 't maar liever verkocht om.... om.... om de lui....

— Om uw kwitantie te voldoen: hè? Ja, man, je hebt mogelijk gelijk; maar ze hoeven hun zilver niet te verkopen om hun huishuur te betalen; dat zul je vandaag nog ondervinden; — viel Smits wat driftig uit.

— Zóó, meneer? Nou, 'k zou 't niet onaardig vinden, want ik speel niet graag voor bullebak; maar, ziet u, meneer je moet soms wel op je stukken staan, als je zelf leven moet van je huishuren en als je dan maar geen geld ziet opdagen. —

— Nu, je zult vandaag nog geld zien opdagen, man; ik ben zoo wat bekend met de zaken van meneer Kruisland, en ik weet zeker, dat hij je vandaag nog betalen zal; maak je maar niet ongerust. —

— Ongerust — wel neen, meneer, maar weet u, al zijn de huurders nog zoo fatsoenlijk, zooals Mr. Kruisland — en ze betalen maar niet, dan wordt je toch op 't laatst wel wat kregelig en ongeduldig. —

— En vandaag had je zoo'n kregelige bui, hé? Nou, wees verder nu maar kalm en laat de menschen met vrede; ze zullen 't al naar genoeg vinden, dat de ouwe vrouw ziek en 'n mooi stuk gestolen is. —

— En apperepo daarvan, meneer, zouden wij 't maar niet direct aangeven? —

— Zeker niet, man; 't gaat ons niet aan, tenzij de menschen zelve er ons om verzochten; en misschien — doen ze 't zelve wel niet eens — 't aangeven, bedoel ik, want ro tegen 1, dat het een vergissing is en dat alles te met wel terecht komt. —

Smits had gaandeweg zijn eigen denkbeelden omtrent den zoogenaamden diefstal; — niet onmogelijk, dacht hij, — dat „men" in 't geheim één der kostbare stukken verkocht, om zich uit den nood te redden — dat „men" een soortgelijk stuk van onedel metaal in de plaats stelde om de arme oude vrouw — dien maatregel, waartoe de nood dwong, te verbergen — maar in geen geval weet Karel daar iets van; de goeie kerel is veel te eerlijk om zich zelfs uit de grootste misère te willen redden door bedrog of — nog erger. Zoo-veel is evenwel zeker; ik moet dezen huisjesmelker in eens en voor goed den mond stoppen. —

Juist viel de man hem in de rede:

— Best mogelijk, meneer; ze hebben 't misschien al lang geleên verruild voor valsch zilver — pleet of „magnesia" of hoe heet 't ook! maar dat de ouwe Mevrouw 't niet mocht weten, want ze is er dan erg op — op 'r zilverkast: en 't was 'n mooi kastje — vol; 'k heb er meermalen naar gekeken; 'k heb er nogal verstand van, want m' eigen vader was zilversmid, en dan docht 'k wel is, a's 'k dat kastje zag: — as dat nou is allemaal in achterwielers veranderde — dan —

— Dan hoefde jij geen twee keer te komen met je kwitantie, he? —

— Nee, bij God niet, meneer, dat dacht ik niet; want op 't leste jaar na, heb 'k altijd pront me huur gehad; maar, me docht, de menschen zouën 'r meer an hebben, vooral die ouwe stumperd — die kon geld beter gebruiken, en dat zilver is toch maar voor de pronk; en, och jé meneer, as uwe wist, hoe royaal ze 't vroeger hadden. —

— Dat weet ik — ik ben een heel, heel ouwe kennis — ja — 'k ben nog wel een soort neef; — maar 't ergste is voorbij voor de familie: ik kom pas uit de Oost, — ze hadden daar nog familie. —

— O ja, dat weet ik, en 't was 'n rijke meneer ook, die broer van de ouwe Mevrouw, — maar die is dood, as 'k 't wel heb — maar ze hebben misschien georven? —

Smits wilde geen tweede bepaalde onwaarheid zeggen, hij knikte dus maar flauwtjes en hernam:

— En nu begrijp je dus, dat je niet meer ongerust hoeft te zijn voor je duiten; dat zaakje zal vandaag nog geschikt worden. —

— Als je blijft, meneer: 'k zou er dankbaar voor wezen, och, ziet u, ik ben nou eenmaal huisbaas, en 'k leef haast van de huur van twee pandjes, en 'k heb zes kinderen, de oudste pas twaalf — 'k heb het hard noodig, en 'n mensch verliest eindelijk z'n geduld as die aldoor met praatjes wordt tegengehouën. Anders de menschen zijn niet kwaad; meneer niet en de jonge mevrouw nog minder; — en ik ben ook niet kwaad, waarachies niet, meneer; ik kreeg het dan toch bijkans te kwaad, toen 'k het ouwe mensch daar zoo zag liggen en de jonge mevrouw zoo bleek a's 'n lijk; me hart ontgaf me, geloof me, meneer, en 'k had wel om ik weet nie' wat gewild, dat 'k vandaag niet was komen manen. —

— Dat strekt je tot eer, man; en nou beloof ik je, dat je vóór den avond voldaan zult zijn, al moest ik zelve het betalen — maar dat hoeft gelukkig niet. Doe me nu plezier, en spreek er met niemand over, dan is de zaak zooveel te gauwer de wereld uit.

— Maar dat geval met 't zilver, meneer!

— Dat zullen we aan hen overlaten; meneer Kruisland zal wel weten, hoe daarin te handelen; wij hebben geen recht ons ermee te bemoeien, vat je? De menschen zouden 't ons nog kwalijk nemen; ik voor mij hou me liefst buiten zulke dingen. —

— Gelijk hebt u, meneer — en 'k zal er me dan ook maar buiten houden; 't is ook niet alles, asje met de politie te doen krijgt, al is 't als getuige; der gaat zooveel tijd mee heen — maar — daar zijn we al bij meneer Kruisland zijn kantoor, onder 't praten loopt dat end gauw 'an, he, meneer? Hoe wil u nu! Zal ik meegaan — of—?

— Niet noodig, vriend; ik geloof, dat het best is als ik alleen bij meneer Kruisland kom: — hij mocht eens van je schrikken, weet je! — zei Smits knipoogende en lachende om zijn woorden wat te vergoelijken. —

De huisbaas schoot in een luiden lach, lichte zijn stroo-hoed van 't hoofd, deed een poging om een buiging te maken en zei:

— Nou dat is dan goed, meneer — en 'k hou me gerikkemandeerd; goeie morgen, meneer. —

— 'n Ruwe diamant, in koper gevat, — dacht Smits, de forsche, maar lompe gestalte nakijkende, terwijl hij op de stoep van Karel's „kantoor” stond. — Goddank, dat-ie uitgerukt is; maar 't was 't moeilijkste niet, van den vent af te komen. — Hoe zal ik Karel nu alles vertellen, met de noodige voorzichtigheid, kieschheid, en zoo voorts? Over die diefstalontdekking en de scène met dien huisbaas — daar kan ik over zwijgen — maar om hem aan wat splint te helpen zonder dat-ie 't kwalijk neemt — de kerel is zoo verduiveld hooghartig — enfin 't kan me niet schelen — als 't niet anders kan geef ik 't Lucie om voor hen te besteden. —

Daar kwam een kantoorknecht de deur openen. Jawel, meneer Kruisland was er, en of meneer maar wilde binnengaan: „Binnen zonder kloppen” stond er op een groote tochtdeur, midden in de breede gang.

— Neen, 'k wil liever niet binnengaan — geef meneer

dit kaartje en zeg, dat 'k hem even hier wilde spreken. — Er is haast bij. —

Een oogenblik later kwam Karel naar buiten. Smits bemerkte dadelijk, dat zijn vriend er ontsteld en nog ziekelijker dan gewoonlijk uitzag. De hand, die Karel hem reikte, was ijskoud en beefde; hij keek verschrikt, als voelde hij reeds, dat het geen verblijdend bericht was, dat Smits hem op dien ongewonen tijd kwam brengen. Van zijn kant beproefde Smits een onbezorgd gezicht te toonen, maar te vergeefs; als altijd brengers van onwelkome tijding doen, begon hij met de woorden: „Schrik maar niet” — en ook als altijd deed dit gezegde den aangesprokene nog veel meer ontstellen.

— Schrik maar niet, het zal zoo erg niet zijn, maar je tegenwoordigheid thuis wordt vereischt: je ouwe vrouw heeft een soort toeval gekregen, een lichte aanval van beroerte — denk ik; heel verklaarbaar voor iemand van hare corpulentie en op haar leeftijd; Jenny en Lucie zijn bij haar: er is om een dokter gezonden, maar 't zou goed zijn, als je dadelijk meeding en onderweg jelui eigen dokter zag op te schommelen, of, zeg mij waar hij woont, dan ga ik naar hem toe. —

Karel had sprakeloos geluisterd, en allengs was de uitdrukking van schrik eenigszins geweken. Mama had al eens meer zulk een aanval gehad en goed doorstaan, wel was zij, na dien tijd, wat „suffig” geworden, en vergeetachtig en zoo, maar hare lichamelijke gezondheid had er niet heel erg door geleden. Karel had slechter tijding verwacht: wat — wist hij zelve niet; iets omtrent Jenny, of het huis — of dien vreeselijken huisheer. Hij haalde diep adem toen Smits uitgesproken had, en ging weer naar binnen om zijn patroon kennis te geven van 't geval en verlof te vragen om zich te verwijderen.

Weldra liepen de twee vrienden haastig voort; 's dokters woning lag op hun weg, en juist zagen ze den man in zijn coupé stappen.

— Dat is ongelukkig; daar rijdt hij juist weg! — riep Karel uit. Smits zei niets maar rende het rijtuigje achterna, haalde het, al roepende: stop, koetsier, stop! aan 't einde der straat in, klampte zich aan 't portier vast en, zonder acht te slaan op de nieuwsgierigen, die den wedloop gezien hadden en die den vluggen looper navolgen, in de hoop van een groot ongeluk te vernemen of een „standje” bij

te wonen, sprak Smits den geneesheer aan, deelde hem de boodschap mee en verzocht hem, onverwijld de zieke te bezoeken.

De dokter keek dengeen die zoo beslist sprak, wel wat verwonderd aan; maar hij beloofde regelrecht er naar toe te gaan. Mevrouw P. toch was een oude patiënte, bijna een vriendin — en hij stelde belang in de familie die hij reeds zoo vele jaren kende, hij keek Smits, die hem volkomen onbekend was, onderzoekend aan en vroeg toen, of hij wilde meerijden?

— Neen, ik dank u; ik kom achteraan met Karel, — met mijnheer Kruisland, — over een kwartier zijn we er — rijdt u maar gauw door, als 't u blijft. —

— Best; daar ga ik al — goê'n dag — mijnheer. —

— Goeden dag, dokter! tot 't genoeg; — en Smits wandelde nu wat bedaarder terug naar Karel, die hem met een verlegen gezicht te gemoet kwam, want vele nieuwsgierigen volgden Smits ook op zijn terugweg.

— Zie zoo! over tien minuten is hij er; nu kunnen we wat kalmer aanstappen; ik zal je naar huis brengen. —

— Zouden we niet in de tram gaan? — vroeg Karel: — jij zult wel vermoeid zijn; eerst dat eind naar mij toe, en nu dat rennen achter die koets; kerel, is dat vliegen! Iedereen keek naar je! Ze dachten zeker dat er ergens een ongeluk of 'n moord gebeurd was. —

— Nu, dat is mij 't zelfde; laat hen denken wat ze willen. 't Voornaamste was, ten spoedigste geneeskundige hulp te verschaffen; 't is op zijn best een half uur geleden dat de goeie ziel zoo naar werd; hm — (hij keek op zijn horloge) toch al 35 minuten; maar uw vrouwtje en uw nicht zijn er, en die zullen wel weten, hoe te handelen, daar de oude dame toch al meer zulk een toeval had, zooals je me vertelt. —

— Ja, dit is de derde keer; hoe gelukkig dat jij er juist was; maar — hoe — ik wou zeggen — wat ....

— Je wou vragen, hoe kwam ik juist op dat oogenblik bij jou thuis te zijn? Eenvoudig genoeg: ik had een boodschap; — maar daar zal ik later wel eens op terugkomen; ik zou je nu wel eens over iets anders willen spreken; iets, voor mij van belang.

— Karel ziet zijn vriend verbluft aan. Wat meent hij? Hij zal nu toch wel niet met een aanzoek om Lina te voorschijn komen? Dat zou toch al heel ongeschikt zijn! Karel

houdt werkelijk veel van zijne schoonmoeder en voor hem is haar toestand vooreerst de meest belangrijke zaak; zoo spoedig mogelijk thuis te zijn is voorloopig, in zijn oog, het gewichtigste, want hij weet, dat zijn Jenny van niemand hulp heeft, dan van Lucie en dat zij, zoo erg, naar zijne thuiskomst moet verlangen. Het antwoordt dus niet op Smits laatste gezegde en vraagt weer: of 't niet beter is in de tram te stappen? —

— Neen, in de tram kan ik je niet zeggen, wat ik op 't hart heb; daar is men nooit alleen, om dezen tijd van den dag: maar, willen we 'n rijtuig nemen? Kijk, daar is juist een verhuurderij; en er staat waarempel een vigelant ingespannen; die is voor ons, wie hem ook besteld mag hebben. ....

Werklijk gelukt het Smits, door de toezegging van dubbele vracht te betalen, de voor een klant ingespannen vigelant machtig te worden. Hij is nog nauwelijks gezeten of hij begint het gesprek precies op 't punt waar Karel hem in de rede viel met zijn voorstel, in de tram te stappen.

— Ja, ik moet het je nu zeggen, want het hindert me al lang; je bent achterhoudend, kerel; je was het altijd wel zoo'n beetje, maar toch nooit tegen mij; het schijnt evenwel, dat die langdurige scheiding er geen goed aan heeft gedaan, en je behandelt mij nu precies als een ander — als een vreemde. ....

— Maar, maar, wat bedoel je toch? Waar wil je heen? — valt Karel in, nog meer verwonderd dan zoo even.

— Wel, als schooljongens, en later in Delft, ja, nog lang daarna, in brieven, zeiden we elkaar alles; we hadden geen geheimen voor elkaar; wat van den één was, was van den ander; als jij een dubbeltje had, wist ik dat ik over vijf centen kon beschikken; en ik weet nog wel — heugt je dat niet meer! dat we onze laatste zondagsche sigaar door midden sneden, en ieder een helft rookten. — Weet je 't nog wel? —

— Zeker, zeker; maar, maar .... ik begrijp nog niet ....

— Waar ik heen wil? Nu, ik ben geen diplomaat, ik kan onmogelijk in wat men „bedekte termen” noemt, zeggen wat ik wil, en dus zal ik maar ronduit spreken, alsof we nog samen naar school wandelden; neem je 't me kwalijk, dan zal ik dat verd .... flauw vinden van je, he! —

— Ik zal jou niet licht iets kwalijk nemen, dat weet je wel beter, maar toch begrijp ik nog niet, wat je tegen me

hebt, waar je 't over hebt, en hoe je er toe komt om me juist nu, in deze omstandigheden, nu 'k waarlijk al genoeg aan mijn hoofd heb — en God weet, wat er nu nog zal bijkomen — voegt Karel er zuchtend tusschen, — dat je juist nu zoo — zoo —

— Onaangenaam bent! Want dat wilde je zeggen. Nu ik heb reden om „onaangenaam” te zijn: ik heb een grief tegen je, je bent niet oprecht geweest; je hebt mij nooit iets gezegd van die omstandigheden waar je in bent, noch van al wat je aan je hoofd hebt; en toch heb ik al lang gemerkt, dat er iets niet in orde is met jou; je bent stil, neerslachtig, gedrukt.

— Ja, ik ben ook niet heel gezond; dat hoefde ik jou toch niet te zeggen: dat kun je voor je zelf wel zien. —

— En dat zie ik ook, maar die ziekelijke toestand komt voort uit de „omstandigheden” waar je van gewaagde; ik geloof, dat ik er wat aan doen kan, om dien toestand te verbeteren, en je moet mij vergunnen dat te doen: ik ben je oudste vriend; ik heb mijn schooljaren niet vergeten; ik heb niet vergeten, dat jouw ouders mij als hun eigen kind behandelden, en al waren wij geen vrienden gebleven, Karel, alleen uit dankbaarheid aan je ouders zou ik je nu vragen: vertrouw me, en laat mij helpen zooveel ik kan; ik weet, dat de meervermelde omstandigheden niets anders zijn dan — geldzorgen! Neen, laat me praten, zeg niets; ik kan en wil je helpen, en je moet het niet weigeren, je moogt het niet, om je arm vrouwtje, om je zelve, en ook — om mij; want als je weigert, dan kan ik je ook niet meer als mijn waren vriend beschouwen — neen, spreek niet, of zeg maar één enkelwoord: ja? — Nu, hoe is 't? —

Karel spreekt zelfs dat ééne woord niet: hij grijpt de hand van zijn ouden speelmakker en wendt het gezicht af, om de tranen te verbergen, die hem in de oogen staan.

— Dat is dus afgehandeld, he! — zegt Smits na een poos op luchtigen toon, om zijn eigen aandoening te verbloemen.

— Kom, ouwe jongen, hou je nu goed, en toon je vrouwtje zoo aanstonds een beetje opgeruimder gezicht! —

— Maar, Jan, ik — 't is waar, ik zit er erg in, maar — hoe kan ik je aanbod aannemen, terwijl ik weet, dat ik lang — misschien altijd je schuldenaar zal blijven? —

— Geen praatjes meer, Houtje! Je hebt stilzwijgend toegestemd en daar houden we ons aan; als ik in jouw plaats,

en jij in de mijne was, zou jij mij dan in de penury laten zitten? — Neen, natuurlijk niet, he! Nou, ik ben van 't zelfde geloof, en dus — als straks de eerste drukte bij jou thuis afgelopen is, kom dan even bij mij in 't hotel, dan zullen we de zaak klaarspelen. —

— Ja, maar, beste vriend. . . .

— Je bent vervelend, met je „maren” ik breng je thuis en hoor even hoe 't is met je ouwe vrouw; dan ga ik ontbijten of lunchen — 't is bijna twaalf uur, — en als 't kan, kom je tegen twee uur bij me. Goed? —

— Heel goed, en ik ben je eeuwig dankbaar, Jan; 't is 'n pak van mijn hart, kom; je weet niet, hoe 'k er in zat; 't was van daag voorwaar een dag van ellende voor ons — Jenny en mij; — zegt Karel met een verlicht gemoed, en reeds kijkt hij minder bedrukt en staan zijn lichtblauwe oogen helderder. En nu het eerste moeilijke woord er uit is, volgt ras een reeks van vertrouwelijke mededeelingen over de jammeren en misères, die de arme jonge man in zijn huwelijksleven, vooral in 't laatste jaar, heeft ondervonden. Hoe hij en zijn vrouwtje getobd en gezwoegd hebben „om er fatsoenlijk te komen,” hoe moeilijk 't is voor „Ma en de meisjes” om zich te voegen in die bekrompen positie; hoe Jenny werkte en die goeie kleine Luus hen in alles bijstond, maar dat zij, in weerwil van hun moeiten, er toch nimmer meer „boven op” zouden komen, daar zij geen kans zagen „om een tal van „beeren” te voldoen, die hoe langer zoo dringender werden. . . .

— Onder anderen, die huisbaas, he? — zegt Smits lachend.

— Nou! da's 'n wonderlijke klant, maar 'n doodgoeie vent: hij heeft me geholpen de ouwe vrouw te dragen, en de man was fameus verlegen er mee, dat hij van daag een bezoek bracht, en maakte mij zijn excuus daarover. 'k Heb 'm beloofd, dat jij 'm van daag nog zoudt komen bedanken voor zijn hulp, en, ik hoop dat je 't zult doen. —

Als eenig antwoord, drukt Karel hem nogmaals de hand, en dan houdt het rijtuig stil en de vrienden springen er uit, Karel bijna even vlug als Smits.

VIII.

LINA IN HARE DROEFHEID. GROOT MISVERSTAND DOOR
GEBREK AAN KOMMA'S EN PUNTEN. OPHELDERING
DIE GEEN GENOEGEN GEEFT. LINA VRAAGT INLICHTINGEN
OVER DE „BUITENBEZITTINGEN”. SMITS
HOUDT EEN MONOLOOG EN GEEFT GOEDEN
RAAD DIE NATUURLIJK AFGEWEZEN WORDT.

De toestand daar aan huis is eenigszins veranderd sedert Smits vertrok met den huisheer.

Pas was de deur achter de twee bezoekers in 't slot gevallen, of Lina verscheen.

Zij sliep niet, en ze was ook niet uit, toen het jammervolle tooneel plaats vond. Zij had alles gehoord, bijna alles gezien ook, maar daar zij nog en profonds négligé was, had ze er geen oogenblik over gedacht naar beneden te gaan om te helpen. Het voorval met het theeblad had hare nieuwsgierigheid en ook wel eenige ongerustheid verwekt bij haar, doch zich voor Smits „te vertoonen” zonder haar vollen krijgsdos dát nooit ofte nimmer!

Lina sloot dus heel behoedzaam de kamerdeur en begon even bedaard en zorgvuldig als ooit haar toilet. Zij haastte zich niet, vergat niets en lette ter nauwernood meer op de geluiden, die van beneden tot haar doordrongen; alleen sloeg ze van tijd tot tijd een blik op het horloge dat op haar toilettafel lag. Smits kon met zijn lange beenen best in een kwartier bij Karel zijn; Karel, die niet zoo vlug ter been was, zou wel per tram of rijtuig thuis komen, met Smits, dat sprak van zelf; over een half uur moest zij dus gekleed zijn, ja — eerder, want zij wenschte bij de zieke, dienende en helpende, gevonden te worden. —

Nu, haar plan gelukte volkomen; toen Smits en Karel

binnentraden, kwam hen een slanke, sierlijke gedaante in donkerblauw, nauwsluitend kleed te gemoet; den fijnen zakdoek tegen de oogen gedrukt.

— Mijn God! Lien, wat is er gebeurd? Hoe is 't met Ma? — riep Karel, die, niet gewoon zijne schoonzuster ooit medegevoel te zien toonen, reeds begon te bevroeden, dat het al heel slecht moest gesteld zijn met „Ma”, indien haar toestand aan Lina's oogen tranen afperste, die oogen die gewoonlijk alle leed van anderen, ook van hare naaste betrekkingen, met drogen, kouden blik aanzagen.

Maar „Lien” antwoordde niet; zij schudde het netgekapte hoofd, en drukte den zakdoek nog vaster tegen de oogen, met de eene hand, terwijl zij de andere aan Smits toestak, die tamelijk verlegen keek, en in 't eerst niet recht wist wat hij tot vertroosting zou zeggen, toen Karel naar binnen ging, en hem met de snikkende jonge dame in het voorhuis liet, waar nog eenig klein huisraad uit de voorkamer stond; want Lucie had haar taak niet kunnen afdoen, en het dagmeisje, maakte, als alle haars gelijken, gebruik van de gelegenheid om wat te luieren in de keuken.

— Hoe lief van u, om ons zoo te helpen, mijnheer Smits; wij zijn u zóó verplicht; — bracht Lina nu, met dooraandoening gebroken stem uit. — Ach, vergeef mij, dat ik u hier laat staan — we zijn allen heelemaal over stuur, en hebben 't gewone huiswerk in den steek moeten laten; — onze arme lieve Moe — (ze zei Moe — dat klinkt hartelijker dan *Ma*) maar komt u toch binnen, en rust wat; u zult wel vermoeid zijn, na die lange wandeling, en dat bij zulk een hitte. —

Zij wreef hare oogen nog eens ter deeg af, zoodat ze werkelijk rood waren alsof ze geschreid had, en wenkte Smits om in de voorkamer te treden.

Hij volgde haar, maar zette zich niet neder, want nu hij de kamer betrad, herinnerde hij zich eensklaps de aanleiding tot zijn vroeg bezoek, een goed uur geleden: Lucie had hem toen gezegd, dat zij „over een groot uur” zou kunnen uitgaan; hij had de javaansche vrouw, „baboe Aminah” vast beloofd het meisje nog heden bij haar te brengen, maar hij had geen gelegenheid gehad, Lucie het adres der langgezochte op te geven; immers het spektakel met dien huisbaas en de oude dame was toen juist uitgebarsten; hoe zou hij 't nu maken om Lucie even alleen te spreken? Hij keek rond, als verwachtte hij het meisje in

een der hoeken van 't schemerdonkere kamertje te zien, en vroeg terwijl, vrij verstrooid, naar 't bevinden der zieke en het oordeel des dokters, zonder acht te slaan op Lina's herhaalde uitnoodiging om wat te rusten en de betuigingen van „innige dankbaarheid”, die zij niet naliet er bij te voegen.

„Ma” was nog in denzelfden toestand, maar de dokter noemde dien niet onmiddellijk gevaarlijk; de hitte der laatste dagen had er het hare toe gedaan; „Ma” had zich wat opgewonden over een geringe onaangenaamheid — een quid-proquo dat echter al opgehelderd was; — (hm, hm, het zilveren-blad-mysterie is dus verklaard, dacht Smits), het dagmeisje was ook alweer zoo dom geweest; en 't trof nu juist zoo ongelukkig, dat zus Bella uit de stad was, — want in zoo'n treurig geval was 't toch zoo'n troost, ten minste allen bij elkaar te zijn; in zoo'n omstandigheid voelt men eerst recht, dat men elkaar niet missen kan; — verklaarde Lina; — vond mijnheer Smits dat ook niet?

— Zeker, zeker, betuigde Smits; zóó, is mejuffrouw Bella uit de stad? Dat treft al heel ongelukkig; en waar gaat de reis naar toe, als ik vragen mag? — vroeg hij op onverschilligen toon.

Lina begon opnieuw een lange verklaring te geven van het hoe en waarom van Bella's afwezigheid, doch vond een weinig aandachtigen toehoorder in Smits, die maar verlangde naar een gelegenheid om naar Lucie te vragen; zou Lina nog lang doorpraten, zoo, aan één stuk, zonder komma of punt, alleen nu en dan een vraag- of uitroep teeken; dacht Smits, automatisch met het hoofd knikkende, wanneer een vraagteeken in Lina's woordenvloed op zijn plaats scheen. Zou Lucie dan niet meer verschijnen, en wat moest hij in dit geval aan baboe Aminah zeggen; kon hij maar te weten komen waar Lucie was! —

— En, och hemel, ze zal nu al 'n heel eind op weg zijn; had ze 't maar geweten eer ze vertrok, ze zou stellig thuis gebleven zijn, want, ze is dol op Moe, en altijd zoo harteteljik, en zoo handig, en zoo gezellig in huis, zoo behulpzaam! —....

— Ja, ja, dat heb ik al opgemerkt; — zei Smits die meende dat Lina Lucie's hoedanigheden roemde en nu hoopte gelegenheid te vinden om naar haar te vragen: — Ze is handig en vlug. —

— O ja, iedereen is altijd dadelijk met haar ingenomen; —

vervolgde Lina; heel wijs was ze niet, maar zij wist toch wel, dat het, vooral bij mannen, een goeden indruk maakt, als de ééne vrouw de andere prijst. — Iedereen houdt van haar, vooral bij zieken is zij onwaardeerbaar;.... ratelde Lien door.

— Wat 'n voorrecht dan, dat u haar hebt; ze is zeker ook nog met uwe mama bezig;.... zei de onvoorzichtige, onoplettende Smits, in de idee dat dit nu de gewenschte gelegenheid was en dat hij die moest vasthouden.

— Wie? Wat bedoelt u? Bella? Ze is immers op reis, vertelde ik u, hoe kan ze nu bij Moe zijn? — viel Lina hoogst verwonderd en een weinig gepiqueerd uit.

— O, pardon; ik verbeeldde me, dat u 't over juffrouw Lucie hadt; — zei Smits, wel wat beschaamd over den flater dien hij had begaan, maar toch voldaan, dat het hem gelukt was, dien stortvloed van woorden te stuiten.

— Lucie? Neen, 'k sprak over mijn zuster Bella; ik dacht heelemaal niet aan dat kind; — zei Lina op een toon, die te kennen gaf, dat het ongehoord was, ook maar één oogeblik aan „dat kind” te denken, wanneer er over Bella gesproken werd.

— Nogmaals, vergeef mij de vergissing, juffrouw Lina; maar ik zag haar van morgen zoo flink en vlug de handen uit de mouwen steken, en daarom dacht ik dat u 't over háár hadt. —

— Nu ja; 't kind deugt wel om nu en dan een beetje te helpen, maar heel veel zit er niet bij; een boodschapje doen, of zoo, — daar houdt ze dan ook nogal van; och, 't is nog maar 'n kind, ziet u: we zien haar veel door de vingers — 't is nog op en de op 'n kind; we laten haar zoo'n beetje meedoen in 't huishouën, om haar bezig te houden, dan leert ze tevens wat nuttigs, dat haar zeker later te pas zal komen, al doet ze 't nu maar voor aardigheid, 't is geen kwaad kind, maar och, 't schepseltje is zoo dom en onhandig, maar toch in haar soort waarlijk niet kwaad. —

Smits dacht aan den vermoeienden arbeid waarbij hij Lucie dien morgen had aangetroffen; hij dacht aan de verstandige, peinzende oogen en 't geestige gezichtje, aan de door ruw werk geharde maar toch zoo kleine fijngevormde handjes, die hij in de zijne gedrukt had; aan 't kleine figuurtje, dat hij onlangs bepakt en beladen als een vrachtkar ontmoette bij den Scheveningschen weg, in een regenbui, en aan het gesprek met Lucie, waarbij hem althans haar domheid niet

gebleken was, — en het waren zeker deze herinneringen, die zulk eene afkeurende uitdrukking in zijne oogen legden en hem op koelen toon deden bemerken: dat hij, voor zich, het kind in kwestie als een bijzonder intelligent, en wel ontwikkeld jong meisje beschouwde. —

Lina merkte alras, dat zij te ver gegaan was, met hare misprijzende beoordeeling; dat was nu toch geheel tegen haar gewone manier van doen in; immers, zij zeide stelselmatig nooit iets ten nadeele van andere vrouwen, dames, of meisjes, als ze 't vermijden kon. Maar hoe kon ze nu ook weten, dat hij die meid als een „jong meisje” beschouwde, dus als een wezen, gelijk staande met háár en Bella? Zij moest haastig die fout bestellen.

— O ja, zeker, ze is nogal slim; brak ze dus weer los: — ze is — ja, tamelijk ontwikkeld voor zoo'n kind, ik bedoel, voor een kind van *dat* ras, maar 't heeft ons dan ook wat moeite en zorgen gekost — en — en ook geld, om haar wat te ontbolsteren. O, u weet niet, hoe moeilijk het is, zulke kinderen een glimp van beschaving te geven! —

— Nu, 't is u dan vrij goed gelukt in dit geval; bemerkte Smits met onverklaarbare scherpheid; — uw nichtje behoeft niet te wijken voor het meest beschaafde hollandsche meisje van dien leeftijd, — zou ik zeggen. — De natuur is u, in dit opzicht, een goede helpster geweest.

Lina lachte spotachtig. — Och ja, 't is omdat u 't soort zeker niet goed kent, al bent u zoolang in Indie geweest — of omdat u Lucie niet kent. Zij is wezenlijk niet kwaad in haar soort, maar ook, de listen en streken aan 't ras eigen, die krijgt niemand eruit, al weten ze die goed te verbergen; vertrouwen kun je ze toch nooit en . . . ratelde Lina weer, Thans viel Smits haar in de rede, zonder zich daarover te verontschuldigen. —

— 't Komt mij voor, dat u wat streng oordeelt; Lucie heeft nu althans een post van vertrouwen te vervullen, naar 't mij voorkomt, daar zij helpt uw Ma te verzorgen. —

— Pardon, dat doet ze niet: daar deugt ze heelemaal niet voor; ja, in de eerste oogenblikken van confusie heeft ze zich verdienstelijk willen maken maar ze hinderde meer dan ze hielp en 't verveelde haar al spoedig, ten minste ze was wat blij toen ze met onzen dokter mee mocht rijden . . . .

— Met uw dokter meerijden; hoe dat? —

— Hij zou het recept voor Ma's medicijnen zelf aan de

apothek bezorgen en Lucie is mee, om op de medicijnen te wachten en ze thuis te brengen, ze loopt heel vlug dat is een feit, ik doe het haar niet na, en ze houdt ervan; ze loopt tien maal gauwer dan onze meid (!) daarom hebben we haar dan ook maar haar zin gegeven en mee laten gaan in plaats van de meid te zenden, want 't is nogal ver die apotheek en hoe eer de medicijnen er zijn, hoe beter natuurlijk, hoewel ik eraan twijfel of we ze Moe zullen kunnen inkrijgen, want weet u Moe had haar gebit al in den mond en nu zijn de tanden nog steeds stijf gesloten en om die kunsttanden los te krijgen . . . .

Hier zou Lina waarschijnlijk een verhandeling over kunst- en natuurtanden gegeven hebben, geïllustreerd door eenige toepasselijke anecdotes en toegelicht door reflexies over haar eigen onberispelijk gebit, dat zij wel is waar ook aan de kunst dankte maar dat zij, zonder blikken noch blozen, voor echt uitgaf, doch de nu bepaald ongeduldig geworden bezoeker brak de in 't vooruitzicht staande redevoering af door de vraag — wáár die apotheek dan wel was!

— Op het Plein, de Eenhoorn, weet u 'wel? Een heel oude apotheek, maar een van de beste die er is; je kunt er met de tram komen, maar Lucie zal wel liever loopen daar houdt ze meer van en ze loopt even gauw als de tram rijdt, maar wil u nu niet gaan zitten en wil u soms iets gebruiken na die lange wandeling op zoo'n warmen dag. Karel zal wel dadelijk komen of wil ik hem roepen? we kunnen toch niets doen voor onze arme lieve Moe eer de medicijnen er zijn en we hebben al ijs in huis dat heeft Lucie gehaald hier in de buurt ja 't is wel prettig dat je hier al allerlei winkels hebt ook pasteibakkers, slaggers en kappers en bloemisten maar we hebben ijs laten halen op Beauséjour, in 'n hotel van dien rang hebben ze 't toch ook altijd in dit seizoen en omdat we nog eenigszins kennis hebben met dien menheer; maar wil u niet een glaasje ijswater 't is zoo warm en u moet wel dorst hebben ten minste ik als 't zoo warm is ben ik altijd versmachtende hoewel ik kan goed tegen de hitte, Bella niet, die zou in Indie niet deugen, want warmte maakt haar altijd ziek en 's winters vind ze 't het prettigst, ik niet ik houd van den zomer maar 't moet toch wel heerlijk zijn altijd zomer en de boomen groen en bloemen o! ik hou toch zoo dol veel van bloemen wat dat betreft zou ik Indie altijd verkiezen boven Europa; bloemen en vruchten en groene boomen

't heele jaar door me dunkt een paradijs ja als ik maar later tegen de hitte kon maar je hebt er ook koele landstroken heb ik gehoord daar ben u zeker ook wel geweest 't moet daar wel heerlijk zijn niet te koud en niet te warm juist iets voor mij maar dat is in 't gebergte nietwaar of op de buitenbezittingen, wat is dat toch, waar ligt dat de buitenbezittingen? —

— Dat zal ik u op een anderen keer eens vertellen, als u 't mij vergunt; ik moet nu weg want ik heb nog 'n paar boodschappen te doen vóór twaalven; viel Smits in. (Hij wist nu waar Lucie was, en al moest hij een uur staan schilderen in een zijstraat, hij zou en wilde haar spreken). — Stoort u Karel niet, maar help hem als 't u blijft onthouden, dat hij beloofd heeft om 2 uur bij mij te komen, altijd indien de toestand van uw zieke dit vergunt. Dag juffrouw Lina; van harte het beste: au revoir! —

— Goeie hemel! Zoo'n mensch op de buitenbezittingen zou 'n kapitaal zijn; — dacht Smits, toen hij na vele plichtplegingen aan Lina's flux de bouche ontkomen was. — Je zoudt een heele avondrepresentatie met haar kunnen geven, een *converzazione*, waarop je haar gerust alleen zoudt kunnen laten ratelen. Van alles wat, net hutsplot, al de *faits divers* van 'n heel menschenleven en de anecdotes van geheel Nederland erbij; en je hoeft niets te doen dan te luisteren of niet te luisteren en af en toe ja of neen te knikken, of met een enkel woord een nieuw onderwerp van gesprek — ik meen van gerammel aangeven. Bepaald, zoo'n mensch zou een aanwinst zijn voor Barnum en bijna evenveel waard als Jumbo. Maar om zoo'n praatmachine altijd om en bij je te hebben — hm — men zou 't 'r misschien kunnen afleeren; maar hoe? Door haar *háár* valsche tanden uit den mond te nemen, he ja! — Want ze heeft ze — zoo niet 'n heel gebit evenals de arme ouwe stumperd, dan toch verscheidene; ik heb duidelijk goud zien blinken in haar mond; Sainte Jeanne bouche d'or; nu, allesbehalve *or* wat ze uitpakt; maar anders een mooie vrouw; mooi figuur, haar, profiel, en — elegant, zeer elegant; en, *als* zij Lucie heeft opgevoed of helpen opvoeden, dan moet ik zeggen, dat ze er slag van heeft, en dit verdient consideratie. Dat wauwelen maak ik me sterk haar wel af te leeren, en och, in Indië zou 't misschien wel voor *esprit* doorgaan, wie weet! Ze is zeer elegant, 'n gedistingeerd voorkomen, in een salon, ongetwijfeld; ziet er chic uit en zeker is er nog veel aan te win-

nen, een goede opvoedster, 't voornaamste. Ja, als je je vrouw niet anders wilt beschouwen dan als een persoon die een post van vertrouwen bij je bekleedt, zonder liefde . . . . . Liefde! Na mijn arme Mona — och neen — dat nooit; ik zou toch nooit innig gehecht kunnen worden aan zoo'n kunstvrouw; — want dat zijn de hedendaagsche zoogenaamde: beschaafde europeesche vrouwen — kunstprodukten. Wonder dat die kleine Lucie ook niet zoo'n kunstprodukt is geworden — en toch — wil ik, naar de wereld, naar Mona's wensch zelfs, mijn plicht doen, dan moet Lili ook zoo'n product worden. God! ik had ze liever als Lucie; geen kunstvrouw kan mij bekoren! Positie, representatie — o ja! Maar of 't noodig is, dat ik me daarvoor opoffer! Zal Line er gelukkiger door worden? —

Smits zuchtte en streek met de eene hand over 't voorhoofd; zijn hoed droeg hij in de andere hand, tot groot vermaak en wonder der haagsche wandelaars; maar hij lette er niet op en bleef in de zonnige Bankastraat bij 't tramwachthuis heen en weer stappen, overtuigd, dat hij eerlang Lucie in een der tramwagens zou zien. Hij zou echter, — in gepeins verloren als hij was, zijn doel gemist hebben, had de persoon zelve die hij zocht, hem niet aangesproken. Zij kwam van den tegenovergestelden kant, achter Smits aan, zoodat deze haar eerst zag, toen zij hem, door zijn naam te noemen, uit zijn ernstig peinzen wekte. Zij was blijkbaar in allerijl het huis uitgegaan om de medicijnen te halen, die zij in de hand droeg; zij had geen handschoenen noch zonnenscherm en had bij 't haastige loopen niet gemerkt, dat de dikke haarvlechten, die zij gewoonlijk in een dichten knoop in den nek droeg, losgeraakt waren, en nu vrij over haar schouders zwierden, zoodat meer dan een bewonderende blik op dien rijken tooi geslagen werd. Dat had zij niet waargenomen; terwijl zij den langen weg van de apotheek naar huis aflegde, waren haar hoofd en hart vervuld geweest van gedachten over hare teruggevonden moeder en alleen de bezorgdheid over de zieke kon nu en dan voor oogeblikken, dat heerlijke denkbeeld verdringen. Daar de tram reeds ver weg was, toen zij de halte bereikte, had zij een korteren weg gekozen en aanhoudend doorgestapt zoo vlug als hare voeten haar dragen wilden en zonder er aan te denken, dat die vlugge voetjes nog in de leeren pantoffels staken, die zij in huis droeg.

Hijgend en met gloeiende wangen stond zij voor Smits

en ondanks de ernstige onderhandelingen die hij met zichzelf voerde, trof het hem thans opnieuw, hoe lief ze er uitzag, ja, hoe waarlijk mooi zij was, en ergerde hij zich over de bekrompenheid die zulk een lief schepseltje leelijk kon noemen alleen omdat haar teint bruin was. In één oogwenk stelde hij zich voor, hoe een vrouw als Lina, een kunstvrouw, zooals hij zulke dames noemde, er wel zou uitzien, met verward kapsel, op oude pantoffels, verhit en bezweet door een verren loop in de felle zonnehitte, en overigens geheel in afgedragen en hoogst eenvoudige kleeding gestoken.

— O, mijnheer Smits, wat ben ik blij dat ik u nog ontmoet! U hebt me niet gezegd, wáár zij is; ik kon vandaag misschien niet eens naar haar toegaan, maar ik zou haar kunnen schrijven och toe, zeg me, waar zij is! —

— Zij woont in een van de straten, in den omtrek van het Hollandsche spoor, maar waarlijk, den naam van die straat heb ik vergeten, er zijn er zoo'n massa. — Maar ik weet de plaats wel te vinden, want ik ben er al een paar keeren geweest. — Nu stel ik voor, dat ik er dadelijk naar toe ga, en haar zeg, dat ge vandaag misschien niet kunt komen: — dan zal ik den naam van de straat en 't huisnummer opschrijven en beloof u, dat u 't nog vóór vier uur zult weten. Is dat goed? —

— Ja, 't is het beste, en ik ben u zeer dankbaar, u ben waarlijk wel vriendelijk, maar ach — ik verlang zoo naar haar — ik verlang zoo heel erg naar haar! —

En tranen kwamen in de donkere oogen die hem zoo vrijmoedig en toch zoo onschuldig vertrouwlijk aanzagen als een ouden, trouwen vriend.

— Arm kind! zij moet zich wel zeer verlaten voelen, om zoo te verlangen naar een voormalige dienstbode; — dacht Smits, en hij vroeg, of er heden dan heel geen kans voor was om een uurtje vrijheid te erlangen?

— Ik weet niet of ik thuis gemist kan worden; 't is waar, ik had moeten uitgaan, om les te nemen, maar daar zal nu wel niets van komen; — zei Lucie zuchtend. — Maar nu moet ik voort; die arme Tante! Hoe kon ik een oogenblik vergeten dat zij de medicijnen zoo noodig heeft! — Dag, mijnheer Smits; — en zij wilde hem voorbijsnellen, maar hij stapte door als zij en, haar de medicijnen uit de handen nemende, gaf hij haar zijn witte parasol over.

— Zet ten minste den pajong op: de tram zie ik niet aankomen, en 't is veel te warm om zoo hard te loopen:

waarlijk, de zon is even fel als in Indië. — Neen — geen complimenten; houd het ding maar in bewaring; ik kom het zelf halen — van middag en dan kan ik u meteen het bewuste adres wel brengen, ja? —

— O ja, dat is goed bedacht! O ik dank u duizendmaal! — maar geef mij de medicijn maar: ik kan 't best dragen in de ééne hand; hoewel — waarlijk, ik kon heel goed zonder pajong gaan; ik ben eraan gewoon; de zon deert mij niet; ik kan er tegen. —

— Ja, maar ik zie een dame niet gaarne zonder bescherming tegen zon of regen, dus moet u, om mij te verplichten, den pajong houden, en bovendien heb ik dan de gelegenheid u er om te vragen, als ik van middag kom hooren hoe 't met Mevrouw Pollert is. . . . Of, mogen ze nu weten, wat ik u te vertellen heb! —

— Neen, neen, nog niet; ik bid u, zeg nog niets. Later, later! O neen — als ze 't nu hoorden. —

— Ze moeten het toch eemaal hooren, niet waar? En is 't niet beter het nu terstond te zeggen, dan er een geheim van te maken? In uwe plaats —

— Zoudt u 't hen ook niet zeggen eer 't noodig is. Geloof mij, zij zouden mij maar bespotten, en dat zou ik niet kunnen verdragen; ik zou het huis ontvluchten als ze mij bespotten — en — en — neen, ze mogen 't nog niet weten! —

— Nu, goed; ik zal u niet verraden! — zei Smits en hij glimlachte om den ijver waarmee Lucie hare zaak verdedigde. Was dit nu alleen om een geheimpje te hebben, een genot waar alle jonge meisjes zoo op gesteld schijnen te zijn? Of had zij andere redenen? 't Was als raadde Lucie zijne gedachten.

— Later zal ik u wel verklaren waarom ik het niet wil zeggen aan — aan de familie; en dan zult u mij gelijk geven; — zeide zij, ernstig naar hem opziende. — Geloof mij; ik weet wat ik doe. Ach, ik bid u, geloof mij toch; 't is niet uit kinderachtig verlangen om een geheim te hebben, of om ergens naar toe te gaan waar zij thuis niets van weten; ik ben hun altijd gehoorzaam geweest, maar nú — nu kan ik niet anders! O, als papa nog leefde, hij zou 't zeker goedvinden, dat ik zoo handel, hij zou mij gelooven. . . .

— Lieve kind, ik geloof u ook, en ik zie er geen kwaad in, dat gij uw oude trouwe baboe wilt gaan bezoeken, wat ik zei, was om bestwil, uit vrees voor onaangenaamheden

voor u; want je weet toch wel, dat het niet goed is als jonge meisjes kennissen er op nahouden of ergens naar toe gaan, buiten weten van hun ouders of familie. Bovendien, uwe baboe woont in een huis, waar een soort restauratie wordt gehouden, en ik zou u liever niet in zulk een huis willen zien gaan — alleen —

— En ik zou het ook liefst niet doen, als 't niet moest. Maar ik moet, ik *moet!* Waar zij is, 't kan mij niet schelen; ik moet naar haar toe! —

De heftigheid waarmee zij sprak, deed Smits bijna ontstellen. Wat 'n kleine stijfhoofd! Hij oordeelde, dat het beter was, vooreerst niets meer te zeggen, en daar zij bij den hoek der Billitonstraat waren, nam hij afscheid van Lucie, met overeenkomst zich te houden aan de gemaakte afspraak. —

IX.

LUCIE IS VERONTWAARDIGD OVER EEN LENSGEZIND
ECHTPAAR EN VERDENKT IEDEREEN. EEN
BELEEFDE DIEF. JENNY DENKT OOK IETS; ZIJ
ZAL ER KAREL OVER SPREKEN. LUCIE
KRIJGT BEZOEK IN DEN TUIN EN
KAREL VAT VERMOEDENS OP.

Thuis gekomen, was Lucie zeer verwonderd neef en de nichten in betrekkelijk opgeruimde stemming te vinden. Wel werd er slechts fluisterend gesproken in de kamer der zieke, en alles zoo stil mogelijk verricht, maar Jenny en Karel keken thans lang niet zoo bedrukt en neerslachtig als 's morgens bij 't ontbijt, toen die ramp hen nog niet getroffen en die vreeselijke huisbaas hen nog niet met uitzetting bedreigd had, en Lina was niet anders dan gewoonlijk; trouwens, Lucie, die Lina's egoïstischen aard wel kende, was over hare houding niet verwonderd. Maar Jenny en Karel! Kijk, 't was eigenlijk shocking! Zij vertrouwde haar eigen oogen niet, toen zij, op de teenen in de kamer sluipeude om bij de zieke te blijven, terwijl de anderen beneden zouden koffiedrinken, zag, hoe het jonge echtpaar elkaar glimlachend aanzag en hoe Karel zijne vrouw op het portaal omhelsde en kuste, — waarlijk, als ware hij zoo pas van een lange reis teruggekeerd. En wát zeiden ze? Had ze 't wèl verstaan? —

— Goddank, dat het zich zóó ten beste schikt; — zei Jenny, en Karel antwoordde:

— Ja, 't was waarlijk tijd, dat er een eind aan kwam; het water was tot aan de lippen, dat mogen we met recht zeggen; maar nú zijn we gered. —

En Jenny weer: — 't Is maar jammer, dat Ma zich dat geval zoo aantrekt; waarop Karel vervolgde:

— Nu, 't is erg genoeg voor haar; de vraag is: hoe zullen we de zaak verklaren? —

En toen ze aan de koffietafel zaten, kon Lucie in de stilte van de slaapkamer, hunne stemmen hooren; zij waren in de serre, het met glas overdekte en met glasdeuren van den tuin afgescheiden galerijtje, waar het tweede ontbijt, heden als altijd, was bereid. Lucie stond bij 't open venster en al kon zij hun woorden niet verstaan, omdat zij zachter spraken dan anders, toch hoorde zij wel, dat het gesprek levendig was en er volstrekt geen treurige toon heerschte. Eens zelfs hoorde zij Lina lachen.

— Hoe kunnen ze zóó zijn! — mompelde zij verontwaardigd, en ging naast het ledekant zitten, om niets meer te hooren. Daar lag hun moeder, doodziek, bewusteloos, en zij konden daar beneden rustig zitten, eten en drinken, praten en zelfs lachen, en over dit onheil spreken als over een geluk, en zich, naar 't scheen, verwonderen dat die goede oude moeder zich „dat geval” zoo aantrok; „dat geval” — de diefstal van iets, dat der arme vrouw zoo dierbaar was! En Karel vroeg hoe ze 't haar zouden verklaren! — O ontzettend, welke gedachte kwam daar eensklaps bij Lucie op! Zou 't waar zijn, wat Tante in haar woede had uitgesproken; dat haar eigen kinderen haar bestolen hadden! En zouden Jenny en Karel, ja — zelfs Bella en Lina tot zóó iets in staat zijn! Foei, neen! Dat kon, dat wilde zij niet denken! Er moest een dief in huis geslopen of over de schutting geklommen zijn, 's avonds, terwijl Lucie in haar kamertje was, en allen uit waren, of, misschien, terwijl zij, Lucie, die eenzame wandeling in den schemeravond had gedaan.

Ja, dat moest zoo gebeurd zijn; 't kon niet anders; 't was maar een wonder dat Bella het niet had gemerkt, toen zij het zilver wegborg, zij, die gewoonlijk zoo scherp uit de oogen keek. Maar, Bella was gisteravond zeer zenuwachtig; immers, die . . . . baron had haar gevraagd en, natuurlijk was zij niet in haar gewone stemming . . . . welk meisje zou dat ook zijn, als ze zoo pas het jawoord heeft gegeven? Daarom had zij niets gemerkt van den diefstal. Maar dan ook weer: hoe vreemd, dat een gewone dief een ander theeblad zou meebrengen en dat op de plaats van het gestolene zetten; en nog wel één, dat zoo precies geelk op het ontvreemde, dat niemand het terstond gemerkt had! Wat een zonderlinge dief moest dát zijn! En bij dit idee

glimlachte Lucie zelve, maar een oogenblik daarna verweet zij zich die vroolijkheid en het verschrikkelijke vermoeden van zoo even keerde terug: *haar eigen kinderen!* Jenny, Karel, — of Bella misschien! Ja, Bella! Hoe langer Lucie erover nadacht, hoe meer zich die overtuiging bij haar vestigde. Bella was de diefegge. Immers, zij wilde op reis met hare rijke vriendin, en reizen kost geld, veel geld, en er was in het gezin meer dan genoeg over gepraat, dat er geen geld was om Bella in staat te stellen mee te gaan naar Ems of waar Mevr. Dubosq dan heen wilde; vooral nu niet, waar men zelfs de huur niet kon voldoen . . . . en toch was Bella gegaan . . . .

De zieke, die tot nu toe in een zwaren slaap, met diepe, snorkende ademhaling had gelegen, maakte een beweging, Lucie schrikte ervan; foei, haar gedachten hadden haar hare taak doen vergeten! Zij nam met lichte hand, de ijskap van 't gloeiende hoofd der zieke, en ging naar de tafel bij het raam, waar zij het ijs vernieuwde. Een blik in den tuin werpende, zag zij Jenny, Karel en Lina, die er nog altijd in druk gesprek, wandelden; Lina was gekleed om uit te gaan, en Lina was het, die de woorden sprak welke Lucie in haar overtuiging bevestigden:

— Alsof ik er bij geweest was, hoor! Ik ga er direct naar toe, en zal tenminste vernemen, welken weg zij genomen hebben, en dan telegrafeer ik of ja, als ik 't kon betalen, reisde ik hen na . . . Alles op Lina's gewonen radden toon gesproken.

— Maar, Lien, 't is te gek om ervan te spreken: neen; 't is zeker een bekende, die 't deed — bijvb. die schoonmaakster die heeft helpen schoonmaken of een van die werklui, die geveerd en behangen hebben; — zei Jenny.

— Och kom, onzin! 't Is iemand, die nog heel wat beter bekend is met het huis, dat zeg *ik*. Ja, 'n gewone dief zal zoo beleefd zijn om een ander blad, het evenbeeld van 't echte, mee te brengen om in de plaats te zetten! En dát meegebrachte is in zijn soort ook nog een duur ding, minstens f15 à f20 waard. Verbeeld je, dat dieven en inbrekers volgens zoo'n systeem gaan werken en dat ze overal waar ze stelen andere voorwerpen achterlaten ter vergoeding! Neen hoor; 't is zooals ik beweer, jelui zult het zien. — En nu ga ik, 't is wel veel te warm om dat end te loopen en jullie hebt zeker geen dubbeltje voor de tram, maar ik ga toch, verwacht mij maar niet te vroeg thuis. Nu bonjour, daar ga ik. —

Lucie stond als versteend. Dus was het toch waar; zij had, voor 't eerst in haar leven, dezelfde gedachte gehad als Lina! Maar Lina was kwaaddenkend en jaloersch van Bella, die mooier was dan zij en veel meer gezocht in „de wereld.” Foei, 't was schande dat de ééne zuster zoo iets kon zeggen van de andere.... maar zij dan, Lucie? Had zij zelve zoo even niet — o maar voor een oogenblik — de gedachte plaats gegund, dat Jenny en Karel het gedaan hadden? O schandelijk, schandelijk . . . . .

De zieke kreunde weer en bewoog onrustig de hand die niet verlamd was; het scheen dat zij een lastige vlieg wilde verjagen, zoo sloeg zij met die zwakke, bijna machteloze hand om zich heen.

Lucie snelde naar 't bed en lei de nu weer afgekoelde ijskap op 't hoofd der oude vrouw. Och, hoe naar zag de arme ziel er uit! De oogen waren nu gesloten, de roode kleur weg; de gewoonlijk bolle, roode wangen hingen slap, geel en in plooiën neer; de kleine, fijne neus scheen veel grooter dan te voren, en de oogholten waren zoo ingezonken, zoo blauw; de kleine mond, die zoo goedig, zoo kinderlijk kon lachen, was nu omgeven door scherpe, diepe voren, en de lippen waren bleekblauw en strak gespannen over het gebit, dat men nog niet had kunnen verwijderen. De zestigjarige geleek nu wel twintig jaren ouder; ja 't kwam Lucie voor, dat het dikke, gevulde lijf zelfs geslonken was in die paar uren. Inderdaad, had de reutelende ademhaling niet getuigd, dat zij nog leefde, men zou gezegd hebben, dat daar een lijk lag. 't Is waar, de dokter had hoop gegeven, maar er tevens aan herinnerd, dat dit de derde aanval van dien aard was, dat in ieder geval de herstelling langzaam zou zijn en waarschijnlijk zou de oude, zoo verzwakte vrouw, het gebruik van al hare leden niet meer terugkrijgen. Lucie wist dit, en innig meedoogen vervulde haar hart: zij stelde zich voor, hoe treurig de laatste dagen der arme vrouw zouden zijn. Lina en Bella onverschillig, alleen voor zich zelve levende en aan zich zelve denkende; Jenny en Karel gebukt onder dagelijks terugkeerende zorgen, die nog vergroot zouden worden door de zorg voor een onherstelbare lijderes, dus stond steeds toenemende ellende het gezin te wachten. Want, al waren zij oogenblikkelijk gered uit nijpenden nood, — immers, dat had Lucie begrepen uit de korte woordenwisseling tusschen Karel en Jenny — de twee „meisjes” zouden haar hooge eischen niet verminderen; integendeel; de gaten

die nu door tijdige hulp — God weet hoe en waar verkregen — gestopt werden, zouden zij al spoedig weer door andere vervangen. Tenzij — ja, tenzij het waar was, wat Bella beweerde en waarvan zij overtuigd scheen: dat de man die haar gevraagd had, schatrijk en genegen was de verarmde betrekkingen zijner vrouw te ondersteunen. Maar zou hij dat? Was hij wat hij voorgaf te zijn? Voor zich zelve was Lucie overtuigd van 't tegendeel, en ook Smits scheen te twifelen aan den man. Zoo er maar kans ware de waarheid te doorgronden! Hem te ontmaskeren eer het te laat was, zijn waren naam en hoedanigheid aan 't licht te brengen! Maar Lucie had zijn echten naam nooit geweten, of, zoo al, dan had zij dien vergeten; zij herinnerde zich alleen den bijnaam: toean Manila. Dan — wacht eens! Lucie's moeder moest hem kennen, den man en zijn eigenlijken naam; daar was degene die het bedrog aan 't licht zou kunnen brengen; hare moeder! Met smart bedacht Lucie hoe weinig kans er scheen, dat haar hartewensch, die geliefde moeder weer te zien, heden nog zou vervuld worden. — Jarenlang had zij er naar gesmacht, bij dag, waar zij ging, wat zij deed er over gepeinsd; des nachts van dat wederzien gedroomd, en 't zich steeds voorgesteld als iets heerlijks, als een hemelsche gelukzaligheid; zij meende dat, zoo zij maar wist dat hare moeder nog leefde, zoo zij kon te weten komen wáár, in welke stad, hoe ver af, hoe groot en bevolkt die ook mocht zijn, zij zou er heengaan, oogenblikkelijk, en zoeken, vragen, smeeken, bedelen desnoods om haar te vinden. Niets zou haar weerhouden, letterlijk niets en niemand! Zij zou terstond wegsnellen.

Zoo had zij zich dat voorgesteld.

En nú?

Moeder was hier, in dezelfde stad als zij; binnen een halfuur konden hare voeten haar bij moeder brengen, — die moeder verlangde even vurig naar haar kind als dat kind naar haar moeder; — en tóch moest zij hier blijven, werkeloos, rustig en kalm, althans in schijn; men had hare hulp noodig, en zij wist maar al te goed, dat men haar niet vrij zou geven. Ja, zij had een voorwendsel kunnen verzinnen; daartoe was zij reeds zoo menigmaal genoodzaakt geweest, dat zij niet nauwgezet was op dit punt. Men had haar gedurig zoozeer onder de plak gehouden, zoo weinig — of liever, in 't geheel geene vrijheid gelaten, dat zij maar al te dikwijls haar toevlucht had moeten nemen tot het

wapen der zwakken en onderdrukten — tot list en onwaarheid!

Maar nú! Neen, nu wilde zij niet liegen om het doel te bereiken, dat haar heilig was; het kwam haar voor, dat dit een groote zonde zou zijn. En zeggen waarom zij moest uitgaan, dat kon en wilde zij evenmin. Immers, men zou haar bespotten, om de liefde, het verlangen die haar naar hare moeder dreven. Lucie wist wel, dat deze menschen niet konden gelooven, dat kinderen als zij, zulk eene moeder konden liefhebben, dat zulke „schepsels” als die moeders, hare kinderen liefhadden! Men zou gelachen hebben over „de idee van dat kind” zoo'n moeder te willen erkennen, „nu ze er eenmaal goed en wel was.” O, hoe vaak had Lucie op die wijze hooren redeneeren door de twee „meisjes” zelfs door Jenny en Karel. Neen, zij kon niets zeggen, ook omdat zij zeker was, dat men dan alles zou in 't werk stellen, om eene hereeniging van moeder en kind te voorkomen. In haar kinderlijk verlangen had zij er wel over gesproken; o, als Ma toch nog leefde en wist waar ik was, zij zou dadelijk bij mij komen; — of: —

— Wist ik maar, waar mijne moeder is, ik zou alles doen om naar haar toe te gaan! —

Maar dan werd haar koud en hard toegevoegd:

— Uw moeder is dood, en 't is dwaasheid om aan zulke dingen te denken; 't zou immers toch onmogelijk zijn! Wat zou zoo'n mensch hier doen! —

Eens had Lina gezegd: — Je deedt beter te zwijgen over dat mensch; zou je ons nu heelemaal tot schande willen maken door jouw gemeene relaties? 't Is al erg genoeg voor ons, dat jij er bent en dat zoovele menschen weten, dat je vader een broer van ma was. — Dat was, toen de meisjes eindelijk vernomen hadden, in welke betrekking hun oom tot Lucie's moeder gestaan had.

O neen, nimmer zou Lucie die brave vrouw, die zij zoo liefhad, aan beleedigingen blootstellen. Zij zou haar zoeken, vinden, en dan zonder iemand te raadplegen dan haar eigen hart, bij hare moeder blijven, overal, altijd.

Dat Karel Kruisland, na den dood van oom Pollert zoo als vanzelf spreekt, bij ontstentenis van nadere bloedverwanten, haar voogd geworden was, dat wist Lucie, maar zij wist niet, dat hij haar, als minderjarige kon beletten haar eigen wil te volgen, desnoods door geweld.

Met het hoofd op de borst gebogen, de handen in den

schoot gevouwen, zat Lucie over deze dingen te denken, toen Jenny en Karel weer binnentraden. Op de teenen slopen zij naar het ziekbed; Lucie stond op om plaats te maken voor hen. De zieke scheen te slapen. Zij zetten zich stil neer, — Jenny op den armstoel, en Karel op de armleuning van dien stoel, zoodat het hoofd zijner vrouw tegen zijn schouder rustte. Zij spraken niet, en keken naar de zieke; maar het trof Lucie opnieuw, dat zij niet meer zoo treurig en verslagen keken als dien morgen zelfs niet met die deerniswaardige oude moeder voor oogen. Ja, er scheen een stille, ingehouden blijmoedigheid over hen gekomen te zijn; Lucie wist het zich niet te verklaren; zij hadden toch alle reden om diepbedroefd te zijn, meende zij.

De pendule op den schoorsteenmantel sloeg één. Karel keek op zijn horloge en fluisterde hoorbaar:

— Dat ding is achter; 't is kwartier over éenen.

— Moet je dan nu niet weg? 't Is zoo ver en 't is beter wat vroeg te gaan, dan hoef je niet hard te loopen; 't is zoo warm vandaag! — fluisterde Jenny weer.

Karel stond dadelijk op, zag nog even naar de zieke, stak zijne vrouw de hand toe en kustte haar één-, twee-, drie keeren! En Jenny omhelsde hem en — ja — zij glimlachte, alsof zij verheugd was, en hare gewoonlijk fletse oogen schitterden even; eventjes maar, zooals die oogen misschien geschitterd hadden, uren, dagen lang, in den tijd harer eerste jeugd, toen zij pas met haar Karel verloofd was. En terwijl Karel de kamer uitging, zag zij hem na, en weer was op haar gezicht die blijmoedige glimlach.

Lucie's scherpe blikken zagen dat alles. Wel is waar, was dit echtpaar, wat men „een goed huwelijk” noemt. Zij twistten nooit; zij hadden maar één wil; iedereen kon zien dat zij zeer aan elkaar gehecht waren; 't was ook niets buitengewoons, dat Karel zijne vrouw een kus extra gaf of dat Jenny haar man omhelsde. Maar nú? Maar heden? — Onder den druk der omstandigheden had de goede harmonie tusschen het paartje wel niet geleden, maar toch had de sombere ernst van 't leven een schaduw geworpen over hen, en in de laatste tijden hadden zorg en kommer de minnekoozerij wel verdrongen. Nu, heden was het toppunt van ellende bereikt, dacht Lucie, en nu juist waren zij zoo dertel en welgemoed naar 't scheen. Och, Lucie had geen zorgen van den aard, die haar neef en nicht drukten; zij miste veel wat andere meisjes van hare jaren als onmisbaar

beschouwen; zij leidde een ver van aangenaam leven, en hare toekomst lag duister vóór haar; maar zij kende nog niets van de bekommernissen die een bestaan als dat van 't jonge paar meesleepte. Zij kende vooral die ééne groote ramp niet, die zooveel doet ondergaan in den strijd, — schulden! Zij was nooit iemand iets schuldig geweest of gebleven, zelfs geen scherp antwoord; zij kon dus niet weten, dat de schijnbaar gevoellooze luchthartigheid van neef en nicht voortkwam uit de verlichting die 't vooruitzicht op hulp in den nood schenkt, aan hen, die na langdurig lijden, bevrijd worden van den drukkenden last; vaak slechts om zich een nog zwaarder juk op de schouders te leggen; maar dit zou hun deel niet worden. Lucie wist niets, en dus kon zij hen niet begrijpen. In haar hart echter beoordeelde zij hen streng. Zoó waren nu de europeesche menschen: zoo deden „echt hollandsche kinderen;” bij wie het vast stond dat Indischen arm aan gevoel, door en door onverschillig, koud van hart zijn. Hoe menigmaal was haar dit niet gezegd, wanneer zij met onbewogen gelaat, zwiingend — of slechts nu en dan een kort scherp wederwoord gevende, de talrijke berispingen, terechtwijzingen aanhoorde, waarmee men goedvond haar aanhoudend te overstelpen, en die daarom juist haar doel misten.

Met sombere oogen zag zij van Jenny naar de zieke, tot Jenny naar háár keek, opstond en haar wenkte bij het raam te komen, daar zij haar iets te zeggen had.

— Luus, kind, ik zal nu bij Ma blijven: ga jij dan naar beneden en ontbijt, en ruim daarna den boel op, en toe, zorg jij voor 't eten vandaag; ik moet hier blijven, dat begrijp je; als Ma weer bij kennis komt, moet ik bij haar zijn. —

— 't Is goed; — zei Lucie kortaf en op ontevreden toon: want zij begreep, dat er voor haar geen kwestie van uitgaan zou zijn, dien dag; zij nam de leeren pantoffels op, die zij had uitgetrokken, om onhoorbaar te kunnen loopen, en sloop naar de deur, zonder één woord meer te zeggen.

Jenny zag die sombere uitdrukking der oogen wel; maar als altijd weet zij die aan heel andere dan de ware redenen; — Mijn hemel, dat het kind nu nog kon denken aan die lessen en dingen! — mompelde zij; — er zit toch waarlijk niet veel gevoel in; — zij volgde Lucie naar het portaaltje, hield haar bij den arm terug en vroeg vriendelijk — want nu zij zelve zich zoo verlicht gevoelde, gedoogde hare goedhartigheid niet het meisje met zulk een verdrietig gelaat heen te laten gaan:

— Scheelt er iets aan, Lucie? Ben je vermoeid of heb je geen zin mij te helpen, vandaag? Je ziet toch, dat ik hier moet blijven: en beneden staat alles nog overhoop, zooals 't van morgen neergezet is.... —

— Ik ben niet moe, en ik zal alles wel in orde brengen beneden; antwoordde Lucie norsch; en voor 't eten zal ik ook zorgen, maar als je mij dan eenigszins kunt missen, zou ik tegen vier — vijf uur willen uitgaan. —

— Uitgaan? Moet je naar de les, vandaag? — vroeg Jenny, inwendig boos over die onhartelijke houding. —

— Ik moet waarlijk vandaag uitgaan; — herhaalde Lucie zonder het hoofd naar Jenny te keeren; — ik *moet*, Jenny. —

— Kun je 't niet uitstellen; me dunkt, één enkelen keer, terwijl wij in zulke omstandigheden zijn.... —

— Geloof me, nicht, ik kán niet anders; maar ik zal terugkomen zoo gauw mogelijk, en ik zal vannacht waken bij tante, als je 't hebben wilt, — maar vanmiddag *moet* ik uit; ik kan er niets aan doen. —

Zij bleef nog steeds met afgewend hoofd staan, de oogen gevestigd op de pantoffels die ze in de hand hield; zij sprak op den beslist toon van iemand die een onwrikbaar besluit genomen heeft, en toch zag Jenny, dat zij een kleur kreeg tot in den hals en zij hoorde, dat de stem trilde, die zulke vastbesloten woorden sprak. Jenny was hoogst verbaasd; nog nooit had het meisje zoo bepaald hare hulp geweigerd, en talloze keeren had zij hare lessen verzuimd wanneer men hare diensten noodig had. Nu werd Jenny ook korzelig.

— En, als ik het je nu eens belet? Als ik je verbied het huis te verlaten, omdat je mij helpen moet! —

— Dan — ga ik toch! O, Jenny, wees niet boos op me; toe, verhinder mij niet! Ik zal alles doen wat je wilt, maar laat mij vanmiddag gaan! —

Nu zag zij hare nicht aan met smeekende oogen vol tranen, terwijl de kleine roode lippen trokken alsof zij op het punt was om te gaan schreien.

— Nu, huil maar niet; ga maar als je dan moet en wilt gaan. Ik zal me wel redden zonder jouw hulp! —

En Jenny ging terug naar de zieke. Op een anderen tijd, zou zij niet zoo grif toegegeven hebben; nu echter had zij te veel te denken over andere zaken. Alleen dit: zij geloofde niet, dat het Lucie alleen om de les te doen was; en zooals 't altijd gaat wanneer heel jonge meisjes geheimzinnig doen, verdacht Jenny haar nichtje van een kleine liefdesintriguetje.

Zij zag er niet veel kwaad in: och neen! Zij zelve had immers ook op dien leeftijd wel eens zoo'n vrijerijtje gehad, o, heel onschuldig en onnoozel, maar op het oogenblik zelf voor de betrokken partijen een ware levenskwestie. — Wie zou 't zijn? — dacht ze: — zij kent niemand en komt nergens, dan bij dien schoolmeester die haar les geeft; — en die? Nu ja, maar 't zou toch kunnen zijn; men heeft het meer gezien, dat zulke piepjonge meisjes op haar meester verlieven. — Nu, 't is niet heel erg, maar 't zal noodig zijn haar wat meer in 't oog te houden; ik zal er Karel eens over spreken. —

Doch daartoe kwam het dien dag niet. Een uur later kwam Karel thuis, vergezeld van zijn vriend Smits; Karel ging dadelijk zijne vrouw opzoeken in de ziekenkamer; Smits bleef wachten in de voorkamer hij wilde gaarne vernemen hoe 't met de zieke was, en hij had tijd genoeg; verklaarde hij. Die belangstelling was echter niet geheel oprecht; Smits was zeer teleurgesteld, toen hij de kleine dagmeid en niet Lucie in de gang bezig zag; de deuren van de vestibule stonden open, alsook de keukendeur, zoodat hij gemak'lijk die kleine ruimte met één blik overzien kon. Maar Lucie zag hij er niet. Waar zou zij zitten en hoe zou hij haar te zien krijgen? Hoezeer hij ook begaan was met de arme lijderes daarboven, op dit oogenblik was het voor hem van meer belang, het kleine indische meisje te zien, dan den toestand der zieke nauwkeurig te vernemen.

Hij drentelde ongeduldig door de kleine pronkkamer, en, aangetrokken door het frissche groene uitzicht, dat de tuin aanbood, liep hij door de serre, waar het nu reeds iets koeler was, want het glazen dak en de zijwanden waren grootendeels met wilde wingerd en kamperfoelie bedekt. Toch was het er nog zeer warm, en Smits keek verlangend naar 't einde van den tuin, waar een lommerrijk prieel stond, twee groote vlierboomen in vollen bloei, strengelden daar hun takken in één, en dit vormde, met een massa donkergroen klimop doorweven, een heerlijk frisch zitje, zelfs op dit uur.

— Het zal toch niet onbescheiden schijnen, als ik daar een beetje ga zitten uitblazen; dacht Smits, en met eenige groote, vlugge schreden stond hij voor het prieel en daar vond hij Lucie.

Zij bemerkte hem niet dadelijk en Smits hield zich stil, want hij kon zich van lachen niet onthouden, toen hij zag tot welke prozaïsche bezigheid het meisje dit hoekje had

uitgekozen, dat tot dichterlijke droomen of tot toevlucht voor een minnend paar scheen geschapen te zijn. Lucie zat namelijk met hoogopgestroopte mouwen en een groot keukenschort voor aan het rustieke tafeltje dat midden in 't prieel geplaatst was. Naast haar stond een koperen emmer met water: op haar schoot had ze een mandje met aardappelen, en de vlugge vingertjes, gewapend met een kort puntig mes, repten zich om de „nieuwe aardappelen" (want die waren in dezen tijd aan de orde van den dag) van hun lichte schil te ontdoen. Behalve aardappelen schrappen deed zij nog iets: zij schreide; groote tranen rolden langzaam over hare wangen en vielen op de ijverige handjes, maar zij schraaptten, schraaptten, schraaptten maar voort; ze gunde zich den tijd niet haar tranen af te wisschen, of, misschien was zij zoo verzonken in hare gedachten en haar leed, dat zij den weg niet eens bemerkte dien die tranen namen. — Ze laten haar toch ook maar van alles doen! — mompelde Smits nu zonder te lachen, en hij dacht, dat Lucie schreide om het onaangename werk, dat zij deed, evenals hij eerst had gedacht, dat Lucie wel slim was, zich dit frissche plekje te kiezen in 't heete middaguur. In beide opzichten bedroog hij zich. Lucie vond aardappelen schillen geen bijzonder hard werk, en deed het altijd zonder tegenzin; zij was niet in 't prieel gegaan om luchtig te zitten, maar om alleen te zijn; Na de woordenwisseling met Jenny, had zij een onweersaanbare behoefte gevoeld om eens „flink uit te schreien", zooals het meer gesteld is, wanneer vrouwen of meisjes zich driftig gemaakt hebben, maar vooral wanneer zij haar toorn hebben moeten bedwingen.

Smits duwde eenige overhangende takken op zijde, om binnen te treden, want Lucies tranen noch hare bezigheid zouden hem weerhouden zijn kans waar te nemen.

Lucie zag op van haar werk; zij schrikte niet, want zij had wel verwacht, dat Grietje haar om het een of ander daar zou komen opzoeken. Maar toen zij zag wie de bezoeker was, ontviel het mes aan de ééne, de aardappel dien zij schrapte aan de andere hand, en zij rees zoo haastig op, dat het heele mandje met aardappelen ook bijna zou gevallen zijn, had ze 't niet werktuigelijk tegengehouden.

— Mijnheer Smits! — ù? — riep ze uit.

— Ja, ik. Wees niet boos, dat ik u hier kom storen. Het koele, belommerde zitje lokte mij aan. U hebt waarlijk een heerlijk zitplaatsje gekozen, maar . . . —

Hij haperde en keek bedenkelijk naar haar werk.

— Maar ú vindt mijn bezigheid niet geschikt om hier verricht te worden; — vervolgde Lucie, en glimlachte terwijl de tranen nog in hare oogen stonden.

— Ik vind eerder de bezigheid niet geschikt om door ú verricht te worden. — Er is toch een meid, heb ik gezien..... —

— O ja, maar die doet het zoo slecht, dat de aardappelen oneetbaar zijn, en daarom doen wij het, Jenny en ik — om beurten, of zoo als 't uitvalt. — Och, ik vind het niet heel erg; — vervolgde zij, toen zij Smits' ontevreden gezicht bemerkte; — hier in Holland moet men zooveel doen, waar men in Indie nooit iets van hoort of ziet. —

— Maar ge zult uw handen bederven; kijk eens hier! Smits vatte een der tengere handjes, — kijk eens; 't is immers jammer! —

— Och kom; het vuil gaat er wel gauw af met den puimsteen en bruiner dan ze al zijn, kunnen mijne handen niet veel worden; — zei Lucie lachend, trok hare hand uit de zijne en begon weer even ijverig te schrappen als te voren.

Smits keek haar verwonderd aan.

— En waarom schreidet ge dan? — vroeg hij.

Nu was het Lucie's beurt om te lachen.

— Niet omdat ik dit werk doen moet, — zeide zij; — dat zou toch al heel kinderachtig zijn, daar ik het al sedert zoo lang bijna dagelijks doe. Ik — ik — huilde, omdat ik niet anders kon; Jenny wilde mij niet laten uitgaan en we hebben ons boos gemaakt, allebei; dat spijt me zoo, want ik heb anders nooit iets met Jenny; maar u weet toch, dat — ik van daag moet uitgaan — ofschoon, 't is waar, het lijkt zoo onhartelijk nu Tante zoo ziek is, en niemand Jenny zoo goed kan helpen als ik... —

— En uw andere nicht, Lina, dan? —

— O, die heeft geen geduld om zieken op te passen, — en bovendien — ik zou heel gaarne bij Tante blijven; zij is altijd vriendelijk tegen mij; als het niet was om — wat u wel weet — zou ik zeker thuis blijven. Maar nu — mijn heer Smits, toe, zeg u mij nu gauw 't adres. Om half vijf kan ik weg; ik heb het Jenny gezegd; ik ben brutaal geweest, dat weet ik. Ik zei, dat ik toch uitging, zelfs indien ze het mij verbood; en nú vind ik het zoo naar, dat ik zoo brutaal was, — maar ik moest wel — niet waar? —

— Neen, dat ben ik niet met u eens; u hadt ronduit kunnen zeggen, waarom u wilt uitgaan, en.... —

— En dan zouden ze mij uitgelachen hebben en ik zou niet hebben mogen gaan om — om mijn — lieve, trouwe.... —

— Zij hield op met spreken, want weder kwamen tranen hare oogen verduisteren en zij had moeite om haar snikken te bedwingen. Smits keek alweer verbaasd daarvan.

— Ja maar, kindlief, stel u eens in hun plaats; eigenlijk zou het hun wel dwaas moeten lijken, dat ge er zoo op gesteld zijt, een voormalige dienstbode te zien, terwijl zij hier uwe hulp zoo goed kunnen gebruiken; zij kunnen zich zoo'n gehechtheid niet voorstellen en — en — om de waarheid te zeggen, komt het ook mij voor, dat ge de ontmoeting wel nog hadt kunnen uitstellen, niet heel lang, tot morgen, bijvoorbeeld. Ziedaar, nu redeneer ik, zooals uwe familie zou doen, indien ge hen de zaak verteldet, en nu geloof ik waarlijk, dat gij op mij ook al boos zijt! —

Lucie had zich namelijk opgericht, en zag hem met groote oogen aan; hare handen beefden, en de trillende lippen vermochten geen woord uit te brengen. — Zie je, kindlief, hief Smits vergoelijkend aan, — 't is in ieder geval *maar een baboe*, en uw Tante is u toch nader. —

— Nader! Nader dan mijn eigene moeder! —

— Uw moeder! — riep Smits en hij week achteruit alsof hij ontstelde.

— Ja, mijne moeder, mijn eigen lieve moeder! Ik had het u niet willen zeggen, eer ik haar gezien heb, eer ik voor goed bij haar was; maar nu u mij ook al verkeerd beoordeelen gaat, zeg ik het u, want door u wil ik niet miskend worden! —

— Hadt je mij dat eerder gezegd! — Had ik dat geweten! —

— Dat kon ik niet; ik wist, dat u mij dan niet zoudt willen helpen haar te zoeken, want gij, Europeanen, gij beschouwt het immers als eene schande, zulk eene moeder te hebben, en als een geluk, van zulk een' moeder af te zijn! Zie, u deinst nu al terug, nu ik u mijn geheim heb meegedeeld; u kijkt me aan, alsof ik u had verteld, dat ik een misdaad heb begaan. En wat doe ik eigenlijk? Ik wil naar 't eenige wezen waarvan ik liefde en trouw kan verwachten, de eenige die mij niet met minachting of onverdraaglijk meelijden zal aanzien! En gij zoudt willen, dat ik bij die menschen hier bleef, die mij alleen maar geduld hebben, omdat ze niet

anders konden en — omdat ik voor hen een nuttig werktuig was! Neen, nooit! Zeg mij nu maar waar ik haar vind, en niemand zal mij verhinderen naar mijn moeder te gaan — òf, — zult ge mij nu uwe hulp weigeren — zult u mijn geheim verraden?

— Neen, waarlijk niet; maar ge hadt mij dat eerder moeten zeggen, Lucie. Nu ik uw geheim ken, begrijp ik alles; en nu moet ik ook anders handelen; ik neem het op mij met uwe familie te spreken; zij moeten het weten. —

— Om mij in den weg te treden, om mij te verhinderen! Want, dat zullen ze zeker doen, en, o, bedenk toch wat die trouwe, brave moeder heeft gewaagd om haar kind weer te zien! Heel alleen, als dienstbode, die verre reis te ondernemen, heel alleen in dit vreemde, harde land! En zij zou dat alles te vergeefs gedaan hebben! Dat kunt ge niet willen . . . . —

— Dat wil ik ook niet: ik ben de laatste die moeder en kind zou willen scheiden; en ik wil u met raad en daad helpen om met elkaar hereenigd te worden. Maar dat moet niet in 't geheim, langs slinksche wegen gaan! Ge moet uwe moeder niet weerzien in die omgeving, in dien toestand, als dienstbare. Laat het aan mij over, Lucie; vertrouw mij geheel; ik heb uwe moeder beloofd u bij haar te brengen, en ik zal mijn woord houden; waarachtig, dat zal ik; daar, ik geef u de hand erop; — maar één ding moet gij mij beloven; — hij hield op met spreken en zag Lucie ernstig aan.

— En dat is? — vroeg zij, aarzelend hare hand in de zijne leggende, en hem in de oogen ziende, als wilde zij hem tot in de ziel lezen, want nog vertrouwdde zij hem niet volkomen en hij zag dit wel.

— Ik vraag u alleen, om nog een korten tijd geduld te hebben; o, maar eenige uren, — vervolgde hij haastig toen zij weigerend het hoofd schudde, en hare hand driftig terug trok. — Tot — laat ons zeggen, tot dezen avond om 8-9 uur; dan kom ik u halen. —

— Ik kan om half zes weg en dan ga ik. Zeg mij maar waar zij is; dat moet u; u hebt het mij beloofd; zeg het mij nu, dadelijk! Anders geloof ik u ook niet meer.

— De straat kan ik u niet noemen: 't is een van die nieuwe straten, pas half afgebouwd, die op het station Hollandsche spoor uitloopen, en ze heeft nog geen naam; de huizen hebben nog geen nummers; enkele zijn bewoond, de meeste

staan nog leeg; als ik er u niet breng, zult ge 't niet kunnen vinden. —

— En dus ben ik in uwe macht, en moet ik uwe voorwaarden aannemen, en ge kunt mij verraden en aan mijn vijanden overleveren! — Neen, dat doe ik niet! Ik ken de stad hier ook en ook zonder u kan ik mijne moeder zoeken . . . . —

— Lieve juffrouw Lucie, neem het geval toch niet zoo tragisch op! — viel Smits haar hier in de rede, nu bijna lachend om het van toorn en ongeduld trappelende persoontje, dat hem met fonkelende oogen, verontwaardigd aanzag, als ware hij inderdaad een traître de mélodrame. — Ge ziet mij immers niet voor zoo oneerlijk aan dat ik mijn woord breken zou; zie, ik wil u op mijne beurt een groot bewijs van vertrouwen geven, om u te toonen dat ik althans u vertrouw; ik heb ook een geheim; dat heb ik nog niemand gezegd, zelfs niet mijn ouden vriend Karel; maar nu zult gij het weten, en ik verzoek u alleen, het te bewaren tot ik zelf het bekend maak. Dit geheim is van denzelfden aard als het uwe . . . . —

— Neen, neen; ik wil het niet weten! — riep Lucie driftig. — Ik kan u niet vertrouwen, als ge er bij blijft, mijne familie bekend te maken met mijn plan. U denkt, dat ik nog een kind ben, dat u mij met beloften en praatjes kunt sussen; maar u vergist u; ik heb genoeg geleden, genoeg vernedering en hoon en spot verdragen om voor mijn tijd wijs te worden. Ik wil niets weten van anderen, van u noch van hen; — zij wendde zich naar het huis bij deze woorden. — Zeg mij niets; ik wil niets dan mijne moeder, mijne lieve moeder! — Och, heb toch tenminste medelijden; stel u in hare plaats; hadt gij een kind en hield men 't van u verwijderd . . . . —

— Dát is het juist! Ik heb een kind! Ja, Lucie, dát is nu mijn geheim; ik heb een dochttertje, 't is pas vijf jaar oud; hare moeder is dood, en ik, ik ben hier gekomen om voor hare opvoeding te zorgen, — dat wil zeggen, om eene tweede moeder voor haar te zoeken; want mijne Lili is nog te jong voor een kostschool, en hare lieve moeder wilde ook niet dat zij naar een kostschool zou gaan; — daarom hoop ik hier eene vrouw te vinden, die mijn arm kleintje liefderijk zou verzorgen. —

— En dát zocht ge hier? Hier, in dit huis? — vroeg Lucie, nu geheel bedaard door de verbazing over deze onverwachte mededeeling. —

— Hier, ja, in dit huis of elders; maar ik heb het niemand gezegd: ik wil de lui kennen, eer ik mijn lieveling aan een vreemde toevertrouw.... Zij mist haar jong moedertje zoo en heeft nog zoo groote behoefte aan moederlijke zorg en liefde.... —

— Men mist zijn moeder altijd, ja, hoe langer hoe meer: dat weet ik; maar nu, mijnheer Smits, nu ge mij dit hebt gezegd, zult ge mij toch niet langer willen weerhouden! —

— Niet langer dan tot heden avond, acht uur. En, daar je 't volstrekt wilt, zal ik vooreerst niets zeggen aan uw neef en nicht. Maar zoodra gij bij uwe moeder zijt, moeten ze het vernemen; *ik* zal het hen mededeelen. Is 't goed? Vertrouwt ge mij nu? —

Met een blijden lach stak Lucie hem haar besmoezeld handje toe.

— Ik geloof u, en ik zal uw raad volgen; nu ik weet, dat u een kind hebt, dat hare moeder heeft verloren, weet ik ook dat ge een ander kind niet zult verhinderen zijne moeder weer te vinden. O, mijnheer Smits, daar komt neef Karel aan; och, als je blijft, ga gauw naar hem toe! —

— Kom tegen 8 uur naar het tramstation waar ik u van middag ontmoette; au revoir, Lucie! —

En Smits nam afscheid van de kleine asschepoester met zijn gewone, deftige buiging en den hoed in de hand.

— Wie groet je toch zoo statig? Is Lien daar? — vroeg Karel, die hem halverwege het pad te gemoet kwam.

— Neen; uw nichtje Lucie; het leek me daar zoo'n koel, belommerd plaatsje — je vindt me zeker wat ongegeneerd, dat ik zoo maar je tuin inloop, maar 'k had het wat warm.... —

— Volstrekt niet: 't is binnen'shuis om te stikken; en op die ziekenkamer — God! ik heb meêlij met mijn vrouw.... —

— Je hebt toch hulp? Moet er gewaakt worden? —

— Ja; gelukkig heeft Lucie dat op zich genomen; Jenny en Lien kunnen er zoo slecht tegen; ze zit nu zeker alvast een dutje te doen? Ja, ja, zij zorgt wel dat ze niet te kort komt.

— Wie; je nichtje? Nu, ze slaapt niet, hoor: we hebben aldoor gepraat, en zij zat terwijl maar dapper te krabben. —

— Te krabben? — herhaalt Karel verwonderd.

— Ja, aardappelen af te krabben of te schrappen — hoe

noemt men dat? — 't Lijkt me niet bevorderlijk voor de schoonheid der handen. —

— Nu, — lacht Karel, — bruiner zullen haar handen er zeker niet door worden. — Mijn arm vrouwtje moet dit ook soms wel doen, en 't is voor haar nog wel zoo onaangenaam als voor juffrouw Lucie. —

— Ja, dat zei zij zelve ook; ik geloof evenwel, dat het voor de ééne dame al even onaangenaam werk is als voor de andere. —

— Dat mag zoo zijn, maar zij is er aan gewoon van jongs af, mijn vrouw niet. Kijk eens hier, Smits, als ze bij ons niet moest werken — en, och, we vergen zooveel niet van haar, dan zou ze 't bij wildvreemden moeten doen; je moet weten, toen haar vader stierf, zonder een cent na te laten voor haar, zond hare stiefmoeder haar gewoon op ons dak. De wagen begon toen al achteruit te gaan bij de ouwe lui, en ze hielden haar, puur uit menschlievendheid. Wat zou er van haar geworden zijn, als zij dat niet hadden gedaan? — Licht dat ze nu ook wat voor ons doet, en, dat moet ik zeggen, 't kind is altijd gewillig, als ze maar wat beter humeur had; ze kan soms zoo onhebbelijk en onverschillig zijn; zoo even nog tegen Jenny . . . .

— Zóó; dat zou ik niet aan haar zeggen; bemerkt Smits effen.

— Och ja, 't is toch wezenlijk waar; toch mag ik haar wel, en ik begrijp best, dat zoo'n schepseltje zich hier uit haar sfeer voelt, en daarom humeurig is. Ik voor mij geloof, dat zulke kinderen altijd veel gelukkiger zouden zijn, als men hen maar bij hun eigen volk liet; dat inlandsche karakter krijg je er toch nooit uit; zoo'n meisje zou beter op haar plaats zijn, als ze bij haar javaansche moeder was gebleven, en dan was ze nu waarschijnlijk al lang getrouwd met 'n inlander of 'n Javaan — en heel naar haar zin — terwijl zoo'n wezen zich hier wel moet voelen als een visch in droog zand. — Smits antwoordt niets op deze redeneering; daar hij 't niet eens is met zijn vriend, laat hij het onderwerp varen. Na de mededeeling zooeven aan Lucie gedaan, is het geen wonder, dat Karels woorden hem ontstemmen. Karel merkt er evenwel niets van. Hij neemt Smits bij den arm en met tranen van dankbaarheid in de oogen, verzoekt hij hem binnen — boven te komen, waar Jenny hem wacht, om hem haar innigen dank te betuigen voor zijn edelmoe-dige hulp in hun nood.

Maar Smits wijst alle verdere dankbetuigingen af; dat oordeel over kinderen van gemengd ras, dat Karel zoo te goeder trouw uitsprak, zit hem als een brok in de keel; hij bedenkt, dat er zóó ook zou geoordeeld worden over zijn kleine Lili, als hij er eens niet meer was; zijn dochtertje, evenals Lucie geboren, en tot nu toe opgekweekt met de teederste zorg, in weelde, vergeleken met de opvoeding van kinderen uit haars vaders stand in Nederland; en hij vindt dat de „hollandsche lui” bekrompen en onbarmhartig zijn in hun oordeel over „inlandsche kinderen.” Hij wil nu niet verder spreken over dit onderwerp, uit vrees zich te verraden; hij vraagt dus maar even — schijnbaar op onverschilligen toon naar 't bevinden der zieke, belooft dien avond nog eens te komen hooren en gaat dan haastig, „zaken” voorwendende, weg.

Karel staat verbaasd; wat of Smits nu scheelt! Hij schijnt zeer ingenomen met Lucie — te drommel! en hij, Karel heeft zich zoo uitgelaten over *dat soort* kinderen! Zou dat kleine ding? Bah, 't is te gek om er van te spreken. 'n Krankzinnig idee! Zou de kans voor Lina dan verkeken zijn? Doodjammer! Zou Lucie daarom zoo vreemd zijn in de laatste dagen? — 'k Zal er Jenny toch eens over spreken; we zullen het kind wat meer in 't oog moeten houden; als ze zich zulke dingen in haar hoofd gaat halen . . . .

En Karel begeeft zich, met dit voornemen weer naar zijne vrouw, die hij kalm bij 't ziekbed gezeten vindt.

Ze slaapt nu zóó gerust; — fluistert Jenny verblijd. — Dat reutelen van de ademhaling heeft opgehouden, en hare hand ligt stil. — Kijk eens! O, een rustige slaap zal haar zoo goed doen! Ga jij maar naar beneden, vent; 't is hier zoo benauwd voor je; blijf Smits maar gezelschap houden; als Lucie boven komt, kom ik dadelijk bij jeli . . . .

— Smits is al weg; hij had geen tijd meer, en Jenny. —

— Neen maar, Karel, nu niet praten; kijk eens hoe kalm ze slaapt; dat is haar redding misschien; ze mag niet gestoord worden . . . .

— Maar, Jenny, ik wou je iets zeggen; — fluistert hij.

— Toe, lieve, ga nu weg; laat die arme Ma rusten; kijk toch eens hoe lekker ze slaapt . . . .

En Karel kijkt; hij voelt de ijskoude handen, en *hij* hoort *geen* zachte ademhaling; hij is op 't punt om Jenny te zeggen, dat hij het ergste verwacht, maar hij acht het

beter haar niet vóór den tijd te alarmeeren, en over Lucie en Smits te spreken, daar is nu geen kwestie van.

Hij moet zijn voornemen dus uitstellen, want hij ziet, dat er vooreerst andere dingen te bespreken zullen zijn, dan Lucie's veronderstelde amourette — of flirtation . . . . De reutelende ademhaling der zieke is nu onhoorbaar geworden; de zoeven nog onrustig woelende rechter hand ligt roerloos op het laken, evenals de linker; een vreemde kalmte, een rust als na een vermoeienden strijd, schijnt ingetreden. 't Is het begin van het einde, denkt Karel; maar hij durft het zijne vrouw niet te zeggen.

X.

LINA GAAT OP ONDERZOEK UIT EN VINDT NIETS.
BELLA EN HARE VRIENDEN. DE VILLA DUBOSQ.
EEN TELEGRAM. WAT JENNY VREESDE
EN WAT LINA DACHT. LINA NEEMT
MAATREGELEN OM EEN Vlieg TE
VANGEN.

Terwijl Jenny en Karel stil bij het ziekbed bleven zitten, slechts nu en dan zacht fluisterend eenige woorden wisselende, Karel zich onledig hield met potlood op een blaadje van zijn notitieboekje en Jenny met in haar hoofd berekeningen te maken van de hoegroothed der huishoudelijke schulden en de beste wijze om het door Smits gegeven geld te besteden, willen we Lina op haren onderzoekstocht volgen.

Zij was volijverig de deur uitgegaan, overtuigd, dat Bella meer wist van de ontvreemding van het theeblad en vast besloten haar tot bekentenis te dwingen en tot overgave — niet van het ontvreemde voorwerp zelf, — dat zou „Bel” wel reeds tot geld gemaakt hebben — maar van de som die het opgebracht had. Lien was in een gemoedstoestand, dien zij voor verontwaardiging hield, maar indien zij de volle waarheid had kunnen of willen zeggen, was die verontwaardiging voor een groot deel spijt, dat „Bel” haar vóór geweest was. Immers, Lina was het met hare zusters en zwager reeds lang eens, dat het onzin was van „Ma” dat kostbare zilver te behouden, terwijl de verkoop ervan het gezin zoo geheel „er boven op” zou geholpen hebben. Meermalen hadden zij Mama trachten over te halen tot den verkoop, maar de oude vrouw, wier geestvermogens van dag tot dag zwakker werden, was steeds, met al de stijfhoofdigheid aan zwakken van geest eigen, bij haar idee

gebleven: 't was haar persoonlijk eigendom, haar door een tante nagelaten; 't was over de honderd jaren in de familie geweest; door groote opofferingen had zij het weten te bewaren, toen zij aan lager wal kwam; 't was haar trots en haar vreugde, het eenige waarmee zij — de eertijds rijke Mevrouw Pollert, — haar voormaligen stand nog „ophield” in de oogen der „oude kennissen,” en zij was er dus aan gehecht als aan 't behoud van lijf en leven. Alle redeneeringen van hare kinderen stuitten af op haar onverzettelijk besluit: „als ik dood ben, moet je 't laten taxeren, en de rijkste van u moet het koopen en de anderen hun aandeel van de waarde, in geld uitkeeren, en wie 't koopt, houdt het als erfgoed”.

Dit alles wist Lina, evenals hare zusters en Karel 't wisten, en bij allen stond het vast, dat de kostbaarheden zouden verkocht en de opbrengst onder hen verdeeld worden, zoodra „Ma” de oogen voor eeuwig zou gesloten hebben. Lien vond er dus niets aan, dat de boedel geheel of gedeeltelijk werd ingeruild voor rijksdaalders; maar — dat „Bel” eigenmachtig en blijkbaar met de bedoeling hen allen te foppen, een gedeelte van de erfenis had ontvreemd en het geld voor zich alleen wilde houden, zie — dat vond Lina al te bar, en om dit te voorkomen, was het, dat zij hare zuster wilde inhalen. Ondanks de felle zonnehitte spoedde zij voort langs de heete, stoffige straten en eerst toen zij het meer belommerde van Stolkspark had bereikt, matigde zij haren gang, om niet zoo warm en verhit aan te komen.

Het huis dat mevr. Dubosq bewoonde stond een heel eind van den weg op pas kortelings ontgonnen duingrond, midden in een tuin, die aanspraken scheen te maken op den naam van „park”. Daar de woning echter nog maar een paar jaren bestond en de grond er omheen niet bijzonder gunstig was voor den aanleg van tuinen en den groei van heesters en geboomte, kwijnden de met veel moeite en kosten aangelegde plantages in den heeten zandgrond, die bovendien beurtelings aan gure of verschroeiende winden was blootgesteld. Alleen op den achtergrond stonden eenige boomen, overblijfselen van het bosch, dat hier voorheen het heuvelachtige terrein bedekte; en gaven het huis een weinig schaduw, zonder het uitzicht van daaruit te belemmeren, ofschoon het huis zelve eenigszins gemaskeerd werd door hun gebladerte, zoo, dat de bewoners van de villa zeer

goed de voorbijgangers of de bezoekers konden bemerken, zonder door deze gezien te worden.

Moesten de groote, maar schraalbegroeide tuinen vóór en om het gebouw heen een park verbeelden, de woning, een hoog en smal gebouw, wilde voor een kasteel doorgaan: een trap van zes — zeven treden voerde naar het portiek, dat aan weerszijden prijkte met een bijna levensgroot steenen kinderbeeld in een nis, misschien waren 't ook wel als steen beschilderde gipsen beelden; — boven het spitse afdakje van dit portiek, dat tamelijk ver vooruitsprong, was een soort wapenschild, steen- of stukadoorwerk, maar ook steenkleurig. Aan beide zijden van dien hoofdingang waren twee vensters, boogvormig, hoog en smal; daarboven liep een uitstek of galerijtje met een ijzeren hek omgeven, langs de heele breedte van het huis, en de vijf ramen der bovenverdieping kwamen uit op dit smalle uitstek, dat men met veel goeden wil een balkon kon noemen. Het dak was hoog en spits met blauwe pannen gedekt, en vlak onder den rand van dit dak zag men weder een vijftal van die lage venstertjes, die als deksels van snuifdoozen opengaan, maar die thans, evenals al de andere ramen gesloten waren, terwijl nieuwerwetsche zonneblinden als 't ware lichten met het antieke voorkomen dat men getracht had dit zeer moderne bouwwerk te geven. Aan beide voorhoeken van 't huis verhieven zich torentjes, ook al in antieken stijl, die gevoegelijk tot duiventil hadden kunnen dienen, maar overigens zeer zeker ontoegankelijk moesten zijn voor een volwassen persoon. Het geheel zag er schreeuwend nieuwbakken, broos en ongezellig uit. Niemand had dan ook ooit er toe kunnen besluiten dit „pand” te koopen of te huren omer zich voorgoed te vestigen; en zoo had eindelijk deze of gene ondernemende speculant het op risico gehuurd om er een soort hôtél garni van te maken, dat per seizoen, per maand, ja, soms zelfs maar voor enkele weken, soms geheel, op andere tijden slechts bij gedeelten verhuurd werd aan vreemdelingen. De familie Dubosq, man, vrouw en een kind, had het huis voor eenige maanden geheel gehuurd, zich het recht voorbehoudende logé's — op te nemen, tegen vergoeding of — uit vriendschap.

Mevrouw Dubosq was nu een veertigjarige knappe Française, die veertien jaren geleden met Bella kennis had gemaakt op een kostschool te Brussel, waar de 18jarige Bella een jaar had doorgebracht. Destijds was Mevrouw Dubosq „fran-

sche secondante” in dit pensionaat, arm, zooals iemand in zulk een betrekking behoort te zijn, om al het onaangename ervan te kunnen verduren, en mooi, zooals „zoo iemand” niet behoort te zijn, „eigenlijk”. — Zij was toen vijf-entwintig en verfoeide haar werkkring, hare meesteres, hare élèves en geheel België. Alleen Bella maakte een uitzondering op dien haat tegen al wat haar omgaf. Bella was toen een mooi en lief meisje, rijk en gul; zij had pas de eerste der vele teleurstellingen ondervonden, die later haar hart verbitterden en haar oorspronkelijk goeden aard bedierven; maar nog was zij niet verhard en gevoelloos zooals naderhand. Zij bewonderde de mooie, elegante Française, en het streefde hare ijdelheid zich te hooren vergelijken met haar: „Bella is mooier — of Bella zal mooier worden dan mademoiselle Léonie Chappart — Bella is eleganter dan mademoiselle: zij heeft mooier haar, kleinere voeten,” enz. dat klonk haar zoo aangenaam in de ooren! Ware zij even oud of ouder, of slechts een paar jaren jonger geweest dan de secondante, zij zou ijverzuchtig geworden zijn. De zeven jaren verschil van leeftijd maakten echter dat Bella zich nog bijna als een kind beschouwde tegenover de Française, die reeds lang eene vrouw was, en wel eene vrouw van ervaring. En deze vrouw voelde zich aangetrokken door het frissche, levenslustige meisje, dat haar bewonderde en met eerbied bejegende, waar zooveel haar nauwelijks met gewone beleefdheid behandelden. Koud, gesloten en onverschillig als Léonie was voor allen, ontgooide zij wanneer Bella haar opzocht, en zoo werden die twee vriendinnen, en toen Bella, na verloop van een jaar de kostschool verliet, had zij niet alleen zuiver fransch geleerd van hare wijze vriendin, maar ook vele kunstgrepen — toilet zoowel als gedrag en houding betreffende.

En Bella had die wijze lessen onthouden. Eer zij naar die kostschool ging, was de eerste beproeving reeds gekomen. Zij had haar hart gegeven aan een jonkman, die haar beminde, en een korte poos had zij 't geluk eener eerste reine liefde gesmaakt. Maar „hij was arm, en zij was (toen nog) rijk.” Hare ouders waren verontwaardigd, ja, beleedigd, dat hij de oogen durfde opslaan naar hunne mooie dochter! Hij, een arme soldaat! — Want de jonkman was sergeant, en 't kon nog jaren duren, eer hij officier werd. Hij was van goede familie, ja, maar „doodarm”, konden de rijke Pollerts met zulk een pretendent voor hun Bella, hun trots en roem,

„voor den dag komen?” 't Was onzin! Bella's tranen en smeekbeden baatten niet; de brave jonkman werd smadelijk afgewezen en Bella nog voor een jaar naar een belgisch pensioonaat gezonden. — Daar werd zij de ijverige leerlinge en vriendin der fransche vrouw. Zij vergat hare teleurstelling niet, en zij leed er door, meer dan zij 't had willen bekennen, zelfs aan de ouders, die haar zoo wreed behandeld hadden; maar hare wijze vriendin genoot haar vertrouwen; haar vertelde zij haar korten liefdedroom, haar sprak zij over de smart die zij geleden had, en nóg leed.

— Zeker; 't is zeer treurig, mijn kind; en 't lijkt ook wreed van uwe ouders; maar 't is zeer verstandig van hen. Naderhand zult ge dat beter begrijpen, als die eerste „petite affaire” vergeten is. Ge zult hem nimmer vergeten? Bah! Dat denkt men altijd, als men achttien jaar telt. Dat deed ik ook — o, zeker! — nog lang na mijn achttiende, en daarom ben ik nu — die ik ben, een arme, hardwerkende, slechtbetaalde slavin! —

Zij knarste met haar witte tanden, terwijl zij dit zeide; en dan vervolgde zij hare wijze lessen.

— Gij zijt een mooi meisje, Bella, gij zult weldra eene schoone vrouw zijn; en vele bewonderaars hebben; wees dan wijs, mijn kind, wees verstandig. Wees niet dwaas, als ik, om uw hart te hangen aan een „blanchec” die niets is en niets heeft, en daarmee uw toekomst te bederven. Kijk goed uit uw oogen, geef uw hand, geef uw hart er bij, zoo ge wilt, maar geef ze niet om niet. Trouwen is goed; een vrouw is niets als zij niet getrouwd is, — maar dan moet zij ook *goed* getrouwd zijn . . .

— En wat noemt u „goed getrouwd?” —

— Als de pretendent — geld — veel geld heeft. Uit liefde trouwen, zonder fortuin, bah! Dat is gekkenwerk. — Luister, kind: — Een mooie vrouw, zonder mooie kleeren en een elegante omgeving, beteekent niets. De mooiste schilderij wordt eerst recht geschat als 't in een mooie lijst staat. Zie dat aan mij! Ik gelijk op een mooi schilderij, dat zonder gouden lijst tegen een kalen muur hangt. —

Dat waren de lessen die Léonie gaf en die als giftig onkruid welig opschoten in Bella's verbitterd gemoed; die zij zich herinnerde, toen zij hare vriendin reeds bijna vergeten had. Wel schreven de twee vriendinnen elkaar, maar niet dikwijls, en na het eerste jaar hield de briefwisseling op.

Gedurende eenige jaren hoorde Bella niets meer van Léo

nie Chappart; en toen stonden zij plotseling, op een schoonen zomeravond aan 't Scheveningsche strand tegenover elkaar. Bella, als verflenste schoonheid, het hart vol wrok tegen het lot, dat haar jeugd en fortuin had ontroofd. Léonie nog steeds mooi, ja meer dan voor twaalf jaren, ten minste even jeugdig — want, *zij* gevoelde zich gelukkig; *zij* had de gouden lijst gevonden die zij zoo lang begeerd had, *zij* had kostbare toiletten, een eigen rijtuig, een mooi huis in Bordeaux en een buitenplaats in de omstreken van die stad. Zij kon doen en laten wat zij verkoos, reizen, gasten hebben, feesten geven en bezoeken; kortom, zij was voldaan, al had zij bij dit alles ook een ouden dikken echtgenoot, vulgair in uiterlijk en manieren, en een zwak, sukkelig dochtertje, waar de nog steeds frissche vrouw zich over schaamde.

„J'ai trouvé mon cadre,” zei ze aan Bella, en roemde haar geluk zóó, dat deze bijna afgunstig werd, ondanks de schaduw die de echtgenoot harer vriendin over dit geluk wierp.

Van dien tijd af was de oude band weer hechter dan ooit; Léonie had op zich genomen hare vriendin uit te huwelijken; immers, Bella was nog steeds elegant en met een beetje kunst, wat overleg en hulpmiddelen, zag ze er nog zeer lief uit.

Twee jaren achtereen had de gezondheid van haar dochtertje Léonie naar Scheveningen gebracht; misschien zou die gezondheid dat niet gedaan hebben, indien de badplaats minder bezocht en in de mode was geweest. Hoe 't zij, Bella genoot ervan: zij logeerde weken lang bij de Dubosq's en was er geheel thuis. Een enkelen keer kwam Léonie met haar armzalig kind, in fraai toilet en een net huurrijtuigje, een kort bezoek brengen bij de Pollerts, meestal slechts om Bella af te halen. Dan waren allen hoogst ingenomen met de vroolijke, aardige Française, die nooit vergat een of andere kleine „attentie” mee te brengen voor de oude moeder; maar daar bleef het bij. De kennismaking werd niet vertrouwelijk, en alleen met Bella was zij intiem. Léonie had een afkeer van „la misère” en haar scherpe blikken ontging het niet, dat hier het spook der armoede, zooveel schrik wekkender omdat het een masker van „fatsoen” en stand droeg, — uit alle hoeken en gaten gluurde. Maar zij hield van Bella, gedeeltelijk uit egoïsme, omdat Bella zich op allerlei wijze nuttig maakte in haar druk huishouden, vooral omdat Bella zich dikwijls met de zorg voor haar kind belastte, dat hare moeder gewoonlijk te veel was, en voor een klein deel uit

erkentelijkheid voor de aanhankelijkheid en de bewondering die het jonge meisje der arme secondante had betoond, toen beider lot zoo veel verschilde, toen Bella rijk en gelukkig, Léonie arm en ongelukkig was.

Men houde deze uitweiding ten goede, aangezien zij vereischt wordt, om hetgeen thans moet meegeedeeld worden wel te begrijpen. —

Lina had dus de tijdelijke villa Dubosq bereikt en stond voor het lage hek, dat den voortuin afsloot van het zandpad dat naar 't huis leidde. Het hek was gesloten, en hoe ze er ook aan rukte, het bleef gesloten. Lina liep rechts om het huis heen, naar den achteringang; en dien vond zij open. Maar ook aan die zijde waren deuren en vensters stijf gesloten. Het huis scheen geheel verlaten, zelfs het hondenhok op 't achtererf was leeg en stond open. Zoo er bedienden waren achtergelaten om het te bewaken, dan hadden die zeker ook eigenmachtig verlof genomen. Lina trok aan de bel die aan 't achterhuis, naast de keukendeur hing; 't klonk hol en luid door 't huis, maar toen de klank wegstierf was alles ook weer doodsch en stil. Zij liep naar de voorzijde van de villa, de stoep op, en belde ook daar, lang en hevig, maar zonder beteren uitslag. Zij wachtte geruimen tijd, bij tusschenpoozen bellende, en lei het oor tegen de deur om te luisteren. Er was misschien iemand in ter bewaking, die in slaap geraakt was, of zich op den zolder bevond. Eens meende zij duidelijk het kraken van een deur te vernemen; maar er kwam niemand. Wachtensmoe, geblakerd door de middagzon, waartegen haar parasol geen voldoende beschutting was, ging zij eindelijk heen, maar om geheel verzekerd te zijn dat er geen middel was het huis binnen te dringen, liep zij nu linksom, langs een ongelijk pad, dat over de hier nog maar half afgegraven duinen, naar den kant van de waterpartij leidde. Zij wilde daar beneden een oogenblik rusten, eer zij den langen weg naar huis aanvaardde.

Dicht bij het huis, tegen het zandwallekje dat om het hekwerk liep, zag zij nu iets, dat zij eerst niet had bemerkt; een paar jongens, die, met de petten over 't gezicht, op hun rug in 't mulle zand lagen; ze sliepen niet, want Lina hoorde hen spreken. Zij trad naar hen toe en vroeg, of er iemand in het huis was, of allen vertrokken waren?

— Neen, er was niemand in huis daar; alles was vertrokken, en de werkvrouw, die er als noodhulp gediend had, was ook weggegaan, en had hen — de twee jongens —

belast met het toezicht op het huis; en ze kwam 's avonds weerom met haar man, om haar goed te halen en dan bleef het huis alleen. Verder wisten de jongens er niets van, en toen Lina nog meer vragen wilde, keerden ze haar den rug toe, legden hun petten weer over hun gezicht, en zwegden alsof zij sliepen.

— Dus zijn ze toch werkelijk weg, en voorgoed, naar 't schijnt; waarom of Bella dat niet gezegd heeft? Ze sprak maar van een dag of tien.... En zij is mee, en die — de baron ook.... —

Hoofdschuddend liep Lina het hellende pad af, naar den vijver, niet zonder nog eenige keeren om te kijken, zoolang zij het huis nog zien kon. Wat hare bevreemding nog vergroot zou hebben, zag zij niet; zeker zou zij op hare schreden teruggegaan zijn, had zij de smalle hand gezien, die behoedzaam een tip van 't gordijn oplichtte en een oog dat de onwelkome bezoeker nagluurde.

Wat zou er nu gebeuren? Was Bella zoo verzot op dien man, dat zij zelfs ten koste eener misdaad, hem gevolgd was? Of was het alleen genotzucht, haken naar genoegens en afwisseling? Neen, toch niet; Bella zoowel als zij, Lina, hadden in de residentie en omstreken gelegenheid genoeg om te genieten van hetgeen „uitgaan” wordt genoemd, en ondanks de bekrompen omstandigheden waarin de familie leefde, maakten de twee zusters een ruim gebruik van die gelegenheid. Om met hare vriendin mee te gaan, behoefde Bella geen geld te hebben, althans niet zulk een groote som; immers 't was meer voorgekomen, dat zij met mevr. Dubosq een uitstapje deed, maar dan ging zij mee als gast, het kostte haar niets, want de Française was gul en had Bella in de laatste jaren aan haar hartstocht voor keurige toiletten kunnen voldoen, zij had het meestal te danken aan de vrijgevigheid harer vriendin. — Dus 't kon niet daarom zijn dat Bella zulk een gewaagd stuk had ondernomen.

Wat had haar dan daartoe gedreven?

Zij zou toch niet — met *dien* man.... Lina had hem eenige keeren gezien en vond hem onuitstaanbaar; — een echte spitsboeventronie, een gezicht als een roover, vond zij, al deed hij zich ook voor als een man van de wereld, een edelman. Bella zou toch niet, om den wille van zoo'n „sujet”.... neen, Lina kon de gedachte zelfs niet ten einde denken; zij hield, in den grond van haar hart, zoo veel van hare zuster als het iemand van haar egoïstischen

aard mogelijk was, veel meer dan van Jenny; zij bewonderde haar, en al was dit gevoel met afgunst vermengd, toch had zij altijd vrijwillig Bella's meerderheid erkend; zij liet zich door haar de wet stellen en nam haar tot voorbeeld, en hoewel het tweetal dikwijls twistte, zoodra iemand Bella aanviel of inbreuk wilde maken op de voorrechten, die zij zich had aangematigd, kwam Lina haar te hulp.

Dien middag aan de koffietafel was de diefstal besproken door Karel, Jenny en Lina. De eerstgenoemden wilden aangifte doen bij de politie, maar Lina had zich daartegen verzet. Zij was overtuigd van Bella's schuld, maar hoe ergerlijk zij 't ook vond, dat deze zoo „geniepig” had gedaan, en hoe kwalijk zij 't haar ook nam, dat Bella haar niets had gezegd daarvan noch van hare andere plannen, toch wilde zij zoo mogelijk het schandaal voorkomen dat er zou ontstaan, indien de zaak aangegeven en dan ontdekt werd, dat de eigen zuster de dievegge was. Zij had Karel en Jenny doen beloven vooreerst geen werk te maken van de zaak; had hen bijna overtuigd, dat Bella de schuldige was en op zich genomen „alles terecht te brengen als ze haar maar begaan lieten.”

Maar nu zij Bella niet vond, en zelfs bij niemand navraag kon doen, was zij ten einde raad.

Toch gaf zij het raadsel niet op. Zij wist wie de tijdelijke eigenaar en verhuurder was, en zou bij hem navraag doen; dat was één hulpmiddel. Zij zou tegen den avond terug komen; misschien vond zij er die noodhulp-werkvrouw en kon deze haar inlichtingen geven; eindelijk, bleef haar nog de algemeene uitweg om het verblijf van „vertrokken” personen op te sporen: het postkantoor. De heer Dubosq deed groote zaken in wijnen; hij moest dus een uitgebreide briefwisseling voeren en zou aan 't postkantoor zijn vertrek en de plaats waar hem zijn correspondentie moest toegesonden worden wel bekend gemaakt hebben.

Zoodra zij wat bekomen was van de vermoeyenis begaf zij zich op weg naar den „ondernemer” van de villa, die aan de Delftsche trekvaart woonde. De man wist echter niets, dan dat de heer Dubosq gisteren middag onverwacht had moeten vertrekken. Hij had de villa voor drie maanden gehuurd, van 15 Juni tot 15 September, doch er maar één maand gewoond en „heel royaal” het heele kwartaal betaald. Meer wist de man niet; hij had het huis terstond weer aan andere lui verhuurd, hem door Mr. Dubosq aanbevolen;

hij hoefde er niets aan te doen, alles kon blijven zooals het was, de nieuwe huurder was een vriend van den hr. Dubosq die er ook reeds gelogeed had; — een heer, die het met zijne dochter of zijne jonge vrouw zou betrekken — op den 1^{en} Augs; alles op dezelfde voorwaarden; deze „mijnheer” was nog rijker dan mijnheer Dubosq en bovendien een heel deftig oude heer — den naam wist hij niet; 't was 'n vreemdsoortige naam; nu, dat kwam er dan ook minder op aan, daar de afspraak was, dat die nieuwe huurder vooruit betalen zou voor den tijd dat hij de villa wenschte te bewonen. Royaler kon hij niet, en de ondernemer wreef zich vergenoegd de handen, bij de idee, dubbele winst te maken, en keek Lina zegevierend aan.

Nee, hij wist niet precies waar Mr. Dubosq naar toe was gegaan; maar indien de „dame” over 'n veertien dagen eens terug wilde komen, als die andere heer er was, dan zou hij 't haar wel kunnen zeggen; die mijnheer zou 't wel weten, daar hij een vriend van Mr. Dubosq was.

Over 14 dagen! Meer was hier dus niet te vernemen; Wat haar 't meeste trof, was het bericht, dat de D's *gisteren* al vertrokken waren: *gisteren*! En Bella was dien morgen pas naar hen toegegaan, zooals zij voorgegeven had. — Nee, *niet* naar hen toe, want ze waren al weg.... Wat had ze dan gedaan, waarheen was zij gegaan? Zou het ergste dat Lina zich had voorgesteld dan toch waar zijn? — Was Bella met *dien man* „er van door”!

Ontzettend! De weinig gevoelvolle Lina werd door dit schrikbeeld zoo aangegrepen, dat zij genoodzaakt was, stil te blijven staan. Tegen het hek van een buiten leunende trokken haar in enkele minuten al de misères voorbij, die zulk een stap van hare zuster over hen allen zou brengen. De schande, de smaad, de hoon, de bespottung der wereld.... o 't was vreeselijk!

Maar, wacht eens! Die man had alleen van Mr. D. gesproken. 't Was dus mogelijk, dat Mevr. eerst 's morgens en Bella met haar gegaan was. Ja — dat zou 't zijn; ja, zóó moest het zijn!

Deze gedachte troostte en bemoedigde Lina eenigszins. 't Was hier goed, onder den breedgetakten lindeboom die zijn schaduw ver buiten het hek wierp. Maar zij moest niet langer rusten; zij moest voort. —

Lina ging opnieuw op weg; een lange, verre weg; zij bezweek bijna door de hitte; maar zij wilde niet naar huis

terugkeeren, eer zij ten minste iets had volbracht. Het was vijf uur toen zij aan 't postkantoor kwam; en daar, ja! daar kreeg zij eenig licht; men wist haar het hotel in Parijs te noemen, waar de correspondentie van Mr. Dubosq naar toe moest gezonden worden.

Dus niet naar Ems of Ostende, Wiesbaden of Mariënbad, of welke plaats Bella mocht genoemd hebben? Dus kon Lina nú niets meer doen, dan een telegram naar de Dubosq's zenden: immers — was de familie reeds gisteren vertrokken, dan was zij ook reeds in Parijs aangekomen, en zeker zou men antwoorden als — 't niet te laat geworden en men niet te vermoeid was.... Maar Bella? Wacht eens; als zij aan Bella direct telegrafeerde? Neen, dat niet; want gesteld, B. was niet bij de D's. Beter was 't aan Mr. D. te adresseeren, en den inhoud aan Bella, en dan dringend om antwoord verzoeken. — Ma's ziekte was een voldoende reden en Bella moest wel terugkomen, indien er op werd aangedrongen, dat moest zij reeds doen om „les convenances,” ten aanzien van hare vrienden — *als ze bij hen was*. Was ze er niet — dan zou men 't haar zeker wel laten weten.

Ja; dat was het beste. Een telegrafisch bericht voor Bella, doch aan Mr. D. geadresseerd; — dan kon Bella het ook niet geheim houden. O, Lina kende hare zuster; zij wist wel dat niets ter wereld, zelfs niet de ziekte harer moeder, haar zou weerhouden, waar zij eenmaal een plan in 't hoofd had; Lina wist wel, dat Bella's leus was: alles voor mij, niets voor een ander: dat bleek immers ook nu weer uit hare handelwijze; en op dit oogenblik haatte Lina hare liefste zuster bijna; egoïsten kunnen geen egoïsme uitstaan — bij anderen.

Inmiddels had zij den hotelnaam opgeschreven en, daar 't bijna etenstijd was, en zij zich doodmoê voelde, besloot zij naar huis te gaan; overigens was zij daartoe wel verplicht want zij had geen geld bij zich, en hoe zou ze dus het telegram kunnen zenden, en thuis kon zij het *misschien* van Jenny krijgen. (K. en J. hadden haar niets gezegd van Smits' beloofde hulp) en, als dat niet lukte, dan moest ze 't in 's hemels naam maar afnemen, van hetgeen zij haar „reservefonds” noemde; een heel klein hoopje guldens, waar niemand iets van wist, en dat zij altijd zocht voltallig te houden, al was er thuis ook soms gebrek aan enkele stuivers. Ging zij „uit,” dat is, in gezelschap, naar een feest of een speelpartijtje, (en dit laatste gebeurde nog al eens, daar Lina

als de meeste egoïsten, dolveel hield van een „kaartje te leggen”) dan kon zij voor „haar fatsoen” toch onmogelijk met een leege beurs gaan. Nooit had zij iemand, zelfs Bella, iets gezegd van dit fonds; nooit had zij er ook maar één cent van besteed voor anderen: het bestond alleen ten haren bate; ware er „thuis” eens geen stukje brood geweest of geen middageten, Lina zou zeer veel — tegen zulk een toestand ingebracht hebben; maar zij zou van haar stapeltje guldens geen enkelen afgenomen hebben om het ontbrekende te koopen voor de haren. Daarentegen zou zij zeer zeker één of meer van die schijven besteed hebben, om bij den voornaamsten pâtissier haar honger te stillen met gebakjes en portwijn, of om zich een paar mooie handschoenen aan te schaffen als zij dit noodig oordeelde.

Maar thans moest ze er wel toe besluiten, en 't was eigenlijk maar beter Jenny niets te vragen; Jenny zou dan willen weten: hoe en waarom? En zij was niet voornemens iets te zeggen, eer zij zekerheid had.

Thuis komende vond zij niemand beneden dan de kleine dienstbode, die voor haar veel te bang was om iets te durven vragen. „Mijnheer en Mevrouw waren bij de ouwe Mevrouw”, de dokter was er weer, en juffrouw Lucie was in hare kamer, bezig zich te kleeden; antwoordde het kind op Lina's vragen.

Dat was juist wat zij verlangde; nu kon zij ongehinderd naar hare kamer gaan, het geld nemen, en weer weggaan, zonder iemand te ontmoeten, die haar lastige vragen zou doen. 't Kwam niet in haar hoofd op, naar hare moeder te gaan zien, zelfs niet om te vragen hoe het haar ging. „Ik kan er toch niets aan doen, al vroeg ik honderd maal, en bovendien, Ma is goed verzorgd, met Karel en Jenny er bij; aan mij hebben ze toch niets;” op deze wijze verontschuldigde Lina hare onverschilligheid voor zich zelve.

Zij spoedde zich naar het naaste telegraafbureau, maar zij haastte zich niet met het opstellen van haar bericht, hoewel zij dat onderweg al bedacht had; het moest dringend, angstwekkend maar kort zijn, en bovendien moest Bella noch iemand anders er uit kunnen merken, dat de diefstal ontdekt was. Dat vooral niet. Na eenig beraad, had zij het naar haar zin gevormd:

„Kom onmiddellijk thuis Ma in levensgevaar roept u. Vreezen het ergste Noodlottig toeval Kom spoedig bij uwe

Ziezoo; dat leek haar geschikt. Alleen op Bella's kinderlijke liefde werd een beroep gedaan. Dit bericht kon haar onmogelijk doen vermoeden, dat hare daad bekend was bij hare familie. Zij zou aan een ongeluk gelooven, dat de ontdekking belet, althans vertraagd had. En zij zou komen, want daar de Dubosq's het bericht het eerst zouden lezen, kon Bella zich niet onwetend houden; zij die, voor hare bekenden altijd de liefhebbende dochter en zuster vertoonde, zou, willens of onwillens, de oproeping gehoor moeten geven — altijd, *als* zij bij hare vrienden was!

Doodelijk vermoeid wandelde Lina naar huis, waar haar, na lang wachten, dat haar zeer boos maakte, de deur geopend werd door Jenny. 't Was nu reeds zes uur.

— Wel? — vroeg Jenny. — Heb je haar nog gevonden? —

— Neen! — Is 't eten klaar? Ik ben flauw van honger. —

— 't Is klaar; we hebben om beurten gegeten, daar er toch iemand bij Ma moest blijven; eerst Karel en toen ik — maar, zeg toch, hoe is het met Bella? Waar is ze? —

— Dus mag ik nu de klikjes hebben? Hoe gezellig, nadat ik den heelen dag geloopt heb! — viel Lina uit, zonder op Jenny's vraag te letten.

— Al hadden we op je gewacht, wat zou dat gegeven hebben? We konden toch niet allen te zamen eten; maar zeg me, waar is ze, wat heb je gedaan! —

— Neen, maar je hadt kunnen wachten en *mij* 't eerst laten eten met Karel; je weet wel, dat ik vies ben van eten, waar anderen al van gebruikt hebben. —

— God, Lien, hoe kun je nu op zulke kleinigheden letten; — *ik* heb niet eens honger, hoewel ik den heelen dag niets heb gehad; ik was veel te ongerust over Ma en Bel' — toe, zeg me toch *iets*? Hoe is 't afgelopen? Waar is ze? —

— Kleinigheden! noem jij 't kleinigheden, als jelui mij den heelen dag door de brandende zon laat draven, ter wille van jelui zaken? Zonder één cent op zak, niet eens geld voor den tram! En dan laat je me een uur voor de deur staan, en 't is er als in een gloeienden oven, en als je me dan eindelijk erin laat, is 't om me te vertellen, dat ik van jullie overschotjes mag dineeren! Jullie bent echte egoïsten! — zegt Lien met schelle stem.

— Om Godswil, Lien, spreek niet zoo hard! Ma slaapt — en we hopen alles van een rustigen slaap. En, wat het eten aangaat, Karel noch ik hadden trek, en Lucie is zonder *tu* eten uitgegaan; alles staat er haast onaangeroerd; je hoeft

dus niet vies te zijn. En 't is juist jouw lievelingskost; sla, nieuwe aardappelen, ham, en heerlijke, groote ananas aardbeien. — En spiegeleieren bij de sla . . . .

— Hé, wat heb je uitgehaald? — roept Lien, een weinig verteederd door 't vooruitzicht op zooveel begeerlijks. — Hoe kom je aan 't geld? Ben je uit de loterij gekomen? — En terwijl trok ze haar lange handschoenen uit, die bijna niet van hare hand af wilden, zoo nauw en zoo vochtig als ze waren; en ze maakte haastig de vele lange spelden los, die het coquette capothoedje op haar hoogen chignon bevestigd hielden. Toen liep zij Jenny voorbij naar de huiskamer. Daar stond, in de koele schemering, door de serre met haar fraaie planten en weelderigen klimop voortgebracht, een wezenlijk „tafeltje welbereid,” waar Lina zich dadelijk aan neerzette. 't Was waar, dat zij den heelen dag niets had gebruikt, na het glas melk en de beschuit, die Lucie elken ochtend naar de slaapkamer van Bel en Lien bracht, en na het twaalf uurtje, dat zij, in haar haast maar half genoten had, en dus was 't geen wonder, dat Lina, na dezen heeten dag, met graagte aanviel op de frissche, verkwikkende salade.

— Waar zijn de aardappelen! — vroeg ze met den mond vol geel-groene bladeren en gretig tastende naar eene snede helder-roode ham. —

— Ik heb ze warm gehouden met wat boter; 'k zal ze halen; — zei Jenny en zij ging naar 't keukentje, waar de bewuste spijs lustig stond te braden op een petroleum-stelletje. Een oogenblik later trad zij weer binnen met den dampenden schotel in de hand. Zij plaatste dien voor Lina, zette zich op een stoel bij de tafel en vroeg opnieuw:

— Zeg me nu eindelijk, of je iets te weten bent gekomen?

— Laat me eerst wat eten; 'k ben uitgehongerd! Er is te weinig olie bij die sla . . . . net als altijd — en geen mosterd er door. —

Jenny reikte haar beide ingredienten aan, en toen begon ze weer:

— Zeg me maar een enkel woord, Lien; ik ben toch eigenlijk heel ongerust over Bella — als zij 't gedaan heeft. —

— Dát staat vast; *ik* ben niet zoo erg ongerust; ik zal haar wel vinden . . . . zegt Lien met vollen mond.

— Weet je dan, waar ze zijn? —

— Niet precies; maar het komt me — waarschijnlijk voor, — dat onze belle Bella — onze fiere, schoone zus . . . .

Zij sprak langzaam en al etende, en hield nog even stil om een snede ham in stukjes te snijden, waaraan zij schijnbaar al hare aandacht wijdde; het was haar evenwel te doen om Jenny's geduld ook eens op de proef te stellen, en zij loerde van onder haar lange oogwimpers uit, naar den indruk, dien hare woorden op Jenny maakten.

— Nu, wat? wat dan? Spreek toch duidelijk, als je blijft! — Wat weet je! Wat denk je? —

— Ik denk — dat onze hooge, trotsche Bella, ons niet den leelijksten trek heeft gespeeld door den diefstal aan ons erfgoedje gepleegd; dat zou toch te gelde moeten gemaakt worden na Ma's dood, en we kunnen van haar deel korten wat zij vooruit „gestolen” heeft. Was dit dus het eenige, 'k zou 't me niet aantrekken en haar stil bij haar vrienden de Dubosq's of een ander laten; Ma zal zonder haar ook wel sterven en ze weet er toch niets van. Maar dat is niets bij wat ik vermoed — ja bijna zeker weet. . . .

— Lien, om 's hemels wil! — roept Jenny, in angst de handen opheffende, als wilde zij een slag afweren. — Maak me niet zoo angstig! Zeg dadelijk wat je weet, denkt, vermoedt. . . . —

— Dat ze er heel gewoon van door is gegaan met haar galant, dien uitheemschen baron — of oplichter, dat ze niet heelemaal „leeghands” wou uitgaan en daarom Ma's theeblad tot rijksdaalders gemaakt heeft. Ziedaar wat ik denk en 'k heb goede redenen. . . . —

— Welke? Zeg welke redenen? O, Lien, zit daar toch niet te eten alsof er niets gebeurd was! Hoe kun je, terwijl je zóó iets vreeselijks denkt van je eigen zuster! Dát is nog erger dan alles; erger dan diefstal, erger dan Ma's ziekte; ik heb toch al geen brok kunnen eten, zoo zenuwachtig als 'k ben van al die misères — en nu kom jij me nog zoo koelbloedig zóó iets vertellen! 't Is immers om wanhopig te worden! — krijgt Jenny schreiende.

— Nu *word* dan wanhopig, want ik houd het voor zeker. Ik eet omdat ik gezond ben en er geen zenuwen op na hou; (dat is 'n rijkelui's kwaal) en omdat ik den heelen dag in de lucht ben geweest en alles welbeschouwd, — ratelde Lina voort, de laatste aardappelen met het laatste hapje sla en nog een groote schijf ham op haar bord dooréénmenggende; — alles welbeschouwd hoeven wij er ons niet zoo akelig over te maken. Bel is oud en wijs genoeg om te weten hoever zij kan gaan en als *die* baron werkelijk zoo

rijk is, is 't nog zoo dom niet van Bel, dat ze hem niet uit het oog verliest en in ieder geval ligt het aan ons de zaak stil te houden. Voor „de wereld” is ze met de Dubosq's mee naar Parijs voor Karel zelf; als *jij* maar kunt zwijgen *ik* kan het wel en als ze dien — vent is nageloopt of met hem meegegaan zal ze wel te vinden zijn en ze zal gauw genoeg zien of ze gefopt is of niet en terugkomen, en dan hebben we voor de menschen maar te doen alsof er niets gebeurd is, en geen haan zal er naar kraaien of Bel eens een dwaasheid heeft gedaan of niet, dat gaat trouwens niemand aan dan haar zelve. —

— Maar, Lien, de schande; denk eens aan de schande als het bekend werd, en dat kan niet missen! —

— Vooreerst hoeft het niet bekend te worden dat ligt aan ons, zeg ik je al. Laat ons eerst afwachten. . . .

— En middelerwijl gaat onze zuster haar ondergang te gemoet; misschien zien we haar nimmer weer of — God, hoe vreeselijk! als een geschandvleekte, rampzalige vrouw! O Lien — Lien! We moeten ons haasten om haar nog te redden als 't mogelijk is. Ik zal Karel. . . .

— Je zult niemendal vooreerst! — zegt Lina gebiedend en houdt Jenny, die al van haar stoel oprijst, bij haar kleed vast. — Laat mij handelen, Jen! — Geef me wat suiker bij de aardbeien — ze zijn groot maar wrang ook. — Ik heb voorloopig gedaan wat ik kon, maar er kan niets meer gedaan worden zonder ons en Bel te compromitteren, eer ik antwoord heb. —

— Antwoord van wie, van waar? —

— Ik heb het adres in Parijs van de Dubosq's, en heb aan mijnheer getelegrafeerd, maar de inhoud van 't bericht is voor Bella. Is zij nu niet bij hen dan zullen zij 't ons wel laten weten. . . . —

— En als ze niet bij hen — als ze met dien man is — als wij haar niet terugvinden eer zij ongelukkig geworden is? —

— Bah! Ongelukkiger dan ze thuis was kan ze nooit worden en, ik ken onze Bel genoeg om te weten, dat zij nooit terug zal komen als ze dat niet met eere en alle staat-sie kan doen, daar kun je zeker van zijn. . . . —

— O, God, Lien, verbeel je eens dat die — man haar na eenigen tijd — verlaat, onder vreemden, misschien van alles ontbloot! Men hoort zoo dikwijls van zulke ongelukkige misleide meisjes. Laat ons toch alles aan Karel zeggen;

mannen weten altijd beter raad in zulke zaken, dan vrouwen . . . .

— Mannen! Bah! Zoo'n *poule mouillée* als Karel zou raad weten. Hij weet niet eens aan wat geld te komen als de nood aan den man is. Zouden we zooveel misères beleven als hij 'n beetje durfde? Had hij tot ons aller welzijn gedaan wat ik hem zoo dikwijls geraden heb en wat Bella nu voor haar eigen rekening heeft gedaan, we zouden nooit zoo in de zorg zitten; — valt Lien verbitterd uit.

— Nu jij trekt het je nogal aan, dat moet ik zeggen! bemerkt Jenny. — Karel werkt zoo hard hij kan, de goeie jongen ontzegt zich alles; hij durft op zijn best een sigaar te koopen . . . .

— Zoo? En wat is dat dan? — En Lien wijst op een sigaren-coupe die op een rooktafeltje staat en goed gevuld is met Manilla's.

Jenny krijgt 'n kleur. Om haar Karel te verrassen, die werkelijk hoogst zelden zich 't genot eener goede sigaar kan gunnen, heeft zij van het eerste bankbiljet van 't geleende geld, dat zij wisselde, een pakje fijne sigaren laten halen. Hij zou dien nacht met haar blijven waken bij de zieke, en zij wist, hoe 't hem verkwikken zou, als hij nu en dan in den tuin of in de serre een trekje zou kunnen gaan rooken.

— Dat — dat — dat is een attentie van mijnheer Smits; — stamelt zij hoogblozend over die drie-kwart leugen.

— Hm, zóó — is hij hier geweest en komt hij nog vandaag. — Ja? Gunst! dan mag ik me wel wat gaan verfrischen, ik zit vol stof — phuh — dat ruik ik zelf. Waar is Lucie, laat haar toch gauw thee zetten! —

— Lucie is uit, ze moest naar haar les en 'k heb haar laten gaan want ik heb haar eigenlijk nu niet nodig nu Karel thuis is en de kleine meid aanstonds terugkomt; — zegt Jenny verontschuldigend.

— Je doet gek die meid zoo toe te geven, met die malle lessen, 't is allemaal onzin van dat schepsel. —

— Zeg dat niet, Lien, 't zou wát heerlijk zijn als de stumperd een goed examen deed en dan een betrekking kreeg zoo, dat ze voor zich zelve kon zorgen — . . . .

— Ja, en *ons* die alles aan haar gedaan hebben in den steek laten en dan mag jij een *heele* meid nemen want je kunt alles niet alleen af en ik bedank om in 't huishouden te sloven. Je bent dwaas maar ik ga nu naar mijn kamer om me te verkleeden; zorg jij dan maar voor thee, ik ver-

lang er naar en als er gebeld wordt en 't is 'n telegram, dan breng je 't mij, hoor! je doet 't niet open en je geeft 't niet aan Karel! beveelt Lina van tafel opstaande.

— Maar, Lien, nu verzoek ik je toch ernstig, mij eerst alles te zeggen, wat je van Bella weet. Begrijp je dan niet, hoe ongerust ik ben, na dat wat je me gezegd hebt? —

— Gekheid! En als ik je nu eens niets wil zeggen, voor-eerst? Bella zou me niet zeer dankbaar zijn als ik jou haar geheimpjes verklappen ging. —

— Als je me niets zegt, ga ik dadelijk naar Karel en ik stuur hem er op uit. Ik heb het recht te weten wat gij weet van mijn eigen zuster en althans te beproeven haar te red-den eer het te laat is. —

— En een groot schandaal maken, zoodat de heele stad er vol van wordt en ons allen te compromitteren en mijn vooruitzichten te bederven. Neen; ik zeg nog niets; wacht tot ik antwoord heb op mijn telegram. —

— Is dat uw laatste woord, Lien? —

— Ja! —

— Dan ga ik nu terstond alles aan Karel zeggen! en Jenny treedt naar de deur.

Maar Lina heeft haar met een stap achterhaald en houdt haar stevig bij den arm vast.

— Wees nu toch verstandig, Jen! zegt zij op zachter toon dan zij tot nu toe aansloeg. — Eer ik antwoord heb van de Dubosq's kunnen we immers niets hoegenaamd doen. Dat antwoord zal doen blijken of zij bij hare vriendin is of niet. In 't eerste geval is alles goed, en zouden we een mal figuur maken, hadden we eenigen twijfel getoond; bovendien *als ze* bij hen is, moet ze dadelijk thuis komen; daar heb ik mijn telegram op ingericht. —

— En als ze niet bij hen is, wat dan?

— Dan — nu dan zullen we zien; dan moeten we overleggen wat er te doen is. Maar alles hoogst bedachtzaam, in Godsnaam geen schandaal maken om onzen naam; alles kan nog in stilte geschikt worden. —

— Vlei je daar niet mee; zoo iets komt altijd uit; maar dat zou mij niet kunnen schelen, als ik maar wist, dat zij veilig is. O hemel, Lien, denk toch! Met haar hartstochtelijk karakter is ze tot alles in staat! — en Jenny went om de zuster die haar steeds met minachting en spot bejegende.

— Kom, kom! Bel is niet zoo heel dwaas! Als ze niet

goed terug kan komen, komt ze in 't geheel niet, en dat is dan maar beter ook; — zegt Lina half lachend.

— Als je mij maar zeggen wilde —

— Och, eigenlijk weet ik — zelf weinig of niets. Ik gis maar zie je; — Lina denkt een oogenblik na of zij zal meedeelen wat ze weet of hare zuster nog wat langer kwelen. Eigenlijk gelooft zij zelve niet van Bella wat zij aan Jenny als meer dan een bloot vermoeden heeft meegedeeld, om haar angst aan te jagen. Zij ziet Jenny's bleek gelaat en hare betraande oogen en ze weet, dat als zij zóó door Karel gezien wordt, hij haar zal uitvragen en dan — natuurlijk, zal Jen' alles zeggen; zij *kan* immers nooit iets zwijgen voor haar man.

— Nu, toe dan! wat wilde je zeggen? dringt Jenny.

— Wel; ik vond het huis gesloten en hoorde van een jongen die er op passen moet, dat ze al weg waren; toen ben ik naar den huisbaas gegaan, die zei me dat *mijnheer Dubosq gisteren* al onverwacht vertrokken was. —

— Gisteren! En Bel is van morgen pas. . . . —

— Ja, ja juist, maar: let wel, die man sprak van *mijnheer*, alléén van mijnheer, en 't is dus best mogelijk, dat Bella met Mevrouw en 't kind van morgen pas vertrokken zijn; zóó denk ik ten minste. —

— Goddank! Ja, zoo zal 't wezen! — roept Jenny met een zucht van verlichting. — Maar als je dát weet, hoe kun je dan op zulke leelijke vermoedens komen omtrent je eigen zuster? — vraagt zij verwijtend.

— Ik wil hopen dat die vermoedens ongegrond zijn maar ik heb of had er goede redenen toe. Nu, de tijd zal 't uitwijzen of ik me vergist heb of niet. —

En Lina gaat naar hare kamer om zich wat op te schikken en besteedt evenveel zorg aan haar toilet, alsof hare moeder niet stervensziek lag in de naaste kamer, alsof de zuster die zij op hare koude egoïstische wijze liefhad, niet in meer dan levensgevaar zweefde, en bij dat alles denkt zij alleen aan den indruk dien zij wil maken op den niets kwaads vermoedenden Smits, en zij luistert of zij den dof-fen klank der omwonden huisbel niet hoort, die een zoo gewenschten bezoeker zal aankondigen. . . .

De bel zwijgt, alles schijnt in diepe rust, en als Lina in een eenvoudig doch smaakvol huistoilet naar beneden gaat, vindt zij daar niemand dan de kleine dienstbode, die onhandig de tafel afneemt en even onhandig het theegoed gereed

zet, tot Lina's groote ergernis. Zij is op het punt om het kind een scherpe terechtwijzing toe te dienen, doch bedenkt bijtijds, dat Smits ieder oogenblik kan komen en dat het dus beter is, de uitdrukking van zachte droefgeestigheid, die zij op haar gelaat heeft gebracht, niet te verstoren door vinnige bemerkingen te uiten. Met veel gratie — want van straat uit kunnen voorbijgangers tot in de suite zien — neemt zij het meisje 't ongewone werk uit handen, schikt het sierlijke theetafeltje recht gezellig, en vlijt zich dan in een lagen stoel er naast neer; zij neemt de meest gracieuse pose aan, die zij kent; het netgekapte hoofd tegen de sluimerrol, maar voorzichtig, zoodat de chignon op haar kruin ongedeerd blijft; één hand ondersteunt de kin en daardoor wordt de welgevormde blanke arm goed zichtbaar. In de andere hand houdt Lina een grooten papieren waaier; hand en waaier rusten op een keurig gebonden boekje dat open op haar schoot ligt: „Bij het ziekbed” is de titel! — Nog nooit heeft Lina een oog geslagen in dit boekje noch in eenig ander van die soort. Ze zal het ook thans niet doen; o foei, hoe vervelend moet zóó'n boek zijn! Maar het misstaat niet met zulk een boek gevonden te worden onder de omstandigheden; en Lina *wil* zóó gevonden worden — door Smits namelijk; ze weet wel, dat Karel, Jen en Bel om haar zouden lachen als ze haar zagen.

Zij werpt schuinweg een blik in den spiegel die tusschen de voorkamerramen hangt. Ja, 't ziet er goed uit; die achtergrond van — groen en bloemen, de zonnige tuin, de koele serre met haar fraaie planten en dan in de kleine suite, die elegante figuur in den lagen stoel bij 't lage theetafeltje, rustende. „Hm, precies een schilderijtje,” denkt Lina en ze heeft gelijk; het ensemble ziet er waarlijk allerleefst uit.

Het water suist en ruischt zachtjes op de kleine spiritusvlam der bouilloire, 't moet flink koken eer het op de thee kan geschonken worden. . . . Lina drukt de wang dicht in de zachte sluimerrol en wacht — wacht op den bezoeker die voorbij de ramen moet komen, op den waterdamp, die opstijgen moet eer zij de thee zet. . . .

XI.

LINA VANGT GEEN Vlieg MAAR „KNAPT EEN ULTJE”.
ANTWOORD OP HET TELEGRAM. EEN LICHT WORDT
UITGEBLUSCHT. LUCIE KOMT NA MIDDER-
NACHT THUIS.

Het is doodstil in huis; het water kookt reeds lang, maar geen bezoeker is verschenen. Het wordt duister; de ketel is bijna droog gekookt; maar Lina heeft er niets van gemerkt. Zij slaapt reeds geruimen tijd; de stilte in huis, de vermoeyenissen van den dag, de hoopvolle mijmering over *hare* toekomst hebben haar in slaap gesust, en 't is geheel nacht, 't is elf uur als zij, door een ruk aan de huisschel en 't openen der deur gewekt, verschrikt opspringt.

Verward, in 't eerste oogenblik niet wetende waar zij is, tast ze om zich heen. Het spiritus-lichtje is reeds lang uitgebrand maar de lantaarn aan de overzijde der straat werpt haar schijnsel door de ruiten en weldra begrijpt Lina alles. Zij is uitgeslapen, Smits is zeker niet gekomen en het antwoord op haar telegram evenmin; men heeft niet naar haar of de thee omgezien, of zoo al, dan hebben „Jen en Karel” haar laten slapen om de rust in huis te bewaren. Maar nu die bel? — Zij gaat voorzichtig aan 't raam kijken 't is de kleine meid. Wat heeft dat kind nog zoo laat noodig, en waarom heeft ze den huissleutel niet meêgenomen? — En er komt niemand van boven! Lina besluit maar, de deur te openen en 't meisje tevens een berisping te geven wegens het verzuim en het harde bellen.

— Kun jij den sleutel niet meênemen, en wat doe je zoo schandelijk hard aan de bel te rukken? —

Het kind, dat een aangeboren neiging tot tranen storten heeft, (misschien is ze ook teêrgevoelig) antwoordt huilende:

— Och, juffrouw, 'k heb in der haast den sleutel vergete en de dokter zeit, as-tat-ie zoo aanstonds komp en-ie zal 't drankie zelf meêbrenge. —

— Ben je dan den dokter wezen roepen? —

— Ja, juffrouw, toen de ouwe Mevrouw zoo naar is geworde — toen riep meheir me en och je, ze dee toch zoo raar, de ouwe Mevrouw en de jonge Mevrouw hielp der en meheir die knikte en ik ben na' de dokter gevlooge en hij komp — trekt en 't drankie zel-tie zellevers meebrenge. — En o, daar is-tie al! —

Werkelijk houdt er een dokterskoetsje stil voor de deur en de oude welbekende huisdokter springt er vlug uit. Lina treedt hem te gemoet.

— Juffrouw Lien! hoe is 't? nog geen verandering? — vraagt hij, doch hij wacnt niet op 't antwoord, hij kent de heele familie, de kinderen Pollert van hun geboorte af en was dus ook niet verwonderd, Bella noch Lina bij het ziekbed te zien. — Is het zó erg, dokter! — roept Lien hem na, als hij halverwege de trap is.

Hij schudt het hoofd maar ziet niet om en Lina wil hem reeds naar boven volgen, want zijn hoofdgebaar heeft haar nu toch eindelijk wel wat verontrust, maar de kleine meid biedt haar op dit oogenblik met een huilerig: „alsjeblijft, juffrouw” een der welbekende crêmekleurige telegram-enveloppes aan.

Lina keert terug naar de huiskamer: het is er nog donker evenals in 't heele benedenhuis; zij gaat naar de keuken om lucifers, die de kleine meid, steeds schreiend, opzoekt, waardoor Lina's ergernis niet weinig opgewekt wordt. Zij rukt het kind de lucifers uit de hand, strijkt achtereenvolgens wel zes van die vuurhoutjes af zonder erin te slagen ze in vlam te zetten, want hare vingers beven en zij voelt zich beurtelings koud en warm worden als zij denkt aan hetgeen het dunne papier kan bevatten, dat zij benevens het lucifersdoosje in elkaar gefrommeld in de hand houdt.

Eindelijk ontbrandt er één houtje en fluks is een gaspitt aangestoken. Haastig scheurt Lina de enveloppe open en hare oogen verslinden als 't ware het blauwe schrift.

Dan zinkt hare hand neêr; het papier glijdt haar uit de vingers; bleek en rillend staat zij onder 't helle licht der gaslamp. Een kreet, een smartelijke kreet komt over de kleurlooze lippen: „O God, Bella!” — en langzaam vloeien twee tranen uit de gewoonlijk zoo harde, koele oogen.

— Wat is er juffrouw. Heeft juffer Belle een ongeluk gekregen? vraagt de kleine dienstbode, die inmiddels in de kamer gekomen is en de ramen begint te sluiten; waarbij zij een slip van de kanten gordijnen bezigt om hare aanhoudend overlopende oogen en haar neus af te veegen. — Is er nou ook al narigheid met juffer Belle? Och grut, och grut! — en ze geeft nog een flinken veeg over haar rond besmoezeld gezicht.

Ze krijgt echter een goede reden om de drooggewischte bron weer opnieuw te laten vloeien, daar Lina's slanke maar krachtige hand haar een fiksch en oerveeg toedient. Lina kan nogal wat velen, verbeeldt zij zich, maar medelijdende nieuwsgierigheid of nieuwsgierig meêlijden van *die* zijde, dat is meer dan zij verduren kan. Ja, ze is bedroefd om Bella, maar ze is nog meer woedend dan bedroefd, en ze had er reden toe:

„B. niet met ons. Mij uitgeleide gedaan en toen naar huis gegaan om kleine détails te regelen. Zoek den bⁿ S. Ondervraag hem. Geen vertrouwen. Oplichter. Brief nadere opheldering. Handel spoedig.

LÉONIE.

Dit was de inhoud van het vrij lange telegram, waar evenwel geen brief op volgde.

Dus ook bij mevr. Dubosq stond het vast, dat die man de hand in 't spel had; ook zij mistrouwde hem en toch — was hij hun vriend geweest! Ja, zeker, Lina had reden tot ongerustheid; wat nu? Zij had op zich genomen Bella te vinden, de zaak tot klaarheid te brengen, doch toen ze dit deed had zij geen oogenblik de mogelijkheid aangenomen, dat Bella den stap zou gedaan hebben waarvan zij, Lina, haar verdacht en bij Jenny beschuldigd had, den stap dien de inhoud van het draadbericht bijna tot een zekerheid maakte.

Wat nu? Karel was de man niet om een onderzoek te leiden, zóóals het door de omstandigheden geëischt wordt, nauwkeurig, geheim en voorzichtig. Hij zou terstond de politie waarschuwen, en alles in hare handen stellen, juist zooals hij met het ontvreemde theeblad had willen doen, en dat moest tot elken prijs vermeden worden. Geen schandaal, 't zou nu toch niet meer baten; Bella was verdwenen, hoogst waarschijnlijk in gezelschap van dien man, die thans door hen, die hem tot nu toe als hun vriend beschouwden en behandelden, een escroc werd genoemd. In een stad als den

Haag, midden in 't badsizoen wanneer duizenden vreemdelingen alle hotels en pensions bevolken, terwijl stoombooten en spoorwegen de gelegenheid om weg te komen zoo gemakkelijk en eenvoudig maken, terwijl de vermiste bovendien een voorsprong van vijftien uren had — Bella had om half negen het huis verlaten en 't was nu half twaalf — was het zoeken in de stad en omstreken gelijk aan 't zoeken naar één speld in een hooiberg. Lina hield zich nu overtuigd dat Bella reeds ver weg was. Te vergeefs bedacht zij zich op personen die Bella misschien in haar vertrouwen kon genomen hebben. Zij wist niemand die 't vertrouwen harer zuster genoot dan mevr. Dubosq, en blijkbaar wist deze zelve niets, al scheen ook zij hare vermoedens te hebben.

Volgens het telegram was Bella naar de villa teruggekeerd om „eenige détails” te regelen voor hare vrienden. — Détails? — Dat kon niets zijn, dan het afbetalen van bedienden en zoo voorts, misschien het verpakken van kleinigheden. — Dat was de eenige leidraad....

— Juffrouw Lina, 't is hoog tijd dat u naar uwe moeder gaat; — klonk plotseling een stem; een strenge stem, op afkeurenden toon sprekende. 't Was de oude dokter. Lina keek om. Daar stond hij op den drempel, in zijn correcte ouderwetsch deftige zwarte kleeding, even kalm en ontzagwekkend als zij hem in hare kindsheid had gezien; maar zijne stem klonk berispelend en zijne heldere blauwe oogen zagen haar verwijtend aan.

— Dokter! is het — is Ma? Wat is er toch? —

— Ga naar uwe moeder, Lina; — herhaalde hij nu op hartelijker toon: — Bella is op reis, hoor ik; dat spijt me — 't is hard voor de arme vrouw al hare kinderen niet om zich heen te zien in dit uur... —

— Dokter, het is toch niet — niet — heel erg? —

— Neen, niet heel erg, zij lijdt nu weinig, maar... zij zal spoedig van alle lijden verlost zijn. Ga dus, meisje, ze is niet bij kennis, en blijf bij haar tot het einde... —

Lina stooft hem voorbij naar de ziekenkamer; zij dacht niet meer aan Bella noch aan het beteekenisvolle telegram; op dit oogenblik keerde — voor één oogenblik — de kinderlijke liefde weer die sinds zoo vele jaren, uit haar hart gebannen werd door koud, berekenend egoïsme.

De dokter kon hier niets meer doen, hij wist, dat binnen weinige minuten het pleit tusschen leven en dood zou beslist zijn — ten gunste van den laatsten, den machtigsten. Het

kleine meisje stond in de gang, den arm tegen den muur geleund en 't gezicht tegen den arm gedrukt. Na den onverwachten klap vloeiden de tranen nog eens zoo rijkelijk. Toch verzuimt zij haren plicht niet, met den boezelaar voor de oogen schuift ze langs den dokter heen om hem de deur te openen.

— Arme kleine drommel! — mompelt hij en hij tikt het kind goedhartig op 't ruige hoofd. — „Misère ouverte hier!” — denkt hij, als hij het armoedig gekleede schepseltje aanziet en zich den kloeken, netgekleeden huisknecht herinnert, die voorheen de deur voor hem opende bij de familie Pollert.

Dat troostrijk tikje op haar hoofd, heeft voor een poosje Grietje's tranenvloed gestelpt. Zij gaat terug naar de kamer en indachtig aan de lessen van spaarzaamheid die haar steeds ingeprent worden door Jenny, maakt zij het gaslicht uit. Dan schuift zij een overgordijn weg en gaat voor 't raam staan om Lucie's thuiskomst af te wachten.

Daarboven wordt ook een lamp uitgebluscht. 't Was nog slechts een klein, zwak flikkerend vlammetje maar 't verspreidde toch nog eenig licht en warmte in den engen kring; 't was als een hand, die de zoozeer verschillende bestanddeelen van 't gezin bijéén hield. . . . .

't Was bijna één uur toen er wederom een rijtuig stilstond voor dit huis der rouwe. Voor het eerst in haar leven kwam Lucie na middernacht thuis en 't was met een van angst popelend hart dat zij vlug uit de vigilante sprong en een nauwelijks hoorbaar rukje aan de bel waagde.

Maar Grietje had niet te vergeefs op den uitkijk gestaan. De bel was nog niet „over” of reeds stond de deur open.

— Juffer Lucie! Goddank, dat u er ben! barstte de arme kleine slavin uit. Wach! 'k zal 't keukenlampje haale, want 't is hier stikdonker. . . .

— Hoe ben jij hier zoo alleen? En hoe is 't met mevrouw? — vraagt Lucie, verwonderd het kind aanziende.

— Och, God, 't is zoo slecht met 'er; der is zoo'n narigheid, juffrouw, de oude mevrouw leit niks goed; misschien zelt wel gauw afloope met der en kijk u is hier — der is 'n tullegram ook al gekomme en ik geloof as dat er ies nie goet is met juffer Belle, want juffer Lien die schrok toch zoo der van . . . kijk, daar leit 'et nog . . . —

En zij raapte het papier van den grond op en bood het Lucie aan.

Werktuigelijk nam Lucie het aan en las; zij begreep het korte, verwarde en in 't fransch gestelde bericht niet in eens; dus las zij nogmaals en hoewel zij 't fransch niet zoo goed machtig was als Lina, nú begreep zij de beteekenis van de verkorte woorden, zij wist wie de benaming escroc gold; en ook zij ontstelde. Doch, 't was niet geheel onverwachts. Immers, Bella's intrige met hem dien men met den titel van oplichter bestempelde, was haar bekend.

— En wat zei juffrouw Lina! En — waar zijn ze toch allemaal? En heeft de jonge mevrouw me niet geroepen? Is alles al gesloten en moet jij niet naar huis? —

't Scheen wel, dat Lucie hare gewone bedaarheid geheel kwijt was en de kleine meid stond haar dan ook aan te staren als dacht zij, dat juffrouw Lucie, die anders altijd zoo goed bij „der posetieve” was en altijd wist, wat er gedaan moest worden nu ook al „de klus kwijt” was, net als al de anderen. Toch kwam het Grietje voor, dat „juffrouw Lausje” niet heel „verschrikkelijk erg geschrokken was” van al de alarmberichten die haar werden; en daar had Griet eigenlijk op gerekend: 't scheen, dat ze niet eens „bang” was dat ze zoo laat was thuis gekomen. En Griet was toch meer dan eens getuige geweest van de „standjes” die een verzuim of een te laat thuiskomen al was het van een les, Lucie op den hals haalden.

En 't was zoo. Lucie voelde heden geen vrees voor verwijten of „s'en prendre's.” Zij was ontsteld door het vreese-lijk onheil, dat mevr. D.'s telegram aanduidde; zij was bedroefd over de treurige berichten van de zieke; zij voelde diep medelijden met haar en met de goede Jenny, maar toch was 't haar te moede alsof dit alles rampen waren, die haar niet aangingen, alsof zij ze in de courant las, en, ja, wel zeer begaan was met de ongelukkigen die 't betrof, doch er overigens geheel niet in betrokken was, want, in dit uur voelde Lucie zich zoo gelukkig als nog nooit te voren. Nu zij thuis kwam in deze woning, voelde zij eerst recht, dat zij daar eene vreemdelinge geweest was; zij voelde, dat men eerst waarlijk tehuis is daar, waar men liefde en hartelijkheid vindt en waar men die kan vergelden, en — Lucie had dien dag hare moeder wedergevonden!

Het hoofd vervuld van de tegenstrijdigste gedachten met het bewustzijn in 't hart; dat haar een groot geluk ten deel

gevallen was, en dat zij dit — vooreerst althans — niet kon of mocht toonen, hoe rechtmatig 't haar ook toekwam, begon zij zich langzaam te ontdoen van hare handschoenen en hoed, en daarna, puur uit gewoonte, de serre en kamer te schikken voor den nacht.

— Gaat u niet naar de ouwe Mevrouw kijken, juffrouw Lucie? — vroeg Grietje die haar aldoor verbaasd had staan aankijken en haar gedrag „erg raar” vond.

— Ja, zoo, aanstonds, als ik klaar ben; — antwoordde zij afgetrokken, terwijl zij het ongebruikte theegoed opnam om het weg te bergen.

— Maar ze leit op sterven, weet u dat wel? De dokter zei strakkies, as-dat-et bijna afgeloopen was? — En, misschien is ze al dood, want ze huilen allemaal boven . . . hernam de kleine, die even aan de trap geluisterd had.

Lucie zette het theeblad neer, luisterde ook even en ging toen de trap op.

— 't Kan der geen oor schelen, geloof ik; — mompelde Grietje, en daar 't haar wellicht ook tamelijk onverschillig was, niettegenstaande hare bereidwillige tranenstroomen, nam ze het keukenlampje op en ging zich in de keuken een gemakkelijker plaatsje zoeken, waar zij zich voorstelde wat te dutten, tot tijd en wijle men hare diensten weer zou noodig hebben.

XII.

SMITS GAAT OOK OP ONDERZOEK UIT EN VINDT IETS. DE
WEDUWE MULDER EN HARE BABOE. VAN DE INDISCHE
RESTAURATIE NAAR HET HOLLANDSCHE HOTEL.
HEREENIGD!

Toen Smits dien middag van Lucie afscheid nam had hij zich een vrij moeilijke taak gesteld, en hij had die zoo plotseling, als door ingeving op zich genomen, dat hij eerst begreep hoe moeilijk ze te volbrengen zoude zijn, nadat hij reeds op weg was naar Lucie's moeder, de vrouw die hij had ontmoet als de baboe van de familie Mulder.

Hij had die luidjes in Indië, op een der buitenbezittingen, leeren kennen. De man was op weg naar Nederland, waar hij herstel van gezondheid ging zoeken, overleden. De vrouw, eene inlandsche dame, arm en hulpeloos, met een viertal zeer jonge kinderen en een zeer klein pensioen, in Nederland aangekomen, werd niet als welkome gast ontvangen door de verwanten van haar man. Zij wilden haar wel „helpen,” doch op de koele, grievende wijze, waarop zoo vaak door rijke bloedverwanten aan arme een aalmoes wordt geschonken. Zij waren welvarend en „echt hollandsch;” de weduwe arm en even „echt indisch”.

Men wilde haar de kinderen „afnemen” en hen eene echt hollandsche opvoeding geven, op voorwaarde dat zij, de moeder, naar haar land terugkeeren zou. Van de zorg voor haar viertal ontheven, zou zij haar pensioentje voor zich alleen mogen behouden. Dit was eene schikking, die door de in familieraad vergaderde verwanten uitermate zeer royaal en voordeelig genoemd werd, ja, voor de weduwe zelfs schitterend mocht heeten. Op die wijze was de „echt hollandsche” bent de bruine nicht kwijt, waarover zij zich schaamde; de

kinderen konden in de provincie op eene of andere goedkoope kostschool besteed worden en — de zaak was uit de wereld, en iedereen er bij gebaat.

Doch de weduwe Mulder dacht niet alzo. Tot geenens prijs wilde zij van hare kleintjes scheiden; haar man had ook gewenscht dat zijn kinderen een hollandsche opvoeding zouden krijgen, en zijn wensch was zijner vrouw heilig; maar zóó zou hij het niet verlangd hebben. Zij weigerde dus de haar gestelde voorwaarden aan te nemen; liever wilde zij hard werken dan ver van hare kleinen onbezorgd leven.

Werken! De rijke bloedverwanten lachten er mede, en ergerden zich er over. Een vrouw van hun familie zou werken om haar brood? En dan zulk eene vrouw, die geen zuiver hollandsch sprak en — natuurlijk — niets kon! Wat kon zoo'n schepsel doen? Ja, men begreep het wel: het „schepsel” zou liefst een toelage — zoo — of zooveel 's jaars willen hebben en dan lui en gemakkelijk in Holland blijven, de kinderen van hun neef verwaarloozen en hen allen tot schande strekken. Dat was het doel van 't „schepsel”. Maar 't zou niet gelukken; het was nu eenmaal besloten, dat men haar op de onaangenaamste en onbarmhartigste manier zou ondersteunen — óf in 't geheel niet. Men moest zich maar schrap zetten tegen hare onbescheiden pretenties; als zij zag dat het niets baatte, zou zij wel eieren kiezen voor haar geld.....

De weduwe koos echter in 't geheel niets; zij bedankte voor alle verdere bemoeiing met hare zaken en om geheel vrij te zijn verliet zij de deftige stichtsche hoofdstad en begaf zich naar 's-Gravenhage. Dit deed zij op aandringen van de baboe die haar op reis had vergezeld, en die zich bereid verklaarde bij haar te blijven, zelfs zonder salaris, zoo lang „Mevrouw” hare diensten noodig had.

— Maar waarom dáár juist? Het zal daar duur leven zijn, want daar woont de koning, daar is het hof; zei de weduwe, die niets wist van de toestanden in Nederland.

— Maar er zijn vele indischen, dat weet ik zeker, en de zuster van mijn overleden heer woont er ook, — zei baboe Mina; — en als we die vinden, die is goed en zal u helpen. —

De weduwe, die niets liever wenschte dan ver van het toezicht der familie haars mans te zijn, en die van „Holland” weinig meer wist dan wat de overledene haar verteld had —

en hij sprak altijd maar over twee plaatsen: Utrecht, waar hij geboren, en den Haag, waar „het hof” was — besloot met echt indische trekvogelnatuur, zich naar de residentie te begeven.

Zij was sinds acht jaren gehuwd en had vóór hare reis naar Europa het eiland waar zij geboren werd nooit verlaten. Zij zou dan ook niet geweten hebben hoe te handelen, ware niet een harer medepassagiers, de eenige die ook in Utrecht thuis behoorde, haar te hulp gekomen.

— Wel zeker, ga naar den Haag; het krioelt daar van indische lui, en 't is er niet duurder dan ergens anders in 't land; maar hoe zul je er leven van je f 700 pensioen! —

— Ik zal werken; ik kan borduren, naaien, haken. ... —

— Ach God, dat geeft niets: er zijn er al te veel die dat doen; neen — och, 't is jammer — als ge fondsen hadt om een „zaakje” te beginnen. —

— Maar, ik heb geen verstand van zaken; ik kan linnen naaien, stoppen, mazen, borduren, haken, breien — en — en koken....

— Koken! Dáár zeg je iets! Ja, dat kun je goed! Nu, ga gerust naar den Haag en — kook voor de lui! —

— Voor de lui! —

— Zeker! Het wemelt er van Indiërs, die allen gaarne nu en dan de hollandsche tafel eens afwisselen met de indische. — Huur een woning met een geschikte keuken en bereid sambals en sajors en nassie en ajam en verkoop die. Heb je boembloe meegenomen! —

— In overvloed. Maar — zal het plan gelukken? —

— Geen twijfel aan! Ik zal je helpen wat ik kan; ik ken er veel indische lui. Courage, moedertje; begin maar: en — hou vooral baboe Mina bij je: die zal er ook wel verstand van hebben. —

Baboe Mina had er verstand van en vond het plan harer meesters uitstekend.

De medepassagier was een onschatbare vriend: de weduwe vond een huisje, voorzag zich door zijne hulp van 't hoognoodige huisraad, en was weldra in de residentie gevestigd en bij de meeste „indische lui” bekend als leverancierster van alle mogelijke sambals enz.

Het benedenhuis was gewijd aan keukenbelangen. In de „suite” stonden de tafels steeds gedekt; in de keuken was na 12 uur 's morgens steeds rijst, met al wat er bij behoort, voorhanden. De eerste verdieping van vier kamers,

zeer eenvoudig gemeubeld, werd verhuurd aan „h. h. b. b. h. h.” — De tweede étage bevatte slaapkamers der weduwe en hare kinderen en die der baboe. —

Toen de weduwe tobde over het contante geld, dat de onderneming zou eischen, had baboe Minah, bescheiden maar trouwhartig gezegd!

— Mevrouw, ik heb spaarduiten; neem die en als het u goed gaat, geef ze mij dan terug: 't is mijn schuld, dat u hier zijt, want ik wil hier zijn om mijne „nonna” terug te vinden. Gaat het u niet goed met de zaak, welnu, dan is het nog niet heel erg voor mij; ik blijf bij u en zal u helpen zooveel ik kan. —

Maar het ging boven verwachting goed. De bescheiden gemeubelde kamertjes stonden nooit leeg, en de sambals en sajors, de bamie en keinbloah der weduwe waren zeer gewild. Nooit ontbraken er gasten aan de gedekte tafels in de benedenkamers, en Mevrouw Mulder zoowel als baboe Minah waren van 's morgens vroeg tot 's avonds laat bezig in de keuken. In de gang stond een lange rij etendragers, zooals die groengeverfde blikken voorwerpen genoemd worden, en een opgeschoten jongen, als knecht aangenomen, had werk om de talrijke bestellingen bij de klanten te bezorgen. De ondernemende weduwe zou weldra genoodzaakt zijn een wagentje aan te schaffen, wilde zij iedereen op tijd kunnen bedienen. Dank zij den trouwen steun van baboe Minah, die dan ook meer als vriendin dan als dienstbode bejegend werd, bleef de orde in de huishouding bewaard, want de javaansche vrouw was beter dan de indo-europeesche bekend met het bestuur eener wijdloupeige keuken en de keurige menu's van de rijkvoorziene tafel die zij eertijds beheerde, had zij nog niet vergeten. Dankbaar wegens de goede behandeling en de bescherming die zij in het huis der weduwe gevonden had, wijdde baboe Minah al hare krachten en ervaring aan de welvaart van de onderneming, en zoo de weduwe binnen betrekkelijk korten tijd zich in 't bezit eener winstgevende zaak mocht verblijden, had zij dit voor een groot deel te danken aan hare nederige vriendin.

Smits hoorde toevallig spreken over de „indische restauratie”; zoo werd de onderneming genoemd. Den naam der kookster wist niemand, maar hare werken waren zooveel te beter bekend. Gelijk de meesten, die lang in Indië waren, kreeg Smits op een dag een onverklaarbaren trek naar de

rijsttafel, en volgde een kennis die er meer geweest was, naar de kleine restauratie.

De tafels waren op dien middag wél bezet; het maal was uitstekend bereid; de bediening door een javaansche vrouw van middelbaren leeftijd en een aankomenden jongen met wit schort voor, was ook naar behooren. Wat Smits echter hinderde, was de luidruchtigheid van de meeste gasten; het waren meest allen jonge lieden: studenten, hoogere burgerscholieren, en de meesten ook zichtbaar van indische afkomst. De zoogenaamde grappen en geestigheden, nu in 't maleisch, dan in 't hollandsch tegen de bedaarde en fatsoenlijk uitzierende javaansche gericht, ergerden hem, hoewel de vrouw er geen notitie van scheen te nemen en geen enkelen keer een antwoord gaf, zoodat de jonge grappenmakers weinig eer hadden van hun geestigheden.

Bij 't heengaan wilde hij der vrouw een fooi geven, maar zij bedankte er voor. Zij wilde geen fooien aannemen; mijnheer betaalde het eten en dat was voldoende. Dit gedrag was ook voldoende om Smits' opmerkzaamheid te vestigen op een huis, waar zulk een goede maatregel aangenomen en trouw volgehouden werd, en hij nam zich voor, nog wel eens te komen en het huis aan te bevelen. Weenige dagen later had hij daartoe gelegenheid en hij geleidde den persoon, die zich wenschte te abonneeren, naar de restauratie. Het was toen, dat hij in de dame die de zaak dreef, zijn oude kennis, Mevrouw Mulder herkende, die hem bij eene volgende visite hare lotgevallen meêdeelde en haar relaas besloot met de verklaring, dat zij zonder den steun harer trouwe baboe nooit de kracht zou gehad hebben, hare zaak tot zulk een bloei te brengen.

— Die baboe, dat is zeker de javaansche die aan tafel bedient, niet waar? — vroeg Smits.

— Ja; zij weet de orde zoo goed te bewaren, en we kunnen ook nog geen aparten bediende daarvoor bekostigen; het is een moeilijke taak voor eene vrouw, maar Minah is zoo kalm en gevat: zij wil niet, dat ik mij in de eetkamers vertoon, al is 't er nog zoo druk; ze beweert, dat ik nog te jong ben; — zei de zesentwintigjarige weduwe lachend.

— Hoe gelukkig, dat je zulk een steun hebt gevonden! — 't Is te hopen dat ze geen heimwee krijgt en naar haar negorij terug wil; — bemerkte Smits.

— Ja, dat zou een koopje zijn; en ik ben er dikwijls

genoeg bang voor. Minah is geen gewone baboe; zij is in goeden doen geweest, en hare ouders zijn welgestelde lieden. —

— Waarom ging ze dan als meid met u mee? —

— Och, wat zal ik u zeggen; eigenlijk niets dan een gril, zooals die Javanen er wel meer hebben. Zij had in vroegere jaren een kind opgepast van de geboorte af; dat kind moet ergens hier in Holland bij familie zijn, en nu verlangde zij dat kind weêr te zien, en is om die reden, op eigen kosten naar Holland gekomen. — Smits spitste de ooren:

— Op eigen kosten? Ik dacht in uwen dienst! —

— Jawel; zoo moest het schijnen; maar u begrijpt wel, dat wij geen geld hadden om eene bediende mee te nemen; zij bood aan, om zonder eenige belooning, mij op reis te helpen met de verzorging der kinderen, als zij maar onder onze bescherming mocht reizen. Ik vertrouwde het eerst niet recht, want ik weet hoe die inlanders zijn, — vervolgde de weduwe met de geringschatting waarmee de Indo-Europeërs gewoonlijk neêrzien op hun geheel inlandsche landgenooten. — Maar zij heeft zich goed gehouden; dat erken ik; geen betere baboe; geen fatsoenlijker en eerlijker heb ik ooit gekend. —

— En, heeft ze dat kind al gevonden? — vroeg Smits, die nu zoo goed als zeker was van zijne zaak.

— Neen; de familie is van hier weg of uitgestorven; och, ik mag lijden dat ze het kind nooit vindt — hoewel ik haast geloof, dat het haar eigen kind is, want als ze er over gaat denken is ze dagen lang bedroefd en zenuwachtig. 't Is haast niet denkbaar, dat een baboe zooveel zou houden van een kind, dat zij grootgebracht heeft. —

Smits denkt aan het kind, dat zoo hartstochtelijk verlangde naar de baboe die het verzorgd had, bijna als een kind, dat naar zijne moeder verlangt, en hij was nu overtuigd, dat het toeval Lucie's langgezochte baboe had tegevoerd.

— Hoe heet uwe baboe? — vroeg hij.

— Aminah; maar bij verkorting noemen we haar maar Minah. —

— Mag ik haar eens spreken? — vroeg hij. — Nu, kijk maar niet verwonderd, Mevrouw; ik zal haar niet schaken... —

— Neen, maar — ik dacht misschien — dat u — dat u

haar — u hebt uwe kleine non toch niet in Indië achtergelaten? —

— Neen! Maria — is dood; zij wilde dat Lili in Holland werd opgevoed — ik — ik eerbiedig haar laatsten wil en ik heb mijn arm kleintje meêgebracht... zei Smits en zijne stem klonk somber, en er rezen tranen in zijne oogen.

— Kassian! waar is ze — uw kleine nonnie? Breng ze maar bij ons; ik wil haar gaarne verzorgen; u hebt zooveel voor ons gedaan; — zei de weduwe ontroerd.

— Ik dank u: zij is in goede handen; ik heb haar in Amsterdam bij eene familie, met welke ik herwaarts kwam, achtergelaten. Zij heeft het daar goed en ze is er gewend; ze is te jong om veel te veranderen — vooreerst. —

Want Smits vond de omgeving der „indische restauratie” nu juist niet bijzonder geschikt voor zijn kind, hoe hij ook de kloeke jonge vrouw eerbiedigde, die haar eenig talent, de kookkunst, exploiteerde ter wille van het welzijn harer kinderen. Zijne fijne kleine Lili moest in eene andere atmosfeer grootgebracht worden.

— Neen, ik denk er niet aan u van uwe trouwe hulpe te berooven, zelfs niet voor mijne kleine meid. Maar, ik ken een meisje, eene jonge dame, die — hare oude baboe zoekt. —

— Allah! is het waar! Dan is het zeker niemand anders dan baboe Minah's pleegkind. O, Allah, wat zou ze gelukkig zijn! Wacht, ik roep haar!

En de goede vrouw, hare eigene belangen vergetende, vloog naar de keuken waar zij de javaansche van hare potten en pannen wegreep.

— Minah, Minah, kom gauw! Daar is een heer om u te spreken! — deze woorden met luide, verblijde stem uitroepende, greep zij de vrouw bij den arm en trok haar mee.

— Maar ik kan toch zóó niet voorkomen! in mijn keukenkleeren, mevrouw; laat mij eerst een schoon baadje aantrekken — en wat wil die heer van mij! vroeg zij, tegenstribbelende; en ik moet mijn handen wasschen — kijk eens, ze zijn heelemaal geel van de koenjet (kurkuma).

— 't Is een heer, die u goede tijding brengt; hij kent een meisje, dat hare oude baboe zoekt, misschien is het uwe nonna! —

De handen, die baboe Minah bezig was onder de water-

kraan van hare gele kleur te bevrijden, werden haastig teruggetrokken en smeekend opgeheven:

— Ach, mevrouw — zoo dikwijls heeft men mij al bedregen! Ik kan al die teleurstellingen niet meer uithouden. Het komt altoos verkeerd uit, en ik vrees dat mijne nonnie dood is. — Heeft hij u gezegd hoe dat kind heet — dan wil ik het gelooven. —

— Dat kind heet Lucie van Bodegraven! — zei eene stem achter haar. Het was Smits, die, geheel overtuigd, dat hij Lucie's verpleegster gevonden had, mevr. Mulder naar de keuken gevolgd was, gedreven door eene belangstelling, die hij zich zelve niet wist en ook niet beproefde te verklaren.

— Lucie! Lucie! — kreet de javaansche vrouw. — Ja, dat is zij, dat is mijn kind, mijn lieve nonnie: waar is ze? Laat mij gaan: o mevrouw, geef mij permissie, ik wil, dadelijk naar mijn kind gaan? Waar zijn mijn hollandsche kleeren?

Met zenuwachtige haast beproefde zij zich van hare werkkleeren te ontdoen, maar de bevende handen weigerden haar den dienst, en toen mevr. Mulder haar wilde helpen, zeeg de arme moeder met een gillenden uitroep in hare armen.

— Lucie, mijn kind, mijn eigen lief kind! — Mijne Lucie! —

— Daar, nu gaat zij in flauwte vallen; hoe gek, in plaats van zich te haasten om naar het meisje toe te gaan! — bemerkte de weduwe met tranen in de oogen, terwijl Smits haar hielp om de vrouw bij te brengen.

Dit gelukte al spoedig, maar niet zoo spoedig mocht Smits er in slagen het ongeduld der vrouw te beteugelen. Zij deed hem allerlei vragen, riep dan weer om hare „hollandsche kleeren”, vloog heen om die te halen en kwam onverrichterzake terug om nog meer te vragen. Ten laatste gelukte het hem haar te overreden nog slechts eenige uren geduld te hebben, dan zou hij Lucie bij haar brengen. — Zij kan ook niet geheel vrij beschikken over haar tijd; zij heeft hare bezigheden en moet zich daarnaar schikken, en zij woont heel ver van hier; — verklaarde hij.

— O ja, zij leert nog, zij is zeker nog op school; en zij woont ver van hier, ik begrijp het — daar aan 't andere einde der stad wonen al de rijke lui; heb ik gehoord — maar, och, mijnheer, laat mij niet te lang wachten! Zeg

aan hare tante, dat Lucie's oude baboe haar smeekt, het kind verlof te geven om haar te bezoeken, dat zij bijna gestorven is van verlangen naar Lucie en alleen om haar te zien die groote, groote zee overgegaan is . . . . —

Het kostte Smits vrij wat moeite zich van haar los te maken; zij had nog zooveel te vragen, te vertellen, en had zij zich in 't eerst verraden door hare hartroerende kreten om haar kind, nu poogde zij dit te doen vergeten door zich weer geheel als de nederige dienstbode voor te doen . . . .

— Zij zal zich niet behoeven te schamen over hare oude min; — u zult zien, mijnheer, ik heb goede kleeren, net als een hollandsche Mevrouw; want ik heb geld genoeg verdiend, eerlijk verdiend mijnheer, met werken. —

En het was terwijl Mevrouw Mulder hen enkele minuten alleen liet, om aan de deur een boodschap aan te nemen, dat Aminah Smits verbaasd deed ophooren door de mededeeling, dat zij geld genoeg had om Lucie terstond mee naar Indië te nemen, als zij dat verlangde; dat geld kwam van eene erfenis, voegde zij er bij.

Na deze ontmoeting had Smits Lucie opgezocht; wij weten hoe hij haar aantrof en hoe hij, door de omstandigheden ten huize harer familie, verscheidene uren werd opgehouden.

Wij weten, hoe hij bij zijn tweede bezoek aan Lucie te weten kwam, dat het niet een oude getrouwe dienstbode, maar eene geliefde moeder was die zij zocht, die hij haar nu kon teruggeven. Deze mededeeling bracht hem geducht in verlegenheid. Hare gewezen baboe kon Lucie in die omgeving opzoeken; hare moeder niet. Hij zou ook niet willen dat zijn kind hare moeder zoo had weergevonden. Wat te doen?

Om vijf — zes uur zou Lucie eerst kunnen uitgaan? Dan zou hij haar bij de moeder brengen, die zij zich herinnerde als de meesteres over een groot, royaal ingericht huishouden, omringd door al de weelde die de inlandsche vrouw, — de huishoudster, zooals dit soort echtgenooten heeten, van een gegoeden landheer zich mag vergunnen; en zou zij die moeder nu wederzien in dat armoedige huis, als dienstbode, misschien wel te midden van haar potten en pannen, of nog erger, gasten bedienende achter de restauratietafels? . . . . Dat was wreed! Hij stelde zich voor, hoe 't hem zoude grieven moest zijn kleine Lili haar vroeggestorven moedertje in zulk een vernederden toestand wederzien, en hij besloot, dat hij Lucie die beproeving zou besparen.

Hoe? — Daarover peinsde hij niet lang; hij ging naar zijn hotel en bestelde daar eene goede kamer „voor eene indische dame”, die 's namiddags zoude komen; daarna begaf hij zich naar de restauratie om Aminah af te halen.

Mevrouw Mulder ontving hem in een klein vertrek ter zijde van de gang. Hij hoorde het gedruisch van vele stemmen en het gerinkel van tafelgereedschap; een vette, scherpe lucht, die van een ruim gebruik van uien en indische kruiden getuigde, vervulde het heele huis. De geïmproviseerde kellner kwam uit de keuken, een reusachtig blad vol kleine schaaltes dragende, en toen de deur der eetkamer openging zag hij de tafels dicht bezet, en eene vrouw in javaansche kleeding die de gasten bediende.

— Is zij nog in de eetzaal? — vroeg Smits en hij was blij, dat hij Lucie niet had meegenomen. Wat zou het arme kind geleden hebben, had zij hare moeder zóó weergezien! Hij keek de weduwe vragend aan.

— Neen, neen, — viel zij, de vraag begrijpende in; — Minah behoeft vandaag niets te doen; zij was ook niet in staat te werken, zoo zenuwachtig is ze. We hebben een remplaçante gevonden; er zijn hier in den omtrek verscheidene baboes, die wachten op een gelegenheid om naar Java terug te keeren, of die niet tevreden zijn in haar dienst; een van die helpt mij voor vandaag.... —

Smits nam zich voor, dat het niet alleen voor vandaag zoude zijn, maar hij zei dit niet en vroeg naar Aminah.

— Zij is bezig zich te kleeden; eigenlijk was zij al gekleed, maar, ziet u, ik vond het zoo onaangenaam voor dat meisje — maar — hebt u haar niet meegebracht? — viel ze zich zelve in de rede; — ik heb beloofd Minah te roepen, zoodra zij er was....

— Neen, ze kon niet hier komen; Minah moet met mij mee om haar te zien: ik heb een rijtuig vóór staan; zou ze nog niet gekleed zijn? — vroeg Smits ongeduldig.

— Och, dat wilde ik u juist zeggen, Minah had zich, naar haar idee, heel netjes gekleed in haar javaansch costuum, met muilen aan de voeten, een zijden slendang om, het haar sangool in den nek en al haar gouden knopen en juweelen — o heel mooi, als ze in Indië was, maar hier zouden haar bespotten en ze zou zoo'n bekijk hebben, en 't zou voor dat meisje zoo onaangenaam zijn hare moeder — want in hare blijdschap heeft Minah mij bekend wat ik reeds lang vermoedde — dat Lucie haar eigen kind is; — nu dan, ik

vond het zoo stuitend voor dat meisje hare moeder zóó, als een javaansche vrouw weer te zien (want zij zal nu toch zeker geheel hollandsch geworden zijn in hare gewoonten en ideeën) dat ik Minah geraden heb zich liever in europeesche kleeren te steken — dat staat veel beter; en kijk, daar is ze al! Wat zegt u er van? —

— Afzichtelijk! — zou Smits gezegd hebben, had hij gedurfd. De vrouw, die er in hare eenvoudige javaansche kleeding werkelijk bijzonder goed uitzag, geleet in de vreemde kleeren een ware vogelverschrikker.

Wel was de zwarte japon, die zij droeg, eenvoudig en net, maar de draagster wist zich niet te bewegen er in: ze hield de armen ver van het lijf, en 't was als had de welgebouwde javaansche plotseling hooge schouders gekregen. De wijde, lange rok belemmerde hare bewegingen, zoodat zij strompelend de kamer binnenkwam. Het witte kraagje en de roode strik misstonden bij de zeer donkere tint van den hals; het kleine kapothoedje op zichzelf zeer geschikt en zelfs smaakvol, wiegelde als een bonte vlinder op de massa hoog opgetast gitzwart haar, en de licht maïskleurige keel-linten deden Aminah's ooren bijzonder leelijk uitkomen, want, gelijk bij alle javaansche vrouwen, waren de gaatjes in die ooren groot genoeg om er den top van de pink door te kunnen steken. Hoe zou zij anders hare prachtige solbings hebben kunnen dragen?

Verlegen voor zich uit kijkende, bleef de arme ziel bij de deur staan: Mevrouw Mulder nam haar bij de hand en bracht haar voor Smits.

— Kijk, staat het niet heel goed? — Maar uw tournure zit scheef, Minah — en ge moet een shawl of mantel omslaan, want ge moet met mijnheer mee gaan.... en zij verschikte een en ander aan Aminah's toilet.

— Is Lucie dan niet gekomen? Moet ik uitgaan? Ach, ik vrees dat ik niet loopen kan met die zware kleeren aan.... Ach, waarom is zij niet bij mij gekomen! — klaagde Aminah, en zij keek hulpeloos van Smits naar Mevrouw Mulder.

— Neen, Minah, mijnheer neemt u meê in een „wagen”; — zeide de weduwe — ga maar uw doek halen, uw rooden doek, dat staat heel goed bij uw zwart costuum, nietwaar, mijnheer Smits? — En lachend en knipoogend zag zij Smits aan.

Aminah beproefde zich te bewegen, maar de hooge hak-

ken van hare laarsjes haakten in den al te langen rok, en zij bleef staan en hield zich vast aan een stoel; zij was beschaamd, de arme!

— Och, 't is niet koud, ik heb geen doek noodig — en ik kan de trap niet op met die schoenen aan: ik heb al zoo'n moeite gehad om er af te komen . . . . als mijnheer het niet kwalijk neemt, mag ik dan zoo gaan? — Zij zag Smits smeekend aan; ach, zij voelde zich zoo ongelukkig in haar staatsiekleeren, die zij met zooveel voldoening had gekocht, en van tijd tot tijd bewonderd, maar die zij nog nooit had gedragen.

Smits stond op zijne beurt verlegen. Hij had niet gedacht aan al die bijzonderheden; maar duizendmaal liever zou hij Aminah meêgenomen hebben in hare javaansche kleedij, die haar natuurlijk en zeer goed stond, dan in dit europeesche toilet, dat de goede vrouw bespottelijk maakte. Hoe kon eene overigens verstandige vrouw als Mevrouw Mulder zoo'n maskerade aangeraden hebben? En hoe pijnlijk zou het voor Lucie zijn, hare moeder in dien belachelijken toestand te zien? Hoe zou hij die moeielijkheid nu oplossen?

— Wacht, ik zal den doek wel voor u halen; zei de weduwe goedhartig: — mijnheer Smits zal wel even willen wachten; en zij wilde de kamer uitgaan, maar Smits hield haar tegen:

— Zou 't niet goed zijn, als Aminah een stel van haar eigen kleêren meênam? Kijk eens hier, 't zou kunnen zijn, dat Lucie haar niet herkende, in dit toilet, en als Aminah zich dan op de gewone wijze kon vertoonen, zou 't niet kwaad zijn. — Hij glimlachte verlegen, want hij had zijn eigen idee, maar om de weduwe niet te kwetsen, wilde hij er niet voor uitkomen.

— Bah, een moeder haar eigen kind niet herkennen! Onmogelijk! — riep Mevrouw Mulder uit.

— Dat kan zijn, maar 't is wel mogelijk, dat een kind hare moeder niet herkent, na eene scheiding van twaalf jaren en in geheel vreemde omgeving. Toe, beste Mevrouw, doe wat ik u verzoek; ik geloof waarlijk, dat het beter zou zijn . . . . —

— Zooals u wilt, maar ik voor mij zou mijne moeder liever terugvinden als eene dame gekleed, dan als eene baboe; — zei Mevrouw Mulder tamelijk snibbig, want het ergerde haar, dat haar inval, dien zij zoo schoon had gevon-

den, Smits noch Aminah scheen te behagen. Zij ging evenwel het gevraagde halen.

— Zie ik er niet heel dwaas uit, mijnheer? — vroeg Aminah met een gedwongen glimlach. — Ik heb in den spiegel gekeken, en ik vind dat ik veel op een „barongan” gelijk; is het niet zoo? —

— Wel neen; zoo erg is 't niet; gij zijt nog niet eraan gewoon, maar dat zal wel komen; — stelde Smits haar gerust, maar bij zichzelf vroeg hij: hoe hij haar wel de trap op zou krijgen in 't hotel? zou hij haar moeten dragen of sleepen?

Nu kwam Mevrouw Mulder terug met een klein rieten koffertje, waarin zij eenig goed van Aminah had gepakt. De brave vrouw had hare ergernis reeds vergeten, want met een vriendelijken lach hing zij Aminah een fraaien zwarten mantel om de schouders: — haar eigen mantel, en zei:

— Daar, dat staat nog beter dan uw roode doek; nu zie je er precies als een hollandsche dame uit, Minah! —

Aminah dankte haar, maar 't was slechts met de oogen; zij was te ontroerd om te kunnen spreken. Als eene droomende, zich aan de muren vasthoudende, ging zij naast Smits voort, en toen ze eindelijk, na veel moeite met haar kleed bij 't instappen wegreed, sloot ze de oogen en beproefde zichzelf wijs te maken, dat zij werkelijk droomde, dat de droom uit zou zijn zoodra het rijtuig stilhield . . . .

Doch toen dit gebeurde scheen, dat Aminah eerst recht begon te droomen. Was het niet dwaas zich te verbeelden dat mijnheer Smits haar uit het rijtuig hielp, haar den arm aanbood en zonder acht te slaan op eenige deftig in 't zwart gekleede heeren die hen met statige buigingen ontvingen, haar heenleidde door een breede gang, een fraaie trap op, naar eene kamer, zoo rijk en mooi ingericht, als Aminah er in Nederland nog geene gezien had. Was het niet dwaas zich te verbeelden, dat mijnheer Smits haar op een rood-fluweelen armstoel voor een breed openslaand raam plaatste, alsof zij waarlijk eene „Mevrouw” was; — en was het niet om te lachen, dat een van die deftige heeren in zwarten rok Aminah's rieten koffertje bovenbracht, en in eerbiedige houding eenige bevelen aanhoorde, die mijnheer Smits gaf, en daarna met een buiging „als een resident” zoo statig, heenging? En kort daarna kwam weer een ander deftige heer, maar die bracht eene theeblad en eene mooie bouil-

loire, blank en schitterend, precies zooals Aminah's „toewan" er eene had — daar ginds op Java, lang geleden. En die heer maakte ook al eene buiging en wel voor háár, Aminah, alsof zij eene dame was! Zij had wel willen opstaan, en ook buigen — op javaansche wijze, maar zij begreep dat het beter was stil te blijven zitten, en onverschillig te kijken. Toen de twee „heeren" de kamer verlaten hadden, vroeg zij — wie zij waren? — en was hoogst verbaasd toen zij vernam dat het bedienden waren.

„Huisjongens; hollandsche huisjongens! — En woont Lucie hier? En zijn dat bedienden van hare tante! Allah, hoe rijk moeten die menschen dan wel zijn; en, ach hoe goed zijn ze, dat ze mij toestaan Lucie hier in dit prachtige huis te bezoeken! —

Smits had medelijden met de arme moeder, die zich zulke illusieën maakte; het deed hem leed haar uit den droom te moeten helpen, maar er zat niet anders op, en daarom maakte hij een einde aan hare blijde bewondering, door haar mee te deelen wáár zij was en waarom hij haar daar gebracht had.

— En wanneer zal ik haar dan zien, als zij niet hier woont? — vroeg Aminah bijna huilende van teleurstelling en onrustig om zich heen ziende.

— Luister eens, Aminah; — ik ga Lucie nu dadelijk halen; zij wacht mij reeds; dus ben ik over een half uur hier met haar. Als ik nu weg ben....

— Ach, mijnheer, ga niet weg! Laat mij niet alleen in dit vreemde groote huis, ik ben zoo angstig! — smeekte Aminah.

— Gekheid! zei Smits lachend; — gij bang, gij die zulk eene reis hebt ondernomen om uw kind te zoeken! Dat zou àl te dwaas zijn. Luister nu naar mij, en doe wat ik u zeg. Lucie kan hier niet komen, als ik haar niet haal, want zij weet niet, dat gij hier zijt. Ook vind ik het beter, dat uw kind u het eerst weerziet, zooals zij zich hare moeder het best moet kunnen voorstellen — als javaansche vrouw gekleed. —

— O mijnheer, dat meende ik ook! Lucie zal mij zóó niet kennen, maar Mevrouw wilde het.... —

— Dat weet ik; als ik nu weg ben, sluit gij de kamerdeur en kleed u in uw eigen pakje, en ga dan rustig zitten, zooals gij 't gewoon zijt; tegen dat ge daarmee gereed zijt, ben ik weer hier. Vergeet vooral niet, uw haar op zijn

javaansch te doen en uw laarsjes uit te trekken. Nu, tot straks, hoor; maak u maar heel netjes! — Wat was Aminah blijde, toen zij de knellende kleedingstukken kon verwisselen met haar eigen luchtige dracht! Gelukkig had Mevrouw Mulder ingepakt wat voor de hand lag, en dat waren juist de javaansche kleederen, waarin Aminah zich eerst gestoken had; het baadje van fijne donkerblauwe zijde, fraai-gebloemde kostbare kaïn, de lange zijden shawl, die de javaanschen zoo sierlijk om de schouders weten te drapeeren; en ja, waarlijk, haar mooie groote oorknoppen met echte diamanten, hare ringen en hare „gouden" muiltjes; alles was er, en binnen tien minuten stond een keurig gekleede, knappe javaansche zich in den spiegel te bekijken, en de mooie „hollandsche kleeren" lagen in een hoop op den vloer, en Aminah voelde zich niet meer ongelukkig noch beschaamd; niet meer bevreesd om haar kind in het vreemde huis weer te zien; zij gevoelde nog slechts een vurig verlangen naar hare lieveling. Zij liep van 't ééne raam naar het andere om naar het rijtuig uit te zien, maar zij wist niet uit welke richting het te verwachten was, en haar ongeduld had het toppunt bereikt, toen er tamelijk luid aan de kamerdeur geklopt werd. Het was Smits' stem! — Doe open, hier zijn wij! — riep hij in 't javaansch.

Aminah snelde naar de deur; zij had moeite om met hare bevende vingers den sleutel om te draaien en stampvoette van drift; eindelijk gelukte het, de deur vloog open en Smits schoof een klein, tenger persoontje den drempel over. Moeder en dochter stonden tegenover elkander; doch geen van beiden bracht een woord uit; alleen de oogen spraken; zij gaven geen gil en slaakten geen kreet, maar de moeder strekte de handen uit naar haar kind, en Smits duwde Lucie zachtjes naar Aminah toe, en toen moeder en dochter elkaar omhelsden, ging hij stil weg, sloot de deur achter zich, en begaf zich naar zijne kamer, waar hij langen tijd, in gedachten verzonken bleef zitten. Slechts nu en dan bewoog hij zich; dat was om een portefeuille, die hij in de hand hield, te openen en er een photographie in te bekijken. 't Was het afbeeldsel eener zeer jeugdige inlandsche vrouw, die een klein meisje aan de hand hield; een kind van een jaar of drie; moeder en kind telden te zamen misschien tweemaal tien jaren! 't Was het portret van zijne arme kleine Mina met haar dochtertje Lili!...

Meer dan een uur verliep, en Smits zat nog steeds te

droomen, en menige bange zucht ontsnapte hem, terwijl hij zoo in eenzaamheid aan die gelukkige dagen van weleer dacht. Het begon reeds te schemeren toen hij gestoord werd door een bescheiden tikje op de deur.

Het was een der gerokte „heeren”, die hem uit naam der dames op N°. 12 kwam verzoeken, zich wel naar gezegd N^o. te willen begeven, de dames wenschten hem te spreken.

Schreiend van geluk boog de dankbare javaansche zich neer aan de voeten van hem, die haar haar kind had weêrgegeven, en Lucie, de trotsche en beschroomde Lucie, kuste de hand haars vriends en toen hij deze eerbiedige hulde met een hartelijken kus beantwoordde, verzette zij zich niet, maar gaf den kus eerlijk weêrom.

Moeder Aminah was genoegzaam bekend met de wijze, waarop Europeanen hun dank en vreugde betuigen, om zich in haar javaansch welvoegelijkheidsgevoel niet gekrenkt te vinden door de vrijmoedige handeling harer dochter. Veeleer stond zij haar bewonderend aan te staren en riep nu eens in 't javaansch, dan in 't maleisch: „wat is zij mooi! — wat is ze lief! En zij is zoo knap ook, mijnheer! En zij houdt nog zooveel van hare moeder! Ja, zij kan nog maleisch spreken; wie had dat gedacht, na zoovele jaren! Ach, hoe gelukkig zijn wij nu; nu zullen we elkaar nimmermeer verlaten, nimmermeer! —

't Waren deze woorden, herhaalde malen uitgesproken, die Smits deden begrijpen, dat hij thans weer eens beslissend moest spreken. Immers, het ging niet aan Lucie zoo plotseling, zonder voorkennis of medeweten van hen, die tot nu toe hare beschermers waren geweest, bij hare moeder te laten blijven. Daarbij was het de vraag, of zij er wel in zouden toestemmen haar aan de moeder af te staan; volgens hollandsche begrippen toch was Aminah een afgedwaalde, een verachtelijk wezen, hoe braaf en achtenswaardig zij ook in werkelijkheid mocht zijn. Van Mevrouw Mulder had Smits vernomen, dat zij Aminah al sedert jaren kende. Zij woonde bij hare ouders in, en ging voor eene weduwe door; zij kwam bij vele europeesche families ter plaatse waar Mev. Mulder woonde als naaister in huis; bovendien batikte zij sarongs enz. en dreef daar een kleinen handel in. Ten tijde van de ziekte van den heer Mulder, had zij zich zeer verdienstelijk gemaakt, door de verzorging der kinderen, die zeer aan haar gehecht waren, en toen het besluit genomen werd naar Europa te gaan, had zij hare diensten

opgedrongen. Men had die niet willen aannemen, wegens den ongunstigen staat der financiën, maar toen Minah verklaarde zelve hare reiskosten te zullen betalen, was men maar al te blijde zulk eene hulp te hebben. En Minah bleek op reis even werkzaam, zedig en fatsoenlijk te zijn als zij thuis was geweest; een „voorbeeld van trouw en eerbaarheid”, noemde Mevrouw Mulder haar. Dat wilde wat zeggen uit den mond van eene indo-europeesche! Uit het oogpunt van zedelijkheid en „fatsoen” kon er dus geen bezwaar bestaan om Lucie aan hare moeder toe te vertrouwen; Smits was daarvan overtuigd maar zou hij Karel en Jenny die overtuiging kunnen doen deelen?

Misschien, met den tijd; maar niet in eens, niet dadelijk; bovendien zou men het hem, en zeker met het meeste recht, hoogst kwalijk nemen, dat hij zich met de zaak bemoeid had, die eigenlijk eene familiezaak was en had moeten blijven. Smits voelde zich wel in 't nauw gebracht: op één oogenblik wenschte hij heimelijk, dat hij zich maar niet als deus ex machina had voorgedaan. Zeker, die moeder zou niet meer van haar kind te scheiden zijn! Wat zou Karel zeggen, als hij, Smits, hem kwam vertellen, water gebeurd was? Hoor die vrouw eens:

— Nooit, neen nooit meer laat ik mijn kind gaan; niemand zal ons meer scheiden! —

Smits moet Lucie wel zeer benauwd aangekeken hebben, want haar van geluk stralend gezichtje werd eensklaps ernstig; zij zag haren vriend vragend en ongerust aan.

— Lieve juffrouw Lucie, — begon hij aarzelend, — ik vrees, dat uwe goede moeder den toestand niet juist inziet. U zult echter wel begrijpen, dat u niet zoo dadelijk bij haar kunt blijven. Uw familie moet eerst alles weten en dan hare toestemming geven. . . . —

— Toestemming geven? En waartoe? — vroeg Lucie: blijkbaar scheen zij ook niets eenvoudiger te vinden, dan bij hare moeder te blijven. Dat was haar recht, geloofde zij.

Het kostte Smits wederom veel moeite de twee vrouwen te doen inzien, dat het niet genoeg was elkaar weergevonden te hebben, maar dat het ook noodzakelijk was die hereeniging duurzaam te maken, door de goedkeurig van Lucie's voogd te verwerven. Hij verklaarde haar, dat Karel, als voogd, het recht had Lucie te dwingen in zijn huis te blijven, ja, dat het zelfs zijn plicht zoude zijn, dat te doen zoolang hij niet volkomen overtuigd was, dat hij haar in goede handen liet.

Wonderlijk genoeg begreep Aminah spoediger dan hare dochter, dat het wijzer zou zijn zich aan den eisch der noodzakelijkheid te onderwerpen, en niet beproeven met geweld te verkrijgen, wat in der minne kon geschikt worden.

Maar Lucie was niet zoo licht te bewegen.

— Wat! ze hebben mij zoo dikwijls gezegd, dat ik een lastpost ben, dat ik een schandvlek voor hen ben; zij hebben mij iedere bete broods verweten en misgund, ofschoon ze mij er voor lieten werken als eene slavin; mijne geboorte, mijne moeder, mijn land, alles werd als zooveel smetten beschouwd; de kleur van mijn huid werd een „Kaïnsteeken” genoemd! En nu zou ik hun moeten vragen, als een gunst verzoeken bij mijn eigen moeder te mogen blijven? Hoe vaak heb ik moeten hooren: waren we jou maar kwijt! wat doet zoo'n schepsel toch bij ons! Was je maar in je land, bij je inlandsche moeder gebleven! — En nu ik hen kan bevrijden van mijne aanwezigheid, zou ik er nederig om moeten smeecken, dat is onzinnig, en ik doe het niet! —

Smits dacht aan hetgeen Karel hem dienzelfden dag nog gezegd had over „zulke kinderen” en in zijn hart geeft hij het meisje gelijk. Maar 't is nu niet het juiste oogenblik om dit te toonen: hij ziet de wraakzuchtige uitdrukking van Lucie's zwarte oogen, en hij beseft hoeveel wrok zich jaren achtereen opgehoopt heeft in haar hart. Doch dit hart is overigens gevoelig en edel, en hij begrijpt, dat hij thans niet van wetten en rechten moet spreken, die zij niet kent en verstaat, maar dat hij een beroep moet doen op hare goedhartigheid.

— Ik versta niet alles wat Lucie zegt, mijnheer, maar ik merk wel, dat zij er tegen heeft mij te verlaten. Is daar dan niets aan te doen? Kan ik zelf niet bij hare tante gaan om te spreken? Zij is toch de zuster van Lucie's vader? — Zij is goed, dat heeft mijn overleden heer mij dikwijls gezegd; zij heeft ook kinderen; zij zal weten wat ik gevoel... —

— Ja, zij is goed; — zegt Smits: maar gij kunt haar niet bezoeken. Zij is zeer ziek; waarschijnlijk zal zij sterven en — ook daarom mag Lucie haar nu nog niet verlaten. Lucie — (hij spreekt het meisje aan, dat met toornige oogen recht voor zich uitstaart, als zag zij en hoorde zij nog eenmaal de beleedigingen die zij had moeten verduren) — Lucie, ge kunt hen nu waarlijk niet verlaten. Het is er zoo treurig gesteld! En Karel en Jenny, en die arme oude vrouw zijn toch nooit zoo hard geweest voor u! —

— Neen, zij niet; zij dulden mij, — als een lastpost, als eene indringster. Zij beschouwen mij, als een schepsel van lagere orde, als een soort huisdier, dat slechts minachtend meelijden moet ondervinden.... —

— Dat heb ik aan Jenny noch Karel kunnen bespeuren; — valt Smits haar in de rede. — Die hebben u lief en waardeeren u zeer; bovendien, Lucie, zij zijn nu zoo in zorg, zij hebben u zoo noodig: gij zoudt vreemden uwe hulp niet weigeren, laat staan hen die er aanspraak op mogen maken.... —

— Mij kunnen ze wel missen: dat is mij dikwijls genoeg gezegd, valt Lucie driftig uit.

— Nu niet; nu hebben ze u noodig. Ach, kind, gij hebt pas uwe moeder teruggevonden, en dat maakt u gelukkig, nietwaar? Denk eens hoe het hen te moede moet zijn, althans Jenny en Karel; die op het punt staan om hunne moeder te verliezen! —

Dàt treft! Lucie buigt het hoofd en legt den arm om Aminah's schouders. O, als zij haar weer moest verliezen — en dat door den dood! — Smits vervolgt:

— En gij weet toch, hoe ongelukkig zij zijn ook in andere opzichten.... het tooneel waarvan ik heden ochtend getuige was — God alleen weet, van welke rampen dit het begin is....

Lucie luisterde; zij richt het hoofd op. Smits vervolgt nu met ijver.

— Het zou u niet mooi staan, liet je Jenny alleen in al die ellende; gij hebt toch ook hun voorspoed gedeeld en toen hadt ge 't goed, dat hebt gij zelve mij gezegd.

— Ja, toen die beste oom Pollert nog leefde; maar na zijn dood! U weet niet wat Bella en Lien mij aangedaan hebben.... —

— Vergeet dat dan nu; wees edelmoedig; kom, men kan wel edelmoedig zijn, als men gelukkig is; en ge zijt nu immers gelukkig, Lucie? —

— Niet, als ik daar weer naar toe moet! —

— Dan heb ik mij in u vergist, Lucie. Gij zoudt mij bijna berouw doen krijgen, dat ik u geholpen heb. Kind, bedenk toch wat ge doet! als gij nu hun huis ontvlucht, weet ge wel, dat uw voogd en neef het recht heeft, u met de politie terug te halen. —

Lucie antwoordt niets hierop, maar Aminah heeft het woord politie verstaan en zij is er bang van geworden. Zij

begint op hare beurt te pleiten, want het denkbeeld, dat de politie zich met haar en hare dochter zou bemoeien, jaagt haar schrik aan. Zij dringt er op aan, nu, terstond naar Karel te gaan en met hem te spreken; zij is doordrongen van de overtuiging dat zij hier met geld veel zal kunnen uitrichten en haalt uit haar gouden ceintuur een leeren taschje, welgevuld met bankbiljetten te voorschijn.

— Daar, als ik hun dit geef, zullen ze mij mijn kind wel willen laten houden; denkt u dat niet, mijnheer? —

Smits zoowel als Lucie lachen om die wonderlijke opvatting der zaak, en Smits maakt gebruik van dit gunstige oogenblik om Lucie's reeds wankelenden wil te overwinnen.

— Komaan, Lucie; wees verstandig en goed, en dankbaar, zooals ik het van u verwacht. Breng mij niet in moeilijkheden, nu ik voor u gedaan heb, wat ik kon. —

— Hoe kunt u daardoor in moeilijkheden komen? —

— Wel, men zou mij wel eens kunnen beschuldigen, dat ik eene minderjarige aan hare wettige beschermers heb onttrokken, en daar staat een zware straf op. —

Er volgt nog een langdurig debat, maar 't einde is, dat Lucie zich laat overreden. Men besluit, dat Smits Karel en Jenny zal bekend maken met het geval, en hunne toestemming zal trachten te verkrijgen, om Lucie bij hare moeder te laten. Die twee zullen dan zoodra Lucie's examen achter den rug is, naar Indië terugkeeren en dan — welnu dan zal men zien. . . .

Voor heden is het noodig, dat Aminah naar hare woning gaat; wat zou mevr. Mulder denken als zij wegbleef? Het voorstel van Aminah, hier in 't hotel, in deze kamer te blijven met Lucie — zoodra haar voogd haar vrijgeeft — vindt zelfs bij Lucie geen bijval. Moeder en dochter zien in, dat het 't beste is, Smits' raad te volgen, en aan hem de leiding van alles over te laten.

Tegen elf uur namen moeder en dochter afscheid van hem. Lucie zal Aminah naar huis brengen, en dan naar hare woning terugkeeren. Maar morgen, morgen zal zij hare moeder weer zien en dan — alle dagen, altijd! Want Smits heeft beloofd, — hij deed het eigenlijk meer om voor heden maar tot een conclusie te komen — dat hij alles in orde zou brengen. Binnen weinige dagen zou zich dat schikken; Lucie zou naar gemeubelde kamers uitzien waar zij met hare moeder kon wonen; 't zou slechts voor eenige maanden zijn,

want tegen den winter, als Lucie haar diploma gehaald had, — dan gingen ze weg, naar Indië, 't heerlijk land „van zonne en van kleuren . . .”

De gedachte over al die heerlijkheden waren het, die Lucie zoo vervulden, dat zij onverschillig scheen voor al wat kleine Griet haar meedeelde toen zij zoo laat in den avond thuis kwam!

XIII.

EEN ECHO. GROOTE VREUGDE EN DIEPE DROEFENIS —
ONDER ÉÉN DAK. LUCIE WAAKT BIJ DE DOODE EN DE
LEVENDEN EN MAAKT VERGELIJKINGEN. ZOU HET
EEN MINNEBRIEF ZIJN. „ZOO'N SCHEPSEL, HE?”

Langzaam als in een droom, beklom Lucie de trap. Op het portaaltje, waar de deur der ziekekamer uitkwam, bleef zij staan. Een dof licht brandde op een tafeltje in die kamer, niets dan een flauwe schemering verspreidende, binnen een beperkten kring, en het grootste deel van 't vertrek in sombere schaduw hullende. Zelfs tot hier drongen de sterke geuren der bloemen in de tuinen achter de huizen door: rozen, reseda en heliotrope schenen te wedijveren met den helderen hemel en de tallooze sterren, om dezen nacht schoon en heerlijk te maken. Het stemde alles zoo met Lucie's gedachten; zij wendde de oogen af van de flauwe lichtschemering in de kamer naar het kleine ronde venster van den overloop, dat openstond en den bloemenadem in liet. Zij zag op naar het uitspansel; in het donkere blauw flonkerde één groote ster te midden van ontelbare kleinere.

Lucie haalde diep adem: „één lucht, één hemel! — één — dezelfde voor ons beiden! O, moeder, moeder, hoe heerlijk met u vereenigd te zijn: „Mama —” zij herhaalde het woord, als wilde zij wederom leeren het uit te spreken — „Ma — mijn eigen, lieve Mama —.”

Zij fluisterde die woorden, maar 't was als antwoordde haar een echo: „Moeder, lieve Moe! — Mama — Maatje! —” klonk het daarbinnen in de ziekekamer maar niet in den innig gelukkigen toon dien Lucie's stem had, terwijl zij die woorden fluisterde. Deze echo klonk diep bedroefd, onbeschrijflijk wanhopig.

Lucie ontstelde; zij herinnerde zich plotseling wat Griet haar had gezegd en wilde de kamer ingaan: zij lei haar hoed neêr op de linnenpers die onder het venster stond, en toen werd haar oog getroffen door 't schitteren van goud en edele steenen. Ach ja, die lieve goede moeder Aminah? Zij had als welkomstgeschenk kostbare armbanden voor Lucie meêgebracht, en erop gestaan, dat het meisje die terstond zou dragen. Wel maakten het fraai bewerkte goud en de schitterende diamanten een scherpe tegenstelling met Lucie's schraal bleu-marin katoenen kleedje, maar zij pasten toch wel bij de ronde, mollige armen en de kleine handjes; en daar had moeder meer naar gezien, dan naar de jurk.

Haastig trok Lucie de armbanden af en liet ze in haar zak glijden. Immers — zij mochten nog niets weten . . . . Hoe vreemd toch! Zij, Lucie, de arme verstootelinge, de verachte, zij zou nu rijk zijn — en gelukkig, en die anderen die haar verachtten en smaadden — zij waren arm en ongelukkig . . . hoe vreemd! Maar hoe treurig! En hun moeder was nu dood, terwijl zij, Lucie —.

— Dood, dood, ach God, zij is dood! — klaagde weêr die echo, die reeds eenmaal Lucie's blijde woorden weêrkaatst had. Nu herkende Lucie de stem; 't was Lina. En die andere stem, die zacht, maar aanhoudend weende, dat was Jenny! —

Dus was het toch waar, wat Grietje had verteld? — Die arme Tante! Zij toch was nooit hard geweest voor Lucie, al had zij haar in de laatste jaren met toenemende onverschilligheid bejegend. Lucie herinnerde zich echter ook den tijd, toen Tante nog een gelukkige gezonde huisvrouw en zeer lief voor haar was, zij herinnerde zich den goeden Oom Pollert, die het weesje altijd zoo liefdevol behandelde, en, toen de zon van zijn geluk reeds aan het tanen was, toen slag op slag hem trof, en in de gemoederen der zijnen het zaad van verbittering werd gestrooid, dat later voor Lucie zulke wrange vruchten droeg, toch nog teeder en hartelijk was voor het verlaten kind. Zij wist hoe hij, eer hij stierf, den zijnen aanbevolen had „Herman's dochtertje” zich aan te trekken, als hun eigen kind en zuster. 't Is waar, niet allen waren het toen beloofde nagekomen; veel had zij verduurd en afgewacht, zwaar en bitter was het haar gevallen en vaak had zij gerebelleerd tegen het lot, haar opgelegd; maar moest zij het einde niet loven? Met oprechte

dankbaarheid bedacht Lucie in dit oogenblik, hoe het haar wel zou gegaan zijn, hadden Tante en de nichten haar verstooten; dan had zij Smits niet leeren kennen, dan had zij door hem hare moeder niet weergevonden — dan zou zij altijd altijd het eenzame verlaten wezen gebleven zijn, dat zij zich voor enkele uren nog gevoelde! En nu integendeel, was zij zoo gelukkig, zoo rijk, zoo rijk — Lucie dacht niet aan geld of goed hierbij — zij was niet meer de arme wees, de verachte kleurlinge; zij had een t e huis, zij had eene moeder gevonden.....

En, ach, die armen, die zij daar hoorde weenen, zij hadden een moeder verloren!

Zij draalde niet langer, maar overschreed den drempel der sterfkamer.

Zachtjens, beschroomd trad zij naar het ledikant toe, waar de drie treurenden bijeen waren. Lina lag op de knieën, luid weeklagende, de hand der doode aan de lippen gedrukt en tranen, tranen van wroeging, stroomden uit hare gewoonlijk zoo koude, scherpe oogen.

Jenny en Karel stonden aan 't hoofdeinde van het bed; het hoofd der jonge vrouw rustte aan de borst haars echtgenoots; hare droefheid was niet luidruchtig als die van Lina; zij weende en kreunde zacht, als bedwong de eerbied voor den machtigen heerscher die hier was binnengetreden, de uiting harer droefenis. En haar man weende met haar; zijn week gemoed vond geen kracht om haar te troosten of op te beuren: hij treurde meê, want ook hij had de doode hartelijk liefgehad, en hij vermocht zijn gevoelig hart geen dwang op te leggen om vrouw en zuster te bemoedigen, hij weende meê en dacht er niet aan, hoe Lina hem naderhand wellicht die „onmanelijke tranen” zou verwijten. Hij weende meê, en dat was toch zoo goed als geijkte troostwoorden zouden geweest zijn; en 't was niet alleen uit weekhartigheid, dat hij schreide, neen, hij treurde oprecht om het verlies van de oude vrouw, die hem als een eigen kind liefhad, en hem met de voorliefde die enkele schoonmoeders toonen voor der dochteren mannen, vaak beschermde en verdedigde, zijn fouten bedekte en zijn tekortkomingen vergoelijkte, tegen de vinnige aanvallen van Lucie en Bella.

— Jenny, Karel! — meer sprak Lucie niet toen zij bij de treurenden stond. Zij lei liefkoozend de ééne hand op Jenny's gebogen hoofd, en stak Karel de andere toe.

— Ach, Luus, kind, onze lieve moeder is dood! — kreet

Jenny, en Karel drukte Lucie's hand, en zag haar, weemoedig 't hoofd schuddend, aan. Hij kon niet spreken.

Zij omhelsden elkander, en in de vreugde die haar hart vervulde was het Lucie gegeven de diepe droefenis te beseffen, die hen getroffen had; zij weende mee.

— Lina, die arme Lien, — fluisterde Jenny haar in 't oor; — ach, bemoei je wat met haar; zij is er kapot van; ik had nooit gedacht, dat zij ma zoo liefhad; o, wij hebben in haar zooveel verloren... snikte de jonge vrouw.

— Ja; zij was de band, die ons allen bijéén hield! — stamelde Karel; — hare goedheid, haar liefdevol hart, o Luus, niemand weet wat wij in haar verliezen! —

En wederom boog hij 't hoofd naar de tengere gestalte in zijne armen, en vermengde zijne tranen met de hare.

Lucie wendde zich daarna tot Lina; zij begreep, dat zij geen troost vermocht te schenken, en zij beproefde het dan ook niet; maar zij wist hoeveel meer Lina moest lijden, nu zij de gewone deelgenoot van haar leed en vreugd, de gezellin van al haar doen en denken, Bella, moest missen. Want Lina stond geheel alleen bij 't sterfbed; zij had nooit symphatie gezocht noch die gegeven aan broer en zuster; ware Bella er, zij zou op haar geleund hebben, en, evenals Karel en Lina zou de slag die hen trof, minder zwaar geweest zijn, hadden zij dien te zamen mogen dragen.

Luid en hartstochtelijk schreiend, de doode aanroepende bij al de lang vergeten liefdenamen uit hare kindsheid, de machteloze hand, die reeds verkild was, aan borst en lippen drukkende, lag Lina daar. Welk een pijnlijk contrast, die slanke figuur in 't élégante huiskleed, die fijne handen en armen vol ringen en braceletten, naast het schamele bed der doode in haar eenvoudig wit nachtkleed, met de weinige grijze haren nauwlijks zichtbaar onder 't gladde nachtmutsje; die wilde smart, die luid uitgekreten wanhoop, naast die diepe rust, die heilige kalmte! Mevrouw Pollert was in haar tijd eene mooie kleine blonde geweest, met fijne regelmatige trekken, die langen tijd een kinderlijk naïeve uitdrukking behouden hadden. Die trekken, allengs door dikte en vetheid, ouderdom en later door verdriet en zorgen uitgewischt, traden thans weer te voorschijn. Zelfs de vriendelijke glimlach die in de laatste jaren door een misnoegden, droevigen plooi vervangen werd, vertoonde zich weer om den kleinen mond. Het was Lucie als ware die onstuimige droefheid van Lina een heiligschennis, als stonden hare

kreten de gewijde rust des doods. En hoe kon de dochter, die hare moeder, toen zij nog leefde, zoo veronachtzaamd ja, vaak zoo miskend en minachtend bejegend had, thans zoo radeloos bedroefd zijn, en dit op zoo luidruchtige wijze toonen? Zeker, Lucie had oprecht meelijden met Lina, en zij had in dit uur haar pasgevonden geluk bijna vergeten, zóózeer deelde zij in de smart, die hier aller hoofden boog, maar zij voelde grooter deelneming voor Jenny's stille droefenis, dan voor de wanhoop die Lina scheen te overmeesteren.

— Lina, nicht Lina! — fluisterde zij der diepgebogene toe; — Lina, arme meid; kan ik iets voor u doen? Kom, sta op, leun op mij... en zij beproefde haar op te richten.

Maar Lina duwde de haar toegestoken hand weg, en drukte haar gezicht in 't kussen waarop het hoofd der doode rustte.

— Ma, Maatje, mijn lieve moeder, verlaat mij niet, spreek met mij — spreek nog eenmaal maar — en zeg — dat u mij — alles vergeeft — Ma! — snikte zij.

Zij hief het hoofd op als verwachtte zij een antwoord uit dien verbleekten mond. Jenny trad nader en lei den arm om Lina's schouders om haar zachtjens weg te voeren; doch Lina rukte zich los en, als wilde zij de doode dwingen door hare liefkoozingen, zooals zij als kind vaak deed, omhelsde zij het ontzielde lichaam en drukte wild de lippen op het koude voorhoofd; — daarna, toen zij de ijzige kilheid voelde sprong zij terug, met opgeheven armen, gillende als een waanzinnige:

— Dood, dood, dood — mijn moeder dood — en Bella weg, o God! —

Eene weldadige onmacht maakte een einde aan dit schokkende tooneel. Zelfs aan de andere treurenden verschafte het eene heilzame afleiding, want zij waren verplicht zich bezig te houden met de bezwijmende en vooreerst de oogen afte wenden van haar die den eeuwigen slaap was ingegaan.

Lina werd naar haar kamer en te bed gebracht, maar ofschoon zij na eenigen tijd bijkwam, en in slaap geraakte na 't gebruik van een dosis chloral, die Jenny haar toediende, haar slaap was zeer onrustig. Zij weende en klaagde, nu niet meer luid en heftig, maar aanhoudend; en, vreemd, 't was niet over hare moeder dat zij weeklaagde, 't was over Bella!

— Bella, o Bel, waarom heb je dat gedaan! Och kom

toch terug, eer het te laat is! o Bella, Ma is dood en jij weg — zoo ver, zóó ver, dat ik je niet kan vinden — en ik kan het niet dragen, alleen — zoo alleen — kom terug, Bella kom bij mij — blijf bij mij.... —

— Ja, Bella en zij; ze zijn als twee vingers van ééne hand geweest; — fluisterde Jenny, die over het bed gebogen, Lina's gloeiend voorhoofd met reukwater verfrischte. — Zij zou niet zoo wanhopig zijn, was Bella bij haar.... God geve, dat zij morgen terugkomt.... —

— Nooit meer, nooit meer! Ach, Bella, waarom luisterde je niet naar mij... die bedrieger! — Het telegram, waar is het telegram: weg, weg — verscheuren — verbranden — niemand moet het zien..... — raaskalde Lina.

— Zij heeft een telegram gezonden aan Bella, om haar terug te roepen: dat speelt haar door 't hoofd — maar vóór morgen kunnen we zeker geen antwoord hebben, en Bel zal misschien even spoedig thuis zijn.... — zei Karel.

Dus wisten Jenny en hij niet dat er reeds een antwoord was gekomen op dat telegram, en welk antwoord? — Lucie ontstelde; zij wist immers alles; zij begreep Lina's wanhoop, die haar zelfs in bewusteloozen toestand kwelde. Wat moest zij doen? Alles zeggen — en de droefheid nog vergrooten door de noodlottige mededeeling — of — zwijgen en — Bella aan haar lot overlaten! Maar dat lot was immers toch reeds beslist, indien Bella gehandeld had zooals het antwoord van Mevr. Dubosq liet doorschemeren, indien zij zich toevertrouwd had aan de hoede van dien fortuinzoeker. Het kon niets baten er over te spreken en deze ongelukkigen, reeds zoo zwaar beproefd, te overstelpen door zulk een jammerlijke tijding. Het was nu toch te laat, en daarbij kende Lucie hare verwanten te goed, om niet te weten, dat zij de afgedwaalde liever nimmer weer zouden zien, ook als zij in den vreemde te gronde moest gaan, dan door een openlijk onderzoek haar terug te brengen en een smet te werpen op hun eerlijken naam.

Dus zwijgen — tot zij met een bevoegd persoon erover kon raadplegen; met hare moeder — of met mijnheer Smits; de eenige betrouwbare personen haar bekend. Ach, hoe ongelukkig waren zij toch, die Pollerts; alle rampen overvielen hen te gelijk; rouw, armoede en schande viel hen ten deel, en waarom toch? Jenny en Karel waren toch, brave goede menschen; zij hadden elkaar zoo lief en leden geduldig en steunden elkaar in al hun rampen. — Lucie schudde het

hoofd bij deze overdenking en zag Karel, die naast haar stond, meewarig aan.

— Ja, niet waar? — fluisterde hij heesch, alsof hij op eene vraag antwoordde: — hoe is 't mogelijk! Van morgen nog gezond en wel, gisteren wandelde zij nog met ons en was, voor haar doen, vroolijk — en nu — nu reeds dood! — Arme, goede Ma. —

— Is zij nog bij kennis geweest voor haar dood? — vroeg Lucie.

— Neen, geen oogenblik, en dat is waarlijk nog gelukkig; zij heeft Lina noch Bella gemist. —

— Was Lina er dan ook niet bij? —

— Neen; zij was beneden, in de verwachting dat Smits zou komen; — hij is niet gekomen, hoewel hij het beloofd had; — zeker verhinderd; — antwoordde Karel. — En toen is de arme meid in slaap gevallen; ze had vandaag heel wat geloopt om Bella nog te zoeken, en was doodvermoeid; — ik kan 't best begrijpen; ik ben ook moe, en verwonder me maar dat Jen' het nog uithoudt, Luus, kind, dat was een dag, dien ik niet licht zal vergeten. . . . —

Er blonken weer tranen in de lichtblauwe oogen die heden reeds zooveel tranen vergoten hadden, en Lucie zag meewarig op naar 't bleeke, uitgeteerde gezicht van haar neef. Ja, inderdaad, hij zag er zeer vermoeid en afgemat uit, en — waarlijk, er waren reeds vele grijze haren in het roodblonde kroeshaar zichtbaar. Arme Karel; hij was nog niet aan 't einde van zijn rampen, dacht Lucie; hoe wreed toch is 't lot dat op één paar zwakke schouders zulke zware lasten hoopt, en anderen, die kracht en gezondheid bezitten, met weldaden overlaadt!

Lucie vergeleek zichzelf hier met haar neef en zij achtte zich gelukkig; zij was overtuigd nimmer gelukkiger te kunnen worden, dan zij zich heden gevoelde; en zoo er in Karels oogen tranen van smart stonden, de haren vulden zich met tranen van blijdschap; — want zij had eensklaps een plan gevormd. Met haar praktischen zin overzag zij nu al, in welke nieuwe moeilijkheden het sterfgeval haar armen neef zou brengen. De begrafenis en al wat daarna zou volgen — en de oude schulden, de vergramde huisheer; — als donkere wolken zag zij dit alles boven Karel's hoofd zweven, en hier — zij stak steelswijs de hand in den zak van haar kleedje — hier had zij tenminste het noodige, om voor eerst die onheilen af te wenden.

— Voor een uitzet, mijn kind; ge moet alles nieuw en mooi hebben; ik wil u vergoeden wat ik u in al die jaren niet heb kunnen geven; — zei moeder Aminah toen zij Lucie het met goud gestikte geldtaschje gaf.

En Lucie had het geschenk niet geweigerd; waarom zou ze ook? 't Kwam immers van haar eigen moeder, en dan — welk jong meisje, vooral één dat jaren achtereen zich met schamele kleeding heeft moeten vergenoegen, zou niet overgelukkig zijn met de idee, nu eindelijk eenmaal goed gekleed te kunnen zijn, in eigen kleeven, geen afiegers of „oplappers”, kleeven, voor haar alleen gekocht en gemaakt, die zij zou kunnen aantrekken zonder de bittere gedachte: „dat is goed genoeg voor mij, en ik moet dankbaar zijn aan haar, die mij haar oude vodden wel willen toewerpen. —”

Zeer blijde was Lucie geweest met dit geschenk; eigenlijk meer dan met de kostbare armbanden. Zij wist het, hoe vaak zij zich geschaamd had over hare oude, dikwijls verstellde en „opgeknapte” kleeven; ja, zij had zich een oogenblik zelfs geschaamd voor hare moeder en — en — voor mijnheer Smits, over haar pover strooioedje, hare grove katooten handschoenen en armoedige laarsjes, en nu en dan, te midden der groote vreugde over het wederzien harer moeder, had zij een enkele gedachte geschonken aan al de heerlijkheden die het geldgeschenk haar zou verschaffen.

Daaraan dacht zij nu echter niet meer; wel aan de hulp, die zij kon geven, aan de verlichting van de zorgen en 't leed harer verwanten, en reeds had zij het welvoorzienere geldtaschje in de hand om het Karel aan te bieden, toen Jenny zich bij hen voegde, en zich met een zucht van vermoënis naast haar man neerzette.

— Ik heb haar een tweede portie chloral gegeven en nu slaapt ze eindelijk nogal rustig; — en Jenny zucht opnieuw en steunt het moede hoofd op beide handen.

— Ga slapen, lieve; — zegt Karel; — ik zal wel op blijven: jij bent doodaf en morgen — morgen is er veel te doen, voor ons allen. —

— Ja, Jenny, ga ook slapen; ik kan best bij Lina blijven, en, 't is zooals Karel zegt: morgen zal er veel te doen zijn. . . . — zegt Lucie.

Maar Jenny schudt het hoofd; neen, zij kan, zij wil niet naar bed gaan; zij wil hare moeder niet alleen laten, hoewel zij niets meer kan doen voor de geliefde doode. Karel — ja, hij moet rust nemen, beweert zij; hij kan letterlijk

niet meer voort; als Lucie bij haar wil blijven, dan zullen ze met haar beiden waken, bij de doode en bij de zieke.

Er wordt nog wat over en weer geredeneerd, want ook Karel, hoe vermoeid hij is, wil waken, maar zijne vrouw en Lucie bepleiten de zaak zoo degelijk, dat hij eindelijk toegeeft, in zoover, dat hij zich, geheel gekleed uitstrekt op de oude, groote canapé — in de echtelijke slaapkamer.

Nu wordt het stil, met recht doodstil in de kleine woning; Jenny slaapt nu en dan op de kousen van Lina' bed naar de stervenssponde harer moeder, en dan weer naar de canapé, waar haar man, diep ademend, ligt te slapen. Dan zet zij zich weer neer bij de tafel, zucht en peinst, peinst en zucht, en schreit zachtkens, om de doode en de levende niet te storen. . . .

— Jenny — fluistert Lucie op eens, — weet je dat Grietje nog in huis is?

— Grietje? wat zou het kind doen? Het is zoo stil beneden; ik hoor niets. —

— Ik zal eens gaan kijken; — zegt Lucie, maar Jenny smeekt haar, haar niet alleen te laten; zij is zoo angstig, zoo — bang! — verklaart zij.

— Bang? — Lucie ziet haar verwonderd aan.

— Ja, ik kan 't niet helpen, maar ik ben altijd bang met een doode in huis; fluistert Jenny vreesachtig; laat mij meegaan of blijf bij mij. —

— Goed, ga dan mee; zegt Lucie, bijna glimlachend over den angst harer nicht. Bang! En 't is haar goede moeder, de doode die daar ligt! En men wil dat alleen indische menschen zulke vreezen kennen. Nu, Lucie kende die in ieder geval niet en ging met Jenny die zich bevend aan haar vasthield, naar beneden.

Grietje sliep, wel niet „als een roos” maar toch zoo vast, dat de twee dames het jammer vonden haar te wekken. Ze had zich zoo gemakkelijk mogelijk ingericht op twee keukendoelen; een bundel keukendoeken en servetten onder 't hoofd, als kussen, en het 's middags gebruikte tafellaken als dek. Buitengewone omstandigheden wettigen buitengewone maatregelen, had de kleine zeker gedacht, en ofschoon Jenny's huisvrouwelijk gevoel in verzet kwam tegen Grietjes maatregelen, had zij toch geen hart om haar tafellinnen te onttrekken aan dit onbehoorlijk gebruik ervan en daardoor den slaap der kleine meid te storen. Overigens was hier alles

in orde, want Grietje had zich in de eerste uren van den nacht even aangenaam als nuttig beziggehouden met het „opknappen van haar keuken. . . .”

— We willen haar laten slapen; fluisterde Jenny, — en maar weer naar boven gaan.

— Ja, maar laat ons nu ook binnen eens kijken of daar alles in orde is; — fluisterde Lucie terug.

— Goed — ach God, Luus, alles moet gesloten worden; dat weet je; laat de gordijnen dus maar blijven zooals ze zijn; — zegt Jenny, als Lucie naar 't raam toe gaat, om het daglicht in te laten; want 't is nu bijna vier uur en buiten reeds dag. —

— Dat is waar ook; maar ik zal toch maar even de stoelen op hun plaats zetten; straks is er licht te veel te doen om daaraan te denken. —

Zwijgend ziet Jenny toe, terwijl Lucie vlug en zonder gedruisch eenige voorwerpen verplaatst. Nu valt haar blik op den geliefkoosden armstoel harer moeder; 't was dezelfde, waarin Lina den vorigen avond zat te slapen.

— Arme moe! Gisteren zat zij daar nog; — murmelt de jonge vrouw, en zij strijkt de plooiën uit het bekleedseel van den stoel, zacht en behoedzaam, als liefkoosde zij het levenlooze voorwerp. Zorgvuldig schuift ze den stoel naar zijn gewone plaats terug; een verkreukt stuk papier, dat tusschen de rugleuning en de zitting te voorschijn komt, neemt zij weg, en steekt het gedachteloos in haar zak. —

— Kom, — zegt Lucie; — ik ben gereed; laat ons naar boven gaan; Lina mocht eens wakker worden. —

Maar Jenny blijft nog staan; zij snikt niet, en verheft de stem niet, maar groote tranen rollen over hare wangen, en 't is, alsof ze niet kan scheiden van deze plaats.

— Kom, Jen; niet zoo schreien! toe, kom mee; ga wat liggen, en slaap als je kunt. . . . —

— Och, kind; we zullen hier nooit meer zoo huiselijk bijéén zijn; 't is waar, we hebben hier in huis veel leed gekend, maar ik ben er toch aan gehecht, — en dan — dat mijn goeie moeder — er niet meer zijn zal — dat wij alles, alles nu verliezen met haar. . . . —

— Och kom; zoo erg is 't immers niet, Jenny; ja, wij zullen haar missen, maar daarom kun je wel hier blijven wonen. . . . —

— Zeker niet, Luus; alles was van Ma, en alles zal nu onder den hamer komen; 't is niet om het goed, geloof mij, kind;

maar het verlies zal mij smartelijker zijn, nu we in eens ook alles zullen moeten missen wat haar toebehoorde, alles wat haar lief was. —

— Denk daar nu niet over, lieve; alles zal zich wel schikken; — troost Lucie en nu weet zij, wat zij doen zal, Ja; zóó moet het zijn; zij zal alles laten opkopen en het aan Jenny en Karel geven. Zij heeft geen mooie kleeren noodig; zij is reeds gelukkig genoeg, en waardeert haar geluk nog meer, nu zij ziet welk een verslagenheid het verlies der moeder hier veroorzaakt.

Boven is alles rustig; Lina ligt bleek, maar kalm op haar peluw; het slaapmiddel werkt gunstig; maar de slaapster ziet er uit, alsof zij weken lang ziek geweest was.

— Arme Lien! Ik dacht niet, dat zij het zich zoo zou aantrekken; — zegt Jenny zacht, en zij drukt een kus op het bleeke, strakke gezicht, waaraan zelfs de slaap geen zachtere uitdrukking geeft.

Ook Karel slaapt gerust: zijn fijn, bijna vrouwelijk blond en zacht gelaat, vertoont een lichten blos, en zijn mond glimlacht; de zoete rust schijnt hem alle leed te vergoeden.

— Hoe goedig en vriendelijk ziet hij er toch uit! — fluistert Jenny. — Maar, ach, die arme jongen! Als hij wakker wordt, wat 'n verdriet en zorgen wachten hem dan weer! —

— Jenny, geloof me, ga jij nu ook wat liggen; toe; je hebt je krachten wel noodig; en och, lieve, ik bid je, zie de toekomst nu niet zoo duister in. Ik geloof zeker, dat alles nog wel terecht zal komen en dat je verkeerd doet, zoo bezorgd te zijn. —

— Jawel kind; je hebt goed praten; maar je weet niet wat het is, zoo in eens alles te verliezen. — Ma neemt alles, alles mee; ach, wat zijn we toch ongelukkig! —

— Jenny, zoo mag je niet spreken; je hebt Karel nog en — Line — en — en — Bella —

— Ja, dáár heb ik veel aan, dat weet jij het best, en Bella! God weet of we haar ooit weerzien! Karel, ja, mijn beste Karel, dat is de eenige dien ik nog heb. —

— En — en — ik dan, Jen? —

— Jij, och, arm kind; als we jou maar bij ons zullen kunnen houden; maar ik vrees, ik vrees! Neen, 't is wel zooals Karel zei: Ma was de band die ons allen bijéénhield, en nu zij weg is — is alles weg. —

— Zeg dat niet, Jenny; ik zal doen wat ik kan....

— Jij, mijn kleine Luus; wat kun jij doen, kind? 't zal mooi zijn, als je met den tijd voor je zelve leert zorgen.... dat is 't beste wat je kunt doen.

— Goed; we zullen zien; misschien kan ik nog wel wat meer doen dan je denkt; — maar daarover later. Ga nu rustig op je bed liggen, en zie wat te slapen; — antwoordt Lucie, die zich sterk en fier gevoelt met het bewustzijn, dat zij helpen wil en kan.

Jenny laat zich nu gewillig naar bed geleiden en na weinige minuten is Lucie de eenige wakende in huis. Zij voelt geen behoefte aan rust, zij zou bezig willen zijn, werken!

Want, ook zonder de ramp die allen getroffen had, zou Lucie niet hebben kunnen slapen, en zij voelde zich zóó wel, zoo onvermoeid, dat zij er niet aan dacht haar bed op te zoeken. Zij ging in Lina's kamer en zette zich voor 't raam neêr; zij wenschte dat zij 't maar mocht openzetten om de frissche ochtendlucht in te laten: de zon was opgekomen, en de bloemen zagen er zoo heerlijk uit: zij verlangde om naar beneden in den tuin te gaan, maar zij durfde niet, uit vrees dat Lina zou ontwaken, en hulp noodig hebben. —

Maar Lina ontwaakt niet, en Karel blijft slapen, en Jenny is weldra ook in diepe rust, en binnenshuis hoort men niets dan de diepe geregelde ademhaling van al die slapers, die als één zucht door het heele huis schijnt te trekken, en 't tikken der groote gangklok, die er, om zoo te zeggen, de maat bij aangeeft: zoo eentonig en toch klinkt het zoo plechtig in de ooren:

„Voor immer!” — „Nimmer!”

Waar had zij toch dat gedicht gelezen, over een oude hangklok, waarbij die woorden als slotregels, het tikken van 't uurwerk vertolken? 't Was een weemoedig gedicht, dat herinnerde zij zich wel, maar hoe vreemd, haar maakte het luisteren naar die geheimzinnige stem niet weemoedig; integendeel: „Voor immer!” — zou zij nu bij hare lieve moeder zijn. „Nimmer!” zou zij haar meer verlaten! Dat was een blijde boodschap die deze oude klok verkondigde! Een blijde boodschap? Ja, voor haar! Maar wat zou de stem der klok aan treurende zeggen? — Aan hen die om hun moeder weenden? — „Voor immer” is zij heengegaan! — „Nimmer!” — zult gij haar weerzien! —

Dat was een diep treurige boodschap en Lucie betrachte

zich erop, ernstig te wenschen, dat geen van de beroofden ontwaken en de stem der klok verstaan zouden.

Maar daar was geen nood van! Lucie glimlachte bij 't denkbeeld, dat één van hare huisgenooten zulke poëtische gedachten zou kunnen hebben. Immers, zij stoffen op hun „praktischen zin” en spotten met al wat fantasie heette — behalve met de modestoffen die onder die benaming bekend waren. — Hadden ze haar niet bespot, toen zij, op den jaardag van oom Pollerts overlijden, bloemen naar zijn graf wilde brengen, en wederom, toen zij, op den verjaardag van hun vader, zijn portret met een ruikertje viooltjes versierd had! Dat alles noemden Lien en Bella, „sentimenteetele onzin” en Jenny en Karel haalden de schouders op en lachten goedaardig maar meelijdend om hare onnoozele ideeën; ja, zelfs tante, die toch zoo dikwijls om dien „lieven, goeien pa” schreide, had bij zulk een gelegenheid zich laten ontvallen: dat het wel aardig stond, maar toch eigenlijk dwaas was; want de overledene wist er toch niemandal van, en voor de achtergeblevenen waren zulke „aardigheden” niets dan verkwisting!

Zóó dachten zij erover, maar Lucie dacht heel anders; eene hulde aan lieve dooden was in haar oog geen dwaasheid; 't was een heilige gewoonte, een liefdegave, en het offeren van bloemen op zulke gedenkdagen een zichtbaar teeken, dat men steeds in liefde en trouw aan de afgestorven vrienden dacht, en hen daarom het schoonste en edelste wat Gods schepping oplevert, wilde wijden. — Hoe gaarne zou zij nu, in den heerlijken morgenstond naar den tuin gegaan zijn, om van de schoone rozen die daar bloeiden, een krans te winden voor de doode. Maar zij durfde niet; zeer zeker zou 't haar kwalijk genomen worden, ondanks de bedoeling. Nu, zij behoefde zich daaraan niet te storen, zij was nu rijk; hoe heerlijk! en kon zich de weelde gunnen bloemen te koopen, al had zij het laatste rustbed van iemand, die haar lief geweest was, bij voorkeur versierd met de bloemen, die nog onder de oogen der overledene opgegroeid waren. — Tante was trotsch geweest op hare bloemen; arme vrouw! Zij had veel geleden in de laatste jaren van haar leven, dat wist Lucie maar al te goed. Met hare kinderoogen had zij opgemerkt, hoe de onderlinge liefde en eendracht verdwenen, naarmate de armoede nader trad, hoe eindelijk de bekrompenste zelfzucht zich openbaarde en de leden van dit huisgezin van elkaar vervreemde; Jenny en Karel

alleen waren elkaar steeds trouw en innig verknocht gebleven. Lina en Bella stonden echter aanhoudend vijandig tegenover hen, en 't was puur egoïsme dat die twee verbond, terwijl de oude moeder allengs van haar standpunt als hoofd des gezins afdaalde en eindelijk „nul in het cijfer” was geworden.

Met ergernis had Lucie dikwijls aangehoord, hoe „Lien en Bel” over haar moeder sprekende, „de ouwe juffrouw” zeiden, en zij kon 't niet uitstaan als Karel sprak van „de ouwe vrouw”. Jenny was de eenige die nooit zoo iets gedaan had, en ofschoon zij in den laatsten tijd hare moeder meer als een onmondig kind behandelde, zij was toch altijd goed en zacht geweest tegen de oude vrouw, en dat waren de twee andere zusters niet. Zij waren vaak ruw en onbeschaamd, en spotten met de kinderachtige eigenaardigheden van tante; zij noemden haar „suf” en „kindsch” en lachten haar in haar gezicht uit. — Lucie had dikwijls met verontwaardiging daartegen geprotesteerd; want zij voelde voor oude lieden en voor hare ouders, hoe vroeg zij die had moeten missen, eerbied en ontzag; immers, van hare javaansche moeder had zij reeds geleerd, dat men de grijsheid eerbied verschuldigd is, en dat liefde en achting voor hun ouders een heilige wet moet zijn voor de kinderen. Zij had zich wel eens verstout Lina en Bella haar oneerbiedigheid te verwijten, als die twee de kleine eigenaardigheden der oude dame in een belachelijk daglicht stelden, haar nadeden of voor den gek hielden.

— In mijn land zou men dat een groote zonde noemen; had zij eens gezegd, en wat antwoordden de twee zusters daarop?

— Jouw land! Best mogelijk dat ze in 't apenland de gekken en idioten als heiligen vereeren; daar heeft men meer van gehoord; maar hier, in een beschaafd land, noemt men een gek, een gek, of hij grijs haar heeft of niet! —

— Maar in den bijbel staat, dat men zijn ouders moet eeren, anders zal God ons straffen... viel Lucie uit; — en dat doen jelui niet, dus...

— Dus zal ik jou straffen voor je onbeschaamdheid! — zei Bella en Lucie kreeg een ferm oorveeg.

Dat was gebeurd, een paar jaren geleden, toen de zusters, van een IJschubfeest thuis komende, de oude moeder uit het hoekje van den haard verdreven om hare plaats in te nemen. Lina nam haar armstoel en Bella haar warme stoof,

en de arme Tante, die hilde van spijt, werd nog ter dege bespot om haar „kouwelijkheid”.

Zoo zat Lucie te mijmeren; allerlei uit het verleden kwam haar in de gedachte, maar onder deze meestal treurige herinneringen mengden zich blijde beelden der toekomst. De toekomst aan de zijde van de geliefde moeder...

Ja, hoe zou zij dat maken? Aminah zou haar heden avond wachten, maar — zou zij kunnen gaan? Zou men hare diensten niet eischen, en zou zij een voorwendsel kunnen vinden om een paar uren uit te blijven? Hoe moest dat gaan? —

Het beste was toch eigenlijk maar, Jenny en Karel alles te zeggen; zij zouden haar dan zeker vrijlaten...

Maar, — was het wel behoorlijk — stond het haar wel mooi hen nu te verlaten? Zij hadden zoo weinig hulp; er zouden natuurlijk honderd boodschappen te doen zijn en Grietje was wel gewillig, maar zoo dom! —

— Nu, wat zou dat! — Jenny kon immers nú een hulp nemen, — Grietje's moeder, bijvoorbeeld, die „uit werken” ging en nu en dan een „halven dag” kwam. Uit zuinigheid gebeurde dit niet dikwijls, maar nú met het geld, dat Lucie hen kon geven, behoefde Jenny er niet op te zien. — Ja, dat geld! Hoe vreemd toch, dat zij, Lucie nu geld had — zooveel! — Driehonderd gulden! had Aminah gezegd! Driehonderd gulden! Wat een ontzaglijke som! Hoe zag zoo'n hoop geld er wel uit? — Lucie herinnerde zich niet, zooveel bijeen te hebben gezien, sedert de dagen toen zij, als zesjarig kind, de uitbetaling der koelies van 't land haars vaders had bijgewoond. Hoe zou 't er wel uitzien, zoo'n groote soms gelds! —

Zij voelde naar het taschje in haar zak; ja, daar was het; bol en veerkrachtig, alsof het leeg was. Hoe was het mogelijk, dat dit nietig voorwerp zulk een schat bevatte! — Nu, zij kon zich immers ervan overtuigen, het taschje te voorschijn halen en openen? Lucie keek om naar het bed; ja, Lina sliep nog even vast en lag nog precies als een uur geleden; zij had geen vinger bewogen sedert Lucie daar zat. — Toch voelde zij een onverklaarbaren schroom om haar schat hier te bekijken. Langzaam en voorzichtig haalde zij het fraaie taschje uit haar zak; 't was een klein kunstwerk van rood fluweel met goud en zilverdraad gestikt, maar overigens eenvoudig en alleen met een knoopje en een lus gesloten. Zij opende het en dáár tusschen de rood zijden voering lag een klein, in vieren gevouwen stukje papier, een bankbiljet

van f 300. — 't Zag er eenvoudig genoeg uit; Lucie nam het in de hand en ontvouwde het: 't was geheel nieuw en het ritselde en kraakte zoo, dat het meisje er van ontstelde. Het maakte zoo'n gedruisch in de groote stilte; Lucie keek schuchter op; als er eens iemand wakker geworden was door dat krakende papier! Wacht, hoorde zij daar niet iets? Iemand bewoog zich. Ja, Jenny of Karel!

Haastig borg zij 't luidruchtige papiertje weer in het taschje en het taschje in haar zak; maar niet zoo vlug, of een paar oogen, en wel oogen die haar al een poos gadesloegen, hadden hare bewegingen gezien. Jenny stond in de deur die de beide kamers scheidde en keek Lucie verbaasd aan.

Lucie kreeg een kleur als vuur en wist niet waarheen zij de oogen wenden zou; haar hart bonsde alsof ze een slechte daad had gedaan.

— Het is zes uur, Lucie; zou jij nu niet wat gaan rusten; ik heb een goed slaapje gedaan en voel me nu veel beter; — zei Jenny, als had zij niets gemerkt.

— Daar ben ik blij om; maar ik ben in 't geheel niet meer moe noch slaperig, Jenny: laat mij u helpen; er zal zooveel te doen zijn... —

— Als dat werkelijk zoo is, dan gaarne, want ik heb de handen vol; wil je dan eerst Grietje eens wekken en zeggen dat ze zich wat opknapt om een paar boodschappen te doen? —

Lucie ging naar beneden. Jenny keerde dadelijk terug naar hare kamer, waar Karel nog bezig was zich wat te verfrischen na zijne slaap.

— Man, man, ik geloof wezenlijk, dat je gelijk hebt wat Lucie aangaat; — zeide zij geheimzinnig.

— Hoezoo? —

Jenny vertelde hem hoe zij, van uit hunne kamer, het meisje voor 't venster had zien zitten, iets uit den zak halen en aandachtig bekijken. Wat het was, kon zij op dien afstand niet duidelijk zien, maar het schitterde in de zon en 't gaf een geluid als stijf, krakend papier.

— En toen ze me hoorde, stopte ze 't haastig weg en werd vuurrood, en ze durfde mij niet aan te zien... Wat zou dat beteekenen? — Zou het — zou ze minnebrieven ontvangen, en van wie? —

— Jullie vrouwen denkt altijd het eerst aan zóó iets; het kon evengoed iets heel anders, iets geheel onschuldigs zijn. —

— Maar jij zelf hebt opgemerkt, dat ze in den laatsten tijd soms zoo vreemd is . . . . —

— Nu ja, — 't is waar: — Karel herinnert zich nu het tooneel van gisteren middag in den tuin, hoe gekrenkt Smits scheen door Karels uitlatingen over „indische kinderen”; — en hij haalt weifelend de schouders op. — Ik zou niet weten, met wien zij een intrige zou kunnen hebben, maar, 't is best er vooreerst maar geen notitie van te nemen, dan bloedt zoo'n kalverliefde het gauwste uit . . . . —

Hij vindt het wijzer om nu maar niets te zeggen van zijne vermoedens: hij heeft al genoeg aan zijn hoofd.

— Maar, man, het kind is nog zoo jong . . . .

— Zij is bijna achttien, is 't niet? — En jij was — zeventien toen we ons engageerden; — zegt hij glimlachend.

— Ja, maar, zij is nog zoo'n kind; ik bedoel — naar haar voorkomen, men zou haar op zijn best vijftien geven, en daarom vind ik zoo iets nog gevaarlijker. Ik had ten minste mijne ouders nog, en vertelde Ma alles . . . . maar Lucie is zoo achterhoudend; — wie zou het kunnen zijn? —

Karel haalt wederom de schouders op, maar zijn gezicht heeft geen geheimen voor zijne vrouw, als ze hem zoo uitvorschend aanziet; zij dringt nog verder aan:

— Zou je denken, dat misschien — Smits? —

— Vrouwtelief, ik zeg je, ik weet er niets van. Maar als Smits over haar dacht, is hij veel te eerlijk en oprecht om er niet ridderlijk mee voor den dag te komen; dat weet ik zeker. —

— Bedoel je, dat hij er in vollen ernst over zou denken, zóó iemand als dat kind tot vrouw te nemen? —

— Ja, waarom niet? zij ziet er aardig uit, al is ze wat klein. —

— Maar, Karel! Een man van zijn positie, zou zoo'n inlandsch kind, van Lucie's afkomst willen trouwen! Bah, 't is te dwaas. 't Komt mij voor, dat hij dat soort vrouwen te goed heeft leeren kennen, om zoo'n dwaasheid te begaan. Neen, ik dacht, ik vreesde, dat hij misschien maar een aardigheidje met dat nuffje wilde hebben, want geloof me, onze Luus verbeeldt zich nogal wat op haar persoontje . . . . —

— Nu, dat mag wel; 't is een aardig meisje. —

— Hoe kun je dat zeggen; foei, die bruine tint alleen zou mij afschrikken . . . . En dan het karakter van die menschen — hun aard — neen, hoor; 't zou mijn smaak niet zijn . . . .

— Ja, kind, de smaken verschillen gelukkig nogal; maar,

hoe 't zij; Smits is de man niet om zoo'n kind het hoofd op hól te maken, alleen voor 'n aardigheidje; maak je daarover niet ongerust, vrouwtje. Als hij zoo iets begon, zou 't in vollen ernst zijn . . . . —

— Ach, God, hoe vreeselijk naar voor Lina zou 't wezen! —

— En voor ons, want dan bleven we haar houden!

— Zou 'k haar niet eens er over onderhouden; zeg, wat denk je?

— Dat het niets baten zou. Je weet hoe stijfhoofdig en achterhoudend Luus is; zij zegt nooit één woord meer dan zij kwijt wil zijn. —

— Ja, zoo zijn al die schepsels! — zucht Jenny. —

Op dit oogenblik treedt dit ééne bijzondere schepsel in de echtelijke kamer, met het verdachte voorwerp in de hand.

— Jenny, Karel, — begint zij met schitterende oogen en een lieven blos op de wangen, — ik — ik — wilde het u eerst nog niet zeggen, omdat ik het zoo hard vond voor u, nu tante pas dood is — maar — ik geloof toch, dat ik beter doe met u alles te vertellen . . . . — zij spreekt haastig en verward.

— Lucie, 't is nu waarlijk de tijd niet om over uwe amourettes te komen praten; — zegt Jenny streng.

— Amourettes! — valt Lucie verbaasd, maar nu waarlijk lachend uit. — Dát is ook de zaak niet, maar, — vervolgt zij, weer ernstig kijkende, — ik vond het hard om u — nu gij uwe lieve moeder verloren hebt, te komen zeggen, dat ik de mijne heb weergevonden; en o — Jen en Karel, — weest niet boos dat ik u mijn geluk meedeel, nu gij zoo bedroefd zijt, ik doe het alleen omdat — omdat ik — zij aarzelt en ziet beschroomd van den een naar den ander — en dan overhaast, afgebroken sprekende:

— Ik ben nu rijk — mijne moeder heeft veel geld — zij heeft mij dit gegeven — het is voor u — gij zult het noodig hebben — ik niet — daar, neemt het, och toe, neemt het! —

Zij duwt Jenny, die haar stom van verbazing heeft aangehoord, terwijl Karel de oogen wijd opengesperd houdt, het mooie taschje in de hand en vlucht dan naar haar eigen kamertje! —

— Zoo'n schepsel, he?

XIV.

EEN „DEFTIGE BEGRAFENIS MET VEEL DEELNEMING”. LUCIE'S
AFSCHEID. ALS HET TIJ WISSELT, VERZET MEN DE BAKENS.
LINA HEEFT „ZEDELIJKE” BEDENKINGEN EN SMITS
GEEFT EN ONTVANGT OPHELDINGEN.

's Morgens was de oude Mevrouw Pollert naar hare laatste rustplaats gebracht. De begrafenis was „deftig” geweest, de overledene, had zij het gevolg kunnen zien, dat haar op hare laatste reis uitgeleide deed, zou er zeker zeer voldaan over geweest zijn. Vele voormalige bekenden, uit den tijd van voorspoed en die van de familie vervreemd waren, hadden opnieuw blijken van deelneming gegeven, en in deze treurige dagen de oude vriendschapsbanden weer nauwer toegehaald. Het was, wel is waar, bij de meesten niets dan de indruk van het oogenblik, meelijden, misschien ook wel eenig zelfverwijt, omdat zij haar, die in hare gelukkige dagen zoo menigmaal hun gulle gastvrouw was, verwaarloosd hadden toen zij arm werd, en waarschijnlijk zou die hartelijkheid niet langer duren, dan tot de dood van Mevrouw P. door een andere gebeurtenis in hun kring vergeten zou worden, maar voor de kinderen der overledene, was het troostrijk. Men had hen dus toch nog niet vergeten! De oude vrienden (zoo noemden zij hun voormalige salonkennissen) stelden dan toch nog belang in hun wel en hun wee! Hun aanzien in „de wereld” was dus nog niet zóó gedaald, dat niemand het de moeite meer waard achtte, zich met hen te bemoeien! Dat deed goed; dat was streelend!

En hoeveel uitnoodigingen hadden zij ontvangen om „weer eens te komen,” hoeveel beloften dat men spoedig „weer eens zou komen kijken;” en, „als men hen met iets van dienst kon zijn, dan,” enz. enz.

Jenny was, van het drietal, het minst ingenomen met die

vriendschapsbetuigingen. Zij wist te goed wat zij waard waren, en terwijl zij ze met de vereischte beleefdheid ontving en beantwoordde, dacht zij, haar nieuw rouwkleed betastende;

— Als dit kleed over eenigen tijd kaal en afgesleten zal zijn, en ik waagde het mij in hun gezelschap er mee te vertoonen, weet ik wel hoe ik ontvangen zou worden. — of:

— Als zij mij een bezoek kwamen brengen in de woning die wij zullen moeten betrekken, en zij zien ma's goede meubelen niet meer, dan zal onze armoedige inrichting hen zeker niet tot een tweede visite kunnen brengen. —

Wie weet of zij niet gelijk had!

Maar Lina was franchement opgetogen; zij had wel willen lachen en schertsen, ware het niet ongepast geweest bij deze gelegenheid. Zij hield zich dus zeer kalm en diepbedroefd, en vertelde aan ieder, die 't hooren wilde, hoe vreeselijk het voor hen allen was, hoe plotseling het was geweest, en vooral hoe ontzettend treurig voor die arme Bella, die zoo innig, o zoo innig aan de lieve ma gehecht was, en die, toen ze de noodlottige tijding ontving, zoo bedenkelijk ziek was geworden, dat zij onmogelijk thuis kon komen. Bella was dan (weet u?) voor plezier mee gegaan naar Frankrijk met vrienden. Toen ze 's morgens van ma afscheid nam, was ma nog gezond en wel — o ja, was ma maar even onwel geweest, men had Bella niet van haar af kunnen krijgen . . .

En de lieden hoorden Lina aan, en schudden meewarig het hoofd, en zeiden: die arme Bella: 't is toch zoo'n lieve hartelijke meid! — en dan was Lina voldaan, want zij had „de eer der familie opgehouden!” — O, wisten de menschen alles . . . Maar ze zouden het nimmer weten! Het doodsbericht had in de meeste groote nieuwsbladen gestaan, en Bella moest het zeker gelezen hebben, als zij nog onder de levenden was. En, had ze 't gelezen, en was zij daarop niet teruggekomen, wein, dan was het omdat ze dit niet „met eere” (dat wilde voor Lina zeggen: getrouwd of „voor goed” geëngageerd met haar rijken baron) kon doen, en dan was 't maar beter, dat zij weg bleef.

't Was in Lucie's oogen een vreemd verschijnsel, Lina zoo bedaard en zelfs opgeruimd te zien, na de ontzettende wanhoop die haar aan 't doodsbed harer moeder had aangegrepen.

Flink en vlug, alsof er niets bijzonders was, had zij na een slaap, die tot ver in den middag aanhield, hare kamer verlaten. Zij had Jenny en Lucie geholpen bij alle bezighe-

den, was overal bij en liet over alles de oogen gaan. Zij toonde zich hulpvaardig en handig, en scheen hare gewone norschheid te hebben afgelegd, zelfs tegenover Lucie.

„Hoe harder gekreten, hoe gauwer vergeten;” — mompelde kleine Griet tegen Lucie, en deze kon niet anders dan het kind in stilte gelijk geven.

Lucie had Jenny en Karel dringend gebeden, Lina vooreerst, zolang zij nog in huis bleef, niets te zeggen van hare lotsverandering; zij wilde niet bespot worden, wilde hare moeder en haar land niet hooren bespotten of beleedigen, en in vrede van Lina scheiden. Jenny en Karel beloofden haar te zwijgen; men had afgesproken: dat het vooreerst zou heeten, dat Lucie logeeren ging bij een kennis uit Indië, later als „Ma” wat gewoon was aan Holland, kon men ook Lina vertellen hoe de vork in den steel zat.

Lucie had haar geheim niet zoo zorgvuldig hoeven te beschermen; had zij Lina eenvoudig maar gezegd, dat hare moeder veel geld bezat, dan zou Lina de tot nu toe verachte Javaansche allerliefst, hoogst achtenswaardig gevonden hebben. Maar dat wist, — zoo iets begreep Lucie niet. ’t Was zeer prettig, dat „Ma” niet arm was; maar ware zij dit geweest, Lucie zou voor hare moeder even groote liefde en eerbied gekoesterd hebben.

Jenny en Karel wilden haar het taschje met den inhoud teruggeven; maar Lucie wilde alleen het eerste terugnemen, omdat hare moeder zelve het gemaakt had. Zij bad en smeekte zoo lang en innig, het geld toch te houden, dat de echtelieden eindelijk toegaven. En, waarlijk, ’t was zooals Lucie zeide toen zij ’t hen aanbood, zij konden het best gebruiken!

Lina had erop gestaan, dat „Ma” een deftige begrafenis zou hebben; wat zouden „de menschen” wel zeggen, als zij het voor Ma eenvoudiger deden dan voor Pa? Neen, ’t moest een 1^e klasse rouwstoet zijn, net als van Pa; en Lina zette haar wil door ondanks alle bedenkingen die Jenny opperde.

— We kunnen het heusch niet betalen, Lien; bedenk toch onze positie; we hebben zooveel schulden! En wat geeft het eigenlijk! —

— Betalen? we hebben dat! — en Lina wees op de nog welvoorziene zilverkast; — en we hebben al Ma’s meubelen, haar horloge en juweelen knoppen en ringen. En we moeten het doen naar onzen stand! — En als de boel

verkocht is, zullen we ieder ons aandeel betalen, dan komt niemand te kort. —

— Maar we zullen ons opnieuw moeten inrichten, Lien, en daar zullen we toch ook geld voor noodig hebben! —

— Welnu, wat zou dat? Je koopt vooreerst maar op crediet, of je koopt van Ma’s boel op wat je wilt, en betaalt het uit de opbrengst van den verkoop. —

— Maar denk dan toch aan al wat we schuldig zijn? —

— Op wiens naam staan die schulden? —

— Natuurlijk, op Karels naam! —

— Nu, laat hem ze dan betalen; dat gaat mij niet aan; daar breek ik mijn hoofd niet mee! Als jullie schulden maken, moet jullie ze ook maar betalen. Ik zal van ’t geen mij toevalt, mijn aandeel voor de begrafenis geven, en daarmee uit, — besliste Lina, zonder te erkennen, hoeveel zij meegenoten had op kosten van haar zwager.

Daarbij bleef het, en het jonge echtpaar was waarlijk niet weinig dankbaar voor Lucie’s geschenk. Maar Lucie wilde geen dank aanvaarden:

— Jullie hebt mij zolang den kost gegeven, en ik heb kleeren en onderwijs genoten, hoeveel jaren lang; je hoeft mij dus niet te bedanken. Eigenlijk komt jullie veel meer toe... nu; ik hoop het u nog eenmaal te vergelden. Ik ben maar o zoo blij, dat ik een klein beetje heb kunnen helpen! —

Lucie had, in de volheid van haar geluk, alle leed, alle pijnlijke ervaringen en grieven vergeten, en ’t was uit de oprechtheid van haar hart, dat zij nu zóó sprak.

Het was zes uur ’s namiddags; de laatste „vriendinnen en vrienden” die uit pure hartelijkheid zoo lang gebleven waren, waren vertrokken, en de familie was alleen. De familie, dat is: Lina, Jenny en Karel, zwijgend en vermoedzaten zij in de serre, ieder met zijn eigen gedachten bezig.

Daar kwam Lucie gekleed om uit te gaan. Zij was niet in den rouw, want bij de plechtigheid was zij niet verschenen, daar hare diensten in ’t huishouden noodig waren, en Lina, die den rouw bestuurde, had het overbodig geacht voor „dat schepsel” onkosten te maken. Bij zichzelf had zij besloten, dat Lucie nu óf het huis uit — óf eens en goed als geregelde dienstbode optreden zou.

Maar in dezen zou Lina’s wil niet zegevieren.

— Vindt ge goed, als ik nu ga, Jenny? — vroeg Lucie;

— Zeker, kind; ga jij maar! — antwoordde Jenny zon-

der op te kijken. Ze dacht er niet aan, dat het bepaald was, dat Lucie nú heenging om voor goed haar huis te verlaten, en bij hare moeder te blijven, die een gemeubeld bovenhuis gehoord had.

— Kom je dan even hier, Jenny? —

Jenny stond op; zij was zoo bezig met haar eigen gedachten, dat zij vergeten had dat Lucie nu afscheid nam. Zij volgde het meisje naar de voorkamer.

— Roep Karel ook, en — Jenny, moet ik — hoe zal ik doen! Zou ik Lien niets zeggen. Ik vind het zoo onhartelijk om haar niet goeden dag te zeggen. . . . .

Daar kwam Karel al aan, en toen zijne vrouw en Lucie elkaar omhelsden, toen beide weenden en Jenny haar nichtje liet beloven, weer te komen en alle dagen, en zoo dikwijls zij maar kon, toen werd hij ook aangedaan en met tranen in de oogen kuste hij het lieve bruine gezichtje, dat gedurende zoovele jaren van nood en zorgen hen allen als trouwe hulp en steun had ter zijde gestaan.

— Dank, Lucie, dank voor al uwe goedheid en liefde, mijn kind: en — kom — kom dikwijls — vergeet ons niet. —

— Wat beteekent dat allemaal? Spelen jullie hier komedie? — vroeg Lina die ongemerkt hen gevolgd was. Zij was nieuwsgierig geworden en had zich voorgenoemen, dat er hier in huis niets meer zou gebeuren zonder hare voorkennis.

— Wij nemen afscheid van Lucie; — antwoordde Karel.

— Afscheid? Gaat ze weg? Gaat ze de stad uit en waar gaat ze naar toe? —

— Ze blijft in de stad maar ze gaat logeeren bij een oude kennis uit Indie, en — waarschijnlijk zal zij er blijven: — verklaarde Jenny.

— Zoo; 't is nog al mooi ons alleen te laten nu we zooveel hulp noodig hebben! 't Staat je fraai, Lucie! —

— Ik zal alle dagen een paar uren komen om Jenny te helpen, nicht Lina, en u ook als je wilt, maar ik moet gaan; 't is — 't is mijn plicht, want ik heb het beloofd; bovendien zou ik hier toch niet altijd kunnen blijven; maar je kunt over mij beschikken als ik u van dienst kan zijn, — altijd; — zei Lucie, Lina ernstig aanziende.

— Praatjes: hier is je plicht; maar weet je wat? We kunnen je ook eigenlijk wel missen! Ondank is werelds loon . . . — viel Lina spijtig uit.

— Lien je weet niet wat je zegt; zwijg toch! — riep Jenny die zich innig schaamde over hare zuster, en Lina had reeds een vinnig antwoord gereed, toen Lucie haar de hand toestak en op vergoelij:enden toon inviel.

— Kom, nicht Lina, laat ons vandaag ten minste in vrede scheiden, geef mij de hand en vergeef me dat ik somtijds brutaal en onbeleefd ben geweest tegen u. —

Lina zag met minachtenden blik neêr op het kleine handje maar terwijl zij dit deed, zette zij groote oogen op, en greep niet één, maar beide Lucies handen!

— Wat is dat? Jij zulke handschoenen! En zulke armbanden! Hoe kom je daaraan! Wel, heb ik ooit! —

't Was zeker een zeer vergeeflijke ijdelheid van Lucie, dat zij zich getooid had met het geschenk harer moeder en dat zij hare fraaie handjes in de fijne zijden schoeisels gestoken had, haar door Aminah toegezonden; want de goede vrouw was trotsch op haar kind en niet weinig geërgerd over de grove en meermalen gestopte katoenen handschoenen harer dochter.

Zij had Lucie's edelmoedige handelwijze met de haar geschonken som, volkomen goedgekeurd en wilde er zelfs nog meer aan toegeven, toen zij vernam, dat de kinderen van de zuster haars echtgenoots verarmd en in bekrompen omstandigheden waren. Lucie had haar geraden, dit tot later uit te stellen, daar zij begreep, dat men vooreerst waarschijnlijk bezwaar zou maken om een tweede geschenk van dien aard aan te nemen.

Zij had echter niet kunnen beletten dat Aminah haar nu zelve voorzag van al wat de goede vrouw noodig of mooi vond voor haar kind, maar Lucie was zoo verstandig, alles op te bergen, en alleen voor haar handen en voeten een nettere bekleeding te kiezen.

Nu had zij spijt ervan, aan die ijdelheid reeds te hebben toegegeven, en zij stamelde dan ook verlegen — dat zij het cadeau gekregen had.

— Cadeau! En wie geeft jou zulke rijke cadeaux. 't Zijn waarlijk echt gouden armbanden en echte diamanten! —

't Was als beschuldigde zij Lucie deze dingen te hebben gestolen, zoo verontwaardigd klonk haar stem.

— Van de persoon, bij wie zij gaat logeeren: die is rijk en schijnt het goed te meenen met Lucie; — zei Jenny, die de armbanden al vroeger gezien en bewonderd had.

Lina stond een oogenblik zwijgend de schitterende sieraden te bekijken van alle kanten. Toen zuchtte zij even en Lucie beide handen drukkende, zei ze:

— Nou, jij boft, klein ding, met zulk een vriendin — of — is 't soms een vriend? —

— Neen, een vriendin; — antwoordde Lucie.

— Zóó; nu, 't doet me plezier voor jou, kind; ik hoop dat je 't goed zult hebben; maar je moet mij niet vergeten en mij dikwijls komen opzoeken; — ik heb 't ook altijd goed gemeend met je, al kon ik je zulke cadeautjes niet geven. —

Jenny en Karel keken elkander aan; Lucie was geheel in de war! Was dat Lina die sprak? Hoe heel anders klonken hare woorden nu! En daar boog zij zich waarlijk en kustte Lucie op het voorhoofd; dat was nog nooit gebeurd! Karel glimlachte en Jenny keek verlegen en zei, dat zij Lucie nu moesten laten gaan, want dat men haar wachtte.

Nog eens omhelsde Jenny het jonge meisje, en drukten Karel en Lina haar de hand, en toen ging Lucie, met tranen in de oogen, maar met een hart vol blijdschap, naar de kleine villa, aan den van Stolkweg, waar zij en hare moeder vooreerst zouden wonen.

Stil en treurig keerden Karel en Jenny naar de serre terug; hij viel zuchtend in een stoel neer; zijne vrouw zette zich naast hem en schreide zachtjes. Lina volgde hen, ook zwijgend, want het voorval gaf haar te denken, maar zij schreide niet en zuchtte niet. Geruimen tijd sprak niemand.

Na een poos hief Lina het peinzend hoofd op en begon op de haar eigen ratelende wijze:

— Nu zou ik toch wel om eenige opheldering willen verzoeken over al die geheimzinnigheden; als jelui niet getoond hadt, dat je er van wist, zou ik bepaald denken, dat die meid Ma's theeblad gestolen en tot geld gemaakt heeft, om al dat fraais te koopen, en ik vind het ook wel wat raar, dat jullie haar zoo maar naar 'n vreemd mensch toe laat gaan, die je niet kent en nog nooit gezien hebt... —

— Ik heb haar gezien en gesproken en als voogd aan Lucie verlof gegeven om bij die persoon te blijven; — zei Karel.

— Zóó, en wat is dat voor 'n mensch? hoe heet ze? wat doet ze? waar komt ze van daan? Joost weet, wat zoo'n wildvreemd schepsel voor bedoelingen heeft met dat kind; en, waarom is ze haar niet komen halen? Je hadt

wel wat voorzichtiger mogen wezen, jij, Karel; je kunt nooit weten — ik heb iets gelezen over den handel in blanke slavinnen — vreeselijk erg; — nu is Lucie wel alles behalve blank, maar sommige menschen vinden haar in haar soort mooi; foei — ik voor mij vind dat bruine vel afzichtelijk! maar de smaken verschillen en ik heb altijd gehoord, dat schepsels van haar ras ijselijk lichtzinnig zijn en ik moet dan ook zeggen, dat de heele zaak mij erg vreemd voorkomt en ook vind ik 't ondankbaar, dat zij zoo maar weg gaat en ons met den boel laat zitten, daar ze 't altijd zoo goed heeft gehad bij ons en ons alles te danken heeft; foei, zoo'n schepsel! —

Jenny en Karel wisten dat Lina's woordenvloed niet te beugelen was als die eenmaal losbrak en lieten haar dus doorratelen, te meer omdat zij de belofte aan Lucie gedaan, niet wilden schenden. Zij ging dus ongestoord voort met vragen, bemerkingen en hatelijkheden tot het geluid der schel haar even deed ophouden.

— Er is gebeld, wie kan dat zijn? — Toch geen bezoek meer, hoop ik, want ik ben doodaf van al die drukte en dat gepraat vandaag. O, 't is de brievenbesteller! — En ik zeg nog eens, je hadt haar niet zoo maar moeten laten gaan; wie weet of 't niet allemaal bedrog is en of jullie niet nog veel last van dat schepsel zult hebben; ik zou ten minste goed willen weten waar ze is en bij wie en wat ze er doet... —

— Gut, mijnheer Smits, is u daar? — viel zij zich zelve in de rede.

Want het was niet de brievenbesteller, maar Smits, die na de begrafenis onmiddellijk afscheid genomen maar Karel beloofd had, 's namiddags terug te komen.

— Ja, juffrouw Pollert, daar ben ik. Ik kom toch niet ongelegen, wil ik hopen? — en groetend en handengevend zag hij het drietal vragend aan.

— O volstrekt niet, meneer Smits; 't is juist goed, dat u komt; we hebben juist een kleine discussie over Lucie — u weet wel, dat indische kind, dat bij ons in huis was! —

— Ja, ja, zeker, ik weet het wel, wat is er met haar? — en hij zag het jonge echtpaar uitvorschend aan. Maar Karel haalde de schouders op en Jenny begon opnieuw te schreien.

— Ja, die Lucie! Ze is weg, meneer Smits; zoo maar weggegaan zonder ons te waarschuwen; — val me nu niet

in de rede Karel! — Ik wist er hoegenaamd niets van en dat op zoo'n oogenblik, nu we zooveel om handen hebben! Ik zeg maar, dat heb je er van als je zoo'n schepsel goed doet en opvoedt en allerlei er voor opoffert om haar fatsoenlijk groot te brengen — neen, Jen, laat me spreken — meneer Smits zal mij gelijk geven — 't is schande, ik noem het ondankbaar! En dan te pronken met gouden armbanden en lange zijden handschoenen en ons te verlaten terwijl we in diepe verslagenheid zitten over Ma's dood; wel foei, 't is meer dan erg en ik hou vol, dat Karel als voogd het niet had moeten toestaan — u zult me gelijk geven, meneer Smits; en ze had splinternieuwe bottines aan de voeten, met hooge hakken, en een groote nieuwe parasol en ik zeg maar hoe komt ze eraan? En is het niet apocrief en men kan niet weten of het niet allemaal verzinsels zijn van haar, en dan is 't mogelijk dat zoo'n meid in haar ongeluk loopt. O, u hadt moeten zien, die armbanden — zoo kostbaar en echt en, ik heb gelezen van blanke slavinnen en goeie betrekkingen bij oude dames als gezelschapsjuffer, en ik voor mij vertrouw het niet recht; ik hoor, dat ze in Engeland zulke bruine menschen wel mooi vinden; bah, ik gril ervan, en — u zult me gelijk geven, mijnheer Smits, — maar gaat u zitten ik zal u een kopje thee schenken, u weet toch zelve wel, hoe lichtzinnig dat soort schepsels is en alles veil hebben voor opschik en liegen als gedrukt en vol bedrog en we weten niet eens wie dat mensch is...

— *Ik* weet het, juffrouw Pollert: dat mensch is Lucie's moeder, een brave vrouw, zoo eerlijk en fatsoenlijk als — als u zelve; evenals haar dochter oprecht en zonder bedrog. U hebt te haastig geoordeeld, Juffrouw Pollert: Lucie's plaats is nu bij hare moeder, en *ik* voor mij geloof, dat Lucie lichtzinnig noch ondankbaar handelt door de plaats te gaan innemen, die haar toekomt. U behoeft u dus niet ongerust te maken over haar lot: zij zal de weldaden, haar bewezen, niet vergeten; „schepsels van haar soort” zijn wel dankbaar, wat men er ook van moge zeggen. Juist omdat ik zelve weet hoe „zulke schepsels” zijn, kan ik u in uwe scrupules omtrent uw nichtje Lucie gerust stellen. Met toestemming van uw zwager, haar voogd, is zij bij hare moeder, en als zij het door haar beoogde doel bereikt, een gunstig examen af te leggen, zal zij met die moeder naar Indië gaan en er zeker een eervolle betrekking kunnen krijgen, en dáár zal

niemand er de tanden aan stooten dat eene dochter met hare moeder samen woont. — Hij maakte hier een diepe buiging om te toonen, dat hij het onderwerp als afgehandeld beschouwde, en richtte het woord tot den heer des huizes: Karel, heb je een oogenblik tijd? ik zou je even alleen willen spreken, als de dames het vergunnen. —

Smits' gebruid gezicht was glóeiend rood geworden, terwijl hij sprak en zijn grijze oogen schoten compleet vonken — Hij nam Karel bij den arm en voerde hem mee naar 't uiterste einde van den tuin. —

— Wist je dát? en waarom heb je mij er niets van gezegd, he? — stoof Lien op en schudde hare zuster raw bij de schouders. — Waarom al die geheimhouding en moet die meid nu bij dat javaansche wijf blijven? —

— Lien, 't is een brave vrouw en je mag zoo niet over haar spreken! Als iemand eens zoo sprak over onze lieve ma — en Lucie is een goed kind — zij is zoo hartelijk en zoo edelmoedig geweest — wij mogen háár wel dankbaar zijn: wat heeft ze niet voor ons gedaan al die jaren en nu ze ons verlaat — ach — ik zal het kind zoo missen! —

Lien stond verstomd en 't scheen, dat haar woordenvloed plotseling gestremd was. Jenny maakte daarvan gebruik om haar alles mee te deelen en eindigde met de betuiging, dat zij geen raad zou geweten hebben om hunne moeder eene behoorlijke begrafenis te geven, zonder Lucie's edelmoedig geschenk. En dit was waar, want de som die Smits hen had geleend, was ternauwernood toereikend om de schulden te dekken, die reeds vóór den dood der oude dame bestonden.

Voor 't eerst in haar leven hoorde Lina hare zuster geduldig en zwijgend aan. Jenny besloot haar relaas met de woorden:

— Lucie is een goed, edelmoedig kind; zij heeft hier alles behalve op rozen gewandeld en toch is zij hartelijk en dankbaar; en dat zij bruin en van javaansche afkomst is, kan zij niet helpen; haar hart is blanker dan dat van menige europeesche; zij heeft genoeg van ons moeten verdragen en aanhooren, en toch koestert zij geen wrok tegen ons. O, Lien, ik verwijt mij nu de hardheid waarmee we haar soms hebben behandeld en ik schaam mij over de belangelooze afhankelijkheid van het kind. Zij is wellicht eene uitzondering — maar zulke uitzonderingen vindt men onder ons hollandsche vrouwen niet veel. —

Nog zweeg Lina. Zij dacht na en toen hare zuster niets

meer zeide, stond zij op en zei, met een eenigszins zenuwachtige stem:

„Excuseer me bij Smits; ik heb hoofdpijn; ik voel me vermoeid en onwel; ik ga naar bed. Bonsoir! —

Jenny antwoordde niet; zij wilde ook liever alleen zijn dan in Lina's gezelschap en toen de heeren uit den tuin terugkwamen, lag Jenny in diepe rust op den langen rottingstoel dien Lucie's vader nog uit Colombo had meegebracht.

— Laat uwe vrouw maar slapen, zei Smits zacht, en ga liever dadelijk met mij mee. —

En de twee heeren gingen samen de deur uit.

De reden waarom Smits zijn vriend alleen wilde spreken was voor dezen van veel belang.

Den vorigen dag met Smits over het schikken der nalatenschap van zijne schoonmoeder sprekende, had Karel zich zeer verontrust over het ontbreken van het gestolen voorwerp. Hij deelde zijn vriend de vermoedens mee, die bij hem, bij zijne vrouw en hunne zuster verzezen waren. De diefstal was met overleg en toch ook weer zoo onhandig gepleegd, dat het duidelijk bleek, hoe de dief vreesde vervolgd te worden; het in de plaats stellen van een ander, bijna geheel gelijk voorwerp, sloot de waarschijnlijkheid uit, dat een gewone dief het stuk bedreven had. 't Moest een huisgenoot, een familielid zijn.

— Een oogenblik hebben we getwijfeld, zei Karel, mijn vrouw en ik, en Lina ook, (maar dat was meer om de verdenking van de ware dievegge af te wenden), en eindelijk zijn we tot het besluit gekomen, dat onze zuster Bella, door den nood gedrongen, tot dit wanhopige redmiddel hare toevlucht heeft genomen. 't Is voor ons een ellendige zaak: wij zullen het vermiste moeten verantwoorden bij 't regelen van de nalatenschap; ik kan mijn eigen schoonzuster toch niet van diefstal gaan beschuldigen, en als ik een onderzoek instel, dan kan de zaak onmogelijk geheim blijven. Kon men er achter komen waar ze het verkocht heeft, dan was het eenvoudig genoeg; we konden het ding opkopen en het weer bij de rest voegen, en niemand zou er iets van weten. We kunnen niet voorgeven, dat Mama zelve het verkocht, want dan zou moeten bewezen worden, waar en voor hoeveel en op welken tijd. — Ik weet inderdaad geen raad! —

— Het eenvoudigste zou mijns inziens zijn, uwe schoonzuster gewoon over de zaak te schrijven, de ontvreemding

aan te nemen als een voldongen feit en van haar te eischen, dat zij zegt waar ze 't voorwerp gelaten, en hoeveel zij ervoor ontvangen heeft. . . . Pak haar in eens en flink aan; noem alles ronduit bij den naam, en stel haar voor, welke gevolgen 't voor haar en u allen kan hebben, als zij niet alles bekent; te weten: dat die zaak publiek wordt, als er een onderzoek wordt ingesteld. — Geloof me, iemand die zoo onbekookt handelt, zal wel spoedig tot bekentenis komen. — Een goede speurhond zou dat varkentje overigens binnen 24 uren gewasschen hebben. —

— Ja, jawel, dat is zoo, maar we willen er geen politiezaak van maken; we kunnen het niet! En dan, — om je de waarheid te zeggen, we weten volstrekt niet waar Bella is. . . . —

— En? hoe is dat nu? Ze is immers bij die vriendin in Frankrijk — en ze lag er ziek; is dat dan niet zoo? —

— Dat hebben we u en alle menschen verteld, omdat we — omdat we waarlijk niet anders konden. En tot gisteren dachten wij zelve ook werkelijk, dat het zoo was. Lina had haar getelegrafeerd, zoodra wij haar van den diefstal verdenken moesten; en gezegd, dat zij wegens de ziekte van de oude vrouw onmiddellijk moest thuis komen. Maar er kwam geen antwoord, en Lina wilde niet, dat ik nog eens zou telegrafeeren. —

— Ik zou me daaraan toch niet gestoord hebben, beste vriend; — bemerk Smits met een spottend lachje.

— Och, man, jij kent onze Lien niet als ze op haar paardje is; ik kon toch geen heftige scène uitlokken, terwijl dat goeie, ouwe zielkje nog boven aarde stond? —

— Goed, maar dan is het nu tijd om te telegrafeeren; dat kun je doen, zonder uwe zuster er iets van te zeggen. Maak maar dadelijk een bericht op, dan zal ik het met plezier voor u bezorgen. —

— Vriendje, dat zou niet helpen. Ze is dáár niet, en zelfs Lien houdt vol, niet te weten wáár zij is; misschien is dat wel wezenlijk zoo; — kijk hier, lees dat telegram eens. —

En Karel haalt een zeer verkreukt papier te voorschijn uit zijn zakboekje, en houdt het Smits voor. —

— Mijne vrouw vond dit bij 't opredderen van de kamer op den stoel, vertelt hij, waarin Lien had zitten slapen, den avond toen Mama stierf; dus wist Lien toen al, wat er met Bella voorgevallen is, hoewel ze 't ontkende. Jenny had het

papier in haar zak gestoken, zonder het in te zien, en ze dacht er later ook niet meer aan. Van morgen, toen zij haar rouwkleed aantrok, en den zak van hare oude japon ledigde, vond zij het, las het en kwam het mij heel verschrikt brengen. Lina heette eerst alles liegen, maar toevallig had Lucie het telegram ook gelezen, en toen bekende Lien dat ze niet meer wist, dan dit berichtte. Zij had niets gezegd, om Bella te sparen — want Bella is 't eenige wezen waar zij gevoel van heeft; en nu zegt ze maar: als Bella met eere kan terugkomen, zal ze 't doen, en kan ze dat niet, dan zal ze wegblijven, en dat is dan maar het best voor haar en voor ons. — En daar wijkt zij niet van af. —

— En je veronderstelt dus — dat je zuster zich heeft laten schaken? — Was er dan iets tegen den persoon die haar hebben wilde? —

— Luister: zij had die fransche vrienden, die hier groote staatsie maakten, daar ze puissant rijk zijn, en die, bourgeois als ze zijn, vooral jacht maakten op getitelde kennissen. Zij is een gewezen secondante van de „finishing” kostschool van Bella; van daar de vriendschap. Hij een rijke wijnhandelaar, maar een soort boer. Dáár aan huis maakte Bel' kennis met dien man, en ik geloof niet, dat hij haar geschaakt heeft, maar wel, dat zij hem vrijwillig gevolgd is. —

Smits heeft, oplettend luisterend, het telegram herhaaldelijk gelezen.

— En ken jij dien man? Hoe heet hij? Waar kan hij heengegaan zijn met haar?

— Ik heb hem nooit gezien; wij kwamen niet bij die familie. Die man liet zich baron van San — dit of dat noemen, ik weet het niet recht, Sandoe — of doza en nog wat erbij: hij ging door voor een Spanjaard. . . .

— A-ah-zoo! — zegt Smits; er gaat hem een licht op.

— En hij heette schatrijk te zijn en ongehuwd, en hij deed zaken met dien wijnhandelaar Dubosq, dien hij zeer zeker opgelicht heeft, zooals uit het telegram op te maken is; overigens moet hij alles behalve een knappe kerel zijn, volgens Lina, en niet jong meer bovendien. —

— Ja, ja, een kleine, gezette figuur, met een bruin gezicht, en gitzwart haar, oogen en knevel; meent zich voort te doen als een fatsoenlijk man behalve dat hij wat veel bluft op zijn rijkdom en zijn titel; — vervolgt Smits.

— Wat? Ken jij hem dan? vraagt Karel; — weet je

wie hij eigenlijk is? Want ik geloof niet aan dien adeldom en dat fortuin, waarmee hij die fransche familie en ook Bella verblind schijnt te hebben. —

— Ik heb meer van den man gehoord: — als je wat meer uitging, societeiten en de clubs bezocht, zou je hem zeker meermalen ontmoet hebben; ook in Scheveningen kwam hij veel, en behalve dat ik hem dáár zag, heb ik hem voorheen ook wel ergens anders gezien — of ik moest me al erg vergissen — maar dát is niet mogelijk; zoo'n gelijkenis zou een wonder zijn! —

— In welke hoedanigheid heb je hem gekend! —

— O, in verscheidene; maar geen die nu juist zeer mooi kan genoemd worden. . . .

— Maar is hij baron, is hij gefortuneerd — kan hij haar trouwen, na haar zoover gebracht te hebben!

— Hij is zeer zeker van goede familie, maar hij is het zwarte schaap daarvan; hij was gefortuneerd, maar heeft daar zeer spoedig een eind aan gemaakt; hij is wel degelijk van spaansche afkomst, maar geen Spanjaard. Hij is getrouwd geweest, maar gescheiden van zijne vrouwen misschien wel weer gehuwd, want het schijnt, dat hij een onbegrijpelijke bekoring heeft voor vrouwen, ten minste, hij moet een soort don Juan zijn. Waar hij van leeft en als een heer te voorschijn komt, dat is een raadsel; waarschijnlijk van oplichterijen en geld, dat hij aan zijne Dulcineas afzet. . . . —

— Maar Bella heeft niets, niets, niets! En ze is niet jong meer en haar mooi is ook al verbleekt. Wat kon zoo'n man in haar, en zij in hem gezien hebben! Zij heeft verleden jaar nog een aanzoek geweigerd van een zeer fatsoenlijk man, een indisch hoofdonderwijzer, een man die een beetje fortuin en een zeer goede positie had. De goeie man was doodelijk van haar, maar hij is ongetroost weer naar Indie vertrokken. Bella vond hem te bourgeois en zijn stand te min. — En nu zou ze met zoo'n panier percée. — Neen 't is al te gek! —

— Toch niet, beste vriend: vrouwen zijn als kinderen, zij grijpen naar het schitterende, kleurige; zij lezen het sprookje met genot, maar de „moraal” onderaan slaan ze over. Als ik me niet bedrieg is uwe zuster een weinig ijdel; welnu, meent ge, dat de schoonklinkende titel, het vooruitzicht dien te dragen, de mooie praatjes van dien kerel, over zijn rijkdom, en hijzelf, met zijn uitgezochte kleeding, zijn kostbare ringen en andere versierselen, — want hij houdt

ervan zich als eene vrouw op te schikken — niet in staat zijn om eene eenigzins bejaarde schoone als uw zuster, het hoofd op hol te brengen? Geloof me, het fabelachtige, wonderbare zal meestal meer in den smaak van vrouwen vallen — en ook van vele mannen — dan het doodnuchtere, alledaagsche; herinner u de millioenenjuffrouw: het voorbeeld dat het naast bij de hand ligt; waarom zou er ook niet eens een millioenen„heer” komen om de wereld voor den gek te houden? Ik vind het zeer verklaarbaar, dat een' onervaren vrouw, die altijd in den schoot harer familie geleefd heeft, en weinig weet van de wereld, eerder grijpt naar een schitterende zeepbel, zooals die pseudo-baron, dan naar den eenvoudigen, onaanzienlijken, maar voedzamen en praktischen aardappel — zooals die goeie schoolmeester, die haar begeerde. — Vooral indien die vrouw betere dagen, dagen van betrekkelijke weelde en genot betreurt. Een huwelijk met een burgerman zou haar het dagelijksch brood en een onbezorgd leven verschaffen. O ja, maar zij wil meer; zij denkt dit te verkrijgen door een huwelijk met zoo'n glinsterende zeepbel als die man....

— Maar ze is toch geen kind! Ze is 32! En die lui haar vrienden, moesten hem toch kennen! —

— Die lui zelve zijn door den kerel bedot; dat blijkt uit alles; waarom noemen ze hem anders: „escroc”? —

— Maar, goeie God! Wat moet er dan van de arme meid worden, als ze eens werkelijk getrouwd is met dien vent! —

— St. st.; maak je daarover niet ongerust, ik durf je wel mijn woord te geven, dat het heer in kwestie er wel op zal passen te trouwen met een vrouw die hem geen aardig kapitaaltje in klinkende munt meebrengt....

— Dat is een schrale troost! Dan is het immers nog erger voor haar! —

— Zóó zie ik het niet in; hoe eerder hij haar loslaat, hoe beter; ik zag mijne zuster, of welke vrouw ook, liever dood, dan in de macht van zoo'n sujet. Wat u dus nu te doen staat is, te onderzoeken waar hij is; dat kan gebeuren zonder uwe zuster te noemen: is hij gevonden, dan kan zij niet ver zijn en als zij verneemt wie hij werkelijk is, zal ze wel gedesillusionneerd zijn — zoo ze het niet al vóór dien tijd is.

— Hem opsporen! En Bella is al vier dagen weg! —

— Ja, dat maakt de zaak wel wat lastiger, maar niet

hopeloos. Is hij de man dien ik bedoel, — en volgens het telegram is hij een bedrieger, ook al is het niet dezelfde persoon, — dan zal hij wel meer op zijn kerfstok hebben, en waarschijnlijk bij de politie niet onbekend zijn. —

— Maar het wemelt in dezen tijd van vreemdelingen; ze kunnen er onmogelijk het oog op houden! — En als Bella bij hem is, wordt zij, en met haar wij allen, aan de kaak gesteld door een politioneel onderzoek....

— Ja, dat is mogelijk, maar misschien niet onvermijdelijk, als men hem — en haar — namelijk buitenlands vindt, en in vier dagen kunnen ze de grenzen van ons landje een heel eind achter zich gelaten hebben. —

— Hoe moet ik er mee beginnen? — Nog nooit heb ik zoo iets bijgewoond, laat staan bij de hand gehad — zegt Karel, en hij woelt met zenuwachtige vingers door zijn blond haar.

— Wil je 't aan mij overlaten? Ik heb meer van die zaakjes beleefd en behandeld; bovendien kan ik, geen belanghebbende zijnde, maar alleen belangstellende, vrijmoediger te werk gaan.

— Ja, ja, o ja! Ik zou mij de oogen uit het hoofd schamen — ik zou me niet goed kunnen houden. — Jan, je bent toch 'n beste kerel; wat zou ik doen als jij me niet zo met raad en daad ter zijde stondt! —

— Dan zou er zeker wel iemand anders zijn om je te helpen; de lui zijn zoo kwaad niet, als men de goeien maar weet uit te pikken. — Kom, geef me nu gauw den naam van dat heerschap op, zijn laatste adres als je 't weet, en dan zullen we zien....

Het was om hem de uitkomst van zijn onderzoek meê te deelen, dat Smits dien avond, na de woordenwisseling met Lina, vroeg om Karel alleen te spreken.

Wat hij vernomen had was meer dan hij verwachtte, en toch hielp het hem geen stap vooruit.

De zoogenaamde baron Sandrez of San-Docs was een geslepen oplichter, bekend bij de politie in meer dan een land van Europa. Hij dook nu hier, dan daar op, altijd op geheimzinnige wijze, meestal goed van geld voorzien of dit schijnende, en altijd als gentleman. Hij was eenige dagen geleden, laat in den avond op reis gegaan, alleen en zonder bagage, behalve een klein handkoffertje. Men hield reeds lang het oog op hem, daar hij als valsche speler en spion in verdenking was; maar hij ageerde zoo handig, dat

men niets tegen hem kon bewijzen — tot nu toe. Nu echter twee dagen geleden, had een Franschman, Dubosq, wijnhandelaar hem aangeklaagd wegens oplichterij. 't Was over een grooten voorraad wijn, dien hij voor een handelshuis in 't buitenland besteld en aan zeker adres had doen afleveren. De bestelling was bezorgd en aangenomen, en alles zag er zeer respectabel uit, tot men om de betaling kwam. Toen was de firma die den wijn besteld had en de wijn zelve, verdwenen, en behalve dit had dezelfde baron als gedachtenis aan de familie Dubosq, wier gastvrijheid hij zoo lang genoot, zich van eenige juweelen van groote waarde weten te bemachtigen, onder voorwendsel, de fraaie steenen bij de beroemde juweliers N. N. in Londen, op een geheel nieuwe wijze te laten opmaken. De londensche juwelier had nooit van dezen „gentleman” gehoord, geen juweelen noch iets ter wereld uit Nederland ontvangen, en had dit alles onwederlegbaar bewezen aan de belanghebbenden.

De juweelen waren weg, de wijn was weg, en de man was weg! Er werd naar hem gezocht, maar hij was spoorloos verdwenen, reeds in Rotterdam.

— Alleen! —

— Ja, geheel alleen! — In avondkleding, alsof hij naar een partijtje ging. —

— En Bella? —

— Misschien is zij vooruitgereisd en zijn ze van Rotterdam uit samen sloop gegaan. Men houdt het oog op alle schepen en booten, die op dien dag en de volgende vertrokken zijn. Gevangen wordt hij, dat is zeker, maar — het kan misschien lang duren....

— God! God! dat arme schepsel, als hij haar tenminste maar trouwt! — kermt Karel.

— Ge moogt wel bidden, dat hij dat niet doet of gedaan heeft. Als hij merkt, dat hij vervolgd wordt, zal hij haar wel in den steek laten, en dan komt zij van zelf terug en dan — behoef jelui toch aan niemand te vertellen wat er gebeurd is. Dat verzinsel van Lina is zeer geschikt; ga daar maar op door. —

— Hoe heet hij eigenlijk? — Want die San dit ofdat's naam is natuurlijk maar verzonnen. —

— Hij heet — althans als hij degen is die ik bedoel, — doodeenvoudig — Semmel — zonder iets erbij, geen van en geen San. In Indië leven tal van familieleden van hem, maar zij negeeren hem, en met reden; hij heeft Java

en de buitenbezittingen moeten ontvluchten wegens opiumsmokkelarij en — manslag. Onwillekeurig naar ik weet, maar toch heeft hij een man gedood. Hij is een echte diable à quatre; een slimme kerel, die wat durft. Hij spreekt alle talen en is, zooals men zegt, van alle markten thuis. Hij werd in Indië terdege op de hielen gezeten, en toch is hij ontkomen, en wel op dezelfdeboot die zijn vervolgers droeg: — hij was als Chinees verkleed en werkte als stoker.... —

Karel huivert als hij zich Bella voorstelt in de macht van zulk een wezen. Hij heeft innig medelijden met haar.

— Nu weet ik nog iemand, die omtrent dien man inlichtingen kan geven; vervolgt Smits. Je kunt die uit de eerste hand hooren, want die iemand, is een goede kennis van u...

— Van mij! — roept Karel uit.

— Ja: uw nichtje Lucie. Eens hebben wij, zij en ik, dien man met uw zuster in een rijtuig gezien, dat was verleden week — Woensdag, geloof ik. Zij zeide mij toen, dat zij dien man meende te kennen; als kind in haar vaders huis had ze hem gezien: is dit zoo, dan kent hare moeder hem ook. Van haar kunnen wij zeker nog meerdere en nauwkeuriger aanwijzingen krijgen. Wilt ge meêgaan en dus hooren wat moeder Aminah van hem weet?

— Ja, 't is goed! maar, ach God, als ik maar wist waar Bella zit; kijk, als ik wist, dat ze dood was, zou ik het niet zoo vreeselijk vinden, als te weten, dat zij bij dien man is!

XV.

EEN BLIK ACHTER HET SCHERM. BELLA'S „BARON” ZOO-
ALS HIJ WAS. AAN HET STRAND. EEN EDELMAN „SANS
PEUR” MAAR NIET „SANS REPROCHE.” UIT
„LIEFDE?”

En zij was niet bij „dien man”, maar wat zij leed, was erger dan de dood!

Zij was hem niet gevolgd, en zij had hem niet vergezeld op zijne vlucht, dien man, die haar als een slang omkronkeld en als willoos werktuig gebezigd had, om hem bij zijne kwade praktijken te dienen.

In hare vroege meisjesjaren, pas van de kostschool gekomen, had zij iemand liefgekrepen, doch deze liefde werd teleurgesteld. Na dien tijd sloot Bella haar hart voor alle teederheid; zij coquetteerde en liet zich het hof maken, en vond daar genot in: zij wees echter alle ernstige aanzoecken af, en dat waren vele, want zij was werkelijk een mooi meisje, en destijds waren hare ouders nog welgestelde lieden. Toen de fortuin hun den rug toekeerde en Bella al de onaangenaamheden van de armoede moest gevoelen, wijzigde zij hare inzichten; andere tijden eischen andere maatregelen, zeide zij, en zij begon nu op een andere wijze te flirten, namelijk om een aannemelijk aanzoek te krijgen. Dit gelukte niet, want Bella was toen reeds 24 jaar; haar eerste frischheid was voorbij; ergernis over haar tegenspoed, het gemis van de voormalige royale levenswijze (want de arme Pollerts hadden vaak meer honger dan eten) en de duizenden, als speldeprikken kwetsende misères van het „aan lager wal komen” deden haar nog spoediger verwelken. Met de toenemende jaren en de afnemende schoonheid, werd haar jacht op een „goede partij” steeds ijveriger. Honderdmaal misschien werd hare hoop verijdeld of meldden zich pretendenden aan, die zij versmaadde, omdat een

huwelijk met hun haar niet zou geven wat zij eischte: glans, aanzien, rijkdom, de middelen om hen die haar nu uit de hoogte behandelden, met dezelfde munt te betalen. Geen der „partijen”, die zich voordeden, beantwoordde aan haar ideaal, en allengs taande hare schoonheid meer en meer en meer en meer moest zij tot kunstmiddelen hare toevlucht nemen om tenminste nog „kaarsmooi” te schijnen. In hare vriendin, Léonie Dubosq, vond zij een ijverige bondgenootte, en toen de pseudo-baron op het tooneel verscheen, eerst als bewonderaar van de overrijpe bekoorlijkheden van Mevr. Dubosq, toen waande de misleide eindelijk haar oogmerk te hebben bereikt.

De Dubosq's hadden hem op reis, aan boord van eene boot leeren kennen, hij had zich onmisbaar gemaakt bij het echtpaar: hij speelde kaart en biljartte met mijnheer, hij danste en wandelde met Mevrouw, amuseerde en vleide haar, hij wist het vertrouwen van beide te winnen en daar hij in die dagen juist tamelijk wel bij kas was, na eene voordeelige campagne aan de speeltafel, was hij in staat schitterend te voorschijn te komen, zoodat hij zijn titel alle eer aandeed.

Dit alles maakte reeds dadelijk grooten indruk op Bella: zij begon onmiddellijk alle netten uit te spannen, en werd daarin aangemoedigd door Mev. Dubosq, die haar deze gewaande „goede partij” van ganscher harte gunde. In 't eerst scheen de baron echter ongevoelig te blijven, voor de bekoringen hem aangeboden: eerst toen hij ontdekte dat zijne gastvrouw, ingenomen was met de idee, hem met hare vriendin uit te huwelijken, begon hij Bella's voorkomendheden te beantwoorden, en het duurde niet lang eer hij haar voorstelde zijn titel en zijn fortuin (?) te deelen.

't Behoeft geen betoog, dat Bella dit voorstel gretig aannam, en zij zou overgelukkig geweest zijn, had zij haar geluk wereldkundig mogen maken. Dat mocht evenwel niet; er waren gewichtige omstandigheden, die hem noodzaakten zijne plannen vooralsnog geheim te houden. Hij liet doorschemeren dat politieke verwickelingen in zijn eigen land, Spanje, invloeden van hooggeplaatste familiebetrekkingen er meê gemoeid waren, en lei haar geheimhouding op.

Toch drong Bella erop aan, ten minste hare verloving aan hare familie mee te deelen. Ook dat wilde hij niet, en evenmin mocht Mevr. Dubosq er van weten, eer hij zelve

het geschikte oogenblik gekomen achtte. Dat viel Bella hard; zij brandde van verlangen te schitteren met hare rijke „vangst”, hen, die haar in haar verval geminacht hadden, de oogen uit te steken met haar schatrijken, adellijken galant. Zij werd er ongeduldig onder, en vaak, als zij zijne beleefdheden had moeten deelen met hare vriendin, verweet zij hem in 't geheim den dwang, dien hij haar oplegde en gaf te kennen, dat zij het betwijfelde, of hij haar even liefhad als zij hem. Want ja, zoo ver was het gekomen: Bella had dien schurk liefgekregen: zijn geestelijke overmacht, zijn talent om te schitteren boven allen, zijn wereldkennis, zijn voortreffelijk nagebootste „grand seigneur's” manieren, hadden haar ontzag ingeboezemd. Hare vorige bewonderaars had zij altijd beheerscht; deze man nu beheerschte haar. Zij had hen gering geschat, en nu achtte zij hem hoog verheven boven allen. De anderen beefden voor een blik van hare oogen; zij had geleerd te sidderen voor zijn valkenblikken. Het hart, dat zoo lang dood en koud in haar boezem had gelegen, sprong op en beefde bij een woord, een heimelijke liefkoozing van dezen man. Zij zou hem gevolgd zijn tot aan het einde der wereld, tot in den dood! Al wat hij zeide geloofde zij onvoorwaardelijk; zijn wil was haar wet; zij vond het moeilijk te zwijgen zelfs tegenover hare boezemvriendin, maar hij wilde het, en dus zweeg zij.

Hij had haar gezegd, dat hij weduenaar was, en zijne familie hem drong tot een tweede huwelijk met eene nicht van hem, eene achttienjarige Spaansche, welke verbintenis men wilde, omdat daardoor het kolossale fortuin van dit meisje, — dertien millioen! alsjeblijft! — in de familie zou blijven; en dit werd hoognoodig geacht, want de hooge rang der zijnen, het vertoon, dat zijn familie aan het hof moest maken, eischte groote hulpbronnen, en de familie rekende op hem om door dat huwelijk de toekomst beter te verzekeren, zijne toekomst zoowel als de hunne.

Maar hij had het rijke nichtje niet lief en hij kon zich niet vernederen tot een huwelijk om geld. Hij bezat genoeg om fatsoenlijk te leven naar zijn stand, verzekerde hij; wel beteekenden zijn paar millioentjes weinig naast het bakkersdozijn millioenen zijner jonge nicht, maar toch — men kon 't er mee doen. Wat dacht Bella ervan? — vroeg hij schalksch.

Bella. Wel, het duizelde haar voor de oogen als zij maar dacht aan dat, wat hij zijn bescheiden deel noemde, en zij

droomde zich een paradijs aan de hand van dezen man, een paradijs, wel te verstaan, zooals zij het begreep: rijke toiletten, reizen, badplaatsen, feesten, een bediendenstoet, vooral eene fransche kamenier, en dan, het moet gezegd worden, dat zij dáaraan niet het laatste en het minste dacht, dan: het vermogen, om hare moeder en zusters uit hun staat van vernedering op te heffen. Dat alles kon die man haar geven, en al wat hij van haar vroeg, was een weinig geduld en stilzwijgen; hij had nog eenige dringende zaken af te doen, „thuis” en hij moest eenige papieren laten komen van „thuis” en zijn major-domo — den rentmeester die zijne goederen bestuurde, moest hij ontbieden om alles met hem te regelen. Was dit geschied, dan konden zij trouwen en daarna de familie met het voldongen feit bekend maken. Er zou dan, om de eer van die familie geen opspraak gemaakt worden; zij zouden er in berusten als zij niet anders meer konden, en dan, dan nam hij zijn schoone gemalin mee „naar huis” waar zij aller harten veroveren zou, evenals zij het zijne veroverd had en, zou zijne Bella dan niet gelukkig zijn? vroeg hij vleierend.

Hij zou haar daar in de werkelijke groote wereld inleiden, haar met den tijd aan het hof voorstellen; dat zou wel niet zoo licht gaan, omdat zij van burgerlijke familie was, maar, hare gedistingeerde manieren, hare vorstelijke houding en schoonheid, hare talenten en haar onvergetelijke tact, zouden alle hinderpalen overwinnen. Doch om dit alles te bereiken was het gebiedend noodzakelijk, geduld te oefenen en — te zwijgen.

Was het wonder dat de onervaren Bella, verblind en begoocheld door al die heerlijkheden, blindelings in den val liep? Was het wonder, dat zij hem in alles geloofde, juist omdat hij niets van haar vergde? Hoe vaak worden meisjes van haar stand niet verleid en verlaten door groote heeren? Maar hij had nooit, zelfs wanneer zij alleen waren, iets gezegd of gedaan, dat haar aan de eerlijkheid van zijne bedoelingen kon doen twijfelen...

Ook al geen wonder! Hij had geen greintje gevoel voor haar; ze was hem onverschillig behalve als werktuig om zijn bedrog te plegen; zij behoorde niet tot het genre schoonheden die hem konden bekoren en hij zag in haar slechts de vertrouwde van de rijke mevr. Dubosq, die hem hielp deze dame aan 't verstand te brengen, dat hare mooie juweelen slecht gezet waren in Parijs, ouderwetsch en smakeloos,

en dat zij veel beter deed, ze door tusschenkomst van den „baron” aan een londenschen juwelier toe te vertrouwen. 't Was de juwelier die altijd voor den baron en zijne familie werkte, en hij stond er borg voor, dat mevr. D. tevreden zou zijn. En Léonie Dubosq vertrouwde hem hare kostbaarheden en — zag ze nimmer weer! — Maar dit kwam pas lang daarna uit.

Toen werd op een dag aan het tweede ontbijt de heer D. verontrust door een bericht van zijn chef-boekhouder, die hem meedeelde, dat er ernstige zaken waren te behandelen, en zijne aanwezigheid dringend vereischt werd; en vroeg: of de baron de San-Docs, nog bij hem logeerde en raadde hem, dien heer in 't oog te houden.

De ernstige zaken waren, dat de firma die op aanbeveling des „barons” groote bestellingen had gedaan en in ontvangst genomen, niet betalen kon omdat zij niet bestond, en dat dus de heele leverantie als verloren mocht beschouwd worden. De heer Dubosq vernam dit echter eerst bij zijne thuiskomst; hij wendde zich terstond tot de bevoegde autoriteiten in den Haag om den pseudo-baron, van wien hij inmiddels meer vernomen had, in beslag te nemen; maar de man was verdwenen!

Hoe dat zoo was gegaan?

Wel, onze baron bezat wel is waar geen geweten, maar hij had dat instinct, dat men meer ziet bij misdadigers en bij hen, die zich buiten de rails der samenleving wagen, dat hij, als 't ware rook, dat er iets onveiligs in de lucht was dat er iets tegen hem op 't getouw kwam. Hij had den bezorgden blik van den ouden Dubosq opgevangen toen deze den brief van zijn boekhouder las; hij had opgemerkt, hoe de man geen woord had laten vallen over de zaak, die hem noopte zoo haastig met den nachttrein te vertrekken; het trof hem vooral, dat de man, die nu endan een opwelling van jaloezie had getoond, bij de oplettendheden die de „baron” aan zijn vrouw bewees, en die hem nooit alleen liet met haar, als hij 't verhinderen kon, hem thans verzocht, en beloven liet bij zijne vrouw te blijven en haar behulpzaam te zijn bij haar vertrek; zij moest morgen volgen met het kind en zou dus behoefte hebben aan een „chaperonneur”. Liefst zou hij, Dubosq, zien, dat de baron hem naar Frankrijk volgde, en nog een poos hun gast bleef, indien dit overigens niet in strijd was met zijne plannen. . . .

De „baron” beloofde al wat Dubosq wilde, maar veront-

schuldigde zich voor dien avond, omdat hij beloofd had mee aan te zitten aan een heeren-diner te Leiden en het te laat was om te bedanken; maar den volgenden dag zou hij zich geheel tot beschikking van Mevrouw stellen, haar veilig naar huis geleiden en, o zoo gaarne gebruik maken van 's heeren Dubosq's uitnoodiging om nog langer zijn gast te blijven — á charge de revanche, evenwel; het zou hem een onuitsprekelijke vreugde zijn, zijne liefste vrienden op zijne beurt gastvrijheid te bewijzen op een zijner bezittingen in Spanje.

Eenigszins gerustgesteld door de onbevangen houding van zijn gast, was Dubosq op reis gegaan, en daar Léonie heilig beloofd had, morgen reeds te zullen volgen, op voorwaarde dat hij haar zou toestaan den carnevalstijd in Parijs door te brengen, was hij vertrokken. De baron bracht hem naar den trein en, van daar terugkeerende, zocht hij Bella op, op de plaats waar hij wist, dat zij hem alle dagen wachtte, wanneer zij niet bij Mevr. Dubosq was.

Hij vond haar daar, en drong haar met hem in het coupéje, dat de Dubosq's in abonnement hadden, mee te gaan. Hij deed zich zeer ontsteld voor en inplaats van den gewonen weg te nemen, gelastte hij den koetsier hen naar Scheveningen, naar 't strand te brengen.

't Was op dien dag, dat Lucie en Smits hen bij de tramhalte van den ouden scheveningschen weg zagen.

De baron, — we zullen hem zoo maar blijven noemen, al was zijn ware naam niet anders dan Paulus Semmel, — de baron speelde hier zijn groote scène af. Hij was nu zeker genoeg van Bella, om dit te durven wagen; zij was, wel is waar, geen onervaren jong meisje, maar een verblinde, en wat meer is, een verliefde vrouw. Zij geloofde dus zijn grofste leugens.

— Wat is er? Er is iets gebeurd! Zeg mij alles! — zei Bella, toen hij in den kleinen donkeren salon bij haar kwam.

— Ja, er is iets gebeurd, en ik wilde u zien, u opzoeken misschien voor 't laatst in mijn leven; ga mee, zeg niets, vraag niets, maar, als ge mij liefhebt, volg mij. —

En zij volgde hem.

En 't was inderdaad een zaak van belang die hem zoo deed handelen, begreep Bella, toen hij haar, met gebroken stem en bevende lippen vertelde, dat hij den vorigen nacht aan de speeltafel, al zijn gereed geld had verloren, en met ledige beurs was thuis gekomen, dat hij thuis een brief van

zijn vertrouwde, zijn rentmeester vond, die hem verwittigde, dat zijn oom, een „Grande van Spanje” op weg naar Holland was om hem, den veronderstelden bruidegom, te interviewen, met het doel, hem mee te krijgen, „naar huis” en hem cito uit te huwelijken aan de verfoeide dertien millioenen, omdat men bij geruchte vernomen had, dat hij, baron de San Docs, voornemens was in 't huwelijk te treden met een hollandsche vrouw, van burgerlijke afkomst.

En dat was niet alles; hij had kwestie gekregen bij die ongelukkige speeltafel, met een der andere spelers; er was een duel op gevolgd, dien morgen in het duin van Wassenaar; en hij had zijn tegenpartij zwaar, levensgevaarlijk zelfs, geraakt. Wel werd het stilgehouden door zijne vrienden, maar 't kon niet missen, of het zou bekend worden, men zou hem vervolgen, gevangen nemen en — kortom, het einde van die ongelukkige omstandigheden was niet te voorzien, en het beste zou zijn, dat hij zoo spoedig mogelijk, het land verliet, ten eerste, om zijn oom te ontwijken, ten andere om de op een duel gestelde vervolging en straf te ontkomen. Maar dit was nog het ergste niet.

Van dit heele relaas was alleen het eerste gedeelte waar: Semmel had gespeeld en al wat hij bezat verloren, terwijl hij nog een aanzienlijke som op zijn woord was schuldig gebleven.

— Welnu, als het niet anders kan, vlucht dan; — had Bella gezegd.

— Maar dat was onmogelijk, hij had — ach hij bloosde om het „zijne Bella” te bekennen, hij bezat geen rooden cent meer, en hij kon toch niet heengaan en eene speelschuld, eene eereschuld onvoldaan laten? Neen, liever wilde hij alles trotseeren; de ontmoeting met zijn oom die 't hem natuurlijk zeer lastig zou maken over zijn voorgenomen huwelijk, en hemel en aarde zou bewegen om hem er van af te doen zien, de vervolging wegens het duel, de gevangenschap die hem wachtte, dat alles telde hij niet, wat hem bezwaarde, was de speelschuld; zulk eene schuld moest binnen de vier en twintig uren voldaan zijn; dat kon hij niet doen, hij verwachtte eerst over veertien dagen de maandelijksche remise van zijn inkomsten; zelfs als hij om geld telegrafeerde zou het er niet binnen het etmaal zijn kunnen, leenen wilde en kon hij niet: dat ging niet voor iemand van zijn rang; hij had het nog nooit gedaan en zou het ook nu niet doen; er was maar één middel om in eens alles te voorkomen, schande

en ellende, en dat middel zou hij aanwenden, en daarom had hij Bella willen zien — want hij moest afscheid nemen van haar, helaas! voor eeuwig. —

— Voor eeuwig! En waarom? —

— Omdat een man als ik, een de San Doc's, niet kan leven, als hij een ellendige speelschuld niet binnen de 24 uur voldoet. De dood is het eenige redmiddel; welnu, ik zal niet aarzelen; mijne hand zal niet beven; het eenige wat ik betreur, is, niet met u en door u gelukkig te hebben mogen worden; — zeg mij vaarwel, Bella, en — en vergeet mij, of herdenk mij slechts in uwe gebeden. —

Bella huiverde; zij stonden hand in hand op een hoog duin aan 't strand; de zon was ondergegaan, en een zacht licht omhulde alles met een doorschijnend waas, alseen geheimzinnige sluier. De lichtgrijze wolken, die ginder ver boven de golven hingen, waren met schitterend roode randen omzoomd, en daar op het water was 't nog licht, maar op het strand daalde de duisternis neer, en een zachte, droefgeestige muziek kwam van 't nabijgelegen Kurhuis uit tot hen. Alles was naar de schitterend verlichte zalen gestroomd, slechts enkele wandelaars, ver beneden hen, op 't lage strand, bleven van 't heerlijk schoone natuurtafereel genieten. — Deze twee zagen het niet eens.

— Maar, ik heb u lief, ik heb u lief! — riep Bella uit, en zij lei het hoofd tegen zijne borst, — en ik kan geen afscheid nemen van u, geen afscheid voor eeuwig. Zie, liever werp ik mij daar in de golven, dan dat te doen. Zeg, is er geen uitweg, geen redding mogelijk? —

— Ja, kind, als ik voor morgen middag een goede vijfhonderd gulden had! Maar, je begrijpt, het is voor mij, baron de San-Doc's onmogelijk zóó iets schuldig te blijven, en te leven.... —

— En hebt ge niets, niets meer! Uw ringen, uw daspelden! —

— Alles verspeeld; och kind, dat is mijn gebrek; ik kan niet spelen als die menschen hier, om een dubbeltje: ik moet het grootscheeps doen, naar mijn rang en gewoonte; niemand moet mij kunnen nageven, dat ik speel als een hollandsche burgerman. O, als ik maar naar mijn bankier kon telegrafeeren. —

— Maar, waarom kunt ge dat niet? —

— Omdat mijn oom dan dadelijk weet waar ik ben en 't mij lastig zal maken over ons huwelijk. En bovendien,

't is toch te laat. Ik wilde weg zijn — en u meenemen, als 't niet anders kan, eer hij hier kon zijn . . . ik heb in Parijs vrienden waar je veilig zoudt kunnen blijven tot de heilige band des huwelijks ons voor eeuwig verbindt. —

— Laat ons dan daar heengaan! Ik volg u overal! uw lot zal mijn lot zijn. —

— Ach, arm kind! Ik bezit zelfs niet genoeg om uwe reis naar Parijs te betalen! Neen, een smartelijk oogeblik — één seconde — een kleine kogel, door dit hart, — de baron sloeg zich met de vlakke hand voor de borst — en dan is alles gezegd, alles geleden!

— Dat nimmer, zoo lang ik iets bezit, ter waarde van een enkelen stuiver! Zie hier; ik heb dit — en dat, en hier dit — het heeft waarde; zeker niet veel, maar toch voldoende om u oogenblikkelijk te helpen, zoodat wij naar Parijs kunnen komen . . . —

Zij had hare kleine juweelen oorknoppen, eenige ringen, twee zware zilveren armbanden en haar klein gouden horloge afgelegd, en bood hem deze voorwerpen aan. Maar met een melancholisch lachje, wendde hij de oogen af — (ze schitterden van begeerlijkheid bij 't gezicht van deze kleine kostbaarheden) en duwde zachtjes de handen terug die hem de gaven aanboden.

— Neen, kind, mijn arme Bella, dat nimmer! Hoe, acht ge mij in staat u van uw kleine sieraden te berooven, ik, die u binnen kort dacht te tooien, met kleinnoodiën eene koningin niet onwaardig; neen, neen; ik ben u dankbaar voor dit bewijs van liefde, maar als man, als edelman, kan ik het niet aannemen. — Bovendien, 't zou mij niet helpen; ja, ik zou er mijne reis mee kunnen betalen, maar mijn speelschuld niet, en dat gaat vóór alles. Ik kan niet vluchten of ik moet die eerst gedelgd hebben . . .

— Weet ge niemand die dat geld kan leenen? —

— O ja, meer dan één; maar ik kan zoo iets niet vragen, ik, die altijd anderen geleend en gegeven heb, zou nu zelve moeten bedelen! Onmogelijk! Liever dood dan dat! —

Er volgde nu een wedstrijd van edelmoedigheid; Bella stond erop, haar minnaar te helpen voor zooveel zij vermocht; hij bleef geruimen tijd hardnekkig weigeren; nu barstte zij in tranen los, en klaagde, dat hij haar en hare hulp versmaadde, dat hij dit niet zou doen, als hij haar werkelijk liefhad, enzoovoorts, en daarop liet hij zich vermurwen door hare tranen. Ja, nu bedacht hij, dat als hij

maar eerst in Parijs was het hem gemakkelijk zou vallen het bedrag van de speelschuld en zelfs veel meer, zooveel hij verkoos, op te nemen, want daar was hij goed bekend, en had er invloedrijke vrienden, o. a. de spaansche gezant, en nog anderen; hij noemde eenige hoogklinkende namen. Ja, 't was goed; maar dan moest hij spoed maken; dan moest hij dien avond met den nachttrein weg — of morgen vroeg, met den eersten trein . . .

— En ik? hoe moet ik doen? Waar zal ik u wachten? — Want — ge zeydet immers — die vrienden in Parijs! — Of komt ge terug om mij te halen? —

— Neen, kind, dat gaat niet: ik, die zooveel duels gevochten heb, waarbij ik mijn man neêrlei, ik kan mij nu niet blootstellen aan smadelijke gevangenschap om een enkelen goed aangebrachten degenstoot; en dan mijn Oom! — Neen, ik kom niet terug — tenminste niet openlijk. —

— En waar zal ik u dan vinden? Waar u weerzien.

— Stil, stil! Laat mij nadenken! Wacht — daar heb ik het al! Léonie zal u vragen om bij haar te komen, zij vertrekt morgen ochtend, en ik — ik moet haar vergezellen; maar ik ben niet voornemens het te doen; ik kan trouwens niet. Gij komt vanavond niet bij Léonie; dat kan ook al niet; we hebben immers zaken te doen in de stad? — hij raakte glimlachend Bella's sieraden aan met de toppen zijner fijne lange vingers. — Maar gij gaat wat vroeg naar huis — den coupé houden we, en zenden dien naar den stalhouder terug; hij zal niet meer gebruikt worden, want men zal een groote vigilant moeten hebben, om Léonie, het kind en de kamenier naar de stoomtram te brengen. — Die koetsier zal ons dus niet verklappen, bovendien hij kent geen Fransch, en Madame Léonie kan geen hollandsch spreken. Nu dan — let nu wel op, lieve; gij moet geen fout maken en alles precies zoo doen, als ik het u zeg . . .

— Ja, ja: spreek maar! —

— Nu dan, gij gaat morgen vroeg naar Léonie; ge weet niets van haar overhaast vertrek: ge vertelt haar als een groot nieuws, dat men in de stad spreekt van mijn duel: dat ik, let wel ik zwaar gekwetst ben; — zij zal daarom begrijpen waarom ik niet op 't appel verschijn. Gij biedt haar uwe hulp aan; — er is, door al dien haast, nog vrij wat te bedisselen in het huishouden, dat weet ik, en zij zal blij zijn, het aan u te mogen overlaten. Gij brengt haar naar den trein en keert dan terug naar de villa; —

o, wees niet bezorgd; zij heeft me gezegd, dat zij zich op u verlaat om de zaken te regelen met de dienstboden en den huisheer, en om in te pakken en na te zenden, wat zij nu geen tijd heeft om zelve te doen. — Is zij weg, dan zijt gij meesteres van het huis, want zij hebben nog anderhalve maand recht erop; gij kunt daar wachten, tot ik u kom halen of u schrijf waar ik u wacht.... —

— Zou dat lang duren? — vraagt Bella angstig.

— Een dag of twee — hoogstens twee! dan haal ik u; ik zorg incognito tegen den avond te komen, en in den nacht weer te vertrekken.... —

— Maar — mijn goed? Ik moet toch iets meê nemen, kleeven, linnen? —

— O als ge eens bij mij zijt — kind, dan koopen we in Parijs een koninginne-uitzet.... —

— Ja, maar tot zoo lang? En wat moet ik mijne familie zeggen? als ik zoo maar verdwijn zullen ze mij opsporen, dat begrijpt ge wel. —

— Diable! Wat lastig dat je familie hebt! Nu, dat is ook al licht gevonden. Ge pakt een koffer met het onontbeerlijkste: zoo weinig mogelijk; en dan vertelt ge hen, dat Léonie u meeneemt naar Frankrijk. — In de eerste tien of veertien dagen, zullen ze u dan wel niet zoeken. —

Bella vond alles goed, opperbest: het eenige wat haar verontrustte was de scheiding van haar bedrieger. O, als hij maar een enkelen dag langer kon, of wilde blijven! Was er dan geen raad op, geen uitweg? — Geen middel om hem het geld te verschaffen, dat hij zoo noodig had? — Zij zou alles gedaan — ja zelfs een diefstal gepleegd hebben, om hem te redden, om hem te behouden!

Het was in die stemming, dat zij op dien bewusten avond thuis kwam. Zij had hare bijouterieën verkocht bij een haar bekenden juwelier; de man kende de familie, en wist van haar verval, dus was hij niets verwonderd toen Bella hem die voorwerpen aanbood: eigenlijk was hij nog meer verwonderd, dat dit niet eerder was gebeurd. Hij gaf haar zooveel mogelijk voor haar eigendom; de man had medelijden met haar; hij zag hoe ontsteld en gejaagd zij was, en schreef dit toe aan de schaamte over den nood, die haar tot zulk een transactie drong.

Toen zij den winkel verliet, vroeg hij haar — of „de familie zich wellicht niet wilde ontdoen van het fraaie oude zilver, dat nu op 't oogenblik zeker een goeden prijs

zou halen. Er was juist vraag naar antiek zilveren voorwerpen; 't zou nu de tijd zijn, om er goed geld uit te slaan.”

— O, Mama was zoo gehecht aan die dingen! Neen. Zij wilde zich zeer bepaald niet ontdoen van dat servies! — antwoordde Bella gejaagd, en in zichzelf bedenkende hoe zij nu geholpen zou zijn, mocht zij over die „antieke prullen” beschikken.

— Och, men maakt het nu in nieuwzilver even mooi, en als 't maar goed onderhouden wordt, is het van echt zilver niet te onderscheiden. —

— Wat zegt u! — Onmogelijk! — zei Bella, die op heete kolen stond om terug te vliegen naar den coupé, die haar om den hoek der straat wachtte, met Semmel of wel den „baron” er in.

— Hebt u even tijd? — vroeg de juwelier en goudsmid. — Kom dan even hier kijken? — Zie, dat heb ik dezer dagen ontvangen; een oud model, om in zilver na te maken; o, als ik in plaats van nagemaakt, echt, antiek werk kon leveren, 't zou mij veel waard zijn! —

En hij liet Bella een schenkblad zien, in antieken vorm, maar van nieuw zilver, dat inderdaad op verrassende wijze het oude, degelijke fatsoen en de bewerking nabootste.

— Mijn God! Precies Ma's blad! — dacht Bella. — Als dit eens een vingerwijzing was! — Maar zij zeide niets en bleef het blad lang en nauwkeurig bezien.

— Spreek u er eens over met uw Mama; misschien wil zij het heele stel wel ruilen voor een nieuw zilveren, en een aardig zakje geld bovendien; en, u kunt haar zeggen, dat ik er borg voor sta, dat het op een haar eender zal zijn; als u 't mij maar toevertrouwt. De oude Mevrouw kent mij: ze was een goede klant voor mij, — voorheen. —

— Ik — ik — zal het haar zeggen; — sprak Bella stamelend, bevend voor haar gedachten; — en, en — hoeveel zoudt ge geven voor het blad alleen, bij voorbeeld? — vroeg zij.

— Nu, een goeie twee á drie honderd gulden; want 't is zwaar zilver; ik ken het; 'k heb het meermalen opgemaakt... Maar zeg nu zelve, of dit er niet sprekend op gelijkt? Ik dacht er dadelijk aan toen ik het zag. — Bella beefde als een blad; de verzoeking was zoo groot, zoo machtig. Drie honderd gulden, misschien meer, en zij had hier in

hare hand, twee honderd vijf en dertig, de opbrengst van hare oorknoppen, ringen, armbanden en horloge. Als zij die som bijeen had, vijfhonderd vijf en dertig gulden, dan was hij gered! Maar, hoe zou zij het doen? Zij kan de zilverkast toch niet openbreken in den nacht? — En men zou 't dadelijk merken ook.

— Als ik u dit blad eens mee gaf, de jongen kan het wel dragen om het Mevrouw uw Mama te laten zien en vergelijken? Misschien zou zij er dan eerder toe te bewegen zijn, mij het heele servies over te doen? — klonk de verleidende stem des winkeliers.

Bella weifelde; neen — er was geen mogelijkheid den ruil te bewerkstelligen: en toch — ja, misschien, — in den nacht, in den vroegen morgen — als allen slapen — eer Ma op was... ja, dat zou kunnen, misschien; o alles, alles scheen haar mogelijk, om hém te redden, hem te behouden en aan haar te verbinden. Immers, later, als zij zijne vrouw was, kon zij alles vergelden.

— Nu, 't is goed; geef het mee; ik zal zien wat ik doen kan; — zeide zij, schijnbaar onverschillig, maar haar hart klopte luid en hevig en 't was haar, als moest zij stikken, zoo angstig voelde zij zich.

Tien minuten later ging zij, met het blad dat de bediende haar nadroeg, in papier gewikkeld, naar den hoek van de straat, waar de coupé stond. Zij nam den jongen het zware pak af wierp het in den coupé op de bank, en zette zich, hijgend en sidderend van zenuwachtige vrees naast haar minnaar neer.

— Wat is dat? Heb je inkoop gedaan? — vroeg hij.

— Neen — neen — luister! Kun je niet nog één dag blijven? Een halve dag, tot morgen middag. — Ik zal u dan kunnen helpen; o, zeker helpen; maar ik moet tijd hebben; een paar uren maar, en dan zijn wij gered. Ge kunt uwe schuld betalen, eer het middag is, en ik kan — ik kan — u volgen — met u meegaan... —

— Wel, dat laatste zou heerlijk zijn! — riep hij uit, teeder hare hand aan de lippen drukkende: — mijn engel, hoe zou je zoo'n wonder kunnen verrichten? —

Zij vertelde hem alles en besloot met de woorden:

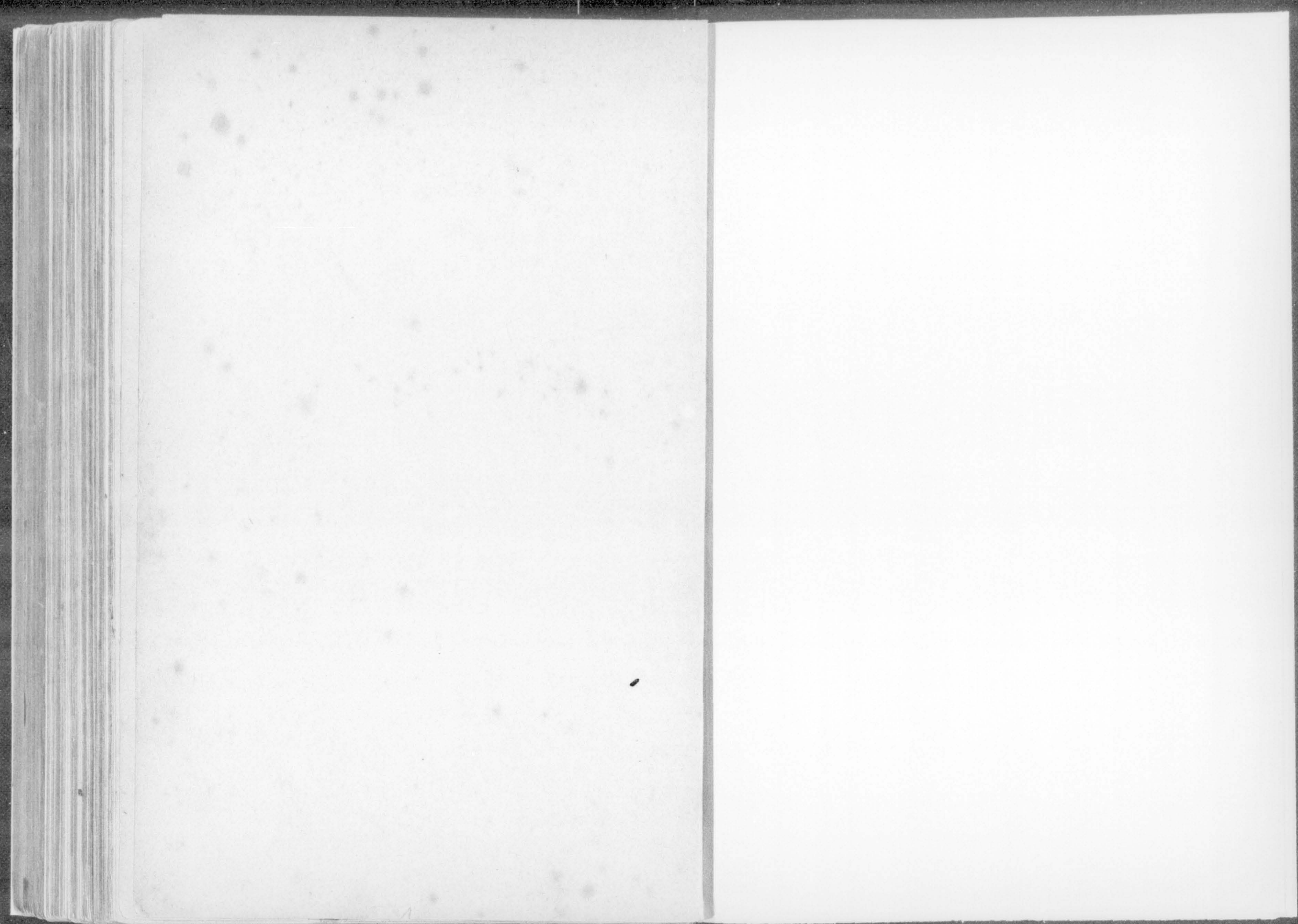
— Ziedaar! Zelfs een diefstal wil ik om uwentwil wagen! —

Hij overtuigde haar echter, dat dit geen diefstal kon genoemd worden; een kind nam iets, dat het noodig had, van zijne ouders: dat was, volgens de wet, geen diefstal. —

Wist de „baron” niet, of hield hij zich zoo, dat het volgens nieuwere wetten, wel degelijk diefstal was? —

Hoe 't zij, Bella liet zich door zijne betuigingen geruststellen. Hoe 't verder verliep weten wij reeds. Toen de ontvreemding ontdekt werd, en al de haren haar reeds ver weg waanden, was Bella alleen, opgesloten in de villa, wachtende op haar minnaar, of op een brief van hem.

EINDE VAN HET EERSTE DEEL.

~~48240-6~~